

LOGODNA GERTRUDEI

Carmen Martín Gaite

CARMEN MARTÍN GAITE
Entre visillos
Ed. Destino, Barcelona, 1967

Carmen Martín Gaite

LOGODNA GERTRUDEI

Traducere și prefață de
Domnița Dumitrescu

UNIVERS
1972

PREFAȚĂ

Puține literaturi cunosc la ora actuală o eflorescență atît de bogată a prozei narative feminine, precum cea spaniolă. Într-adevăr, o particularitate a romanului spaniol postbelic constă în aceea că este puternic marcat de prezența unei remarcabile pleiade de scriitoare — dintre care unele (ca, de pildă, Carmen Laforet, Ana María Matute sau Dolores Medio) au devenit, prin traducerile din opera lor publicate în ultimii ani în țara noastră (respectiv *Neant*, *Primele amintiri* și *În căutarea Nataliei Blay*) personalități familiare și cititorilor români.

Dar un nume pe nedrept încă necunoscut la noi este acela al romancierei Carmen Martín Gaite, socotită de critica literară contemporană ca „una dintre marile revelații ale tinerei literaturi spaniole". Scriitoarea s-a născut la Salamanca în decembrie 1925 și și-a petrecut întreaga copilărie și adolescență în acest frumos oraș cu străvechi tradiții de cultură, leagăn al primei universități castiliene, în ale cărei aule au răsunat, între altele, vocile ilustre ale lui Fray Luís de León sau Miguel de Unamuno. La scurtă vreme după ce a absolvit, în 1948, între zidurile acestui prestigios așezămînt universitar, Facultatea de Litere și Filozofie, Carmen Martín Gaite s-a mutat la Madrid, unde locuiește și astăzi, alături de soțul ei, cunoscutul romancier progresist Rafael Sánchez Ferlosio. Paralel cu activitatea beletristică, Carmen Martin Gaite desfășoară în prezent și o susținută activitate științifică ; astfel, în 1970, a publicat o amplă lucrare de cercetare istorică, rod al unei labo-

rioase investigaţii, intitulată *Procesul lui Macanaz*[1], iar în 1971 şi-a terminat teza de doctorat în filologie avînd ca subiect *Dragostea în literatura spaniolă a secolului al XVIII-lea.*

Ca romancieră, critica literară spaniolă o integrează pe Carmen Martín Gaite în aşa-numita „generaţie a lui 1955", caracterizată prin „sete de obiectivitate, cultivarea romanului-mărturie, preocupare pentru problematica etico-socială şi stilul direct", colocvial[2]. Într-adevăr, bună parte dintre aceste particularităţi stilistice generaţionale se regăsesc şi în opera literară a scriitoarei, care cuprinde pînă la ora actuală două volume de nuvele — *El balneario (Staţiunea balneară)* 1954, distins cu premiul Café Gijón pe acelaşi an, şi *Las ataduras (Legăturile)*, 1960 — precum şi două romane: *Ritmo lento (Ritm lent)*, 1962 şi *Entre visillos*, lucrarea pe care o prezentăm astăzi cititorilor sub titlul *Logodna Gertrudei* şi care este socotită capodopera prozatoarei, fiind distinsă cu unul dintre cele mai importante premii spaniole pentru roman, premiul Eugenio Nadal pe anul 1957.

Ne aflăm în faţa unui roman de tinereţe, de dublă tinereţe: atît a autoarei (deşi publicat în anul 1958, lucrarea este concepută şi începută încă înainte de 1950, anul venirii scriitoarei la Madrid — adică la nici 25 de ani împliniţi), cît şi a personajelor şi a mediului descris. Cartea este în fond radiografia acestei vîrste. Acţiunea se desfăşoară într-un tipic oraş de provincie din podişul castilian — în care un cititor avizat recunoaşte lesne Salamanca natală a autoarei — şi gravitează — cu destule reminiscenţe autobiografice

---

[1] Sfetnic al mai multor regi spanioli — n. 1670. m. 1760 — victimă a Inchiziţiei.

[2] Cf. José Garcia López, *Historia de la literatura española*, ed. a XV-a, Ed. Vicens Vives, Barcelona, 1970, p. 683.

— în jurul unui grup de tineri născuţi şi crescuţi în ambianţa lui[1]. Din punct de vedere compoziţional, romanul acesta nu are nici o acţiune propriu-zisă, narabilă într-un şir coerent de episoade, nici un erou realmente central, fiind mai degrabă o suită caleidoscopică de figuri şi gesturi din care se încheagă portretul unei generaţii şi al unui mod de viaţă propriu.

Personajul care, prin apariţia lui, le pune într-un fel sau altul în contact pe toate celelalte — constituind, dacă vreţi, un fel de „liant" al evenimentelor, la care este martor şi pe care le judecă la rece, cu obiectivitatea spectatorului dinafară şi cu luciditatea analitică specifică unui intelectual format la şcoala rigorii germane — este Pablo Klein,

---

[1] Iată ce declară, în legătură cu geneza acestui roman, autoarea însăşi, într-un recent interviu publicat în volumul *Infame turba* (editat la Editorial Lumen, Barcelona) : „Mi se părea de la sine înţeles şi firesc să-mi situez personajele primului roman în decorul în care îmi jucasem şi eu rolul de fetişcană provincială, rol care — desigur — m-a marcat pentru totdeauna. Cunoşteam toate acele lucruri atît de bine, încît nu puteam să nu vorbesc despre ele, înainte de a le lăsa în urmă. Era o lume abia părăsită, pe care mă întorceam s-o privesc ca de pe o punte care mă ducea spre alte zări, parcă luîndu-mi rămas bun de la ea. Nu izbutisem încă să mă rup complet de cele povestite, o parte din mine rămăsese încă în mijlocul lor, ceea ce reprezintă o postură privilegiată pentru a scrie despre ceva... Am început să iau note de pe vremea cînd locuiam încă la Salamanca, dar mai ales de cînd m-am stabilit definitiv la Madrid, în 1950. Dintotdeauna dorisem să scriu un roman a cărui temă să fie dorul de fugă din provincie spre capitală, îl purtam în mine de pe vremea Institutului, de pe vremea cînd am dansat prima oară cu un băiat la Cazino, de pe vremea cînd am început să visez să călătoresc singură : romanul acesta se împleteşte indisolubil cu toate dorinţele mele din adolescenţă. Cînd, în sfîrşit, m-am apucat serios de el, am văzut că era ceva care mă elibera ; niciodată nu am scris ceva cu inima mai îndoită decît atunci — dacă făceam bine ce făceam. sau ar fi fost preferabil să scriu altceva. Este romanul meu."

un tînăr profesor de limbă germană, care se întoarce după ani de absență în orașul unde a copilărit și se angajează pentru o vreme ca suplinitor la liceul local, încercînd să retrăiască o serie de amintiri și să regăsească — speranță zadarnică — un crîmpei din „paradisul pierdut" al acelei epoci. Timpul acțiunii coincide strict cu timpul șederii eroului în orașul respectiv: cartea se deschide cu sosirea lui de nimeni așteptată și se închide cu plecarea lui bruscă și dezamăgită, la care iarăși nimeni nu se aștepta...

Pablo este totodată naratorul a mai bine de jumătate din carte. Cealaltă jumătate este povestită cînd de autoare, cînd de un alt personaj feminin al romanului — înrudit, de altfel, ca structură temperamentală cu primul — micuța Tali; ea ține un jurnal secret din care nu ne împărtășește decît nouă, cititorilor, anumite pasaje. Merită să fie subliniată cu această ocazie măiestria tehnicii narative, de mare diversitate, utilizate de Carmen Martín Gaite în acest roman de neîndoielnică factură modernă: alternarea continuă, capitol după capitol, a persoanei I-a cu persoana a III-a narativă, stilul direct împletit din abundență cu cel indirect liber, reluarea anumitor pasaje în viziuni și versiuni distincte, în funcție de subiectivitatea fiecărui participant la episodul relatat, sistemul articulării discontinui a capitolelor cu structură fragmentară, purtînd ca unic titlu numerotarea lor în litere de la unu la optsprezece, procedee narative, care, toate laolaltă, izbutesc să contureze pregnant imaginea unor „felii de viață" autentice, decupate din însăși realitatea care face indirect obiectul analizei.

Intrarea în scenă a celorlalte personaje se realizează printr-o tehnică, am putea spune, a „cercurilor concentrice". Pătrundem, o dată cu Pablo Klein, mai întîi în casa răposatului director al Institutului unde urma să predea personajul, don Rafael Domínguez, făcînd cunoștință astfel cu copiii acestuia, Elvira și Teo. Prin Elvira și prin fratele ei,

Pablo va intra în contact cu o serie de alte personaje din anturajul lor, şi în primul rînd cu Emilio, pretendentul fetei, care îi va deveni prieten intim şi confident şi-l va determina să frecventeze grupul boemei artistice şi decadente patronate de Yoni.

O a doua zonă în perimetrul căreia se mişcă eroul o formează pensiunea *America* unde trage şi unde face cunoştinţă cu Rosa, cîntăreaţa de la Cazino, de care-l va lega ulterior o camaraderie ciudată, de mare puritate şi căldură umană.

În sfîrşit, a treia „lume" în care ne introduce profesorul de germană este lumea Institutului propriu-zis, cu faţada lui cenuşie cu aspect de carceră, pîndit de invazia iezuiţilor de la etajele superioare, şi cu elevele lui de vîrstă ingrată, între care micuţa Tali, favorita şi discipola sa, reprezintă o excepţie fericită. Prin Tali le cunoaştem pe Gertru, prietena ei cea mai bună, pe Alicia Sampelyo, o altă colegă a ei, foarte săracă, de care încearcă la un moment dat să se apropie, pe surorile mai mari, Julia şi Mercedes ; la rîndul lor, fiecare dintre aceste personaje antrenează după sine apariţia altora : pe de o parte, surorile mai mari au un cerc de prietene — Isabel Goyita, Toñuca etc. — ce coincide, parţial, cu cercul Elvirei şi al lui Emilio (făcîndu-se astfel joncţiunea dintre aceste două medii, la început distincte, în care evoluează profesorul), pe de altă parte, prin Julia îl cunoaştem pe Miguel, logodnicul ei, iar prin Gertru, pe Angel, pe sora ei mai mare, pe viitoarea ei soacră etc. etc. ; cercul personajelor, din ce în ce mai episodice, se măreşte mereu, completînd sugestiv bogata galerie de tipuri umane pe care autoarea le face să defileze prin faţa ochilor noştri în cele mai diverse posturi ale existenţei lor cotidiene (vizite, plimbări, ceaiuri, seri de dans la Cazino, filme, corride, spovedanii, lecţii, examene, vacanţe la mare, mici aventuri

sentimentale, logodne, rupturi, decepții, certuri de familie, împăcări, resemnări...)

Interesul și farmecul indiscutabil pe care-l degajă acest roman în aparență atît de simplu, încît poate fi luat drept facil la prima vedere, rezidă, credem, în două mari reușite ale autoarei: în autenticitatea descrierii atmosferei și în finețea și complexitatea analizei caracterologice a eroilor. Cu privire la personaje, poate că cele mai realizate sub aspectul încărcăturii psihologice rămîn cele feminine; s-ar putea chiar spune că fiecare dintre eroine reprezintă în intenția autoarei o posibilă ipostază în evoluția unui virtual prototip al tinerei fete spaniole din zilele noastre [1]. Mai mult chiar, protagonistele cărții se grupează într-un paralelism antagonic ușor de detectat la o analiză fie și superficială. Tali, de pildă, cu inteligența, cu sensibilitatea și cu maturitatea ei de judecată, cu dîrzenia cu care înțelege să lupte pentru a-și făuri un viitor conform aspirațiilor ei pure și îndrăznețe se opune, ca un revers luminos, Gertrudei care, pornind tot de la un fond inițial pozitiv, dar clădit pe o personalitate mai puțin acuzată, mai șovăielnică, își limitează aspirațiile la perspectiva unei căsătorii burgheze tipice care o face să renunțe la studii, înstrăinînd-o implicit de prietenele și colegele ei, și împingînd-o prematur sub influența frivolei sale soacre, care o transformă rapid într-o „cuconiță“ mărginită și credulă. Sensul ireversibil al acestei alienări a Gertrudei este marcat, credem, clar în roman în scena cînd, în seara logodnei, în mijlocul fastuoaselor daruri primite de prietena ei, care i le prezintă febril, cu ochii

---

[1] În același interviu susmenționat, Carmen Martín Gaite face următoarea declarație semnificativă pentru explicarea aspectului acesta: „Tema fetei provinciale m-a atras întotdeauna foarte mult, a fost un fel de leitmotiv. Reapare în cele mai bune povestiri ale mele. Și chiar m-a tentat la un moment dat ideea de a rescrie *Entre visillos* din punctul meu de vedere de astăzi.“

strălucind de bucurie, Tali, presimțind că a pierdut-o. în clipa aceea pentru totdeauna, „izbucnește într-un plîns deznădăjduit..."

O altă pereche interesantă de personaje feminine o formează două eroine pe care nu le leagă practic decît faptul că se simt atrase în aceeași măsură de profesor: Elvira Domínguez și Rosa. Elvira, hiperorgolioasa Elvira, fata „de familie bună", cu veleități artistice și intelectuale care o fac să se socotească superioară tuturor celorlalte, cu psihologia ei extrem de tortuoasă și de sfîșiată de contradicții (este, poate, din acest punct de vedere, cel mai complex și mai original personaj al cărții [1]), cu insatisfacțiile ei bovarice și cu capriciile și cochetăriile ei ostentative și pline de frondă, care o conduc spre o periculoasă duplicitate sentimentală, Elvira aceasta care sfidează superior conveniențele, este totuși o „revoltată în genunchi", o victimă în plus a ipocriziei burgheze împotriva căreia nu știuse cum să lupte pentru a nu fi înfrîntă. Rosa, în schimb, personajul „damnat", ostracizat de toate celelalte, în aparență victimă, prin căldura umană pe care a știut s-o păstreze intactă, prin sinceritatea simplă și curajoasă cu care își înfruntă destinul, este, pe plan moral, o învingătoare. Singurul care, nerobit de prejudecăți, intuiește acest lucru și în mod firesc îi acordă încrederea și prietenia lui, refăcînd o punte de comunicare între atîtea rupte de ceilalți, e Pablo. Rosa va însemna pentru el, în meteorica ei trecere prin orașul în

[1] Iată cum își caracterizează autoarea însăși personajul: „Cred că nu mi-am dat limpede seama de la început de cît de mult pusesem în personajul acesta, și mă uimește, peste timp, reîntîlnirea cu el. Nu reflectasem niciodată în mod riguros la contradicțiile care se strecoară de obicei în sufletul feminin, și totuși Elvira, în ciuda aparențelor ei ridicole, și a tratamentului elementar pe care i l-am aplicat pentru a-i dezvălui firea, constituie o mărturie impresionantă a neliniștilor care macină sufletul feminin."

sărbătoare, o insulă secretă, un refugiu calm şi consolator în clipe de restrişte sau de însingurare.

Alt personaj feminin cuceritor este acela al Juliei, marea îndrăgostită a cărţii, care luptă din răsputeri să-şi apere o iubire primejduită de opacitatea familiei, şi care va găsi în cele din urmă tăria să-şi apere, ca şi mezina ei, Tali, idealul. Personajul antipodic în cazul ei îl formează chiar Mercedes, sora mai mare, ameninţată să rămînă fată bătrînă, înrăită de suferinţă şi frustrare, invidioasă pe fericirea celeilalte, pe care încearcă perfid să o zădărnicească. Este de observat că toate personajele feminine ale cărţii, chiar şi apariţiile de o clipă — ca fata din Madrid cu purtări emancipate sau ca Josefina, sora mai mare a Gertrudei, care s-a măritat din dragoste, contra voinţei familiei, şi acum îndură, în tăcere şi privaţiuni, destrămarea iluziilor — sînt creionate cu o remarcabilă artă a notaţiei portretistice sugestive.

Personajele masculine, fără a fi schematice, sînt totuşi mai lineare, mai puţin nuanţate psihologic ; mai degrabă simple prezenţe necesare, reactivi ai comportamentului feminin. În paranteză fie spus, poate nu este întîmplător faptul că cel mai complex caracter masculin, Emilio, îndrăgostitul respins de Elvira din plictiseală şi brusc acceptat apoi ca soţ, din răzbunare pentru orgoliul ei feminin rănit, este de fapt un personaj feminoid prin sensibilitatea lui aproape maladivă, predestinată suferinţei şi înfrîngerilor în ciuda frumoaselor intenţii ce-l animă.

A doua mare calitate a cărţii spuneam că o constituie autenticitatea redării atmosferei, caracterul ei de document realist. Deschizînd o nouă paranteză, trebuie arătat că la crearea acestei depline senzaţii de autenticitate ambientală contribuie într-o măsură nu o dată hotărîtoare firescul desăvîrşit al limbajului — direct, colocvial, uşor colorat

argotic — reprodus de Carmen Martín Gaite din realitatea înconjurătoare cu o obiectivitate şi cu o fidelitate demne de cea mai scrupuloasă anchetă lingvistică.

Revenind acum la ceea ce s-a numit de către unii caracterul documentar al acestui roman, vom observa că anumite capitole abundă, într-adevăr, în detalii pitoreşti şi notaţii „costumbriste" (ca, de pildă, cele referitoare la datinile sărbătoreşti tradiţionale), care imprimă acţiunii un colorit local specific, în vreme ce altele, dimpotrivă, încearcă — şi reuşesc — să sugereze cu deosebită forţă şi luciditate cenuşiul cotidianului, monotonia existenţei anodine, plictisul acela atît de caracteristic oraşelelor de provincie spaniole în care, ca în titlul unui film de Bardem, „nunca pasa nada" (niciodată nu se întîmplă nimic). Din acest punct de vedere, romanul poate fi încadrat, credem, în categoria romanelor sociale care critică „abulia" caracteristică din viaţa anumitor pături ale societăţii spaniole din perioada postbelică.

Căci de fapt problematica din *Logodna Gertrudei* nu este de natură psihologică, ci „etico-socială" ca în majoritatea romanelor colegilor de generaţie ai scriitoarei. Cartea are o adresă critică precisă, pe care o sugerează, de altfel, simbolic, însuşi titlul original al cărţii (*Entre visillos* = între perdele) : lipsa sufocantă de orizont şi de finalitate a vieţii stătute, amorţite, mic-burgheze, din numeroase familii spaniole de la mijlocul veacului, care nu avea nimic de oferit tinerei generaţii ce-şi căuta cu înfrigurare drumul propriu în viaţă.

Cei mai mulţi dintre aceşti tineri nu ştiu să şi-l găsească sau nu pot să şi-l găsească, eşuînd în ratare. Unii, din pricina inegalităţilor sociale, care le interzic să-şi realizeze plenar personalitatea (Alicia Sanpelayo) sau le-o mutilează, alienîndu-i (Rosa) ; alţii, din pricina unei grave dezorientări interioare, care le anulează orice principiu moral, degradîn-

du-i ca oameni, transformîndu-i în simpli paraziţi ai „bătrînilor", ocupaţi să-şi „omoare timpul" cu petreceri promiscui şi pseudo-creaţii decadente (Yoni şi grupul său), categorie de tineri condamnaţi de prozatoare fără drept de apel.

Majoritatea însă se ratează lent şi inconştient, prin limitare, prin resemnare fără luptă, prin trădarea propriilor posibilităţi de realizare. Este, de pildă, cazul tuturor acelor „domnişoare de familie" care, la terminarea liceului, nu mai cunosc altă preocupare decît vînarea unui soţ cu o situaţie cît mai strălucită, care să le asigure un trai cît mai uşor şi, în fond, mai deşert. Gertru, în marea ei naivitate, la o vîrstă prea fragedă pentru a judeca singură consecinţele hotărîrii pe care alţii o iau în fond pentru ea, amăgită de beţia primilor fiori de dragoste, este, după părerea noastră, o victimă sigură a acestei mentalităţi. Fericirea ei se va clădi pe incapacitatea de a-şi înţelege nefericirea, pe simple iluzii.

Pînă şi Elvira, care trăieşte un zbucium totuşi real şi dramatic în încercarea de a se smulge din condiţia căreia îi par cu toatele sortite, va sfîrşi prin a se resemna şi a li se alinea celorlalte. Ei nu-i lipseşte luciditatea, dimpotrivă chiar ; ceea ce-i lipseşte însă, pentru a reuşi, este cauza în care să creadă şi în numele căreia să lupte pînă la capăt.

Există însă, în carte, şi personaje care reuşesc cu adevărat să se salveze. Şi acest lucru este esenţial pentru înţelegerea justă a sensului umanist al creaţiei autoarei. Julia, de pildă, se salvează prin iubire. Ea va fi singura care, alături de Pablo, va evada — ca şi Carmen Martín Gaite cîndva, cînd, după propria ei expresie, pornind spre capitală „rompia las amarras" (rupea odgoanele) ; va evada din orăşelul acela sufocant şi închistat în false prejudecăţi şi va porni spre Madridul mult visat unde o aşteaptă perspec-

tiva tonică a muncii cot la cot alături de omul drag care-i va deveni soț în ciuda împotrivirii familiei și mai presus de orice calcule meschine.

Iar Tali, micuța Tali, care-și ia acum rămas bun cu lacrimi în ochi de la dascălul care a aprins în ea flacăra unei emoționante iubiri adolescentine și căruia i-a jurat să nu se trădeze pe sine și să-și urmeze — tot împotriva voinței obtuze a familiei — chemarea pentru studiu, sîntem siguri că la rîndul ei se va salva. Nu zadarnic, socotim noi, scena finală a cărții îi reunește în gara aceea din zori — simbol concret al evadării spre alte orizonturi mai largi — pe acești trei protagoniști „recuperabili" ai cărții : Pablo, Julia și Tali ; primii doi pleacă, a treia rămîne. Deocamdată. Dar știm limpede că următoarea plecare a ei va fi..

Romanul se termină deci cu o notă optimistă, sau, mai bine-zis, are un final deschis. „ Perdelele" încep să fie trase în lături, făcînd loc luminii soarelui și prospețimii unui aer nou... Este mesajul cald și îmbucurător pe care acest roman ni-l aduce despre tineretul unei țări frumoase și greu încercate de la celălalt capăt al bătrînei noastre Europe.

Domnița Dumitrescu

SURORII MELE ANITA, CARE S-A ROSTOGOLIT PE SCĂRI CU PRIMA EI ROCHIE DE SEARĂ ȘI PE URMĂ A ÎNCEPUT SĂ RÎDĂ, AȘEZATĂ JOS PE PALIER.

PARTEA ÎNTÎI

Unu

„IERI a venit Gertru. N-o mai văzusem din primăvară. Am ieşit să ne plimbăm. Mi-a spus să nu cred că, dacă acum e atît de mulţumită, nu-şi mai aduce aminte de mine ; că tare ar fi vrut să poată găsi o zi în care să-mi povestească tot felul de lucruri. Am mers prin păduricea de plopi de pe malul rîului, paralelă cu şoseaua spre Madrid. Îmi aminteam de vara trecută, cînd veneam acolo să căutăm tot soiul de vietăţi pentru colecţie cu borcănaşele noastre late la gură, pline cu rumeguş îmbibat de benzină.

Zice că-n cele din urmă nu se-nscrie anul ăsta, fiindcă lui Angel nu-i place atmosfera de la Institut. Am întrebat-o de ce, şi se pare că e din cauză că i-a povestit despre Fonsi, fata aceea din cinci care-a făcut un copil anul trecut. La noi acasă nu suflaserăm nici o vorbă despre asta ; nu înţeleg de ce-a trebuit să i-o povestească lui. Mi-a arătat o pudrieră micuţă, din aur, pe care i-o dăruise.

— Închipuie-ţi ce fericită am fost ! Ştii ce mi-a spus cînd mi-a dat-o ? Că maică-sa o păstra pentru ziua în care avea să aibă prima logodnică adevărată. Aşa că vezi, a şi vorbit cu mama lui despre mine.

Că dacă nu mi se părea minunat. Mă obliga s-o privesc, apucîndu-mă de braţ cu gesturile ei impulsive. Îşi făcuse un pic ochii şi aveam impresia c-o să se ruşineze dacă îi voi spune că am observat. Mi-a

spus apoi că-şi pune rochie lungă peste două-trei zile, la o serbare care se dă la Aeroport, că ea ştie încă de pe acuma cum o să fie împodobit totul, fiindcă Angel e căpitan de aviaţie şi unul dintre organizatori, că au fost împreună să cumpere băuturi, lampioane şi serpentine colorate. Mi-a explicat cu lux de amănunte cum e rochia ei de seară ; în timp ce-mi explica se depărta de mine şi făcea piruete pe malul apei, strecurîndu-se printre copaci cu capul dat pe spate. S-a oprit lîngă un trunchi şi mi-a desenat cu degetul un fel de plan al intrării Aeroportului şi al hangarelor unde avea să se desfăşoare serbarea. Voia să-mi închipui totul exact, ca să-i dau vreo idee mai originală despre cum l-aş împodobi eu, că poate lui Angel o să-i folosească ceea ce o să-i spun. Nu pricepea cum de nu izbuteam să le conving pe surorile mele să vin şi eu, după cît de grozav se părea c-o să fie. N-am vrut să-i povestesc că trebuie să insist ca să le conving tocmai de contrariu. I-am spus doar că sînt încă prea mică. Voiam să vorbească ea şi să mă lase pe mine.

— Eşti cu două luni mai mare ca mine, Natalia. Sau nu-ţi mai aduci aminte ? spuse. Şi rîdea. Ce, acuma îţi par chiar aşa mare ?

Ajunsesem lîngă debarcader şi după-amiaza era foarte plăcută. Am propus să vîslim puţin, dar Gertru se grăbea să se-ntoarcă la şapte şi, în afară de asta, nu voia să-şi boţească rochia de organdi galben. M-am aşezat pe iarbă, rezemată de trunchiul unui copac, iar ea a rămas în picioare. Se apleca să culeagă pietre plate şi le arunca în rîu ; săreau de două-trei ori înainte de-a se duce la fund, ai fi zis nişte broscuţe, îmi plăcea să privesc cercurile

pe care le lăsau pe luciul apei. M-a întrebat de ce eram atît de tăcută, m-a rugat să-i povestesc ceva, dar nu știam ce să-i povestesc..."

Stătea ghemuită cu genunchii la piept, formînd o ridicătură în așternutul de pe pat, și-și sprijinea pe ei caietul în care scria. Simți un zgomot de clanță și ascunse caietul sub pernă, întinse picioarele. În stradă se auzeau voci și muzică de flaut și tamburină. Se ivi o fată cu uniformă de cameristă.

— Dar, domnișoară Tali, nu ieșiți pe balcon?

— Cum? întreabă cu o voce prefăcut somnoroasă.

— Întrebam dacă nu ieșiți. Au venit să danseze măștile [1], chiar aici, sub noi; sînt de mai mult timp, au să plece.

— Mă rog, le-am văzut și ieri. Bine, mă duc imediat, abia m-am trezit.

— Mătușa dumneavoastră a-ntrebat și i-am spus că v-ați sculat. Aveți grijă să nu se supere iarăși ca deunăzi.

— Mulțumesc, Candela, cît e ceasul?

— Adineaori a bătut de nouă și un sfert.

— Mă scol imediat.

Desculță, căscă și se-ntinse lîngă ușa balconului. Muzica încetase și se auzea larma cetei de copii care se zbenguiau veseli, fugărindu-se înaintea măștilor. Natalia ridică puțin franjurile perdelei. Dansatorii se împiedicau în fuste alergînd. Îi urmăreau pe copii ținîndu-și cu o mînă căpățîna zîmbitoare, ca

---

[1] În original *gigantillas*, un fel de măști de carton cu capul disproporționat de mare față de corp, care se poartă în Spania la procesiunile religioase. (Notele aparțin traducătorului).

să nu li se sucească, în timp ce în cealaltă strîngeau un ciomag. Mîinile erau cele care te înfricoșau cel mai mult, zbîrcite, mărunte, ca de maimuță împăiată, contrastînd puternic cu culorile țipătoare ale feței. Tamburina începu să răsune din nou, pe cînd se îndepărtau. Se îndreptau spre strada Sol, într-acolo unde îi mîna puhoiul de copii, îmbrîncindu-i stîngaci de pe un trotuar pe altul. La urmă veneau omuleții cu muzica ; unul lovea o tobă și ceilalți se aplecau să adune gologanii în bască. Natalia le văzu, croindu-și drum prin îmbulzeală și ferindu-se de copii, pe Mercedes și pe Iulia, însoțite de o altă fată, îmbrăcată în bej. Plecă de la geam și începu să se îmbrace.

— Neghiobule ! îi strigă Mercedes unui copil care arunca în ea cu pocnitori.

— Ce ți-a făcut ? întreabă fata în bej, întorcînd capul.

Și-l văzu pe copil care-o zbughea, făcînd ca avionul, în timp ce Mercedes își privea ciorapul la călcîi.

— Un animal ! A aruncat în mine cu o pocnitoare din alea. Și cu siguranță că mi s-a dus un fir.

— Ia să văd. Nu pare să se fi rupt. Nici să mergi pe stradă nu mai poți. Halal măști !

O ajunseră din urmă pe Iulia, care-și continua drumul agale, și traversară strada toate trei împreună. Zornăitul tamburinei se pierdea în depărtare, amestecat cu rîsetele copiilor. Prietena spuse :

— Ia ascultă, știi cine mi s-a părut că era una din fetele care tocmai se împărtășeau ?

— Cine ? Nu știu.

— Goyita.

— Mă miră, am fi știut, zise Mercedes.

— Poate c-au sosit aseară.

— Sigur că ar putea fi ea, interveni Iulia. De ce să nu fi sosit ? Fiindcă n-ai aflat tu ? De ce trebuie să le știi tu pe toate ?

Strada era urîtă şi lungă ca un coridor. Începeau să se ridice obloanele de fier de la unele vitrine. lăsînd să se vadă în dosul geamurilor obiecte prăfuite, aruncate claie peste grămadă. Stăpînul prăvăliei de postavuri ieșise în prag și stătea nemişcat cu două degete înfipte în jiletcă, uitîndu-se la băiatul care acolo, în faţă, sub supravegherea ochilor lui, scutura în soare o bucată de stofă. Cînd ajunseră pe trotuar, le salută fără să se miște, cu un gest din bărbie. Fetele tocmai își scoteau jachetele de lînă.

— Bună ziua, don José. Păi atunci ar fi trebuit să așteptăm la ieșire, să fi văzut dacă e ea. Cum de nu te-ai uitat mai bine ?

— Am văzut-o doar cînd se aşeza în bancă, pe urmă mi-a ascuns-o amvonul aproape cu totul.

Ajunseră lîngă portal. Se opriră și prietena căscă.

— M-am sculat azi cu o durere de cap... Se pregăti de plecare. Atunci, fetelor, eu...

— De ce te grăbeşti aşa ?

— Păi, sigur, voi, care-ați și ajuns la căsuța voastră...

Mercedes își împături şalul de dantelă și-i înfipse în mijloc un ac aurit. Spuse :

— Urcă să iei micul dejun cu noi.

— Nu, nu, că vă știu eu, mă țineți mult de vorbă.

— Și tu ce ai de făcut, mă rog ? Să urce, nu-i așa, Iulia ?

— Sigur.

— Nu, zău, mă duc, a zis mama că azi face pesmeciori cu lămîie şi trebuie s-o ajut.

— Mare lucru, o sunăm pe mama ta şi-i spunem că n-o să întîrzii decît un pic. Şi parcă ar avea cine ştie cît de făcut !

— Haide, zău, nu mai începe iarăşi. Treceţi pe urmă pe la Elvira ?

Mercedes ieşi de sub portal şi o apucă de braţ. Începu s-o tragă înăuntru, în vreme ce cealaltă se zbătea rîzînd şi chiţcăind.

— Au ! bine, fie, dacă mă tragi aşa...

— Hai, lasă-ne-n pace, dacă mori de pofta..

Iulia, rezemată de perete, le privea fără să se amestece.

— Hai, nu vă mai prostiţi, spuse. Se uită lumea la voi.

Prietena, scăpată din strînsoare, îşi aranja acele din păr, congestionată toată.

— Vezi ce semne mi-ai făcut ? Nu trebuia să urc.

Urcară şi pe scară tot mai făcea nazuri.

— Măi, vezi cum eşti. Dar eu o să-ntîrzii. Dacă n-ar fi aşa de plăcut la voi pe verandă. .

Despre veranda aceea verde musafirii spuneau că e ca o adevărată lojă din care admiri întreaga stradă, şi că acolo ciocolata cu pîine prăjită e mai gustoasă ca oriunde pe lume.

— Candela, pune încă o ceaşcă la masă. Rămîne şi domnişoara Isabel. Dacă s-a încălzit destul, poţi să ne serveşti.

Camerista lăsă din mînă cîrpa de praf şi închise o uşă ce da spre coridor ; se vedeau două paturi

făcute doar pe jumătate. Împinse făraşul într-un colţ mai întunecos.

— Îndată !

Pe verandă totul sclipea de curăţenie. Întîi aici se mătura şi se ştergea praful. Era o încăpere mare despărţită în două printr-un paravan pictat cu struţi. Partea din fund era mai întunecoasă. Se aflau acolo un pian şi fotografii în ramă ovală. Pe consolă strălucea un ceas cu păstoriţe aurite sub un clopot de sticlă. Veranda propriu-zisă era mai în faţă, acolo unde se şedea de obicei şi unde era radioul, măsuţa de cusut şi tandurul, împreună cu berjera şi veioza în formă de lampă cu petrol. Era o verandă pe colţ. Pe perete avea o placă de faianţă reprezentîndu-l pe Christos Atotputernicul din Sevilla, iar dedesubt un barometru.

— Ia loc, Isabel.

Isabel rămăsese în picioare lîngă tandurul acoperit cu o pînză înflorată. Spuse :

— Noi am şi pus husa [1] de iarnă. Mama zice că aceea de creton îi ţine cam frig după-amiezele.

— A luat-o cam devreme, e aşa de frumos afară. Dacă e cald...

— Ai dreptate ; însă mama e o friguroasă ceva de speriat.

— Apoi, în ce ne priveşte pe noi, pînă încă cel puţin vreo douăzeci de zile de-acum, nu-i aşa ? nu scoatem hainele de la naftalină. Ar însemna să aducem vremea rea. Dar şezi odată, dragă ! Mă întorc numaidecît.

---

[1] E vorba de husa tandurului (un fel de măsuţă cu un vas de mangal dedesubt şi îmbrăcată cu o husă largă în care se învelesc picioarele celor care stau în jurul ei).

Iulia se uită pe geam în stradă. Se întoarse o clipă către sora ei.

— Ține, du-mi voalul și jacheta, dacă te duci dincolo.

— Da, mă duc o clipă să văd ce face Natalia.

Isabel se așeză. Începu să se uite la o broșurică de hîrtie oranj cu chenar de steluțe, deschisă pe mașina de cusut. „În ziua de 12 inaugurarea tîrgului. La ora nouă muzică de fanfară. Popularele măști vor străbate străzile. La ora unsprezece liturghie cîntată în sfînta Catedrală, la care vor asista guvernatorul civil și alte persoane oficiale. La ora unu..." O închise și începu să facă din ea un cornet. Se îndoi poza unui toreador cu banderilele-n mînă, de pe coperta din spate, și literele reclamei „Coniac Vechi Osbor".

— Și eu care anul ăsta nu simt de loc că e sărbătoare.

Iulia nici nu se întoarse, nici nu scoase vreo vorbă. Soarele cădea pe casa din față, peste niște steme cioplite în piatră. Isabel veni și se așeză lîngă ea ; îi trecu un braț pe după umeri.

— Ce tăcută ești astăzi.

— Da, nu știu ce-i cu mine, sînt ca adormită.

— Ca văduva contelui Laurel, vorba cîntecului [1].

Chiar în fața verandei strada se lărgea într-un fel de piațetă triunghiulară. Se vedea un autobuz cu motorul duduind, înconjurat de cîteva femei îmbrăcate în negru care vorbeau cu călătorii prin geamul deschis. Săltară o fetiță ca să poată săruta pe

---

[1] „Eu sînt văduvioara / contelui Laurel , și vreau să mă mărit / dar nu știu cu cine" — începutul unui cîntec spaniol pentru copii.

cineva dinăuntru. Pe o tăblie fixată sus pe prelată erau scrise numele localităților pe unde trecea autobuzul.

— Fiindcă logodnicul tău nu vine anul ăsta la tîrg, nu ?

Iulia ridică din umeri și făcu un gest de lehamite.

— Nu știu. N-are decît să facă ce vrea.

— De ce ? V-ați certat ?

— Nu, nu sîntem certați. Sîntem ca de obicei.

— Cum așa ?

— Totdeauna sîntem pe jumătate certați, spuse Iulia cu un gest de descurajare. Prin scrisori te-nțelegi așa de greu...

— Bineînțeles. Logodnele prin scrisori sînt tare obositoare. Ai văzut și tu ce-am pățit eu cu Antonio. Doi ani, și pînă la urmă a trebuit să-l las.

Iulia își rodea pielița de la o unghie, uitîndu-se în pămînt. Începură să-i picure lacrimi pe mînă.

— Sigur, eu am fost cea care l-am lăsat. M-am săturat să tot aștept, înțelegi, și să-mi tot umplu capul cu vise. Cu un băiat din altă parte, dacă nu te măriți imediat... Dar ce-i cu tine, drăguța mea, plîngi ?

Își lăsase bărbia în jos, pînă ce-i atinsese pieptul, și plîngea cu pleoapele strînse. Cînd auzi întrebarea Isabelei și simți că o strînge și mai tare de braț, își acoperi fața cu mîinile.

— Dacă ai ști cît sînt de obosită, spuse cu o voce sfîrșită, dacă ai ști... nu mai pot continua așa...

Deodată își ridică fața și-și șterse ochii. Spuse în grabă, fără a întoarce capul :

— Vine Mercedes ?

— Nu. De ce ?

— Nu-i spune nimic despre asta... dacă nu te superi.

— Nu, draga mea. Fii pe pace. Dar spune-mi, ce se petrece cu tine ?

— Nimic. Glasul i se mai liniştise. Nu ne prea înțelegem, mă scoate din minți în scrisori cu toate trăsnăile care-i trec prin cap, cum că nu-l iubesc destul, şi cerîndu-mi tot timpul lucruri imposibile, pe care nu le pot face. Nici măcar nu-şi dă seama... Ascultă şi tu, se supără, de exemplu, că nu mă duc la Madrid. Dacă taică-meu nu mă ia cu el, ce-o fi vrînd să fac eu ? Şi de aici, gata, cică nu-l iubesc.

— Ah, aşa fac toți, întotdeauna. Tu de ce crezi că ne certam Antonio și cu mine ? Tocmai de asta, numai fiindcă eu n-aveam chef să fac ce voia el.

— Nu, cred că noi n-o s-o rupem. Mă iubește mult.

— Tu, oricum, nu fi proastă, nu te lăsa călcată în picioare. Cel puțin eu așa te sfătuiesc. Dacă te lași moale, e mai rău. Te certi cu el ? Amin ! Uite-te la mine, am trecut prin niște chinuri cumplite. Adu-ți aminte primăvara trecută, cînd nici să merg la cinema n-aveam chef, dar pe urmă te-nveselești la loc, eu cel puțin...

Se auzi pe aproape un scîrțîit de roți şi apoi cele trei bătăi de fără un sfert la orologiul Catedralei.. Iulia avea ochii ațintiți spre prelata autobuzului înțesată de baloturi și coşnițe.

— Dacă ar putea veni măcar o zi sau două, acum, de sărbători. Cînd stai de vorbă e altceva. De scrisori te saturi ; cînd îți răspunde la una în care erai supărată, nici nu mai știi care fusese pricina, fiindcă pesemne ai primit între timp alta de la el și ești bucuroasă. Te plictisești scriind, ţi-o spun eu...

— Dar cum se face că vine să te vadă aşa de puţin ? Nu poate mai des ?

— Nu. Totdeauna are ceva de făcut. Ţi-am spus, zice că e mai firesc să mă duc eu, că el aici nu prea are ce căuta, şi că-n schimb eu acolo aş putea face multe, şi cîte şi mai cîte. Să-l ajut, să-i mai dau puţin curaj, chiar dacă ar fi numai să mă duc şi să mă-ntorc imediat.

— Şi cum ai să faci ca să te duci ?

— Nu. Asta nu. Aş putea să mă duc la unchii mei, ca altădată, cînd am stat la ei cîteva luni. Dar ce, taică-meu e prost ? Cum o să mai mă lase acuma, ştiindu-l pe el acolo ?

— El, ce face ? Ceva cu cinematograful, nu ?

— Da.

— E regizor ?

— Nu, nu-i regizor. A studiat într-un Institut de artă cinematografică ; le dă şi diplomă şi e foarte de viitor, ceva nou. El scrie scenarii, ştii, subiectele sau, de exemplu, adaptează un roman pentru cinematograf. Fiindcă trebuie să schimbe unele lucruri din roman. Nu-i acelaşi lucru. Trebuie să schimbe dialogurile şi lucruri din astea. Dar face şi subiecte din capul lui.

— Da, rezumă Isabel. Sînt numele astea care apar scrise la începutul filmului.

— Da. Ce e rău în munca asta e că trebuie să aştepţi mult pînă îţi plasezi scenariile şi să ai de-a face cu o mulţime de oameni, să cunoşti ba pe unul ba pe altul. Dar pe urmă, după ce ţi-ai făcut un nume, se cîştigă foarte bine, să ştii.

Iulia vorbea acum cu o anumită superioritate şi vocea i se înviorase.

— Şi filme documentare şi tot ce vrei. Cu puţin noroc...

Cînd autobuzul porni, coşniţele se bălăbăniră pe acoperiş. Dădu colţul şi pînă la verandă ajunseră cîteva strigăte ascuţite de rămas bun. Femeile cernite rămaseră nemişcate o clipă, pînă nu-l mai văzură. Apoi se împrăştiară încet.

— Păi, Mercedes spunea că vă căsătoriţi în vara anului care vine, nu-i aşa ? N-ai început să-ţi faci trusoul ?

— Ba da, îl fac încetul cu încetul. Apoi vedem noi. Lui, toate poveştele astea cu trusou şi cu cereri şi cu pregătiri nu prea-i plac. Cică să ne căsătorim în zece zile, cînd ne-om hotărî, fără să dăm socoteală nimănui. Îţi dai seama.

— Doamne sfinte, ce chestie ! O fi glumind.

Intră Candela cu tava pentru micul dejun şi o puse pe tandur. Pe coridor, Mercedes stătea de vorbă cu Natalia, fără să intre.

— Minţi, n-ai mîncat. În bucătărie nu-i nici o ceaşcă murdară. Hai cu noi pe terasă, pentru numele lui Dumnezeu, ce manie e asta să stai mereu deoparte, ca o rudă săracă ?

Isabel şi Iulia se întoarseră şi se aşezară la masă.

— Nu-i spune lui Merche că am fost tristă, nu-i spune nimic, zise Iulia repede şi în şoaptă, uitîndu-se spre uşă. Sînt lucruri pe care le spui numai aşa, ca să nu taci, că într-o zi te scoli mai bine dispusă şi-n alta, nu. Cum ea pe Miguel nu-l prea are la inimă...

— Vai, da se poate, ce prostie mai e şi asta, cum o să-i spun ?

— Să nu-ţi închipui că nu-l iubesc din cauza celor ce ţi-am spus. Nu l-aş da pe nimeni altul.

— Bineînţeles.

— Ea o ţine întruna că nu-l iubesc. Poate că şi ţie ţi-o fi povestit, o spune la toţi.

Intră Mercedes. Natalia venea în urma ei.

— Bună dimineaţa.

Văzu chipul fetei în bej. Nu ştia dacă o cunoaşte sau nu. Semăna cu alte prietene de-ale surorilor ei. Toate i se păreau una şi aceeaşi prietenă.

— O cunoşti pe Natalia ?

Isabel îi privi chipul drăgălaş, aproape de copil.

— Cred că am văzut-o uneori pe stradă, de departe. Mi se părea mai mare. Ce mai faci ?

— Mulţumesc, bine, spuse ea coborînd ochii.

Apucă programul cu serbările de la tîrg, şi cu o foarfecă de brodat începu să-l cresteze şi să-l decupeze pe margini cu meticulozitate. Bucăţelele de hîrtie îi cădeau în poală.

— E ciudat, nu-i aşa, că nu ne-am cunoscut pînă acum, deşi vin la voi atît de des ?

— Pe asta ? o arătă Mercedes cu ciocul ibricului de cafea. Nu mă miră ; noi, şi e mare minune că o cunoaştem ! mai sălbatică decît...

Isabel zîmbea, fără s-o slăbească din ochi. Îi privea sprincenele dese, ochii mari şi căprui.

— Dar, pentru Dumnezeu, nu le auzi ce spun ? Nu-ţi pasă chiar de loc ?

— Mi-e totuna. Nu, nu-mi pune cafea. Am mai băut una.

— Bine, dar stai odată locului cu foarfecele alea, ce tot faci acolo ? Umpli toată casa cu hîrtii.

— A! uite forfecuța cea mică, zise Iulia. Am căutat-o ieri toată ziua. Vrei să-mi aranjezi un pic unghiile după aceea, Isabel?

— Sigur, cu plăcere. Dar trebuie s-o sun pe mama. Diseară mergi la Cazino?

— Cred c-o să dau o raită și pe acolo. Tu ce zici, Iulia?

— Pentru mine e totuna. De fapt, totdeauna e o atmosferă așa de falsă...

— Da, e drept, nu știu ce se întîmplă anul ăsta cu Cazinoul. Şi bagă de seamă că orchestra e bună, dar nu reușesc să pricep...

— Amestecul, sări Mercedes furioasă. Amestecul care e! Vorbeam de fata regelui wolframului. Fata regelui wolframului, ducesa de Roquefeler, lîngă cele care-au ieșit anul ăsta pentru prima dată. Pînă și tipa din Toronto, ce să mai vorbim, dacă pînă și ea s-a îmbrăcat în tul roz. Şi dimineața la datorie. Așa că vezi, miroase a pește stricat...

— Şi sînt prea multe fete, și multe din afară. Dar mai ales astea noi, care se vîră peste tot, pun mîna pe toți băieții.

Zicînd asta, Isabel se uită din nou la Natalia și îi zîmbi.

— Da, da, voi astea de 15 ani sînteți cele mai periculoase...

Ea își întoarse privirea.

— O să-i puneți rochie lungă, nu?

— Nu vrea.

— Nu vrea? Poate că n-o fi vrînd taică-tău mai degrabă.

— Nu! Eu, eu sînt cea care nu vrea, le lămuri Natalia cu o voce nerăbdătoare.

— Tali, scumpo, nu vorbi aşa. Nu ţi-a zis nimeni nimic. Ce Dumnezeu! se supără Mercedes.

— Bine, asta fiindcă e încă mică. Are vreo 14 ani, nu?

— Da de unde! A împlinit 16. Măcar să se lase în seama noastră. Acum își pun rochii lungi de la 13 ani. Dar s-a încăpăţînat că nu, şi cînd nu vrea ea... Închipuie-ţi numai, îi adusese tata tul pentru o rochie de seară, acela pe care l-a luat de la Bilbao; ţie nu ţi l-am arătat?

— Vai, dar zău, ce păcat! Chiar nu-ţi face nici o plăcere?

— Are timp, las-o, zise Iulia, şi Tali o privi cu recunoştinţă. Timp să şi danseze şi să se şi sature de dansat. Tocmai că...

— Nu pare de 16 ani, asta-i sigur. Oricum, ce diferenţă de vîrstă între voi! Sau au mai fost şi alţi fraţi pînă la ea?

— Nu, unul singur care s-a născut mort, şi de la el pînă la Natalia au trecut nouă ani.

Mercedes rămase cu ochii la Iulia şi simţi că o apasă tăcerea care se lăsase. Ştia că Isabel calcula tocmai vîrsta fiecăreia.

— Mama a murit din naşterea asta, ştiai, nu-i aşa? Naşterile, ce lucru groaznic, nu? spuse grăbit. Bine că acum măcar nu mai moare atîta lume.

— Dar ce s-a întîmplat, suferea de inimă?

— Da. De inimă. N-a apucat s-o vadă pe asta mică.

— Mulţumeşte-i mătuşii tale. E o femeie cum nu se mai află mătuşa voastră, ca o a doua mamă, nu-i aşa?

— Bineînţeles.

Natalia își curăță, una cîte una, cu bobîrnace mici, bucățelele de hîrtie lipite de fustă. De cîte ori era ea de față, puneau aceleași întrebări și povesteau aceleași lucruri. Totdeauna tăcerea aceea lungă după ce era rostit numele mamei. Același zgomot de lingurițe. Azi o să-și ia bicicleta și o să se ducă departe. O să fie tare frumos.

— Dulceața e de pere ?

— Da, a făcut-o mătușa Concha.

— Vă iese mai bună decît la noi acasă. A noastră e prea groasă și prea grețoasă, nu-mi dau seama de ce.

— Ia te uită ! Și doar e aceeași rețetă.

— Cred că am să mă duc diseară la Cazino, se hotărî Isabel. Vorba e că ar trebui să mă spăl pe cap. Altfel nu-mi stă părul de loc. Mi s-a dus aproape tot permanentul.

Își trecea degetele prin păr, cercetîndu-l șuviță cu șuviță. Iulia își apropie scaunul și i-l pipăi la ceafă.

— Să vedem. Cu Dop ; noi avem Dop ; de ce nu te speli la noi ?

— Nu, mă duc după masă la coafor. Aoleu, încă n-am chemat-o pe mama ! Cît o fi ceasul, tu ?

Mercedes deschise ferestrele verandei și se aplecă peste balustradă, înclinîndu-și trupul la stînga. La capătul străzii, astupînd-o parcă, se vedea turnul Catedralei și sfera mare și albă a ceasului, ca un ochi uriaș.

— Fără trei minute, zise trăgîndu-se înapoi. Iar am rămas în urmă.

Și-și potrivi cesulețul de mînă, trăgîndu-i grijuliu butonul cu unghiile.

Doi

AM SOSIT pe la mijlocul lui septembrie, după o călătorie ce părea că nu se mai sfîrşeşte. Din cauza defecţiunilor, trenul s-a oprit de două ori ; a doua oară numai la cîţiva kilometri de gară, într-o mirişte ; reparaţia a fost grea şi în rástimpul acela, care a durat mult, soarele a asfinţit, iar eu am avut timp să-mi termin ţigările. Fusese o după-amiază foarte caldă. Am ieşit pe culoar. Un cioban privea vagoanele nemişcate, cu mîinile sprijinite în bîtă, şi cîţiva dintre mieluşeii rămaşi pe lîngă el lăsau pe pămînt, din cauza soarelui, o umbră grotescă şi mişcătoare, cu picioarele foarte lungi. Umbra cîte unui profil sau a cîte unui braţ de-al călătorilor aplecaţi pe geam se mişca şi ea pe pămînt. La marginea cîmpului, preţ de vreun kilometru distanţă, am zărit cîţiva plopi şi, abia ivindu-se de după semănături, casele unui cătun. Cineva de la un geam începu să strige către un băiat pistruiat, care umbla pe-acolo cu praştia în mînă, şi-l întrebă dacă nu putea să-i aducă nişte apă minerală. „Eu, cu mine vorbiţi ?“ „Nişte apă minerală, ziceam, sau ceva de băut, ce-o fi !“ Băiatul nu răspunse şi o rupse la fugă pe cărarea dinspre sat. Călătorii, plictisiţi, începură să coboare pe terasament, şi un fel de promenadă de provincie se formă între locomotivă şi vagoanele de clasa I. Tatăl unei fete în roz, care călătorea cu mine în

compartiment, se întîlni cu un prieten; începură amîndoi să se lamenteze cum de nu s-au întîlnit de loc pînă atunci. Cel din compartimentul meu venea de la San Sebastián și spunea că nevasta și copiii lui își petreceau toată ziulica născocind noi cheltuieli și distracții. Ba magazine, ba cîte-o gustare, ba cinema.. Unul, o sută de pesete, tăticule, altul că mergem cu bicicleta la Igueldo, altul că întîrzie seara la masă... „Şi cînd ploua, nici nu ştiai unde să intri cu toată liota asta după tine. Nici să te aşezi să citeşti ziarul n-aveai loc. La hotel te mîncau muştele, la cafenea o coca-cola zece pesete, cinemaurile tixite..."

Povestea toate astea numărîndu-le pe degete, împungînd aerul cu fiecare dintre ele pe rînd, cu mișcări scurte, începînd de la cel mare. Își scoaseră tabacherele și începură să fumeze. Celălalt domn fusese într-o stațiune balneară și spunea că acolo se mănîncă foarte bine și că totul e liniştit şi sănătos. Îl întrebă dacă mergea cu a doua. „Da! N-am găsit clasa întîi, cu încurcăturile pe care le-am avut în ultimul moment. Aici, în vagonul ăsta, unde-i fie-mea la geam." Fata în roz se uita spre sat cu ochi plictisiți; prietenul tatălui ei se întoarse s-o privească și făcu o mutră uluită zicînd că era foarte frumoasă și că nu-și mai aducea aminte de ea. „Goyita, domnul acesta e don Luis, cel de la tăbăcărie." „Încîntată." Zîmbea, spunînd „cîn" cu buzele țuguiate. „Ia te uită, ai venit să faci ravagii la serbările de la Cazino, nu-i așa? Sau ești logodită?" „Logodnic? Asta? Ți-ai găsit! Mai mult îi place să danseze cînd cu unul cînd cu altul. Asta, dacă avea logodnic o omora, mă auzi? O omora!" „Foarte bine face că

se distrează cît poate, o înțeleg. *Tinerețe, dar divin!*"[1] Ție trebuie să ți-l prezint pe fiu-meu cel mare, care e la drept. Se pricepe al naibii în materie de dans. Poate că-l și cunoști." Ea făcu un gest ambiguu cu buzele. „Nu știu, poate."

M-am dus spre locomotivă să mă uit cum o reparau. Băiatul pistruiat se-ntoarse cu un om îmbrăcat în haină de catifea; trăgeau după ei un măgar încărcat cu pepeni verzi. Începură să-i vîndă oamenilor cărora le era sete. A fost un eveniment; au cumpărat cu toții; copiii cereau bani de la părinți, iar cei rămași în tren îi rugau pe cei de jos să le cumpere și lor. Am avut impresia că toți călătorii formau laolaltă o mare familie, unde toată lumea sau aproape toată lumea se cunoștea. Și eu am cumpărat pepene — îl vindeau tăiat în felii groase — și cînd m-am suit din nou în compartiment îmi curgea zeama pe bărbie. Fata în roz intrase în vorbă cu alta, îmbrăcată într-o rochie cu dungi, foarte decoltată, și tocmai legau o prietenie subită și entuziastă. Cea cu dungi avea bilet de-a întîia, dar rămase acolo. „Mi-am ratat călătoria, spunea. Toți, bătrîni. Stau aici cu tine." Era din Madrid și venise să petreacă sărbătorile la un cumnat. Cealaltă fată îi explica, plină de orgoliu și suficiență, cum se desfășurau sărbătorile și se oferea să-i prezinte lume și s-o ia cu ea și cu prietenele ei la baluri. Vorbeau pe un ton din ce în ce mai intim, pe șoptite... și a început să mi se facă somn.

---

[1] În original „Juventud, divino tesoro" — începutul unei cunoscute poezii a lui Rubén Dario (1867—1916).

Fata din Madrid purta niște sandale cu barete și avea unghiile de la picioare vopsite în roșu, cea în roz avea ciorapi. Izbitura produsă la atașarea noii locomotive aduse din oraș m-a făcut să deschid ochii. Osiile scîrțîiau cu furie. Ciobanul trecuse calea ferată și se îndepărta încet cu turma lui risipită. Căldura după-amiezii slăbise și glasurile răsunau mai înviorate, mai zglobii, parcă ușurate de o povară. Pasagerii se urcau în tren grupuri-grupuri, glumind și cu fețele bucuroase. Intrau în compartimentele lor, așa cum se intră în vestibul în pauzele spectacolelor de teatru. „Ei, haidem, s-ar zice că acum o să meargă."

Cînd trenul a pornit din nou, am închis iarăși ochii. Mă gîndeam că, pe de o parte, cu întîrzierea, pe de alta, cu sărbătorile, cu siguranță că nu m-așteaptă nimeni la gară. Eram gata să adorm de-a binelea cînd am auzit pe cineva spunînd pe culoar că începuse să se vadă Catedrala, și am ieșit să mă uit. Asfințitul fusese sîngeriu și amenințător, și cîțiva nori întunecați continua să păteze cerul, nemișcați ca niște zdrențe. Am zărit silueta unor turle și un șir lung de acoperișuri colorate încă, încinse de căldura zilei. Geamurile verandelor sclipeau în lumină și ici-colo începeau să se aprindă becuri palide în seara încă albă. Rîul nu l-am văzut. Apoi trenul intră între două ramblee și șuieră tare. Toată lumea își scotea bagajele pe culoar.

Într-adevăr, nimeni nu venise să mă întîmpine. M-am oprit o clipă pe peron, privind în toate părțile la cei care se agitau strigîndu-se pe nume, dar mie nu mi s-a adresat nimeni. Abia coborîsem de pe scara vagonului că și începui să fiu îmbrîncit de lumea care se îndrepta spre ieșire. Ceva mai

încolo, formînd două grupuri, fetele din compartimentul meu, care se întîlniseră cu rudele respective, se salutau printre capetele celorlalți. „Cu bine, scumpo, o să te chem“, spuse cea din Madrid, făcînd semn cu mîna în timp ce o îmbrățișa cineva. „Cine-i fata asta ?“ o întrebă pe cealaltă o doamnă chiar de lîngă mine. „Ce știu eu, mamă, una de la Madrid.“ „E cam excentrică.“

— Aici încurcați trecerea ; vă rog să vă dați la o parte, îmi spuse un hamal.

Am pornit și eu printre ultimii călători și mi-am lăsat valiza în sala de bagaje. Gara era un fel de șopron mare și vechi, în care te izbea lumina de neon de la chioșcul de ziare. Se făceau renovări. Ca să ieși, trebuia să ocolești printre sacii cu ciment, ieșind în cîmp. Afară, într-o piațetă cu straturi de flori, am rămas șovăind, întrebîndu-mă ce voi face.

— Doriți o mașină, domnule ? Pînă acasă.

Cel care îmi vorbea era un omuleț urît foc, cu haină de piele. M-a împins într-un mic autobuz în care se urca pe la spate și unde se aflau două șiruri de bănci, iar între ele un loc foarte strîmt de trecere. Erau complet ocupate și sosirea mea stîrni priviri de protest. Am rămas în picioare, ușor încovoiat ca să nu mă ciocnesc cu capul de tavan.

— Mai strîngeți-vă acolo în spate ! strigă omul, făcînd gestul de a împinge lumea cu mîinile. E complet !

— Aici nu mai e nici un loc, spusei, încercînd să cobor.

— Cum așa, nu mai e loc ? se supără omul.

Urcase printre călători și îi număra cu voce tare.

— Sînt treisprezece, e un loc liber, trebuie să încapă și domnul. Dați-vă mai așa, doamnă, luați geanta de-aici. Să vedem dacă putem porni.

În sfîrșit, am reușit să mă așez pe marginea băncii, fără să mă dau prea mult înapoi și ținîndu-mi valijoara pe genunchi. Omul coborîse, dar înainte de-a închide portiera băgă iarăși capul în mașină. Eu ședeam pe ultimul scaun, chiar lîngă intrare.

— Uitam să vă întreb, dumneavoastră unde mergeți ?

— Eu ?... am șovăit o clipă. Păi, la Institut.

Își vîrî și corpul și, în penumbră, îi văzui gestul de nedumerire.

— Unde ziceți ?

— Am spus la Institut. Institutul de Învățămînt Mediu, pronunțai eu răspicat.

— Și asta, pe unde vine ?

— Lîngă Rollo, frate, ce nu știi ? interveni cineva. La capătul povîrnișului, unde-i închisoarea.

Cîțiva călători începură să-și piardă răbdarea.

— Hai, odată, frate, pornim sau nu ? protestă un altul.

— Bine, o să-i lăsăm întîi pe cei din centru. Atenție, că închid ! Dă-i drumul, Manolo !

Motorul făcea un zgomot îngrozitor și mașina se zdruncina toată, dar nu pornea. Se mai auzi uruitul motorului de vreo două-trei ori și în cele din urmă se urni din loc. Pe doamna de lîngă mine am izbit-o în genunchi cu colțul valizei.

— Scuzați !

Mă privi suflînd greu. Era grasă, fusta strîmtă plină de cute îi plesnea peste coapse. Își scosese călcîile afară din pantofi. M-am uitat spre portieră.

Omul cu jacheta de piele rămăsese în picioare pe scară și călătorea așa, cu spatele la străzile pe care le străbăteam, ca un cîrmaci, ținîndu-se de ferestruica deschisă. Prin porțiunea lăsată descoperită de trupul lui, pe laturile acestei ferestruici de la spate, pătrundea lumina străzii și se zăreau dispărînd porți, ziduri, firme, cîțiva trecători.

Coboram, mi se pare, un bulevard mărginit de case mici, unele cu cîte un petic de grădină, nu le vedeam decît partea de jos. Autobuzul sălta pe pietrele pavajului și claxona de zor. La un moment dat am cotit, mergînd pe lîngă un parc care mirosea a gogoși calde, și din acea clipă începu să se audă mai multă larmă și să se vadă mai multă lume. Baruri și vitrine, mașini și cîte o motocicletă. Erau ulicioare strîmte și mașina mergea încet, șchiopăta hîrșindu-se de trotuar. Suna într-una din claxonul său vechi, care scotea un fel de lătrături. Ceva mai încolo, claxonul fu acoperit de niște rîsete tinere și speriate, și pe lîngă omulețul de pe scară văzui grupuri de oameni. Un domn se apleca pe geam, scoțînd capul. „Ce frumos au făcut anul ăsta!" spuse. M-am uitat și eu. Erau niște ghirlande de beculețe aprinse formînd desene roșii și verzi deasupra unei străzi largi. Pe strada aceea autobuzul se opri de mai multe ori. I se spunea strada Toro. Omul sărea de pe scară la fiecare oprire și deschidea ușa. „Toro 26!" „Toro 50!" Își vîra capul înăuntru ca sa anunțe, și la lumina unui bec ce se aprindea sus în tavan toți ceilalți se uitau la silueta nedeslușită a pasagerilor care se ridicau și ieșeau. Conversațiile dinăuntru începeau să se audă puțin mai tare, sub lumina slabă din tavan, ca și cum s-ar fi dezvăluit doar o clipă fă-

cîndu-ne cu ochiul, de șeptite ce erau, iar cei care tăceam ne încrucișam privirile cu cei din fața noastră de pe bancă, sau ridicam ochii în sus, căci se auzeau pe prelata de deasupra pașii apăsați ai cuiva care ridica și muta valize. „Nu e asta! Aia mare!" strigau de jos, din stradă, cei care coborîseră. Și glasurile lor răsunau peste murmurul de rîsete și pași ai oamenilor care se plimbau pe-afară.

În timpul unei asemenea opriri am zărit-o pe fata care venise de la Madrid. I-am văzut doar ceafa, căci era întoarsă spre altcineva. Vorbea despre prietena pe care și-o făcuse în tren"... o oarecare Goyita Lucas, zice c-o să mă prezinte prietenelor ei...". „Doamne, Dumnezeule! Da te-ai uitat la jacheta de lînă roz, cu mîneci scurte, pe care-o purta? Și părul prea lung, cu atîtea agrafe și parcă prost ondulat, nu-i așa?" „Bine, dragă, dar ție îți trebuie un grup de fete tinere. Mare noroc ai avut acum, de sărbători, cu harababura care domnește peste tot!" „Nu era prea urîtă, dar nu știu cum să-ți explic. Era și felul ei de-a vorbi..." „Eu care ies așa de puțin acuma din cauza copilului..." „...puțin cu copilul"... „...puțin din cauza copilului"... „...nu era antipatică..." „Vulgară, dar simpatică"... „simpatică"... „antipatică..." Iar pornește. Iar oprește. Am adormit cu capul sprijinit de peretele din stînga.

Cînd am deschis ochii coborîseră toți călătorii, iar omul cu haina de piele era așezat în fața mea, lîngă cabina șoferului. Am dat la o parte valiza și m-am ridicat. Se auzeau imnuri și dangăte de clopot.

— Ocolim pe strada Antigua, zise omul.

M-am întors spre geam şi am scos capul afară. Autobuzul frînase la intrarea într-o piaţă. O procesiune. Trecea un şir de femei cu lumînări aprinse pe care le ţineau la distanţă şi puţin înclinate, ca să nu le ia foc vălul. Începea să se-ntunece. Cîntau. Prindeau să cînte fiecare un pic mai tîrziu şi formau un cor de voci confuze şi ininteligibile. Era ceva despre Mîntuitor ; pe măsură ce unele se depărtau, cele care veneau după ele treceau la strofa anterioară a imnului şi o aduceau proaspătă, ca şi cum la celelalte ar fi leşinat şi ele ar fi culeso din urmă. O fetiţă care mergea ţinută de mînă, uitîndu-se cu gura căscată la băieţii din cor, se împiedică de o aripă a maşinii noastre şi se porni pe plîns, strigînd cît o ţinea gura.

— Ei, aţi tras un pui de somn ?

— Da, domnule. Văd că s-a golit totul în jur. Mai am mult de mers ?

— Nu, foarte puţin. Dacă n-ar fi fost procesiunea, am fi tăiat de-a dreptul.

Mi-am trecut mîinile prin păr, mi-am tras afară manşetele cămăşii. Maşina se dădu îndărăt. Treceau patru domni în negru, ţinînd panglicile unui prapur. Văzui în faţa mea biserica, iar pe clopotniţă siluete de copii cu picioarele atîrnînd în afară, pe zid, şi privind în jos la primele rînduri ale procesiunii, care tocmai intra pe poarta cea mare. Clopotele băteau să se spargă.

— Asta e ! Vii să petreci sărbătorile ?

Am luat pe altă stradă, singuratică. Omul se întinsese pe banca din faţă, sprijinindu-se într-un cot şi ţinîndu-şi mîna la falcă. Mă privea. Eu am dat din cap că da. Deodată îşi dădu picioarele jos

şi se trase pînă ajunse să şadă chiar în fata mea. Îmi spuse brusc, pe un ton confidenţial :

— Ştiţi probabil că poimîine, la tauri, nu luptă monstrul.

Ochii lui îi scormoneau pe-ai mei fără sfială.

— Cum aţi spus ? A, nu. Nu ştiam nimic.

— A fost rănit la al doilea taur, la Alicante. Pronostic nesigur, totdeauna spun aşa. Vorba e că, avînd aşa de puţine zile să se pună pe picioare, o să vedeţi cum nu vine la nici una. Ne-au stricat toate coridele.

Făcui un vag gest de părere de rău şi mă refugiai cu ochii în altă parte. Fără să-l văd, îl auzeam mai în voie.

— Nu trebuie să ne minţim singuri. Punctul de atracţie al afişului de anu ăsta era el. Aparicio, ce, parcă se compară ? N-am dreptate ?

— Fireşte...

Urcam o pantă foarte abruptă. Ai fi zis că maşina avea să lunece îndărăt. Nu putea băga într-a doua. Omul mă întreabă dacă eram străin şi am avut impresia că întrebarea asta îi stătea pe limbă de cînd intrase în vorbă cu mine. Nu ştiam dacă trebuie să-i răspund da sau nu. În cele din urmă i-am spus că nu. Apoi a urmat o clipă de tăcere şi am profitat de ea ca să-l întreb ce-i datoram. Ajunsesem în vîrful pantei şi traversam o alee. Acum mergeam pe un drum nepavat şi maşina se zglîţîia de parcă ar fi trecut peste brazdele unor semănături. Deodată se opri. Şoferul întoarse capul pe jumătate şi spuse :

— Trebuie să fie prima clădire de-acolo, de după zid. Dacă domnul nu are nimic împotrivă, îl lăsăm aici fără să mai mergem pînă la poartă.

Spun asta fiindcă pe urmă e şi mai greu să întoarcem, domnule Domingo, drumul e tare păcătos.

Am spus că mi-era totuna. Am aşteptat pînă ce mi-a dat restul şi pe urmă mi-am luat valiza şi am coborît. M-am suit pe trotuarul îngust, lîngă o femeie care vindea caramele, şi am aşteptat acolo manevra de întoarcere a maşinii.

— Anunţaţi-mă cînd ajung cu roţile din spate la trotuar, zise şoferul scoţînd capul pe geam.

L-am anunţat. Erau gata să ne strivească, pe femeie şi pe mine. Apoi, la plecare, îmi făcură cu mîna un semn de rămas bun.

Am pornit. Am văzut la dreapta zidul despre care fusese vorba. Ca să ajung pînă la el trebuia să traversez un pod pe sub care treceau şinele de cale ferată. Zidul, care începea chiar acolo, era foarte înalt şi foarte lung, şi numai la sfîrşit avea o mică deschizătură dreptunghiulară, fără uşă, ce slujea drept intrare. Am străbătut-o, intrînd într-o curte mare şi absolut goală, ca de închisoare. În fund, la vreo sută de metri, se vedea faţada Institutului.

Era de piatră cenuşie, fără nici o inscripţie sau podoabă şi avea doar trei ferestre mari, aşezate una peste alta şi toate trei, la rîndul lor, plasate deasupra unei uşi prea mici, spre care mă îndreptam. Totul era înghesuit în partea din stînga, aşa că în partea cealaltă prisosea mult perete. Te izbea disproporţia şi aerul greoi al acestei faţade, desenate parcă de o mînă de copil. Nu se vedea ţipenie de om. Pe acoperiş croncăneau nişte păsări negre.

M-am oprit în faţa uşii. Era întredeschisă şi nu avea nici sonerie, nici vreo altă indicaţie. Am încercat s-o împing, dar mergea greu, şi am intrat

prin deschizătura pe care o avea şi care mi-era deajuns. Apăru o scară albă şi o femeie care-o spăla, îngenuncheată pe primele trepte, cu spatele la mine. M-am speriat un pic zărindu-i pe neașteptate silueta, căci totul era destul de întunecos.

— Bună seara, doamnă.

Întoarse capul.

— Aici e Institutul ?

— Institutul ? Da. Aici.

Mă privea țintă. Am mulțumit și am început să urc scările, călcînd peste niște ziare pe care le pusese pe treptele proaspăt spălate. Cînd am ajuns aproape de etajul I şi n-o mai vedeam, i-am auzit vocea strigîndu-mă de jos.

— Auziți... domnule... dumneavoastră !

M-am aplecat în gol, ținîndu-mă de balustradă.

— Ce e ? Pe mine mă chemați ?

Ridică apoi capul, în penumbră, fără să se scoale, ca și cum poziția aceea ghemuită, cu coatele şi genunchii pe podea, ar fi fost la ea normală și inevitabilă. Spuse :

— Nu-i nimeni sus.

— Nimeni ? repetai eu.

Şi mă uitai sus foarte descumpănit. Văzui la etajul I o ușă de sticlă, închisă, cu o hîrtie lipită la stînga. Vreun orar sau vreun anunț. La lumina unui bec murdar, aprins deasupra ușii, hîrtia aceea era ca o pată albă, nedeslușită. Mai sus, printr-o ferestruică din tavan, cu cîteva ochiuri sparte, pătrundea o lumină palidă, care se răspîndea în tot golul scării. Lumina asta şi cea a becului se luptau, vlăguite, între ele, fără să se anuleze.

— Pedro a plecat adineaori, adăugă femeia. Îl căutați pe Pedro ?

După o scurtă ezitare, am început să cobor agale scările.

— Pedro ? Nu ştiu cine e. Dar trebuie să existe pe aici un portar sau aşa ceva.

Ajunsesem din nou jos.

— Portarul e Pedro. Dar acum e foarte tîrziu. Mîine încep examenele externilor.

— Atunci, căminul Institutului nu-i aici ?

Femeia se îndreptă puțin. Își șterse mîinile cu șorțul.

— Despre ce cămin vorbiți ? Nu cumva ați încurcat lucrurile ? Aici e Institutul.

— Da, de acord. Dar eu vorbesc de căminul profesorilor, mi-am închipuit că o fi în această clădire. Casa unde locuiesc profesorii și elevii care nu sînt de-aici, am lămurit-o nerăbdător, văzîndu-i ochii plini de uimire.

— Nu ştiu ce să vă spun. N-am auzit nimic despre asta. Cred că locuiesc cu toții pe la casele lor. Dar veniți mîine şi Pedro o să vă lămurească.

— Bine. Mulțumesc.

— Pentru puțin.

Eram gata să plec. Cînd să ies pe uşă, m-am întors.

— Iertați-mă, puteți să-mi spuneți pe la ce oră vine de obicei directorul, dimineața ?

Nu se mai ghemuise în patru labe şi mă urmărise cu privirea, ca și cum s-ar fi așteptat să mă vadă revenind. Spuse, îngroşîndu-şi vocea cu solemnitate :

— Directorul a murit.

— Cum ? Don Rafael Domínguez ?

— Nu ştiu să vă spun care-i era numele.

— Dar sînteţi sigură ? i-am căutat privirea ca să mă încredinţez că spune adevărul. Trebuie să se fi întîmplat numai de cîteva zile.

— Cinci zile. Sînt foarte sigură.

— Locuia pe strada Correo ?

— Da, domnule. La numărul doisprezece. M-am dus să-i duc un comision acasă şi chiar atunci îl scoteau.

Spuse „îl scoteau" pe un ton emoţionat şi jalnic, ca şi cum s-ar fi complăcut să evoce cortegiul funebru. Apoi se uită la mine matern.

— Eraţi rude ?

— Nu, nu... Correo doisprezece aţi spus ?

— Doisprezece, da, domnule.

— Vă mulţumesc. Rămîneţi cu bine.

Am ieşit în curte, am luat-o pe lîngă zid, şi am ajuns iar la podul de cale ferată. Acolo m-am oprit. Pereţii podului erau din ciment degradat, nu cu mult mai scunzi decît mine. Mi-am sprijinit bărbia pe marginea lor. Sus, pe un rambleu alunecos, vedeam spatele caselor care dădeau spre calea ferată ; ferestrele erau luminate şi deschise. Ferestre de bucătărie. Se pregătea masa de seară. Era un cartier sărac. Prin ferestrele deschise ieşeau voci ascuţite de femeie. Am urmărit şinele drepte şi singuratice pînă le-am pierdut din ochi, undeva în cîmp. Cîmpul se ghicea nedesluşit sub norii întunecaţi, ce încă nu se contopiseră cu noaptea.

Auzii apropiindu-se un tren. L-am simţit sosind vertiginos din spate şi am rămas foarte liniştit să-l aştept. L-am văzut apoi apărînd sub mine şi depărtîndu-se zgomotos cu vagoanele lui bălăbănite ; îmi scuipă în faţă o gură de fum gros şi roşu. Am închis ochii. Tot podul vuia. Cînd i-am redes-

chis, trenul ajunsese foarte departe cu luminile lui stacojii. O pereche de îndrăgostiți se sprijinise de balustradă chiar lîngă mine și priveau trenul depărtîndu-se, obraz lîngă obraz, cu brațele încrucișate pe după mijloc, ca pierduți. „Vine din Portugalia, știi, dragoste mică ?“ Nici nu mă văzuseră. I-am invidiat.

Am pornit-o iar și deodată am simțit că sînt foarte obosit, că trebuie să găsesc o pensiune oarecare unde să dorm în noaptea aceea.

Trei

FATA din Madrid, care venea să-şi petreacă sărbătorile la un cumnat, vorbea despre vilegiatura ei la San Sebastián cu o siguranţă detaşată. Zicea San Sebas.

— Cum de nu te-am văzut la San Sebas? Că doar acolo ne cunoşteam cu toţii. Cum îţi umpleai timpul? Mergeai la *Cristina?*

Goyita îi invidia dezinvoltura cu care vorbea. Ea, în alte veri, se dusese undeva la ţară, pe lîngă Avila, unde avea nişte rude, iar anul ăsta îşi făcuse despre San Sebastián o impresie ştearsă şi fadă, care acum, în timp ce stătea de vorbă cu prietena ei din tren, o indispunea. Parcă nici n-ar fi fost acolo, se întorsese fără să descopere oraşul excitant şi strălucitor pe care i-l dezvăluiau cuvintele celeilalte.

— La care *Cristina?* La hotelul *Cristina?*

— Da, la petrecerile de seară şi de noapte. E singura chestie cît de cît mai reuşită.

— Nu, n-am fost. Mi-nchipui că ar fi trebuit să locuiesc acolo; nu ştiam că se organizează petreceri. Tu stăteai la hotelul *Cristina?*

— Sigur că da. Credeam că ţi-am spus. Şi tu?

— Nu. Noi nu. Noi la pensiunea *Manolita*, care vine undeva pe strada Garibay şi are două glastre cu flori la intrare.

Fata din Madrid era blondă și purta părul foarte scurt, pieptănat cu breton à la Marina Vlady. Zicea că așa e mai comod pentru înot. Vorbea de iahturi și de pescuit subacvatic, de schiuri pe apă. Goyita nu știa să înoate. Se simțea prost amintindu-și peticuțul de plajă unde își aveau ei cortul, un triunghi de nisip mărginit de picioare goale, sacoșe cu cremă și costume de baie ; băile ei ridicole în valurile de lîngă mal, alături de copiii de cinci ani care se jucau cu bărcuța, țipetele ei de bucurie cînd apa o împroșca mai sus de talie. Voia să schimbe subiectul, să-și mai salveze măcar o fărîmă de vilegiatură, sá nu i se năruie chiar totul.

— La Tennis am fost două seri și am petrecut de minune. În ultima zi am stat tot timpul cu un mexican, un tip grozav de reușit. Muream de ciudă că l-am cunoscut abia la sfîrșit, cînd nu rămăseseră decît două zile pînă la întoarcerea acasă. Era destul de dispus să flirteze.

— Ce anoști sînt hispano-americanii, ăștia, dragă, o adevărată pacoste ! Sînt ca ciupercile, unde te duci, dai de ei. Și-ți fac o curte leșinată... Pun pariu că-l chema Raul sau Roberto, sau cam așa ceva.

— Nu. Îl chema Felix.

Povestea cu mexicanul era singurul lucru care adusese oarecum cu o aventură, și Goyitei îi plăcea să-i exagereze importanța. Îl așteptase în gară pînă în ultima clipă, aplecată pe geamul compartimentului, și cînd trenul pornise, ea tot mai spera să-l vadă apărînd cu un buchet de flori și alergînd în pas atletic cu mîna întinsă spre geamul vagonului. Tot cercetînd intrarea, în speranța că-l va vedea, i se umpluse ochii de lacrimi, și luminile peronului

se depărtară tremurînd din cauza plînsului ei și a burniței. Știa foarte bine că n-o să-i scrie trimițîndu-i fotografia pe care o făcuseră împreună, că n-aveau să se revadă, nimic din toate astea ; de fapt nici nu-i păsa cine știe ce că se întîmplase așa, dar se străduia să se convingă de contrariu. Doar ca să poată justifica într-un fel oarecare cele două luni și iluziile pe care și le făcuse înainte de plecare ; și mai cu seamă ca să aibă ceva romantic de povestit prietenei sale Toñuca. Întrebase de ea de îndată ce coborîse din tren.

— Mamă, s-a întors Toñuca ?

A trebuit să repete întrebarea de cîteva ori. Mamă-sa îi spunea că José María se întorsese din armată, că servitoarea îi părăsise în momentul cel mai nepotrivit ; vorbea despre o carte poștală pierdută. Ea reuși să se facă auzită abia cînd coborau pe Avenida de la Estación.

— Ce ziceai ?

— Toñuca, întrebam dacă s-a întors.

— Da, cred că ți-a telefonat mai zilele trecute.

— Și ce i-ai spus ?

— N-am vorbit eu cu ea.

Odată ajunsă acasă, nu știa ce să facă, stînd nemișcată în mijlocul camerei sale, care i se părea străină și parcă mai mare, și ținînd în mînă foaia calendarului ce arăta 17 iulie. Își lăsă valiza nedesfăcută și o cuprinse o poftă irezistibilă de a ieși pe stradă. Era aproape noapte. Tocmai se aprinseseră beculețele colorate ale unor ghirlande atîrnate dintr-o parte în cealaltă a străzii, deasupra capetelor trecătorilor care se plimbau. Se întîlni cu un militar

pe care-l cunoscuse în primăvară. Nu-şi aducea aminte de numele lui.

— Bună.

— Bună.

O porniră împreună prin mulţime. I se părea că se strecurase în oraş pe uşa din dos. În alţi ani se întorsese din vilegiatură cu mult înainte de sărbători şi-şi aşteptase prietenele arzînd de nerăbdare. Ele veneau cu braţele proaspăt bronzate şi cu traista plină de poveşti, uitîndu-se la ea ca şi cum n-ar mai fi cunoscut-o. Totuşi, era aproape şi mai rău să te întorci ultima, ca acum, şi să găseşti totul reluat în lipsă, să nu ştii cum să faci ca să reînnozi firul. Militarul o întreabă dacă fusese la coridă.

— Nu. Abia am sosit din vacanţă.

— Nici eu. Cred că n-a fost mai grozav ca joia trecută. Crescătoria care-a dat azi taurii e una cam pîrlită.

Goyita se uita la pîlcurile de fete care se ţineau de braţ. Le vedea traversînd de pe un trotuar pe altul ; se împrăştiau, se adunau iarăşi, izbucneau în rîs.

— Ascultă, o cunoşti pe prietena mea Toñuca, una cam roşcată ?

— Roşcată ? Nu ştiu, nu-mi dau seama.

— Ba da, frate ; mi se pare că ne-a făcut cunoştinţă chiar ea. Una aşa, niţel cîrnă, drăguţă la faţă.

— A, da, acu ştiu. Ce-i cu ea ? O cauţi ?

— Da.

— O fi la Cazino. De ce nu te duci şi tu acolo ?

— La Cazino ? Nu se poate. Am coborît doar o clipă, aşa cu ce aveam pe mine, vezi şi tu. Miros încă a funingine de la tren. Dacă n-o găsim cît ne-nvîrtim pe-aici, mă urc sus.

Oamenii făceau calea întoarsă cînd ajungeau la ultimul grup de case, unde se terminau arcadele luminoase. Militarul o privea.

— Aseară nu erai la dans, nu-i așa ? Nu te-am văzut.

— Păi nu ți-am spus că abia am sosit ?

— Ai sosit de unde ?

— De la San Sebastián.

— Psss, ce noroc pe tine ! Trebuie să fie grozav.

— Așa-i. Ascultă, și cum a fost aseară la dans ? Amuzant ?

— Eu am plecat devreme. Era prea multă lume. Era și prietena asta a ta acolo. Auzi, știi că te-ai întors mai frumoasă de la San Sebastián ?

— Și e primul bal care-a fost pînă acum ?

— Cred că da. Cel de la Aeroport e săptămîna viitoare. Ăsta poate c-o să iasă bine. Merge greu cu împărțirea invitațiilor, cu atîta lume cîtă a venit anul ăsta...

Acasă, la cină, tot despre asta s-a vorbit. Că ce de lume. Că erau mai mulți ca-n nici un an, că nu mai încăpeau nicăieri. José María, frate-său, care tocmai se întorsese din armată, i-a povestit că Toñuca avea acasă niște francezi și umbla toată ziua cu ei de colo pînă colo. Că era foarte modernă. Apoi începu să povestească întîmplări din armată. Despre un basc pe care-l chema Marco Bruto. Un tip grozav, unul din cei mai buni de-acolo. În ultima zi, fiind cam băut, s-a suit pe niște lăzi și a început să-i tragă un discurs, luîndu-i peste picior pe militari. Măiculiță Doamne, ce haz a fost ! Își luase exact mutra locotenentului și-l imita întocmai, și-n gesturi, și-n tot. Goyita întrebă dacă era unul înalt,

cu falca proeminentă. Îl cunoştea. Ieşea astă-iarnă cu Isabel Segarra. Cînd, deodată, hop locotenentul, şi toţi făcîndu-i semne să tacă. Dacă era altul, o păţea, dar el avea replică la orice. Îl vede şi nici nu se sinchiseşte. Se duce drept la el şi-i spune în faţă „Domnule locotenent, vă place circul?" Pe Pilintín, mezina, a distrat-o foarte tare numele de Marco Bruto, şi cînd i l-au spus a doua oară i-a rămas mîncarea în gît de atîta rîs. Tuşea şi mamă-sa îi trăgea pumni în spinare, pare-ar fi biciuit-o. Don Gregorio zise că tineretul de azi nu mai are respect de nimic şi de nimeni. Goyita se uita la marginea castronului cu supă şi la polonicul care ieşea din el. Se obişnuia greu cu gîndul că era din nou acasă. Se ridică de la masă fără să ia desertul şi-i telefonă Toñucăi. Nu era acasă. Cina în oraş cu prietenele. Mama ei îi spusese că a doua zi plecau în excursie la Toledo.

— Să nu mai mă cheme azi. Spuneţi-i că m-am întors. Sînt obosită şi mă duc să mă culc.

Adormi tîrziu. În dimineaţa următoare, destul de devreme, o sună la telefon fata din Madrid. Ieşiră împreună. După-amiază se duseră la Cazino. Erau enorm de multe figuri noi. Salonul de ceai îl decoraseră în nuanţe de galben. Se aşezară la masă cu Mercedes, Isabel şi alte fete mai mari. Vorbeau două cîte două rîzînd şi şuşotind, aşa că aproape nici nu le băgară în seamă. Pe fata cea nouă o priviră cu neîncredere. Goyita ceru un *gin fizz* şi începu să se uite la desenele aurii de pe pereţi. Cînta o blondă foarte frapantă şi era cald. Isabel, în timp ce-şi pudra nasul, bătea tactul cu piciorul în podea

și fredona și ea în ritmul vocii din microfon : „Imposibil — știu că destinul tău ne separă — dar lasă-mă — să te iubesc..." O întrebă pe Goyita ce mai era pe la Santander.

— La San Sebastián am fost, nu la Santander.

— A ! credeam că la Santander. La San Sebastián am fost anul trecut. Mă rog, la Zarauz, dar ne duceam des și acolo. Te-ai întors foarte bronzată.

— Da.

Nu le-a invitat nimeni la dans.

La plecare, fata din Madrid i-a spus Goyitei că ce multe femei, că nu erau decît femei, că așa era imposibil să-ți găsești un flirt amuzant.

— Și pe urmă prietenele astea ale tale, nu știu, par bătrînicioase.

— Nu-ți plac ?

— Nu știu cum să-ți spun. Conversează ca niște cucoane în toată firea.

— Cea mai bună prietenă a mea lipsește, se scuză Goyita. O s-o cunoști mîine sau poimîine. Asta are să-ți placă. E o bomboană !

La nemulțumirea ei începu să se adauge și sentimentul că era datoare să-și distreze prietena din Madrid. A doua zi o duse să vadă Catedrala.

— E impunătoare. E enorm de mare, una din cele mai renumite din Spania, probabil că ai auzit.

Se urcară în turn și coborîră foarte obosite. Pe Goyita o strîngeau pantofii. Pe terasa unui café-bar din Plaza Mayor se întîlniră cu Toñuca și cu prietenii ei străini. Se așezară la masa lor. Goyita observă de îndată că fata din Madrid era pe placul Toñucăi.

— Ce idee, s-o duci să vadă Catedrala! Trebuie s-o distrăm altfel. Că de chef, nu se poate plînge, cred.

— Dragă, sînt încă derutată, nu știu nici măcar cine mai e pe aici; e o adevărată pacoste să te-ntorci din vacanță așa tîrziu. E greu pînă reintri în normal, se scuză Goyita.

— Nimic, nici nu vreau s-aud, e de neiertat, s-o duci să vadă Catedrala!

— Da, chiar, zise fata din Madrid. Mie, tot ce se construia pe atunci mi se pare la fel. Bolți și iarăși bolți.

Pe unul din băieții francezi îl distra grozav repeziciunea cu care vorbeau.

— Are părul blond, zise. În schimb, e plină de voiciune spaniolă tipică.

Vorbiră despre Madrid. Ei aveau să se ducă la Madrid după sărbători. Toñuca știa cîteva cuvinte franțuzești și făcea pe interpreta în momentele de mare încurcătură. Rîdea. Rîdeau toți în afară de Goyita, care nu se simțea la largul ei. Fata din Madrid spuse că Madridul e raiul pe pămînt și că îi va însoți ea cînd vor veni acolo.

— Tu ce preferi, mediul boem sau localurile selecte? Că vouă, francezilor, vi se abate cînd de una cînd de cealaltă.

Goyita se sculă înaintea celorlalte două și-și luă geanta.

— Da ce pleci așa repede?

— Știi că tatei îi place să mănînce la ora fixă.

— Bine, dar acum sîntem în sărbători.

— Știu, dar el nu se uită la asta.

— Bine, dragă, atunci te chem pe urmă. Pe prietena ta o s-o conducem noi.

O durea capul și după-masă se culcă. José María veni să stea cu ea de vorbă o clipă. Le văzuse în Plaza Mayor și o întrebă cine era fata cea nouă.

— O prietenă de-a mea, de ce ?

— Fiindcă e ultra-lux ! Dacă mi-o prezinți, îți spun o bombă !

— Hai, lasă-mă-n pace, nu vezi că vreau să ațipesc nițel ?

— Dar eu nu pricep ce-am spus de te-ai supărat.

— Nu m-am supărat, dar lasă-mă.

— Atunci, cînd îmi faci cunoștință cu prietena ta ? Să știi că vestea pe care ți-o dau în schimb e grozavă.

Goyita nu răspunse îndată ; stătea cu ochii în tavan, privind dungile de lumină și umbră pe care le proiecta transperantul. Văzu lungindu-se și dispărînd umbra unui vehicul care trecea pe stradă. Apoi un altul în urma lui. Automobile.

— Ce e ? Hai, spune-mi odată. Cine știe ce prostie o mai fi !

José María începu să răsfoiască o carte. O văzu cu coada ochiului ridicîndu-se în coate.

— Nu-i o prostie. Te privește foarte îndeaproape.

— Lasă asta acum, nu fi... Spune odată. Ți-o prezint pe Marisol cînd vrei.

— Bravo, numele nu-i rău de loc. Sigur mi-o prezinți ?

— Dacă-ți spun.

— Află atunci că Manolo Torre e aici.

Goyita îl privi descumpănită, ca și cum ar fi vrut să-i citească gîndurile pe față. Simți că-i ard obrajii.

— Minți. Ești un mincinos.

— Mincinos, zici ? Mă rog, cum vrei tu.

— Sigur că da. L-ar fi văzut prietenele mele.
— De ce să-l fi văzut ? A venit la corida de astăzi cu unchiul lui.
— Ești sigur ?
— Firește, ești o proastă. Nu vezi că am băut un păhărel cu el la *Postigo ?* Dacă nu mă lași să-ți povestesc.

Goyita se-ntinse din nou. Își puse miinile sub cap.

— Și ce mai spune mititelul ? Pe unde-a umblat vara asta ?
— Cred c-a fost la Escorial. Purta o scurtă... Mamă, Doamne !
— De ce ? Cum era ?
— Așa, ca de fată, pestriță, foarte ciudată. M-a-ntrebat de tine.
— Vai, ce eveniment ! Am să-l trec în memoriile mele.
— Mă rog, treaba ta dacă-l treci acolo sau nu, dar să nu încerci acum să-mi pretinzi că nu-ți pasă c-a venit, că nu ține.

Se apropiase de fereastră și privea prin crăpăturile jaluzelelor. Văzu scînteind soarele după-amiezii răsfrînt de luciul unui automobil care dispăru în viteză.

— Nici n-am spus așa ceva ; cu cît vin mai mulți băieți, cu atît ne revin la fiecare mai mulți. Asta e sigur. Ți-a spus dacă are de gînd să rămînă mai mult ?
— Nu. Nu mi-a spus nimic.

Goyita își duse mîna la ochi.

— Hai, băiete, lasă-mă să dorm. Nu ridica transperantul tocmai acum.

— Nu, dar mă uitam şi eu afară. A trecut maşina aia galbenă de care ţi-am spus; cu siguranţă că e străină. *Gran Hotel*-ul e plin de americani. Alta şi mai şi, ia vino să vezi, cîtă mai limuzina! Pesemne că au început să urce pentru coridă.

— Nu mă interesează, zise Goyita cu ochii închişi. Du-te să le priveşti din sufragerie.

Apoi, cînd fratele ei plecă, întinse mîna să vadă cît e ceasul şi sări jos din pat. Patru şi un sfert. Se sprijini de măsuţa de toaletă, în faţa oglinzii. În casă nu se auzea nimic; pe stradă un zgomot amortizat şi suprapus de claxoane depărtîndu-se. Rămase un timp cu bărbia sprijinită în palme şi cu sprînceana stîngă uşor ridicată, iscodindu-şi expresia feţei plate şi vulgare. Apoi spuse încet, cu o voce în genul celei din filmele dublate: „Mi-a fost atît de dor de tine, atît de dor..." Se uită încă o dată la ceas, deschise uşa cu băgare de seamă şi ieşi pe coridor. Îl traversă şi împinse uşa din faţă. Era biroul tatălui ei, un birou de decor, care nu slujea la nimic. Mirosea a ţigară de foi stinsă şi storurile erau trase. Se duse la telefon şi formă un număr. Nu se grăbeau să răspundă. Îşi dădu bluza jos. Îşi privi umerii şi decolteul.

— Alo!

Îşi lipi faţa de perete.

— Alo! Cu don Manuel Torre, vă rog.

Vorbea foarte încet, uitîndu-se mereu spre uşa închisă.

— Cum? Cu cine?

— Cu domnul Torre. Nu e *Naţionalul*?

La hotelul *Naţional* instalaseră o tejghea de café-bar. Era plin de lume.

— Să văd. Aşteptaţi.

Zbîrnîiau shaker-ele, urcau și coborau mînerele negre ale express-ului pentru cafea.

Comisionarul lăsase deschisă ușa cabinei. „Domnul Torres... domnul Torres“ „...Două cu lapte!...“

— Au făcut cam prea cubist aici, îi spunea în clipa aceea Manolo Torres unui lustragiu, cunoscut de-al lui, care tocmai îi termina de făcut ghetele. Îmi plăceau mai mult scaunele dinainte.

— Dar așa merge mai bine vînzarea. Rentează. Comisionarul apăru sub arcada care dădea în sufragerie. Îl zări șezînd la masă cu altcineva, un aviator, și pe lustragiu lîngă el, luînd zîmbitor bacșișul. Cel puțin cinci pesete. Era filotim domnișorul, nu glumă.

Aviatorul luă o fotografie care se afla pe fața de masă, lîngă ceștile de cafea. Îi spuse lui Manolo :

— Bun, atunci cum rămîne : îți place sau ba ?

— E o dulceață, băiete, se vede cît de colo Nota zece.

— Și mai ales bagă bine la cap, ce-i mai important e că-i aproape un copil. Dă-ți și tu seama, șaisprezece ani neîmpliniți. Mai curată ca o floare. Ce logodnic să fi avut înainte, sau ce să știe ea ? Nu crezi ? E o garanție. Ca să intri într-o complicație ca asta trebuie să fie cu o fată așa ca ea. Ca să te distrezi, merge oricare, dar însurătoarea e altă poveste.

— Da, omule, sîntem perfect de acord Și fetișcana trebuie să fie și isteață. Să pună ea mîna pe tine. Cine-ar fi putut crede ? E tot ce mi-aș fi putut închipui mai puțin cînd mi-ai spus că vrei să-mi povestești ceva.

Comisionarul se apropie de ei.

— Vă cheamă la telefon.

— Pe mine? Cine?

— N-a spus.

— Mă-ntorc imediat, Angel.

— Da, dar grăbește-te că trebuie să ne hotărîm într-un fel, altfel o să întîrziem.

— Nu, frate. Cu motocicleta ajungem într-o clipă. Și de altfel nu e nimic de hotărît. Tu vii cu mine în rîndul întîi, și biletul tău îl dau unchiului.

— Bine, hai, și termină repede.

Aviatorul rămase singur, privindu-l pe celălalt cum se depărta printre mese. De la masa de alături se ridicară o femeie brunetă cu o rochie de mătase lucioasă, foarte strînsă pe trup și un domn cărunt.

— Excepțională după-amiază, nu-ncape îndoială. O să vedem ceva bun azi, spunea domnul care ieșea primul, mușcînd vîrful trabucului.

Ea rămase puțin în urmă, trăgîndu-și fusta peste șolduri. Trecînd pe lîngă aviator, se izbi de scaun și se aplecă spre el aproape imperceptibil.

— Adio, Angel, înfumuratule, îi șopti.

Lăsă în urmă o dîră de parfum franțuzesc. El îi susținu o clipă privirea printre gene și-i aruncă în față, lungindu-și gîtul, o gură de fum în chip de sărutare. Cîțiva pași mai încolo, domnul cu trabucul își înfipse mîna în brațul ei gol, foarte aproape de subsuoară.

Angel își întoarse iar privirea spre fotografia care rămăsese pe masă. Scoase port-vizitul, dar înainte de a o pune la loc o mai privi o dată. Fata era din profil și i se vedeau genele lungi, lungi de tot. Jos semnase „Gertru“, cu litere ronde, îngrijite. Cu coatele pe masă, așteptîndu-și prietenul, ochii îi deveniră deodată visători. Pe fereastră se vedeau în

primul plan colonadele pieței, apoi, mai încolo, pămîntul bătătorit printre pietrele de pavaj. Trecu un autobuz portocaliu înțesat de oameni care se duceau la coridă.

Gata, sînt aici. La dispoziția ta, zise Manolo întorcîndu-se.

— N-ai stat mult. Cine te-a chemat ?

— Nu știu. A închis cînd am răspuns. Vreo greșeală.

Patru

ȘEDEREA mea în orașul acela căpătase un asemenea aer de provizorat, că două zile nici măcar nu mi-am ridicat bagajul de la gară.

O dată cu moartea lui don Rafael Domínguez dispărea și pretextul călătoriei mele, deși adevărul este că eu însumi, plimbîndu-mă pe străzile orașului, îmi dădeam perfect de bine seama că în fond niciodată, nici chiar înainte de-a porni la drum, nu crezusem cu adevărat că sensul sau scopul călătoriei mele ar fi putut fi altul decît acela care se îndeplinea acum, adică acela de-a mă întoarce ca să privesc cu ochi complet diferiți orașul în care trăisem în copilărie și ca să mă plimb încă o dată pe străzile lui, de care-mi aduceam aminte doar ca prin vis. Vedeam aproape totul ca orice turist de profesie, dar din cînd în cînd cîte un lucru neînsemnat îmi izbea privirea într-altfel și-l recunoșteam, se identifica brusc cu cîte o imagine veche, pe care o păstram în memorie fără să-mi dau seama. Mi se părea atunci că simt mîna tatei apucînd-o strîns pe-a mea și rămîneam locului cu răsuflarea aproape tăiată, într-atît de neașteptată și de vie era senzația pe care o încercam.

Nu mi-a fost greu să găsesc cartierul în care locuisem acele două ierni, lîngă Plaza de Toros. Acum se construia mult în partea aceea, se asfaltau străzile și se tăiau altele noi. Se înălțau case gal-

bene şi trandafirii, netede, cu ferestre simetrice. A noastră, o vilişoară veche cu grădină, fusese demolată. Am regăsit, de asemenea, Catedrala şi rîul. Rîul trecea aproape de pensiunea mea. Uliţa de periferie pavată cu pietre mari cobora în curbă şi sus pe pantă se vedeau camionete şi căruţe cu nisip trase de un şir de trei sau patru catîri, cu căruţaşul alături, înaintînd agale, în pas cu animalele. Am traversat pe malul de vizavi trecînd peste podul de piatră şi m-am îndreptat spre stînga, pe o şosea mărginită de pomi, pînă ce oraşul a rămas mult în urmă. Apoi, la întoarcere, l-am văzut tot, oglindindu-se în rîu la asfinţitul soarelui, ca-n ilustrate sau ca-n tabloul pictat de tata şi pierdut după război ca aproape toate celelalte.

La amiază îmi plăcea să mă aşez pe terasele cafenelelor din Plaza Mayor şi rămîneam acolo vreme îndelungată privind la mulţimea aceea de oameni care aproape se freca de masa mea şi ascultînd frînturi din conversaţiile vecinilor, aşezaţi atît de aproape unul de celălalt, încît abia îşi puteau clinti scaunul din loc. Era multă animaţie. Mai ales fete. Ieşeau în grupuri din umbra colonadelor, amestecîndu-se în mulţimea care mergea pe la soare. Se prelingeau printre mesele de cafenea şi se strigau unele pe altele, dînd din mîini ; se opreau să stea de vorbă în capul străzilor. Se auzea cu insistenţă o melodie — un om care sufla într-un fel de fluiere [1] aliniate într-o cutie atîrnată după gît. Altul vindea

[1] În original „donnicanores" — un fel de păpuşi aliniate într-o cutie mare pe care vînzătorul o poartă atîrnată după gît ; păpuşile reprezintă un toboşar (Don Nicanor/que toca el tambor = Don Nicanor / care bate toba) şi au la capăt cîte un fluier.

baloane. Lumea se ciocnea de ei și-i împingea încoace și încolo. În mijlocul pieței cînta o fanfară. Rafalele muzicii aceleia stridente se stingeau uneori în șoaptă ori erau acoperite de huruitul unor autobuze portocalii ce plecau din josul Primăriei din sfert în sfert de ceas, rărind mulțimea pe care o învăluiau în trena lor de fum vinețiu.

Sosisem de trei zile, și încă nu mă hotărîsem nici dacă să rămîn, nici dacă să plec, dar devenisem curios să cunosc familia lui don Rafael. Nu m-am dus să-i văd cu nici un scop bine definit, totuși aveam presimțirea că vizita aceasta avea să mă ajute să iau o hotărîre.

Strada Correo era îngustă — stradă de biserici și de mănăstiri — cu copaci bătrîni. M-am oprit în fața porții șovăind; niște doamne, care coborîră dintr-un Cadillac roșu, îmi cerură să le fac loc. „Auzi, m-am șifonat tare?“ întreabă cea care mergea înainte. Erau trei. Nu exista portar. Am luat-o pe scări în sus, în urma lor, potrivindu-mi pasul după ele, fiindcă nu voiam să le-o iau înainte. Tocurile li se mutau de pe o treaptă pe alta făcîndu-le să-și schimbe poziția trupului cu destul efort, ca-n salturile unei camere de filmat cu încetinitorul. Ajunseră pe palier și se opriră, una dintre ele sună la prima ușă.

— Vă rog, nu știți cumva unde locuiește familia Domínguez?

Se dăduseră o clipă la o parte, ca să-mi facă loc, și se întoarseră spre mine.

— Aici, la ușa asta; și se uitau toate trei la mine cu atenție; unde am sunat noi

Am mulțumit și s-a așternut tăcerea în timp ce așteptam: dinăuntru răzbătea un zgomot de pași și crîmpeie de conversație.

Deschise cineva care era mai aproape de ușă, și ele intrară cu pași foarte siguri. Erau grupuri în tot culoarul, persoane care treceau cu scaune și altele care-și luau rămas bun. Pe mine nu m-a întrebat nimeni nimic și am înaintat cîțiva pași fără o țintă precisă pînă în pragul unei camere mari.

— Pentru Dumnezeu, nu vă deranjați, să nu se ridice nimeni din cauza noastră, intră spunînd una dintre doamnele care urcaseră cu mine.

Și auzii scaune trase pentru a le face loc. Am aruncat repede o privire, fără să mă încumet a intra. La dreapta erau cîteva femei în jurul unui tandur, iar la stînga bărbații, stînd jos, rezemați de spătare, sau în picioare. O subretă ieși cu o tavă plină de pahare și mi se păru că mă privește curioasă.

Îmi veni deodată chef să plec, ascunzîndu-mă în mijlocul unui grup de persoane care tocmai o porneau spre ieșire, și chiar m-am dezlipit de perete cu gîndul ăsta, apoi însă mi-am dat seama că își luau rămas bun de la o fată în doliu care stătea în ușă și că și eu ar fi trebuit să fac același lucru.

— De ce-ai ieșit, Elvi, pentru Dumnezeu? Ce prostie! Hai, du-te lîngă maică-ta, săraca!

— A spus sora mea că poate vine mai tîrziu.

Aveau glasul îndurerat, de parcă declamau. O sărutară pe fata în doliu. Ea rămase o clipă cu ușa întredeschisă spre scară, spunîndu-le „la revedere"; apoi se întoarse cu fața spre mine, ca s-o închidă, și rămase sprijinită de ea cu brațele încrucișate la

spate, într-un gest de oboseală. Mă privi fără să clipească. În clipa aceea eram singuri, față în față, despărțiți doar de coridorul îngust care se golise brusc. I-am susținut privirea și am știut că avea să-mi vorbească ; am așteptat.

— Căutați pe cineva ? întrebă într-un tîrziu, fără să se miște sau să-și slăbească fixitatea privirii.

— Desigur, pe dumneavoastră, cel puțin așa cred.

Se făcu tăcere. Mă simțeam fîstîcit, fiindcă ochii îi străluceau prea tare, parcă ar fi avut febră.

— Ce ciudat lucru ! spuse, trecîndu-și mîna pe frunte. Vă rog, rămîneți așa și nu spuneți nici un cuvînt, vreți ?

Nu m-am mișcat și n-am deschis gura. Deodată am avut senzația că eram la teatru. Atitudinea ei, cu mîna aceea care-i acoperea pe jumătate obrazul, tonul misterios și evocator al vocii, zgomotul care venea din camera din spatele meu, totul mă punea în atmosferă. Pînă și cuierul în care erau atîrnate pălăriile mi se părea un decor pentru scena aceea.

— Nu încape îndoială că dumneavoastră sînteți cel din fotografie, spuse cu un glas rar, dar hotărît, și privindu-mă din nou. Cum se face că veniți tocmai astăzi ?

— Care fotografie ? îndrăznii să întreb.

— O fotografie pe care a făcut-o tata anul trecut, în Elveția, împreună cu un grup, cînd cu Congresul de mineralogie.

Așteptă, iar eu încuviințai din cap. Se apropie puțin. Fiecare pas, fiecare mișcare mi se păreau perfecte, exact cele pe care trebuia să le facă, așa ca și cum totul ar fi fost calculat dinainte.

— Fotografia n-o mai văzusem de mult și azi-noapte m-am sculat și am căutat-o. Dintr-o serie de motive pe care nu vi le pot explica acum, mă simțeam cumplit de tulburată și am luat fotografia la mine în pat, ca s-o privesc. Dumneavoastră sînteți lîngă tata. Niciodată pînă ieri nu observasem acest lucru și nici el nu-mi vorbise de dumneavoastră, așa că nu știu cum să vă explic ; datorită unei anumite expresii pe care o are el acolo, cînd stați alături, mi-am închipuit că veți fi fost prieteni în călătoria aceea și am încercat să-mi închipui cum trebuie să fi fost prietenia aceasta. E foarte ciudat, dar totul s-a petrecut așa cum vă povestesc. Am avut senzația că tata trăia și că eram prieteni toți trei. N-am putut dormi. Simțeam că mă sfîrșesc între cei patru pereți ai mei.

Acum era aproape lipită de mine și nu mă mai privea. Își sprijini capul în mîinile strîns împreunate. Urmarea am auzit-o mai nedeslușit, căci începuse să-și muște nervos încheieturile degetelor. Îmi povesti că fusese cît pe ce să plece în Elveția cu taică-său și că noaptea trecută, aplecată peste balconul camerei, plînsese cu lacrimi amare gîndindu-se că acum nu mai era nimic de îndreptat, că lucrurile pe care le-ar fi putut face în călătoria aceea n-avea să le mai facă niciodată ; era nemîngîiată la gîndul acesta. Spunea că o călătorie îi poate schimba cuiva întreaga viață, făcîndu-l s-o vadă într-alt chip, și că ei cu siguranță anul acela i-ar fi schimbat-o. Am întrebat-o de ce nu plecase, dar nu-mi răspunse direct.

— Dacă nu trăiți aici, spuse, nu puteți înțelege anumite lucruri. Sînteți venit de curînd, nu-i așa ?

— De trei zile.

— De trei zile, repeta ea. Nu puteți înțelege nimic. Dacă v-aș explica de ce n-am plecat în Elveția ați rîde, ați spune că e o prostie, că nu e cu putință. Veți crede că ați înțeles, dar de fapt nu veți fi înțeles nimic. Numai cineva care stă îngropat aici poate ajunge să se resemneze cu ceea ce vede că se petrece în jur și chiar poate ajunge să-și închipuie că trăiește și că respiră. Dar eu nu! Eu mă înăbuș, eu nu mă pot resemna, eu am pierdut orice nădejde.

Vorbea cu mînie, cu un glas iritat, ca și cum aș fi contrazis-o. Trecerea de la un ton la celălalt o făcuse brusc. M-am temut să nu ne audă cei din cameră, fiindcă se deplasase spre cadrul ușii și eram cu siguranță în raza vizuală a persoanelor dinăuntru. Ai fi putut crede că-i făcea chiar plăcere să ridice tonul, ca și cum ultimele ei fraze ar fi vrut să desfidă pe cineva dintre oamenii aceia, dacă nu chiar pe toți laolaltă. Nu știu ce mi-a venit să-i spun că pesemne, sub povara durerii pe care o încerca, vedea lucrurile cam prea în negru, dar mi-am dat imediat seama că greșisem încercînd s-o consolez în felul acesta. Am citit-o în ochii ei plini de mînie abia reținută.

— Ar fi trebuit să fiți aici acum zece zile de dimineață pînă seara, aici în casa asta, și atunci să fi văzut dacă vă-năbușeați sau nu vă-năbușeați cum mă-năbuș eu. Să-i fi auzit cum îți spun de dimineață pînă seara sărăcuța de tine, săraca, sărăcuța. Și dă-i cu oftaturi și cu compătimire, și iar cu compătimire, de nici nu-ți mai poți trage sufletul. Și compătimire pentru mort, și compătimire pentru toată lumea, pentru toți cei îngropați, și iar pentru

mort, şi pentru cei vii şi pentru toţi laolaltă! Dumneavoastră ce credeţi? Că un mort are nevoie de atîta compătimire? Că viii îi slujesc la ceva? Măcar pe el să-l lase în pace, nu credeţi?

Era lipită de mine. Îmi ajungea pînă la umăr. I-am privit faţa îmbujorată care o căuta pe-a mea, şi pe moment n-am ştiut ce să-i răspund. Eram înspăimîntat la gîndul că cei dinăuntru ascultau ce vorbim. Clipi şi spuse depărtîndu-se de mine, cu o voce mai joasă, nesigură:

— Iertaţi-mă. Nu ştiu de ce v-am spus toate astea. Nici măcar nu vă cunosc. Nu ştiu ce-a fost cu mine. Eu...

Şi izbucni într-un plîns violent, cu sughiţuri.

Ne priviră din toate părţile. Spuseră „sărăcuţa" tînguindu-se-n şoaptă, şi o prietenă se apropie de noi, începu s-o mîngîie pe creştet, obligînd-o să-şi culce capul pe umărul ei.

— Hai, Elvira. Trebuie să fii tare!

Eu îmi priveam fix vîrful pantofilor, care nu erau nici pe departe atît de curaţi cum s-ar fi cuvenit pentru o asemenea vizită, dar de îndată mi-am ridicat iarăşi capul. Apăruse un băiat cu nişte picioare foarte mari.

— Elvira, ce-i cu tine? De ce nu te duci un pic să te odihneşti, hai, du-te!

O ţinea pe după umeri şi se uita stăruitor la mine. Era slab, cu părul cam lung şi cu favoriţi. Ea îşi şterse ochii şi ridică spre el o privire aparte.

— Ce prostie! spuse scuturîndu-şi pletele. De ce să mă duc să mă odihnesc dacă nu sînt obosită? Vi-l prezint pe fratele meu, adăugă fără a-şi întoarce însă ochii spre mine. Teo, domnul acesta era prieten cu tata. Ocupă-te tu de dînsul, dacă eşti bun.

Schiță un salut straniu, un fel de zîmbet în gol și se răsuci pe călcîie. Prietena ei o urmă. Femeile care formau un cerc în jurul tandurului se dădură în lături și o lăsară să treacă în tăcere, ca pe o icoană. Eu îl urmai pe Teo în celălalt colț al camerei, unde erau numai bărbați. La început se uitară cu toții la mine și la felul în care stăteam, și dacă liniștea care se așternuse, tulburată doar de bocănitul scaunelor, ar fi continuat, însăși intensitatea ei m-ar fi ajutat să găsesc un pretext de plecare, dar o clipă mai tîrziu se reluară conversațiile pe care le întrerupsese sosirea noastră. Mă așezai pe un divan, stîlcit de-a binelea între Teo și un alt băiat, în vestă, cu un lanț de aur atîrnîndu-i de la un buzunar pînă la celălalt, care ne-a oferit tutun zîmbindu-mi cu o deosebită amabilitate. Teo îl auzise pe taică-său vorbind de mine și știa că s-ar putea să vin să țin niște ore la Institut ca suplinitor. Totuși, telegrama pe care o trimisesem din Paris spunînd că accept oferta rămăsese probabil la Institut, nedeschisă, căci după socoteala lui la data aceea taică-său era deja în pragul morții. Mă întrebă ce fel de ore erau acelea pe care mi le oferise.

— În ultima scrisoare îmi vorbea în principal de-o catedră vacantă de germană. Dar a spus c-o să mai vedem cînd o să sosesc. Pesemne că totdeauna sînt cîteva posturi vacante de suplinitor. El știa că pentru mine orele erau doar un pretext ca să petrec o iarnă în orașul ăsta de care îmi amintesc cu simpatie, căci am trăit în el împreună cu tata pe cînd eram copil.

Mă plictisea cumplit subiectul acesta de conversație, dar am încercat s-o ascund, ca să nu se ghi-

cească subitul dezinteres care mă cuprinsese pentru toată povestea asta cu Institutul, într-atît încît parcă nici n-ar fi avut vreo legătură cu mine.

— Cred că domnul Mata e cel care are să rămînă director acuma, spuse Teo. O să stăm de vorbă cu el despre asta. Dumneavoastră poate că aveți scrisoarea tatei — fie-i țărîna ușoară ! — care ne-ar putea sluji ca justificare în fața lui. E un om de încredere. Dacă aveți răbdare să mai așteptați, s-ar putea să treacă pe aici chiar în seara asta și eu am să vă pun în legătură ca să discutați personal.

— Nu, vă rog, nu-i nevoie. Probabil că are și alte obligații, cum e și firesc. Eu am tot timpul să mă întorc la oricare din posturile mele din ceilalți ani. Cursurile n-au început încă nicăieri.

Toată conversația cu Teo a fost dusă pe un ton politicos și protocolar.

Mi-a pus o mulțime de întrebări la care m-am simțit obligat să răspund cît mai amănunțit posibil, datorită poate stilului rece și judiciar al interogatoriului, ca și prolixelor speranțe pe care mi le dădea pledînd în favoarea cauzei mele.

În pauze mă simțeam eliberat și studiam modul de a-mi lua rămas bun fără a părea necioplit. Aflai că băiatul din stînga stîrnise nu știu ce polemică într-un ziar local.

— Bineînțeles, spunea, la asta n-au mai știut ce să-mi răspundă. Am păstrat toate acuzațiile „forte" pentru acest al doilea articol, care a căzut asupra lor ca un trăsnet. Crezuseră că pot astupa așa, cu binișorul, glasul unui cetățean liber. Dar ei nu mă cunosc pe mine, asta e ! Las c-au să vadă ei de ce sînt în stare.

Îl auzeam mai bine decît pe ceilalți, fiindcă mi-era vecin și fiindcă avea vocea ascuțită. De două ori se întoarse spre mine, parcă cerîndu-mi aprobarea. Din ceilalți, fiindcă eram prea afundat în sofa, nu vedeam decît niște picioare pe marginea unui scaun sau, din cînd în cînd, cîte ceva dintr-un profil. Un domn — aveam impresia că-l văzusem în tren — îl dojeni pe un ton emfatic şi patern, îi spuse că într-o zi avea s-o sfîrşească rău, căci ce lucruri mai erau şi acelea care-i treceau prin minte !

— Ale tinereții valuri, da, da, asta e ; să nu-ți închipui că n-am făcut și eu ca tine pe vremea mea, de asta îți spun acum. Care mai mult, care mai puțin, Emilio, dar toți avem în noi Don Quijote-le nostru. Numai că trăsnăile astea donquijotești îți distrug reputația.

Băiatul îl asculta privindu-și manșetele cu un ușor zîmbet de superioritate în colțul buzelor.

Teo m-a întrebat despre călătoria în Elveția și despre prietenia care mă legase de tatăl său, iar eu, în vreme ce-i răspundeam, nu puteam să-mi iau gîndul de la Elvira. O vedeam printre celelalte persoane grupate în partea opusă a încăperii, ca și cum aș fi privit-o printr-un binoclu așezat invers. Fumul de țigară făcea să mi se pară mai lungă și mai depărtată camera, iar lucrurile pe care le cercetam începeau să-mi pară ireale. În fund, lipit de peretele de vizavi, era un bufet cu oglinzi hexagonale, care reflectau o mulțime de capete în mișcare.

La sfîrșit, rămase ca Teo să mă cheme la telefon, după convorbirea lui cu noul director, așa că mă întrebă unde stăteam.

— La pensiunea *America*. Nu știu dacă or fi avînd telefon. E mai bine să chem eu.

— *America?* Unde vine asta? Tu ai auzit vreodată de pensiunea *America*, Emilio?

— E pe undeva pe lîngă Institut, i-am explicat eu. Pe o stradă largă care coboară. În noaptea cînd am sosit n-aveam chef să umblu să caut. M-a amuzat numele.

— Acum știu pe unde trebuie să fie, spuse Emilio. E adevărat că-i amuzant, pensiunea *America*, ce-o fi căutînd în cartierul ăla?

Și zîmbi. Avea o față măruntică și sprîncene stufoase. Deodată am avut impresia că asistase la toată conversația noastră și că luase parte la ea. Cînd m-am ridicat să plec, și-a luat și el rămas bun. Teo ne-a condus pînă la ușă și a lăsat-o crăpată pînă ce am dispărut pe scări în jos. Am ieșit în stradă împreună.

— Eu merg încolo, dumneavoastră?

I-am răspuns că nu aveam o direcție precisă și asta păru să-l bucure. Hotărî că vom merge împreună.

— Mă numesc Emilio del Yerro, se prezentă, oprindu-se o clipă ca să-mi întindă mîna. Obișnuiesc să am îndeajuns de mult timp liber și mă deranjează ca cei care vin aici la noi să se plictisească. Dacă vreți putem fi prieteni. Mai bine zis, dacă vrei. Am să te tutuiesc.

— Da, firește. Pe mine mă cheamă Pablo Klein.

— Se pare că rămîi aici iarna asta, nu-i așa?

— Cred că da. Depinde.

— Da, l-am auzit și pe Teo. Sigur c-o să rămîi. Aici e plicticos pentru un nou-venit, dar știi cum e, se-ntîmplă așa cum se-ntîmplă peste tot, de îndată ce te obișnuiești te poți distra de minune. Bineînțeles, în limitele unei capitale de provincie.

I-am spus că eu, de obicei, nu mă plictiseam nicăieri, dar el mi-a tăiat-o scurt.

— A! nu, nici eu. Cine are cît de cît o viață interioară nu se poate plictisi. Asta am spus-o întotdeauna, într-un anume fel eu sînt un singuratic, un îndrăgostit de solitudine. Dar mă refeream la faptul că aici există cercuri agreabile, oameni pe care-i poți frecventa, cu care poți discuta, și de așa ceva omul are adesea nevoie, sau nu ești de acord?

— Ba da, desigur.

Vorbea foarte repezit și mă zăpăcea un pic.

— Uite, chiar frații ăștia doi, în special ea, Elvira. Tu-i cunoșteai dinainte, nu-i așa?

— Pe copiii lui don Rafael? Nu, nu-i cunoșteam.

Păru uluit.

— Cum ea s-a arătat atît de mișcată văzîndu-te, iar tu ziceai că ai stat aici cînd erai mic...

Urmă o pauză, dar n-am avut răgazul să-i răspund nimic.

— Și cum ți s-au părut? mă întrebă. Ce spui de Elvira?

— Am vorbit cu ea foarte puțin, dar pare o fată plină de temperament.

— E extraordinară, minunată, spuse el cu tărie. Și Teo la fel, adăugă mai cu jumătate de gură, fiindcă îl priveam. Fac parte din elită.

Apoi vorbirăm despre călătoriile pe care i-ar plăcea să le facă. Vorbea mai mult el, și adesea îmi lua răspunsurile din gură. Ridică orașul în slăvi și făcurăm o plimbare pe niște străzi pe care le mai străbătusem și înainte.

— Străzile astea sînt o oază pentru spirit, spunea. Știu pe dinafară fiecare colțișor.

Îmi vorbi de Kierkegaard, de Unamuno, ca şi de alţi filozofi care trăiseră în oraşe mici. Zicea că atunci cînd îl citea pe Unamuno i se umpleau ochii de lacrimi. Se vedea că voia să-mi fie agreabil şi să facă paradă de cultura lui. Îşi închipuise că eram scriitor şi a fost destul de dezamăgit aflînd că nu sînt, ci pur şi simplu mă interesau limbile şi strîngeam material pentru o lucrare de gramatică generală.

— Eu sînt înainte de toate poet, zise el cu emfază. În afară de asta, vreau să pregătesc un examen pentru a deveni notar.

Şi rîse de ingeniozitatea contrastului.

Începea să se lase seara şi piatra clădirilor se rumenea încet, ca o bucată de carne. Emilio îmi povesti legenda a două sau trei dintre clădirile acelea, fălindu-se cu istoriile lor, ca şi cum ar fi fost gloriile străbune ale familiei sale. Mergeam alene, oprindu-ne des. Pe strada Catedralei nişte copii se băteau în ţărînă, muşcîndu-se şi lovindu-se cu picioarele, pentru un bulgăre de gheaţă care căzuse dintr-o camionetă. Bulgărele trecea din mînă-n mînă şi copiii strigau ascuţit frămîntîndu-l între degete şi vrînd să-l bage în gură ca să-l ascundă ; de două sau trei ori căzură cu toţi claie peste grămadă dînd din mîini şi din picioare, pe cînd bulgărele se făcea tot mai mic. În cele din urmă unul dintre ei ridică pumnii strînşi şi cînd îi deschise abia mai strălucea o aşchie, care se topi şi i se prelinse în palmă. Scoase un strigăt triumfător, iar ceilalţi îi priviră cu adîncă mîhnire mîinile goale.

M-am oprit să-i privesc ; lui Emilio îi întrerupseseră discursul.

— Ce copii! spuse el cu antipatie, urcîndu-se pe trotuar.

Apoi văzu că eu rîd și mă imită, descumpănit.

— Îți plac copiii?

Întreba tot timpul și mă privea cu niște ochi curioși, de parcă ar fi vrut să mă clasifice, să mă eticheteze.

— Ce copii? Depinde ce copii.

— Ești un om ciudat, spuse după un răstimp.

Conversația începu să lîncezească și deodată mi se păru că plimbarea noastră n-avea nici un sens, că totul fusese forțat și fals. Ne-am întors tăcuți spre străzile din centru. Avea întîlnire cu niște prieteni. Vorbindu-mi despre ei și mai ales de un sculptor care-și avea atelierul într-o mansardă de la *Gran Hotel*, redeveni volubil. După cîte am înțeles, organizau felurite petreceri în atelier și vru să mă convingă să urc și eu cu el ca să-i cunosc grupul.

— Mai ales pentru Yoni, are să te-ncînte. A călătorit mult. E un tip extrem de independent, de original.

I-am promis că-l voi însoți altă dată. Eram puțin obosit de vorbăria lui și voiam să mă reped pînă la gară ca să-mi iau bagajul. În ușa *Gran Hotel*-ului, o clădire luxoasă, ne-am despărțit.

Cinci

CÎND ieşiră de la coridă, nu-şi găseau maşina. Purtau în ochi scîntei de soare, reflexe din aurul costumelor şi mergeau uşor ameţite, ferindu-se de automobilele care porneau, de oamenii care se înghesuiau spre ieşire, de chioşcurile cu îngheţată şi cu limonadă.

— Nu vă pierdeţi de mine, fetelor, spuse tatăl lui Gertru, întorcîndu-se spre ele.

Gertru se opri s-o aştepte pe Natalia, care rămăsese mai în urmă.

— Vino, nu rămîne în urmă. Ia-mă de braţ.

— Nu, mai bine fiecare singură : ne-mping mai puţin. Nu mă pierd eu, n-avea grijă.

— Îmi cam scrîntesc gleznele cu tocurile astea, ştii ?

Vorbea fără s-o privească, atentă la echilibrul pieptenului pe care-l purta în păr. Natalia se lăsă luată de braţ. Simţi foşnetul rochiei de tafta glasé.

— Ce incomod trebuie să fie să mergi cu asta. Nu ştiu cum de poţi. Nu reuşeai nici măcar să aplauzi.

O doamnă îi agăţă şalul de dantelă cu brelocurile de la o brăţară groasă. Se opriră ca să-l desprindă. Tatăl lui Gertru le chema din maşină claxonînd.

— Imediat, tată. Aşteaptă un pic. Ia uită-te tu, Tali. Am impresia că mi-a rupt niţel dantela.

Se așezară pe bancheta din spate, Gertru prima, și trebui să se aplece foarte tare. Coborî geamul și-și scoase șalul brodat afară, foarte la vedere. Porniră. Mergeau încet, în pas cu trecătorii, și cîte unul își vîra capul înăuntru plin de curiozitate, oameni asudați, cu coifuri de hîrtie. Unul îi trimise lui Gertru o bezea. Ea începu să-și facă vînt cu evantaiul foarte repede.

— Ce căldură, nu-i așa ?

Intra aerul proaspăt, purtînd zvonul comentariilor. Ieșiră pe șoseaua asfaltată. Tatăl întrebă unde voiau să meargă, dacă o conduceau întîi pe Natalia.

— Nu, nu, Tali vine cu noi. Vii cu noi, prostuțo ! Întîi luăm o gustare la noi, și pe urmă, așa cum ți-am spus.

— Nu știu ce să fac, zău așa, mă cam sfiesc, spuse Tali.

— De ce să te sfiești ? Doar el a fost cel care-a spus că vrea să te cunoască. Nu vezi că-i vorbesc mereu despre tine ? N-ai chef să-l cunoști și tu ?

Vorbeau acum cu un glas tainic, uitîndu-se în jos, la podeaua mașinii.

— Ba da, ba da, nu-i vorba de asta. Mi-e că poate vă deranjez, și-apoi n-am mai fost niciodată la Cazino.

— O dată trebuie să se întîmple și asta. Nu te lasă surorile tale ?

— Știi bine că mă lasă.

— Hai, zău, îți fac un pic buzele, te fac frumoasă de tot. Nu te bucuri ?

Natalia rămase privind strada. Pe marginea trotuarului stăteau oameni, copii, ca niște pete de culoare. Înaintară spre trăsura picadorilor care mergea la trap, sunîndu-și zurgălăii.

— A rămas că ne cheamă el. I-am spus să ne oprească o masă. Îmi scot asta, gustăm ceva. Pe la opt și jumătate putem ajunge, îți convine așa?

Mîncară ceva acasă la Gertru, ea se schimbă și sosiră la Cazino la opt. Angel, care ieșise să le aștepte la intrare, le văzu cum veneau la braț, sprijinîndu-se de perete. Logodnica îi zîmbi. Fata cealaltă mergea cu ochii în pămînt. Le spuse că era arhiplin, că singura masă pe care o găsise le-o ținea un prieten.

— Așadar, ea e Tali, presupun, spuse el privind-o.

— Da, uite, Tali, ți-l prezint pe Angel.

— Încîntat, ce mai, faimoasa Tali!

Ea îi întinse în linie dreaptă o mînă mică și rigidă, care nu se îndoia cînd o strîngeai.

— Îmi pare bine.

— Mi se pare că ești isteață foc, tu.

— De ce?

— A! eu nu știu. Cînd e ceva bun, i se duce vestea. Asta întreab-o pe Gertru.

Rîdea privind-o. Avea o mustață blondă foarte fină.

— Știi, i-am povestit că m-ai ajutat tot timpul să iau examenele și tot felul de lucruri din astea. Și că ai un haz...

Gertru vorbea cu o voce diferită, nu ca de obicei, mai nazală.

— Ce prostie, spuse Natalia. Intrăm?

Urcară patru trepte. Era speriată că o așezaseră între ei doi. În capul scărilor era un grup de fete care își șopteau ceva una alteia, arătînd înăuntru, printr-o ușă de sticlă; tivurile rochiilor li se atin-

geau. Angel o luă înainte ca să le țină ușa deschisă, și dinăuntru năvăli un val de căldură amestecat cu acordurile slabe ale unui swing, luptînd să răzbată prin hărmălaie. Cînd intrai nu vedeai decît oameni în picioare, lipiți unii de alții, spate-n spate, ca-n ultimele șiruri de la slujba de ora unu. O scară. Niște coloane. Își croiră drum.

— Uf, ce înghesuială, zise Gertru. Ar fi mai bine s-o iei tu înainte pînă la masă. Hai, Tali. Avem o masă bună ?

— Foarte bună, la marginea ringului.

Manolo Torre era prietenul care le ținea masa. Se ridică în picioare cînd îi văzu sosind, și după prezentări dădu să plece. Angel îl întrebă pe Manolo cum o găsea pe logodnica lui, și acesta îi lăudă îndelung frumusețea, cu grație și vervă.

Tali se simțea incapabilă să-i privească în față pe vreunul dintre ei.

— Ascultă, te previn că părerea lui în materie de fete face mai mult decît oricare alta, spuse Angel, și e foarte exigent, știi asta ? Pînă acum nu cunosc nici una cărcia să-i fi dat zece. Lui Gertru cît îi dai ?

— Află că un nouă cît toate zilele. Parol !

Muzica tăcuse. Tali se uita la perechile înghesuite în șiruri compacte, care abia înaintau, tîrșindu-și pașii, ca să iasă de pe ring. Se vedeau dalele de pe jos, mari, albe și canapelele de vizavi, mesele ocupate de alte persoane. „Să nu vorbească despre mine, își repeta într-una, înfigîndu-și unghiile în palmă. Să nu mă bage-n seamă și să nu mă-ntrebe nimic."

— Și prietena asta a ta, așa de dulce ? zise Manolo.

Gertru, de pe scaunul ei, o apucă de braț.

— De la Institut. Dar e prostuță, i-e frică să vină aici.

Manolo luă o mutră de cuceritor. Suflă fumul ținîndu-și pleoapele pe jumătate închise.

— Adevărat ? O să trebuiască s-o dezvățăm să mai fie timidă. Dar uită-te la mine, păpușico, să-ți văd ochii.

Ea îi ridică în sus, spre o balustradă circulară susținută de coloane, peste care se aplecau niște oameni.

— Acolo sus ce e ? întrebă plină de spaimă.

— Acolo ? Nimic. Galeria. În balcoanele care dau spre stradă se așază de obicei perechile de îndrăgostiți, îi explică Angel zîmbind.

— Dar și cei care vor să respire aer curat. Aicea jos se încinge ca un cazan ; și Manolo își trecu două degete pe sub gulerul cămășii. Vouă nu vă e cald ?

Cei care isprăviseră cu dansul se îndreptau spre ieșirea din colț și se împrăștiau apoi agale spre bar sau spre salonul de ceai, tîrîndu-și pașii pe podea. Toñuca și Marisol, care veneau din salonul de ceai, încercau să-și croiască drum, una în spatele celeilalte, împotriva curentului.

— Uite, hai pe-aici, spuse Toñuca reușind să facă o mică breșă printre spinările oamenilor. Îmi dați voie ?

Rezemați de pereți și de stîlpi, cei ce stăteau în picioare își fereau de îmbrînciturі cîte-un pahar sau cîte-o farfurioară cu migdale. Marisol se opri să ceară foc unor băieți.

— Tu, o chemă Toñuca, ridicîndu-se pe vîrfuri.

O văzu venind cu țigara aprinsă, cu capul întors, spunîndu-le ceva băieților. O întrebă de unde-i cunoaște.

— Eu ? De nicăieri. De la focul pe care mi l-au dat. Dacă rămînem aici, poate că vin la noi. Par simpatici.

— Voiai parcă să mergi la toaletă, nu ?

— Da de unde, nici vorbă. Era un pretext ca să scap de-acolo. Vă dați în vînt după salonul ăsta de ceai. Aici e mai multă animație.

Intrau tot timpul figuri noi. Fetele simulau o trufașă privire circulară, ca și cum ar fi căutat din ochi pe cineva și vorbeau unele cu altele în toată hărmălaia aceea, fără să înainteze. Toñuca spuse că aici, dacă nu se așezau, păreau caraghioase.

— Vai, dragă, dar o să dansăm, cîte prejudecăți mai aveți și voi ! Nu vezi că nu-ndrăznesc să se apropie de masa aia dinăuntru ? Dacă sîntem o mie și una de fete ! De unde scoateți atîtea prietene ?

Toñuca nu era atentă la ea în clipa aceea. Făcuse o mutră uluită.

— Ia te uită cine-i acolo, Manolo Torre.

— Cine ?

— Nimic, Manolo Torre, un băiat care-i place Goyitei.

— Care e ?

— Acela în haine închise de la prima masă. Nu te uita așa, direct.

— Acela care se uită acum încoace ? Parcă-i o efigie bizantină ; e destul de bine tipul. Și-l cunoști ? Vezi că-ți spune nu știu ce.

Toñuca îl salută cu un zîmbet.

— Nimic, m-a salutat. Nu știu dacă e bine să intru să-i spun Goyitei ca să știe și ea.

— Lasă acuma, frate, stai aici cu mine pînă reîncepe muzica. De ce, băiatul nu-i de aici?

— Ba da, dar de obicei stă la moșie.

Manolo se uită cu coada ochiului la șoldurile lui Marisol.

— Ascultă, îi spuse încet lui Angel, cine e fata aia în verde, care e cu sora lui León?

— Aia cu țigara? Nu știu. Trebuie să fie una nouă. Îți face ochi dulci ție sau mie?

— Cred că mie.

Muzicanții, îmbrăcați în albastru electric, își reluară instrumentele cu mișcări leneșe. Pe Gertru începură s-o furnice tălpile, voia să danseze, să intre pe ring printre primele, înainte de-a se face înghesuială. Se ridică în picioare și-l luă de mînă pe Angel. Pe Manolo îl lăsară singur cu Natalia.

— N-o să te deranjeze să mai rămîi cu ea pînă ne întoarcem, nu-i așa? Sau te grăbeai?

— Pe mine nu mă deranjează de loc să rămîn singură, spuse fata cu toată seriozitatea.

— Ba nu, rămîn eu cu tine, porumbițo, să nu te mănînce lupul.

Erau așezați în colțurile opuse ale mesei, dar ea nu-l privea. Veni un chelner și-i întrebă dacă iau ceva.

— Spune, păpușo, tu ce iei?

Voia cidru. N-aveau așa ceva.

— Ia un coniac. Ai să vezi ce bun e.

— Nu, nu iau nimic.

— Mie un coniac cu sifon.

Probabil că se vedea bine ringul de la balustrada de sus, capetele, mai mult ca sigur, păreau mici de tot. Dar și mai bine ar fi fost să te uiți dintr-un

avion care să planeze deasupra furnicarului aceluia. Sau şi mai de sus, din turnul Catedralei.

— La ce te uiţi ?

— La nimic.

Manolo îşi trase scaunul mai aproape.

— Stai foarte departe de mine. Parcă nici n-am fi împreună, nu-i aşa ?

— Şi nici nu sîntem împreună.

El izbucni în rîs. O privi descumpănit.

— Ştii că eşti o mică fiară ?

În vremea asta Marisol, sprijinită de coloana ei, îl sfredelea cu nişte ochi languroşi. Toñuca fu invitată la dans şi o întrebă dacă n-o deranja să rămînă singură.

— Asta-i bună, ce prostie, spuse Marisol fără să-şi ia ochii de la Manolo. Nu mă cunoşti.

Manolo se sculă în picioare şi o apucă pe Tali de mînă.

— Hai, fiară mică.

— Ce vreţi de la mine ?

— Nimic, iubito, să dansăm. Dar, pentru numele lui Dumnezeu, dulceaţă mică, nu-mi vorbi cu „dumneavoastră".

Ea nu se clinti de pe scaun.

— Nu ştiu să dansez.

— O să te-nvăţ. Asta nu se poate îndrepta decît dansînd, ai să vezi.

— Ce se poate îndrepta ?

Vocea lui Manolo deveni nerăbdătoare.

— Nimic, dragă, nu ştiu. N-o să stau acum să mă rog de tine. Vrei să te-nvăţ să dansezi, da sau ba ?

— Nu.

— Dă-mi voie să-ți spun că știi să petreci de minune; nu înțeleg de ce-ai mai venit aici.

Se așeză iar cu umărul spre ea. Marisol se uita la el cu o cochetărie vicleană; de data asta se priviră drept în ochi. Tali își înclină bărbia spre fața de masă și începu să fărîmițeze un pai. Spuse:

— Zău că nu știu să dansez, crede-mă. Mi-e rușine. Du-te să inviți altă fată. Mie mi-e totuna, fiindcă plec imediat.

El mulțumi sau mormăi ceva nedeslușit.

Lasă niște bani sub scrumieră și pleacă.

Cîntăreața avea un cap de paiață. Probabil că transpira sub machiajul acela grotesc, care îi desfigura chipul. Rămasă singură, Natalia simți că se învîrte tot localul cu ea. Stătu o clipă cu ochii închiși. Apoi luă poșeta lui Gertru de pe scaun și începu să caute înăuntru. N-avea creion. Chei, scrisori, fotografii, un ruj de buze. Cu rujul ieșeau literele foarte groase, dar era același lucru. Alese un cartonaș subțire și lunguieț. „Conducerea și ofițerii Aeroportului vă invită..." și scrise dedesubt, cu litere roșii: „Plec, a început să mă doară capul. N." Se uită la ringul compact, întesat, sub ochiul din tavan. N-o vedea pe Gertru. Se ridică și plecă. Trecu pe lîngă Manolo Torre, care se sprijinise și el de stîlp și-i aprindea o țigară fetei în verde.

— Eu? Prima dată cînd văd pe cineva, spunea ea tocmai atunci, e ca și cum ne-am cunoaște de-o viață întreagă.

— De ce nu mergem sus? o întrebă Manolo privindu-i chipul la flacăra chibritului. Te răpesc pentru sufletul meu.

Natalia ieși în stradă. Simțea că ciorapii i-au făcut cute, ca și rochia roșie de mătase de altfel.

Ziua nu murise de tot, mai dăinuia o dîră de lumină. De la unul din balcoanele galeriei de sus, aplecați peste balustradă şi întorcînd spatele agitației dinăuntru, Manolo și Marisol, care tocmai apăruseră, o văzură ezitînd înainte de-a traversa piațeta.

— Zi ca și cînd ne-am cunoaște de mici, hai ? Ce drăcuşor îmi ești, chiar mă gîndeam adineaori că ai figură de drăcuşor. Cum te cheamă ?

— Marisol. O, e drăguță piațeta asta, foarte romantică. Fata care iese acum e aia care ședea cu tine la masă, nu ?

— Da, adineaori mi-a făcut mutre.

— Mutre, la ce ?

— La dans, ce părere ai de una ca asta ?

— Eu zic că e foarte bine, că dacă nu, poate nu te-aş fi cunoscut.

Manolo o apucă de braț ; văzu că se lasă.

— Să nu mă fi cunoscut ? Ar fi fost greu. Era fatal să fie așa, Marisol, frumoasa mea, era scris să se-ntîmple în după-amiaza asta.

Cerul alb, nesfîrşit, era pătat cu lăstuni ce zburau foarte sus, ca revărsat dintr-o ceașcă imensă ! Natalia trase aer în piept cu putere, în timp ce se îndrepta către străzile liniștite. O apucă pe cea care ducea spre casă și care cobora într-o pantă uşoară. Încă îi mai răsuna în urechi ecoul muzicii stridente şi învălmăşite de la Cazino.

Încetini pasul tot mai mult pînă ajunse în fața porții. Julia ieşi pe verandă și o strigă.

— Tali, ce faci acolo ?

— Nimic, bună ! Nu m-am hotărît încă dacă să urc sau să mai fac un tur.

— La ora asta ?

— Nu-i aşa de tîrziu, cred că nu-i nici nouă.
— Parcă aş veni şi eu cu tine, zise Julia.
— Păi, coboară !
— Nu te deranjează ?
— Fireşte că nu.

Julia se pieptănă un pic şi se spălă pe ochi cu apă rece. Cu toate astea, sora ei observă că-i avea roşii de plîns. Porniră. Julia o întrebă cum i se păruse Cazinoul, şi Tali spuse că-i plăcuse, dar se întorsese fiindcă-i era foarte cald. Julia n-o mai întrebă nimic, avea un aer distrat. Lîngă zidul dinspre nord al Catedralei, pe ulicioară, se simţea o boare proaspătă.

— E plăcut astă-seară, zise Julia. Acasă parcă nu-ţi mai vine să faci nimic cînd rămîi singură. Mă doare şi mai rău capul.
— N-ai ieşit ? De ce n-ai ieşit ?
— Nu ştiu nici eu.
— Ce făceai ?
— O pasienţă. N-aveam chef de cusut.

Cotiră după colţul Catedralei. Portiţa de lemn care dădea spre locuinţa clopotarului şi spre scara turnului era deschisă. Julia nu se suise niciodată în turn, şi sora ei îi propuse să urce acum ; nu putea pricepe cum de n-o făcuse pînă atunci.

— Hai, o să vezi ce frumos e, cel mai frumos lucru de pe lume. O să fii încîntată. Îţi trece şi durerea de cap.

Intră înaintea ei, cu un aer cunoscător şi decis.

— Nu ştiu dacă n-o să întîrziem la masă.
— Nu, nu întîrziem. Urcăm şi coborîm imediat. Ia-te după mine.

Scara în spirală era foarte veche, iar din loc în loc piatra se tocise de atîta umblet. Julia rămînea

mereu în urmă, și cînd era prea întuneric o striga pe Tali. Îi spunea să nu meargă așa de repede, că-i era cam frică la ora aceea.

— Sînt aici, fricoaso. Te aștept. Poți ?

Ajunseră la prima balustradă. Tali nu voia ca Julia să se uite de acolo, spunea că de sus se vede mult mai frumos, să mai urce și o să fie și mai plăcut.

— Hai, vezi cum ești, nu te opri aici. Nu mai e decît un pic pînă la clopote, mai puțin decît am urcat pînă acum.

— Se vede foarte frumos și de aici.

— Dacă-ți spun să nu te oprești aici !

— Altădată, păpușo, azi e nițel cam tîrziu. Altădată vin tot cu tine și ne urcăm sus de tot, pe cuvînt. Azi însă rămînem aici.

Ieșiră pe platforma de piatră, Tali se ridică pe vîrfuri, cu brațele întinse și ochii strălucind de entuziasm.

— Nu fi nebună, zise sora ei trăgînd-o înapoi. Ai să cazi ; nu-ți vine amețeală ?

— De loc. Uite casa noastră. Ce plăcut e, ce aer curat ! Așa-i că-i grozav să stai atît de sus ? Uită-te la Plaza Mayor.

Julia nu spunea nimic. Își plimbă o clipă ochii fără să clipească peste partea aceea a orașului, care începea să se spuzească de lumini, și i se păru un oraș străin. Își ascunse capul în mîini, sprijinită de balustradă și izbucni în plîns. După un timp simți mîna surorii ei pe umăr.

— Julia, nu plînge, de ce plîngi ?

Nu-și înălță capul. Auzea țipătul ascuțit al păsărilor în zbor care se duceau la culcare, aproape atingîndu-le ușor cu aripile.

— Ce-i cu tine? Nu mai plinge. Iar te-ai certat cu tata?

— Nu, spuse ea printre sughiţuri. În ultima vreme, nu.

— Şi atunci? Vorbeşte cu el. Sînt sigură că i-a şi trecut supărarea.

Julia îşi înălţă capul şi spuse cu ciudă:

— Nu vreau să-i cer iertare, n-am de ce să-i cer iertare. Vreau să mă duc la Madrid, trebuie să mă duc. Dacă vorbesc din nou cu el, înseamnă să-i mai spun o dată acelaşi lucru. Se supără şi nu vrea s-asculte nimic; Miguel e supărat şi el. Nici nu-mi mai scrie. Nu pot să le fac pe plac la amîndoi.

Se simţi mişcată văzînd-o pe Tali cum o ascultă, privind-o fix, cu ochii strălucitori, gata să-i dea şi ei lacrimile.

— Ce să fac, spune şi tu, ce să fac? Mătuşa şi Mercedes sînt şi ele împotriva mea.

Natalia luă un ton solemn.

— Dacă te măriţi cu Miguel, fă ce-ţi cere el. El e cel căruia trebuie să-i fii pe plac. Aşteaptă să treacă sărbătorile şi, dacă nu vine el să te vadă, o să facem în aşa fel încît să-l convingem pe tata. Sau le putem scrie verilor noştri.

— Problema e că el vrea să stau acolo mai mult. Pînă aproape de căsătorie, spuse Julia.

— Şi vrei şi tu?

— Sigur că vreau. Nu putem sta mereu aşa, despărţiţi, certîndu-ne prin scrisori, Tali, nu se mai poate. Aşa-i că nu-i nimic extraordinar dacă mă duc la el? Am 27 ani, Tali. O să mă mărit cu el. Aşa-i că nu-i atît de groaznic cum vor cu toţii să mă facă să cred?

Îi cerceta avid profilul mărunt, întors spre strădutele singuratice, din care abia răzbătea cîte un zgomot foarte îndepărtat.

— Mi se pare minunat că vrei să te duci. Te invidiez. Ai să vezi că totul o să se aranjeze.

Răsăriseră cîteva stele. Deasupra capului lor scîrții mașinăria ceasului mare, cît luna de pe cer, anunțînd că jos, în oraș, e ora nouă și jumătate.

Șase

PENSIUNEA *America* era o casă îngustă, cu zidurile scorojite sub balcoane. Sunai jos și ți se deschidea trăgîndu-se de o frînghie de la etajul I ; pe pereți, la dreapta și la stînga, cum urci, erau cîteva farfurii de aramă. Eu, timp de mai multe zile, nu m-am dus acolo decît ca să mă culc, devreme, cum eram obișnuit, și n-o văzusem decît pe femeia aceea căruntă care ținea frînghia de la ușă și mă privea din capul scării urcînd primele trepte ; schimbasem cu ea strict cîteva cuvinte indispensabile în privința camerei. Îmi dăduse o odaie foarte mare, în care patul părea că plutește pe parchetul de lemn frecat lună. Era un pat dublu ; cearșaful era ca o pată albă nedeslușită sub o lumină chioară atîrnată în mijlocul tavanului foarte înalt.

Într-o seară mi-a fost lene să ies în oraș ca să mănînc, fiindcă stătusem toată după-amiaza în cameră să citesc și m-am gîndit să iau ceva chiar acolo, la pensiune. Am ieșit pe culoar. Nu era nimeni. Toate ușile erau închise afară de una singură, în fund, prin crăpătura căreia răzbătea, ca o dungă groasă și oblică pe dalele de ciment, lumina dinăuntru. Am împins ușa ; era sufrageria, o încăpere mai degrabă mică, cu mese gata puse. În prima clipă n-am văzut pe nimeni ; apoi, în timp ce avansam, am simțit în spate prezența cuiva și m-am întors puțin speriat. Ușa, cînd am împins-o, îmi ascunsese

o masă din colț, la care stătea o fată palidă, cu părul oxigenat, pieptănat foarte lins și cu niște cercei mari în formă de inele. Își mutase puțin tacîmul și stătea rezemată cu coatele pe masă, ținîndu-și obrazul în mîna stîngă. Cu ochii în sus, mă privea fără să clipească. I-am spus bună seara și mi-am tras un scaun ca să mă așez.

— Bună, mă salută ea familiar, dînd din cap.

M-am așezat. La început m-am uitat cu încăpățînare la fața de masă, pătată de vin roșu. Apoi am ridicat ochii — fata continua să mă privească. Figura ei, de o vulgaritate desăvîrșită, asemănătoare cu a atîtor alte fete blonde pe care le văzusem pînă atunci, mi-a produs o senzație de tihnă și de somnolență. Ea zîmbi.

— Ești nou ?

N-am răspuns imediat. Pe perete, în spatele capului ei, creștea umbra lămpii de cristal cu tubușoarele ei opace și mobile atîrnate de jur împrejur, ca niște ciucuri.

— Nou ? Nu. Locuiesc aici de mai multă vreme.

Pe o ușiță din dreapta, pe jumătate ascunsă între două bufete înalte și închise la culoare, apăru femeia cea căruntă și o dată cu ea intră miros de mîncare și un sfîrîit de ulei încins în tigaie. Trecu prin fața mesei mele și rămase cu ochii la mine, uimită. Mă întrebă dacă am de gînd să cinez și-i răspunsei că da.

— Dar masa asta e ocupată. Dacă aveți intenția să cinați zilnic, vă pun una pentru dumneavoastră singur.

— Nu, nu zilnic. Pentru moment, doar astăzi. Cred că sfîrșesc înainte de-a sosi persoanele pentru care e rezervată. Mănînc foarte repede.

Nici nu se mișca, nici nu mă slăbea din ochi.

— V-am spus doar, aici, la masa asta, se așează totdeauna don Ernesto cu băiatul; dacă ați cina în fiecare seară, v-aş pune una și pentru dumneavoastră. Cu sticle și cu tot ce trebuie, cu de toate...

— E drept că în prima zi v-am spus că nu vreau să iau nici prînzul nici cina, dar din cauza asta n-am voie să m-așez nicăieri?

— Ba da, așează-te aici cu mine, mă întrerupse fata cea blondă.

Ne-am uitat amîndoi spre masa ei. Vorbise simplu, cu un fel de autoritate, iar acum își lua poșeta de pe fața de masă ca să-mi facă loc.

— Dacă îți pui mintea cu ea, nu mai isprăvești nici pînă poimîine. Hai, vino! Pune-i tacîmul aici, Juana.

Femeia ne privea cînd pe unul cînd pe celălalt, stînd în picioare între mese și părînd că așteaptă să iau o hotărîre. Cînd văzu că mă ridic şi mă așez în fața fetei, mai puse un tacîm și dispăru fără să scoată o vorbă. Se făcu iar liniște. Nu părea să mai fie nimeni în spatele ușii care dădea pe culoar, căci nu auzeam nici voci nici pași.

— Mulțumesc.

— N-ai de ce. O fac din egoism, fiindcă nu pot suferi ciorovăielile.

Ținea în căușul palmei un pahar cu vin și i-am recunoscut deodată unghiile, foarte ascuțite, date cu lac roșu. În noaptea sosirii nu mi-era somn și m-am apropiat de mai multe ori de fereastra odăii mele, care dădea spre o străduță dosnică. Uitîndu-mă la contururile caselor, așteptam cu nervozitate să-mi vină somnul și să se facă ziuă ca să se șteargă o

dată de pe cer luna aceea tremurătoare, care semăna cu o barcă, iar odaia, și străduța, și eu însumi să redevenim reali și să ne găsim și noi locul nostru sub soare. O dată, pe cînd mă uitam pe fereastră, m-am speriat. La nivelul geamului meu, puțin spre stînga, atît de aproape încît aș fi putut să-l ating, se deslușea un braț alb și nemișcat de femeie, ținînd între degete o țigară aprinsă. Erau aceleași degete care strîngeau acum paharul cu vin.

— Unde stai toată ziua? mă întrebă ea. Nu te-am mai văzut pînă acum.

Vorbea cam încet, ca și cum ne-ar fi ascultat cineva. La început nu observasem că e băută. I-am vorbit fără să-mi iau ochii de la mîna ei, spunîndu-i că aveam camera chiar lîngă ea. Îmi venea ușor s-o tutuiesc, cum făcea și ea.

— Lîngă mine? Să mori de rîs! Mă cunoșteai dinainte?

— Nu te-am văzut pînă astă-seară.

Mă sili s-o privesc. Își îndoi coatele, aplecîndu-se spre mine. Abia atunci îi văzui strălucirea lăptoasă și stinsă din ochi, grimasa pe care o făcea cînd rîdea.

— Zău că are haz, zise. E o ghicitoare? Îmi plac ghicitorile și tu mă faci curioasă. Vrei să pari interesant.

I-am povestit despre noaptea cînd îi văzusem mîinile la geam, și s-a prăpădit de rîs. Spuse că era foarte romantic. Îmi iscodea chipul, dar eu nu rîdeam.

— Îmi place că povestești totul fără bășcălie. E nemaipomenit cît de serios poți fi. Nici nu-ți vine să crezi, zău așa.

Avea o licărire tulbure în ochi și-și privea mîna stîngă ridicată-n aer.

— Ce emoționant, auzi, să mă recunoști după mîini. Nu mi s-a mai întîmplat niciodată.

Apoi mă întrebă dacă eram logodit și-i spusei că nu.

— Mă bucur. Nu-mi place să am de-a face cu băieți logodiți. Însurat, nu mai contează. Asta nu te-ntreb.

În timpul mesei bău fără încetare. Îmi spuse că era cîntăreață la Cazino, că de ani de zile avea slujba asta și-mi vorbi despre rochia cu paiete cu care debutase într-o cafenea din Cáceres și pe care o păstra și acum, fiindcă îi venea foarte bine. O chema Rosa, dar pe afiș era trecută Rosemary. Mă întrebă cum mă cheamă. Era dintr-un sat de pe lîngă Madrid. Îmi vorbi mult despre rîul din satul ei, un rîu cît se poate de frumos și despre băile pe care le făcea vara cu frații și cu surorile ei. Cînd isprăvirăm cina rămase tăcută, cu capul sprijinit în palme. În spatele meu era deschis balconul. Era o noapte foarte senină ; vizavi, se vedea clădirea aceea mare din colțul străduței ce cobora spre rîu, cu zăbrelele ei încrucișate la ferestre. Eram curios să aflu ce-i cu clădirea aceea și am întrebat-o dacă era închisoarea.

— Da de unde. Nu-i închisoarea. Mi se pare că e balamucul. Vezi tu, eu am venit să locuiesc aici fiindcă trebuie să fac economie, și mi-au spus că-i ieftin, așa-i ? Pe urmă m-am bucurat cînd am aflat chestia cu balamucul. Totdeauna e bine să-l ai aproape, nu crezi, pentru orice eventualitate, că tot umblînd atîta forfota încolo și-ncoace și cîte și mai cîte, nu m-ar mira de loc, dar absolut de loc, ca

într-o bună zi... Auzi, eu am băut cam mult, zise deodată pe același ton. Sînt amețită.

Se frecă la ochi și și-i acoperi cu mîna.

Intraseră în sufragerie și alte persoane, care ne priveau. Eu am început să mă simt stînjenit și i-am spus-o.

— Se uită la noi, nu-i așa? zise ea tare, cu un timbru dezacordat. Nu, nici nu mă miră. Aici cîntăreața, păzea! Și cei care stau de vorbă cu ea la fel, parcă-s ciumați! Hai, dă-i încolo, să se holbeze la tat-su dacă or vrea! Vii în camera mea și-ți arăt fotografia rîului de la mine din sat. Mergem amîndoi la mine și stăm pe pat, vrei?

Dădu pe gît ultima picătură de pe fundul paharului și se ridică. Eu făcui la fel. Ieși pe coridor înaintea mea; mergea clătinîndu-se pe tocurile ei înalte. Am așteptat să-și deschidă ușa camerei și să facă lumină. Pe patul, în dezordine, era aruncat un kimono roșu. Îl împinse într-un colț.

— Stai aici. Unde-am pus fotografiile? A, da, aici. Tu te uiți la ele și eu mă-ntind nițeluș, pe urmă, dacă-mi trece durerea de cap, ieșim. Îmi place să stau cu tine, Pablo. Te cheamă la fel ca pe un băiat din Guadalajara — rîdea sprijinindu-se cu capul pe pernă — unul care era linotipist. Au! nu mai spun nimic, că se învîrtește casa cu mine.

Îmi dădu teancul de fotografii. În fața unor copaci care se zăreau în fund erau mai multe fete în rochii de vară. Erau foarte mici și nu se vedeau bine.

— Ești și tu una din astea?

Se ridică și spuse că nu, că era sora ei Vale, semănau foarte bine amîndouă. Îmi arătă unul dintre căpșoarele acelea cu unghia ei ascuțită de la degetul mic, apropiindu-și obrazul de al meu. Apoi

se întinse iar. Toate fotografiile erau făcute în același loc și semănau între ele ; le-am privit în liniște una cîte una fără să spun nimic, apoi i le-am pus în poșeta deschisă. Ea își trecuse o mînă peste ochi.

— Nu-mi trece, știi ce rău mi-e acum, mă doare capul, mi-e și greață... n-o să putem ieși.

— Nu te frămînta pentru asta, nu mai vorbi, să vedem dacă-ți trece.

M-am ridicat și i-am scos binișor pantofii, apoi am dat la o parte lucrurile de pe pat și am acoperit-o cu cuvertura, i-am pus pe frunte o batistă muiată în apă rece. Ea se lăsa în voia mea, fără să deschidă ochii.

— Ce bun ești, vai ce bun ești, nimeni nu-i ca tine ; tu nu profiți că mă vezi beată.

Plîngea în tăcere cu ochii strînși și lacrimile îi săpau șănțulețe în machiaj.

— Nu vorbi, nu te agita, stai cuminte.

— Pentru Dumnezeu, cînd pleci să nu te vadă cineva ieșind. Nu face zgomot, nu-i știi cum sînt, să nu te simtă nimeni, mergi în vîrful picioarelor.

— N-o să mă simtă nimeni, hai, nu mai plînge, ce zici, sting lumina ?

A mai bolborosit ceva timp de cîteva minute, tot mai nedeslușit, pînă cînd a adormit, iar eu m-am dus la mine în cameră.

Şapte

JULIA urcă treapta în genunchi şi-şi apropie ochii de grila care tocmai se deschisese lîngă ea. Desluşi vag trăsăturile buhăite ale chipului lui don Luis.

— Ave Maria Gratia plena.

— Dominus tecum.

— Părinte, sînt Julia.

— A ! Julia, Julia. Ia să vedem, fiica mea.

Mereu aceeaşi senzaţie în fundul gîtlejului, ca o zvîcnire bruscă ce-i paraliza primele cuvinte. Mereu, de cînd era mică şi de fiecare dată tot mai ascuţită. Simţea cum în spatele ei flacăra luminărilor, cîntecele, rugile, ochii pe jumătate închişi ai sfinţilor se amestecau, se agitau într-un fel de sirop gros care se învîrtea în jurul ei şi o strivea, imobilizînd-o cu faţa spre grila de lemn şi ameţind-o cu clocotul lui învălmăşit. Strînse în buzunarul jachetei hîrtiuţa mototolită pe care o frămîntase între degete. Înainte, la lumina slabă a unui bec, o recitise, dar e adevărat că o făcuse doar aşa, de plăcere. O scrisese cu o noapte înainte, cînd avusese insomnie.

— Să vedeţi, părinte, uneori, după ce mă duc la cinema, mă excit şi visez urît noaptea.

Totul era să înceapă, chiar şi aşa, pe ocolite, să-şi dezlipească limba de cerul gurii, să şi-o simtă umezindu-se.

— Cinemaul, mereu cinemaul, mereu acelaşi lucru. El e sfetnicul cel rău, otrava asta dulce care vă omoară pe toate. Şi cum visezi, în somn?

— Da, părinte, aproape întotdeauna în somn. Deşi noaptea trecută n-am prea dormit. Eram destul de trează şi m-am gîndit la asta cu bună-ştiinţă. Iar dacă dorm, cînd mă trezesc îmi place că am visat lucruri din astea.

— Dar ce visezi, ia să vedem noi? Azi-noapte, de pildă, ce-ai visat?

— Nimic, mi-aminteam de logodnicul meu, mai ales atunci cînd m-am dus să-l văd la Santander, la pensiunea unde stătea, și cînd făceam baie împreună şi ne duceam singuri pînă la stînci.

— Dar, fiica mea dragă, asta e gata mărturisit și iertat de o mie de ori pînă acum. Nu te mai frămînta cu păcatele vechi. După cele întîmplate atunci, Domnul s-a milostivit de tine și ți-a dat forță să perseverezi pe calea virtuții. — Julia tăcu. Nu-i așa?

— Ba da, părinte.

— Atunci?

— Ispita însă n-a trecut. Eu cred că dacă aş fi mai mult timp în preajma lui s-ar întîmpla iarăși ca-n vara aceea. Azi-noapte m-am trezit şi i-am scris și eu așa cum îmi scrie el mie, spunîndu-i că mă gîndesc tot timpul la ceea ce se întîmplase în anul acela cînd ne-am logodit, că mint cînd îi spun că mă supără lucrurile pe care mi le spune el în scrisori...

— Bine, bine... I-ai trimis scrisoarea asta?

— Nu, o am aici. Am s-o rup.

— Așa, fiica mea. Vezi cum Domnul nu te părăsește? Vezi cum îngăduie să fii ispitită ca să te

facă apoi să ieşi învingătoare ? Construcţiile mărețe se-nalţă pietricică cu pietricică !

Julia plîngea.

— Haide, haide. Faci un mare bine pentru un suflet înrăit și necredincios ca al băiatului ăstuia. Nu te lăsa doborîtă, nu-ți zădărnici munca de pînă acum. Numai aleşilor săi le încredințează Domnul misiuni atît de grele. Gîndeşte-te că atunci cînd vei fi măritată, va trebui să continui să-ţi exerciți influența binefăcătoare asupra lui.

— Dar, părinte, dacă vă spun că nu exercit nici o influență ; gîndește exact ca și înainte. Nu apreciază nimic din ceea ce fac pentru el, rîde de mine, zice că sînt o toantă.

— Ba apreciază, fiica mea. În fundul sufletului lui apreciază. Curățenia e podoaba cea mai înmiresmată a sufletului unei fete și puritatea ei îi impresionează pînă în adîncul ființei lor pe toți bărbații. Cînd vă căsătoriți de fapt ?

— Nu ştiu. Eu zic că spre primăvară. Acum e supărat.

— Bine, fiica mea, bine. Am să mă rog pentru tine. Altceva ?

Julia voia să mai vorbească, dar don Luis avea vocea grăbită. Acum, despre micile ei minciuni, despre bîrfe, despre răspunsurile urîte date mătușii. Don Luis își ascunse un căscat. Ajunseseră la Cîntarea Cîntărilor. Biserica se linişteа, nu se mai învîrtea cu ea. Altarele, lumînările și sfinții își reluau locurile, defilau prin mijlocul cîntecului în linie verticală, încet, ca o amețeală care trece.

— Nu te mai duce așa de mult la cinema, fiica mea. Totdeauna face rău.

— Mă duc chiar în după-amiaza asta, dar e un film despre un miracol: „Marcelino, pîine și vin".

În timp ce asculta penitența, se uita cu coada ochiului la ceas. Apoi lăsă capul în jos ca să primească binecuvîntarea.

— Du-te cu Domnul, fiica mea. Împăcată.

O văzură intrînd în bancă cu o privire reculeasă. Acolo își avea geanta. Doña Laura. În genunchi, uitîndu-se la beculețele care aureolau părul Făcătoarei de minuni, pierdută în mulțimea femeilor în negru, se simți plină de căință. Nu fusese zadarnică spovedania. Se rugă sfintei Fecioare, foarte atentă la ceea ce rostea, și atitudinea acesteia, cu brațele căzute de-a lungul trupului, parcă privind-o, i se păru foarte frumoasă și foarte blîndă. Apoi ieși în stradă, cu ochii răcoriți de puțin plîns, și rupse scrisoarea în bucățele mici de tot, împrăștiindu-le în vînt. Traversă spre casă ca să-și lase vălul și să se machieze puțin. Isabel și Goyita o și așteptau probabil la intrarea cinematografului.

Ajungînd sub portal aproape că se ciocni de un om care ședea pe prima treaptă, fumînd. La început nu-l recunoscu, așa în contra luminii, și speriată cum era. El îi îmbrățișă genunchii și-și înălță capul, rîzînd.

— Miguel!! Cînd ai venit? Eram sigură, închipuie-ți, eram sigură că n-o să anunți dacă vii. Dar dă-mi odată drumul, vrei să cad, au!

— Unde-ai fost? Te-am chemat la telefon de trei ori.

Julia se desprinse din îmbrățișare și se ridică. El purta o jachetă de piele destul de pătată și nu era bine ras. Se priviră.

— Am fost să mă spovedesc.

— Ce frumoasă ești ! Hai să mergem, trebuie să profităm de după-amiaza asta.

Ea voia să urce să se schimbe, dar el n-o lăsă. O împinse spre ușă și porni alături de ea, ținînd-o de după gît. O înghiontea în glumă, trăgînd-o spre el. Îi strica pieptănătura.

— Liniștește-te, omule. Lasă-mă cel puțin să-mi scot vălul. Poftim, ține-mi-l tu.

— Of, Doamne, ba văl, ba spovedanie ! Dar ce păcate ăi fi avînd tu, care trebuie să ai conștiința pahar de cît o cureți și-o paracurеți !

Julia mergea fără tragere de inimă, își simțea cocul pe jumătate desfăcut. La ceasul de la bărbier văzu că se făcuse fără cinci.

— Hai s-o luăm pe-aici, zise el. Mergem la rîu, acolo unde am fost și data trecută cînd am venit să te văd.

— Ba nu. Trebuie să mă duc mai întîi să le spun ceva unor fete, prietene de-ale mele. Nu întîrzii de loc.

— Hai, nu începe iar cu programele tale, o să te duci pe urmă.

— Nu, omule, că m-așteaptă în ușa cinematografului ; n-o să le fac asemenea figură. Dacă-ți promit că durează numai un minut ! Le spun că ai venit și gata. Dacă vrei să m-aștepți aici la bărbier, poți să profiți și să te și razi pînă una alta.

— Slăbește-mă cu rasul, mi-e foarte bine și așa.

— În fond, ce te costă ? Uite cum vii tu să mă vezi, cu ce mutră și-n ce hal îmbrăcat.

Miguel luă un ton sigur de sine și hotărît.

— Ți-am spus, Julia, că mi-e foarte bine așa cum sînt. Dacă vrei să te-mpăunezi cu logodnicul

tău în fața prietenelor, eu nu sînt bun de mutunache. Caută-ți pe altul.

Continuară drumul în tăcere. Ea făcu un gest încercînd să-și desprindă mîna dintr-a lui. El o apucă și mai strîns.

— Să vedem unde-i cinemaul ăsta.

— Cum treci Piața.

— Vezi cîte probleme? Dacă nu veneai, ar fi intrat fără tine. Asta înseamnă să-ți iei singur angajamente, chestii de care să fii apoi legat. Mereu aceeași poveste.

Le văzură de departe pe prietenele care așteptau în ușa cinematografului. Coborîseră de pe trotuar și priveau arcul Pieții, de unde începea strada.

— Halal oră, dragă, o salută Isabel cînd o văzu venind. Și cinci — și se uitau amîndouă la Miguel pe furiș. Pierdem jurnalul.

Julia le explică cum că-i venise logodnicul s-o vadă, și li-l prezentă.

— Ce bucurie pe tine, nu-i așa?

— Îți închipui, ticălosul. Și-n plus, mi-a făcut și-o surpriză.

— Și cînd te gîndești că nu-l mai așteptai, vezi că te văitai degeaba? Nu-s așa răi logodnicii ăștia, observă Isabel rîzînd malițios.

Miguel, după ce le dădu mîna, rămase puțin mai la o parte, uitîndu-se în altă direcție. Julia îl apucă de braț.

— Ai venit pentru mai multă vreme? îl întrebă Isabel uitîndu-se în ochii lui.

El îi întoarse privirea.

— Nu știu.

— Să rămînă cel puțin pentru chermeza de duminică, nu-i așa?

— O să vedem, zise Julia. E în stare să plece chiar mîine. Așa e el.

— Auzi, e adevărat că aduce nițel cu James Mason, spuse Goyita care-l privise tot timpul fără să scoată o vorbă.

Se despărțiră, și Julia își plăti biletul. Ele spuseră că l-ar putea schimba cu alte două, care să fie alături, și în felul acesta ar fi avut și ei unde să meargă, că la casă mai aveau locuri.

— Ați fi rezolvat toată după-amiaza.

— Ce manie să-și bage nasul unde nu le fierbe oala, comentă Miguel cînd se despărțiră. Hai, să mergem mai repede.

— Nu vrei să schimbăm biletul? Pe mine mă tentează destul de mult filmul ăsta.

— Nu, frate, rupe-l și isprăvește. N-ar mai lipsi decît să ne înfundăm într-un cinema, ca să nu mai scăpăm de ochii celor două.

— Nu știu ce ți s-a căşunat pe ele de cum le-ai văzut, s-ar fi zis că ești un bădăran.

— Asta fiindcă mă-mbolnăvește tonul ăla nerod cu care vorbeați toate trei despre mine, tu și cu ele, era de nesuportat. Și le-ai mai și spus că semăn cu James Mason, probabil că toată ziua trăncănești cu ele tot felul de prostii. Știi că lucrurile astea mă scot din sărite.

— Află că Goyita nu-i proastă de loc. Sîntem prietene bune de astă-iarnă, de pe vremea cînd mergeam la cursul de croitorie, și e o fată foarte drăguță. Chestia cu James Mason nu i-am spus-o eu, pe cuvînt, a spus-o ea cînd ți-a văzut o dată fotografia la mine, aia pe care o port întotdeauna în portvizit.

După ce trecură Piața, Miguel spuse :

— Bine, cu asta se-ncheie ciondănelile pe ziua de azi. N-am vrut să ne certăm ; în după-masa asta nu vreau să mă cert cu tine pentru nimic în lume.

— Tu ești cel care începe întotdeauna.

— Am spus — ajunge !

Începuseră să coboare spre rîu. Bătea puțin vîntul și Julia își încheie nasturii de la jachetă. El o apucă pe după umeri și o trase brusc spre el. Ea-i simțea apăsarea mîinii prin stofă ; privea pe furiș într-o parte și-ntr-alta să vadă dacă nu dau peste vreun cunoscut.

— Mă strîngi prea tare, nici nu pot să merg.

— Mai bine.

— Cu cine ai vorbit la telefon ?

— Cu unul care probabil că era taică-tău.

— Cum asta probabil ? Nu i-ai dat bună ziua ?

— Nu.

— De ce ?

— Habar n-am. Nici el nu mi-a dat mie.

— I-ai spus cine ești ?

— Nu.

— Atunci cum voiai să-ți dea bună ziua ?

— Fiindcă mi-a recunoscut vocea imediat.

— Ce prostie ! Dacă ți-ar fi recunoscut vocea...

— Îți spun că mi-a recunoscut vocea, de ce mă tot contrazici într-una ? A fost sec și antipatic, de asta nu i-am dat nici eu bună ziua.

— Și fiindcă n-aveai nici chef.

— Mă rog, și fiindcă n-aveam nici chef.

Pe Puente Nuevo, Julia se desprinse din strînsoare sub cuvînt că vrea să-și aranjeze cocul și apoi se sprijini cu coatele de balustradă, fără să spună nimic, uitîndu-se la apa rîului, care avea culoarea

ciocolatei. Miguel, după un răstimp, începu să-i mîngîie părul, dar ea nici nu tresări, nici nu-și dezlipi bărbia din căușul palmelor împreunate. Mirosea tare a benzină de la un camion care-și făcea plinul la pompa de la capătul podului.

Miguel spuse că i se părea că nu se prea bucurase văzîndu-l, ce se petrecea cu ea și, cum ea continua să tacă, îi dădu brusc la o parte mîinile de pe față.

— Spune. De ce te porți așa ? Ce ai ?

— Nimic.

— Dar vorbește odată, spune ceva. Ai aranjat cu venitul la Madrid la iarnă ?... Dar, draga mea, de ce te pui pe plîns ? Nu face pe victima cu orice preț, nu găsi motive, ce ți-am spus ca să te facă să plîngi ?

O strîngea nervos de braț. Julia se smuci ca să-și reia poziția dinainte. Înghițindu-și lacrimile, luă o expresie încăpățînată de ființă neînțeleasă.

— Dar, ce-i cu tine, pentru Dumnezeu ? Explică-mi fără să te smiorcăi, te implor.

Ea își înălță capul — fața îi era mînioasă.

— Păi ce vrei să fie ? Povestea cu tata. Parcă ai face dinadins ca să strici totul. Ar fi trebuit să te urci sus să mă cauți. Asta ar fi trebuit să faci, ca să se-ndrepte lucrurile, în loc să meargă din ce în ce mai prost. Mă mai și-ntrebi ce am !

O porni din loc și după cîțiva pași se întoarse să-l privească.

— Așa, cum vrei să mă lase să vin la Madrid sau oriunde în altă parte ? Ești un egoist, un egoist, spuse cu o voce plină de mînie. Să rezolv totul numai eu, tu nimic, să te deranjezi tu pentru ceva, nici să n-auzi de una ca asta. Eu să mă descurc cum oi

putea, ție ce-ți pasă ; să pretinzi, asta da, asta știi ; să vii la Madrid, lui taică-tău să-i spui ce te-o duce capul, pe mine mă doare-n cot, ca și cum lucrurile ar fi așa de simple.

Miguel se desprinse de lîngă balustrada podului și porni alături de ea, lăsînd-o, liniștit, să termine tot ce avea de spus. Apoi rosti cu un glas perfect normal :

— Ai douăzeci și șapte de ani, Julia. Trebuie să-nțelegi că n-o să-ți petreci toată viața legată de niște permisiuni privind lucruri atît de importante pentru noi doi. Uneori mi-ai părut inteligentă și am crezut că înțelegi treaba asta.

— Te-aș omorî, nu altceva, te-aș omorî ! strigă ea cu o voce înlăcrimată și uitîndu-se iarăși la el cu ciudă. Nu pricepi nimic, lasă-mă-n pace Chiar că nu pricepi nimic !

Se oprise o clipă ca să vorbească, și el i-o luă înainte cu pașii lui egali și ritmici. Julia șovăi o clipă, ca și cum, rămînînd în urma lui, raționamentele ei și-ar fi pierdut din putere pînă și în propriii ei ochi. Micșoră distanța dintre ei, dar fără să vină chiar lîngă el.

— Ce ți-or fi făcut ai mei, mă-ntreb și eu, ca să le porți atîta pică ?

— Am pentru ei simpatia pe care o au și ei pentru mine.

— Mă faci să-mi pierd mințile. Tu ești cel care nu-i poți suferi. Tu nu-l poți vedea-n ochi pe tata.

— N-aș putea spune nici că-l iubesc, nici că nu-l iubesc. Mi-e indiferent. Dar se vîră în treburi care nu-l privesc pe el. Și tu ești de fapt cea care îl stîrnești, consultîndu-l în chestii în care n-ar tre-

bui să-l consulți... Mai ales asta, Julia, spuse pe un ton schimbat. Mă plictisește subiectul ăsta de conversație. Îmi strici seara cu prostii, ca-n totdeauna. Nu veneam să te văd ca să vorbim despre ai tăi, mi-ajunge cît o faci tu în toate scrisorile. Sînt un prost, vin să te văd, ca să petrecem o seară liniștită, fără certuri, crezînd că te poți schimba, dar nimic, de unde... nu mă-nvăț minte niciodată.

Vorbea fără s-o privească.

— Da, cum vii și așa de des !

Își urmară drumul tăcuți. Ieșiră de pe pod și o apucară spre stînga, pe șoseaua spre Madrid, sub bolta castanilor sălbatici care făceau umbră ca un tunel. Soarele era la apus și forma un halo oranj în spatele turnului Catedralei. Miguel mergea repede, cu mîinile înfundate în buzunarele pantalonilor. Pe Julia o trecu un ușor fior și-și încrucișă brațele pe piept. Ceasul din turn bătu jumătate.

— Nu merge așa de repede ! Dacă o ții tot așa, mă așez jos și te duci singur mai departe. Ai auzit ?

Altă pereche de îndrăgostiți trecu în direcția opusă și rămase cu ochii la ei, privindu-i plină de curiozitate. Miguel nu întoarse capul, iar Juliei, care era gata să se așeze sau să ia calea întoarsă, îi fu rușine de ceilalți și făcu doi-trei pași mai grăbiți.

— Miguel, spuse ea ajungîndu-l din urmă și apucîndu-l de braț.

— Ce este ?

— Nu fi așa.

El se opri s-o privească, așteptînd parcă urmarea, Julia avea un glas șovăielnic și rugător.

— Zău că am dreptate !

— Unde ai dreptate ? Ce ți-am făcut, că tot n-am aflat ? Să vedem. Explică-mi.

— Nu știu. Ar fi trebuit să urci, recunoaşte măcar atît. Așa o să meargă din ce în ce mai rău. Azi aproape că m-aş fi împăcat cu tata, dacă tu te-ai fi purtat frumos... Miguel făcu un gest de nerăbdare. Ei nu-ți vor răul, crede-mă că nu te mint, dar pune-te și tu în situația lor.

— Dar în care situație, mă rog ?

— Păi nu-ți dai seama că nu se poate să nu fie uimiți cînd le-am spus c-o să ne căsătorim spre primăvară, iar tu nu i-ai cunoscut decît în treacăt, nici măcar pe Mercedes, nici nu-ți pasă de ei, n-ai niciodată nici cea mai mică atenție față de vreunul. Nu ți se pare... ? Pentru Dumnezeu, nu sta așa !

În fața lor era un parapet de piatră. Miguel se opri.

— Sau nu ne mai căsătorim în primăvară ?

Miguel se așeză pe parapet cu spatele la șosea. Scoase o țigară și și-o aprinse încet. Julia, suindu-se să se așeze lîngă el, îi văzu profilul la lumina flăcării, părul nepieptănat căzîndu-i în ochi, expresia încruntată și virilă.

— Răspunde cel puțin, omule.

— E un subiect de care mi-e lehamite. Mă plictisești mereu cu aceleași baliverne. Ți-am mai spus că dacă se poate ne căsătorim în primăvară, dacă nu, așteptăm și pace. Cînd s-o putea. Dacă tu vii la Madrid, nu mai e nici o problemă, fiindcă o să fim împreună și eu o să lucrez mai mult. O să ne putem căsători și înainte. Dar tu nu mă ajuți niciodată, Julia, nu ești bună decît ca să mă întărîți, ca să scornești piedici care nu există și să le faci de netrecut pe cele care există. Îți jur că-mi trece cheful de orice în felul ăsta.

Picioarele le atîrnau alături. Pantofii lui Miguel erau mari și neîngrijiți. Julia îl privi cu o duioșie subită. Începea să se întunece și cerul era liniștit, parcă mînjit cu cărbune. Ai fi zis că din petele acelea de cărbune avea să se coboare noaptea ca să înece totul. Pe celălalt mal al rîului lătra un cîine.

— Miguel !

— Ce e ?

— Nici eu nu vreau să ne certăm. Știi că te iubesc. Dar așa se învenineaza lucrurile. Nu mai discutăm despre asta astă-seară, dacă tu nu vrei. Îți jur.

El se întoarse încet și-i trecu un braț pe după talie. Îi străluceau ochii foarte tare. Julia și-i întoarse pe ai săi. Simți că se sfîrșește toată cînd îl auzi întrebînd :

— Coborîm acolo ?

— Unde acolo ?

— În scobitura aia trebuie că e tare bine.

— Eu mă simt bine și aici.

— Acolo e și mai bine. Piatra asta nu-i prea comodă.

— Bine, dar cît e ceasul ? Să nu întîrziem.

— Nu. E devreme. E unu, toate celelalte ore vin după.

— Nu, zău, nu vreau s-ajung tîrziu acasă.

— Hai, hai, tanti-predică.

O ajută să coboare. La mijlocul pantei o ținu să nu alunece și voi s-o sărute. Ea strînse buzele și întoarse puțin capul.

— Ce mai e și asta ? întrebă Miguel iritat.

— Nimic, nu vreau să mă săruți, că pe urmă e și mai rău.

— Dar ce e și mai rău, și de ce e și mai rău, mă rog ?

— Așa, nimic.

— Dacă nu te-aș săruta n-aș ști dacă te mai iubesc.

Se sărutară așezați la marginea taluzului. Bătea un vînt umed și se auzeau rîsete și chiote de copii undeva departe, într-o colibă de grădinar de pe malul celălalt al rîului.

Opt

AM PRIMIT o scrisoare de la Elvira. Adresa pensiunii era pusă greșit și am înțeles după dată că o primeam cu întîrziere și întîmplător. Era o scrisoare foarte surprinzătoare. Întîi vorbea destul de mult despre ea, spunînd că e o fire foarte impulsivă și că simte nevoia să-și descarce inima atunci cînd ceva din ceea ce spusese sau făcuse i se părea incomplet sau nepotrivit, că o făceau să sufere lucrurile lăsate la jumătate. După acest preambul, ajungea să se refere și la conversația noastră de pe culoar în ziua cînd mă dusesem la ei în vizită și care — spunea ea — din vina împrejurărilor și a stării ei de nervi fusese pur și simplu grotescă, dar totodată îi lăsase senzația a ceva straniu și halucinant, presimțit adesea, a ceva care nu se mai putea repeta, o clipă care făcea cît multe zile cenușii de plictis și disperare. Mai spunea că se orienta după intuiție în toate, inclusiv în opera ei (spunea „opera ei" fără să specifice nimic mai mult, m-am gîndit că probabil din dorința de a mă intriga) și că de îndată ce schimbaserăm primele cuvinte știuse că semănăm în multe și că putem ajunge la o prietenie diferită de oricare alta. Chiar cu riscul de a-mi părea absurdă, îmi mărturisi că se gîndea într-una la conversația aceea pe care o avuseserăm pe coridor și totodată își amintea cu ciudă de rolul ridicol ce-i revenise ei. Termina spunînd că scrisese scrisoarea

pe nerăsuflate și că nu mai voia s-o recitească. Scrisoarea, dincolo de tonul ei intenționat poetic și confuz, era aproape o declarație de dragoste.

Am așteptat două zile neştiind ce să fac. Ca să mă orientez asupra comportării pe care o aveam de urmat, ar fi trebuit s-o revăd pe Elvira, sau măcar să-i reaud vocea, fiindcă aproape nici de vocea ei nu-mi mai aminteam. O nouă vizită acasă la ea mă intimida, iar în ceea ce privea scrisul, ori de cîte ori puneam mîna pe toc, mă cuprindea o asemenea perplexitate, încît nu reușeam să aștern pe hîrtie nici măcar primele cuvinte cu care se începe de obicei o scrisoare. În sfîrșit, într-o bună zi m-am hotărît să chem la telefon și să-mi încerc norocul, sperînd că va răspunde ea, și-n timp ce ascultam apelul inima îmi bătea să se spargă, ca-n fața unei uși necunoscute. A răspuns Teo, iar eu i-am spus că telefonasem ca să-l întreb despre povestea cu Institutul. S-a bucurat. Chiar cu o zi înainte vorbise cu noul director, care se arătase dispus să mă angajeze pentru catedra de germană vacantă, pînă ce avea să se publice concursul, programat în preajma Săptămînii Patimilor. Că puteam să mă duc să stau de vorbă cu acel domn la secretariatul Institutului în orice zi de lucru a săptămînii, ca să ne punem de acord asupra condițiilor. Își luă rămas bun politicos, ca cineva care socotea încheiată o treabă plicticoasă și-mi spuse că le-ar face plăcere să mă mai vadă trecînd pe la ei. „Complimente surorii dumneavoastră“, am spus eu înainte de-a închide.

Povestea cu scrisoarea Elvirei devenise pentru mine un fel de cont nelichidat și începuse să mă urmărească tot timpul. Ca să scap de obsesia asta,

mi-am spus că, dacă scrisoarea s-ar fi pierdut, lucru foarte posibil, fiindcă nu avea pe ea adresa expeditorului, totul ar fi fost ca și mai înainte, și eu n-aș fi fost obligat să fac nimic. Mi se păru o soluție minunată. „S-a pierdut, am hotărît. E ca și cum s-ar fi pierdut.“ Și m-am bucurat. Cu siguranță că și ei i-o fi părut rău pe urmă că scrisese ceea ce scrisese și s-ar fi bucurat aflînd că rîndurile acelea nu-mi căzuseră în mînă.

Într-o dimineață m-am dus la Institut ca să vorbesc cu noul director. Era un omuleț chel, cu o expresie ironică și cumsecade, și, împotriva temerilor mele, întrevederea a decurs aidoma unei conversații între doi vechi cunoscuți, și am putut să-i pun tot felul de întrebări fără să mă jenez. Mi-a spus că postul de la catedra de germană vacantă, pe care aveam să-l ocup, ținea de Institutul de fete, fiindcă elevii erau împărțiți după sexe și aveau programe și profesori diferiți. Orele fetelor se țineau după-amiază și mie îmi reveneau clasele a șasea și a șaptea, cele la care se predau limbi străine. Îi arătai cîteva certificate pe care le aveam cu mine, cum că predasem și la alte pensioane, în străinătate, dar el abia dacă le aruncă în treacăt o privire.

— Nu-i nevoie, spuse, știu eu că don Rafael se pricepea să-și aleagă profesorii.

Semnai niște hîrtii și-mi arătă orarul ca să mă consulte dacă-mi conveneau orele și zilele care urmau să-mi fie repartizate. Îi mulțumii și-i spusei că mi-era indiferent, fiindcă dispuneam de timpul meu așa cum voiam.

— Cum așa ? se miră el. N-ai nici o altă treabă ? Nici măcar meditații particulare ?

— Nu, domnule, nimic. Vreo meditație s-ar putea să iau mai tîrziu, deși nu știu dacă merită sau nu numai pînă în primăvară.

— Rămîneți numai pînă în primăvară ? Nu v-ați înscris la concurs ?

— Nu, domnule.

— E mare păcat, ar trebui să vă luați inima în dinți, o persoană cu experiența dumneavoastră pedagogică. Știți probabil că perioada de înscriere durează toată luna ianuarie, pînă atunci aveți tot timpul să vă răzgîndiți.

I-am spus că poate o să mai reflectez la asta.

— Sigur, pînă în ianuarie, rîdea el, o să îndrăgiti poate locurile astea, o să vă logodiți, cine știe...

M-am ridicat în picioare.

— Nu spun că nu, se poate întîmpla orice.

Întrevederea noastră avusese loc într-un salon de vizite cu sofale roșii și un portret al lui Franco atîrnat pe perete. Mă conduse pînă la ușă prin coridorul pustiu. La capătul lui un ceas de perete rămas în urmă arăta ora pe un cadran prăfuit. Ne-am luat rămas bun pînă la 1 octombrie, dată la care începeau cursurile, iar el se oferi să mă ajute în orice problemă aș fi avut nevoie.

— Dacă vă hotărîți pentru meditații, pot să vă caut vreuna, la fel și pentru concurs, dacă vreți să vă dau unele indicații.

— Mulțumesc, am să țin seama de ceea ce mi-ați spus. Pe curînd, l-am salutat eu apucînd-o în jos pe scări.

Treaba asta că nu aveam nimic de făcut cît e ziulica de lungă și că nu contam decît pe orele de la Institut o intriga mult pe Rosa.

— Te-ai interesat cît plătesc ? mă întrebă ea în seara aceea.

— Nu. Nu cred că cine știe cît.

— Cum ? Domnul ăla nu ți-a spus ?

— Am uitat să-l întreb despre asta.

— Bine, băiete, dar nu prea ești zdravăn la cap.

Deveniserăm foarte buni prieteni din noaptea cînd se îmbătase la pensiune și mai mîncaserăm de cîteva ori împreună, ba mă însoțise și la plimbările mele. Mă pisa mereu să mă duc s-o ascult la Cazino, și în cele din urmă, într-o seară, m-am dus. În seara aceea l-am reîntîlnit pe Emilio del Yerro.

Cazinoul avea o fațadă veche pe dinaintea căreia trecusem de nenumărate ori ; cînd era sărbătoare, se aprindeau niște beculețe care făceau să i se profileze și mai bine balcoanele.

Aveam de gînd să mă așez într-un colț retras și să beau în liniște ceva răcoritor, ascultînd-o pe Rosa și așteptînd-o să-și termine programul, dar primul lucru de care mi-am dat seama cînd am intrat a fost că nu exista nici un loc retras, ci că toate erau legate între ele prin verigi tainice, rămînînd descoperite privirilor unui întreg cerc de ochi felini. Fetele, împrăștiate prin toate colțurile, îmi înregistraseră intrarea și-mi urmăriră felul în care priveam nehotărît în jur. Nu cînta muzica și n-am văzut-o pe Rosa. Erau mese peste tot, toate pline, o tăcere unduioasă de șoapte și cercuri de lumină în centrul ringului pustiu. Am înțeles că trebuia s-o apuc indiferent în ce direcție, simulînd dezinvoltură. Pahar, sticle, găteli, fuste lungi și palide, toate rămaseră îndărăt, într-o încăpere galbenă. În fund era o ușă cu perdelele date la o parte. Intrai. Era barul. Mă năpădi un zvon de glasuri bărbătești. Nu

cred să fi fost mai mult de trei femei între bărbații care formau grupuri- grupuri astupînd tejgheaua, iar una dintre ele era Rosa, în mijlocul unui cerc de bărbați spilcuiți. Stătea cu fața spre ușă, sprijinită de un taburet înalt. Mă văzu numaidecît și mă strigă ridicînd brațul gol.

— Hei, Pablo, vino-ncoace să te prezint unor prieteni.

Băieții mă priviră ; unul dintre ei era Emilio. Se arătă foarte bucuros de revedere și-mi trecu familiar un braț pe după umeri. Ce întîmplare, spunea, unde dispărusem, se gîndise mult la mine. Îmi comandă un whisky, fără să mă-ntrebe. Cînd Rosa s-a dus să cînte, am rămas cu ei.

— Acum chiar că trebuie să-i tragem un chef strașnic, le spuse Emilio celorlalți. Acum că a venit și prietenul Pablo, vreau să se distreze. Pe urmă, cînd plecăm de-aici, o facem lată. La *Lampi*, ce ziceți ? E deschis pînă la cinci și jumătate dimineața. Să vezi numai ce rachiu grozav au.

Vorbea nervos și gesticula ca și cum ar fi vrut să mă acapareze și să mă izoleze de toți ceilalți.

Unul, Federico, începu să-mi zică „filozoful“, habar n-am de ce, și să-mi arunce o serie de înțepături ironice, pe care ceilalți le aprobau rîzînd. Mi-era antipatic, în tot ce spunea, pentru tonul lui de bufon „oficial“.

— Cred că amicul nostru știe să se distreze și singur, spuse. Blonda l-a așteptat toată seara.

N-am răspuns nimic. Am zis că mă duc spre ring, dacă vor să vină și ei. Începea să se audă muzica.

— Sigur că da, insistă Federico. Fiecare a venit pentru ce-l interesează mai mult. El e grăbit s-o audă cîntînd pe blondină.

Mi-am dat seama că toți erau cu chef, dar obrăznicia lui mă deranja.

— Ia-o ușurel, i-am spus pe un ton sec. E treaba mea.

— Nu-i de noi. Se supără, le spuse Federico celorlalți. Nu-l putem primi în clubul nostru.

— Le arde tot timpul de glumă. Te rog nu-i lua în seamă, spuse Emilio pe un glas rugător. Dacă vrei, plecăm.

Îi simțeam brațul pe umăr ca un paravan protector.

— Hai, lasă-ne să ne bucurăm și noi puțin de prietenul tău, parc-ai vrea să-l înghiți. Încă un whisky, te rog.

Era acolo un militar plin de coșuri care ședea ceva mai la o parte și care, de cînd auzise primele acorduri ale muzicii, se tot uita la perdelele de la ieșire cu niște ochi plini de nerăbdare. Nu părea prea intim cu ceilalți. Îi spuneau Luis Colina.

— Haidem, spuse el cu un rîs puțin jenat. Trebuie să dansăm. Am lăsat fetele cam singure.

— Du-te tu. Pentru mine astă-seară fetele sînt de prisos. Socotesc că mi-am făcut datoria. Trebuie să te lași așteptat.

— Da, ți se cam face silă. Vin prea aranjate, te complexează de teamă să nu le șifonezi.

— Parcă-s de celofan !

— Niște mironosițe. Fetițele lui papà ! Anul ăsta însă, de groază sînt cele măritate. Ai observat, Ernesto ?

— Hai, că dacă o luați așa... stărui militarul.

— Dar du-te odată, ce nevoie ai de noi ?

— Și afară de asta, să vină ele aici. Se-nvață rău. Nu-și dau seama că uneori ai nevoie să fii servit și la domiciliu.

— Ai dreptate. Se poartă de parc-ar fi niște printese.

Unul începu să caște și izbucni în rîs în mijlocul căscatului, subliniind prin mișcările imperceptibile ale cotului ultimele cuvinte, ca și cum i s-ar fi părut geniale.

— Așa, așa, printese !

— Bine, răspunse Emilio. Atunci ce facem ?

— Eu rămîn, zise unul. Tu, Federico, ce zici ?

Se priviră nehotărîți. Aveau ochii tulburi, congestionați, iar papioanele le erau pleoștite de sudoare.

— Să termin cel puțin țigara asta și ce mai e-n pahar. Să ne odihnim o clipă, zic ; s-o luăm încet.

Eu ieșii cu Emilio și cu Luis Colina. Emilio avea un aer posomorît. Fetele din camera galbenă își înălțară capul la trecerea noastră, și observai că una, cu rochie înflorată, mă privea fix, salutîndu-mă în cele din urmă cu un zîmbet.

— Ia te uită, Goyita Lucas, zise militarul. Vă las.

Stătea înghesuită la o masă plină de fete, și cînd se apropie tovarășul nostru ca s-o invite la dans, o văzui făcînd o mutră plictisită. Îndreptîndu-se spre ring, ne-o luară înainte, și ea mă atinse ușor cu volanul rochiei lungi pe care o purta. O privii de aproape de data asta.

— De cînd nu te-am văzut, îmi spuse.

— Da, așa-i.

— Pe curînd.

Luis Colina era mai scund decît ea. Cînd o cuprinse în brațe pentru dans, văzui că încă mă mai privea peste epoletul lui cu fireturi aurii.

— De unde o cunoști ? mă întrebă Emilio.

— Din tren, de la venire. Pînă acum nici măcar nu mi-am dat seama. A stat tot timpul în același vagon cu mine, dar nu-mi amintesc să fi schimbat vreo vorbă.

— Sigur, dar la o petrecere toți sîntem prieteni, spuse Emilio.

Fuma uitîndu-se în jos şi glasul îi suna stins. Dincolo de cei care se agitau pe ringul de dans, Rosa cînta pe o estradă între muzicanții în uniformă albastră. Mi se părea o ființă absolut de nerecunoscut cu atîta machiaj și cu gesturile afectate pe care le făcea în fața microfonului.

— Ai mai trecut pe la Elvira ? mă întrebă Emilio.

Ne sprijinisem de canatul unei uși chiar la marginea ringului.

— Nu. N-am mai trecut.

— Ai să crezi despre mine că sînt un flușturatic, spuse el cu un fel de durere în glas, după o scurtă pauză.

M-am întors spre el.

— Un flușturatic, de ce ?

— Așa. Fiindcă dacă o iubesc pe Elvira și sufăr din pricina ei, n-ar trebui să stau aici să mă prostesc cu indivizii ăștia și să mă țin de bancuri și de băutură. Dar se-ntîmplă ca uneori, tot gîndindu-te mereu la același lucru, să simți că înnebunești.

— Nu știam c-o iubești pe Elvira

— Ea nu ți-a spus nimic ?

L-am privit mirat.

— Dacă-ți spun că n-am văzut-o decît în ziua aceea ?

— Da, dar tocmai în ziua aceea... În ziua aceea nu ți-a spus nimic ?

— Nimic, de ce era să-mi spună ?

— Ai dreptate, nu știu. Face lucruri atît de neobișnuite. Mă scoate din minți. Povestea noastră parcă-i dintr-un roman, îți jur, dintr-un roman de Dostoievski.

Ne întrerupseră două fete care se opriră să-l salute pe Emilio.

El își schimbă expresia și luă un ton jovial și zeflemitor. Una dintre ele avea o expresie temătoare și abia scotea cîte o vorbă. Cea mai volubilă îi aminti lui Emilio că fusese partenera lui la nu știu ce carnavaluri și căzură de acord că erau prieteni vechi, aproape ca niște frați, și multe alte lucruri de genul ăsta. Punîndu-i mîna pe mîneca hainei, îi propuse să danseze, și el primi invitația bucuros.

La fata cealaltă, cînd a rămas singură cu mine, am observat o mare timiditate. Nu vorbeam nici unul ; ne mulțumeam să privim ringul în linie dreaptă. Ea urmărea ritmul muzicii bătînd tactul cu degetul în pervazul ușii. Am întrebat-o dacă vrea să danseze și nu mi-a răspuns nimic, eu însă am presupus că fusese de acord și am apucat-o de talie. Abia atunci mi-am dat seama că era șchioapă. Unul dintre șolduri și-l mișca cu greutate sub volanele de tul, ca un mecanism care-o dezarticula. N-am putut să mă uit la ea nici măcar o singură dată. O simțeam mutîndu-și capul într-o parte și într-alta și înălțîndu-l alternativ cînd peste un umăr de-al meu, cînd peste celălalt. De la o balustradă de sus,

prin aerul rarefiat şi încins, ne priveau chipuri de oameni care mişcau buzele, spunîndu-şi cîte ceva. Cînd ajunserăm aproape de estrada orchestrei, Rosa, care era tocmai într-o pauză, se aplecă spre mine.

— Bravo, văd că te distrezi.

— Da. Mai ai mult ?

— Încă două cîntece şi am isprăvit pe ziua de azi. Mă aştepţi la bar, ştii, sau sus la balustradă.

— De acord.

Ne-am îndepărtat. Toate perechile din partea aceea fuseseră atente la conversaţia noastră.

— De ce-ai dansat cu mine ? mă întrebă fata cu mînie în glas.

— Nu ştiu. Am crezut c-o să-ţi facă plăcere ; de ce mă întrebi ?

— Fiindcă nu-mi place să mănînc firimiturile rămase de la alţii, asta nu.

Nu înţelegeam. Am privit-o în ochi, învingîndu-mi timiditatea pe care mi-o producea acest gest. Privirea ei trufaşă şi gravă fugea în altă parte.

— Dar e absurd. Eu... Spune-mi ce te-a supărat ?

— Lasă-mă, nu mă strînge aşa.

Se mişca de parcă şi-ar fi tras talia înapoi. N-o strîngeam absolut de loc.

— Crezi poate că toate fetele sînt ca prietena ta.

— Prietena mea ? Cine ? Rosa ?

— Nu ştiu cum o cheamă şi nici nu mă interesează. Sînt obosită. Fii te rog bun şi condu-mă la masă.

Se desprinse din braţele mele şi porni printre perechile care dansau, foarte ţeapănă. O urmai. O văzui oprindu-se în dreptul unei mese de la marginea ringului.

— Mulțumesc. Bună seara, spuse întorcîndu-se spre mine.

Am înclinat ușor capul, iar un domn cu ochelari cu ramă groasă, care ședea cu alte persoane mai în vîrstă, se ridică în picioare cu un zîmbet politicos.

— Ai obosit sau ce ? am auzit că o întreba cînd am întors spatele.

— Da. Din partea mea putem pleca oricînd doriți.

Am înaintat șovăind pînă ce am ajuns la ușa de care mă sprijinisem cu Emilio. Curînd după aceea s-a întors și el cu partenera lui, și ne-am dus toți trei la o masă unde se aflau mai mulți tineri. Era și militarul cu Goyita, dar se duseseră iarăși la dans. Partenera lui Emilio, o fată plină de neastîmpăr, îl întrebă pe fiecare dacă putea conta pe el, și mă întrebă asta și pe mine.

— Dar pentru ce ?

— Ca să mergem pe urmă cu toții la *Lampi*, să bem ciocolată și vișinată.

— Dar trebuie organizat totul pe bază de băieți și de fete, perechi, spuse militarul. Altfel ne plictisim.

— Firește, băiatule, halal descoperire ai mai făcut !

Goyita spuse că trebuie să meargă și fratele ei, altfel nu se putea. Stătea lîngă mine și-și făcea vînt cu un evantai alb, împodobit cu desene ce reprezentau toreadori. Mă întrebă dacă mă duc și eu.

În clipa aceea începuse să răsune o melodie foarte rapidă și veselă, iar cei de pe ring se apucau de mîini și formau un fel de cerc, rîzînd și cîntînd. Rosa marca ritmul împingîndu-și umerii și pumnii înainte și spunea în microfon „baa, baa, ba..."

— Bine, văd că nu sînteți hotărîți, veniți sau nu veniți ? ne presa fata care dansase cu Emilio. Trebuie să știu exact.

Am răspuns că nu eram singur, că trebuia să țin seama și de ce voia să facă perechea mea.

— Perechea ta, se miră Goyita. Cu cine ai venit ?

— Cu fata aceea, am spus, arătînd-o pe Rosa cu bărbia. Depinde de ce spune ea.

Terminase de cîntat și se retrăgea de pe estradă.

— Dacă-mi îngăduiți o clipă, mă duc s-o caut.

Organizatoarea făcu o mutră alarmată și izbuti cu multă greutate să zîmbească.

— Pe cine vrei s-aduci aici ? Pe cîntăreață ? Ascultă, nu, nu face glume de felul ăsta. N-avem nevoie de ființe din astea.

— Și de ce nu ? interveni Emilio. E o fată foarte simpatică și ne poate distra foarte bine... Stai, Pablo, așteaptă o clipă.

Eu mă sculasem și pornisem spre ieșire, dar Emilio mă ajunse din urmă în mijlocul camerei galbene. Mă întrebă de ce plecam fără să fi luat vreo hotărîre, iar eu îi răspunsei că luasem.

— Ce hotărîre ?

— Să mă duc la culcare, i-am răspuns ; mi s-a făcut somn.

— Ba nu. Te-ai supărat.

— Nu, omule.

— Ba da, se vede. Pe mine n-ai de ce să te superi. Eu nu pot face altfel, trebuie să rămîn cu ele, ai văzut și tu cum te țin legat de mîini și de picioare. Să nu crezi că n-aș fi mers mai cu plăcere cu tine și cu cîntăreața. Mai ales ca să fac o șuetă cu tine.

Mă deranja tonul lui umil de scuză. I-am spus că n-are de ce să-mi explice nimic, că era foarte

firesc să rămînă cu prietenele lui, așa cum era la fel de firesc ca eu să plec cu prietena mea. Luă o mutră mîhnită.

— Nu e asta, omule, zău că-mi pare rău, pe cuvînt. Mi-ar fi plăcut să fim cu toții împreună noaptea asta. Şi-n plus, mai înainte ne-au și întrerupt, trebuia să stau de vorbă cu tine. Sînt praf.

Fetele începură să-l strige.

— Ai să mai vii pe la Cazino? mă întrebă, plecînd.

— Sigur, firește.

Într-adevăr, m-am mai dus, dar nu l-am mai întîlnit niciodată.

Îmi făcusem un obicei din a mă duce să dau o raită pe la Cazino, ca s-o ascult pe Rosa.

De multe ori mă mulțumeam s-o salut de sus, de la balustradă, și pe urmă mă duceam să fac o plimbare sau să stau la vreo cafenea ; alteori, cînd stăteam de vorbă cu ea, îmi spunea că în ziua aceea îi picase o combinație bună, nu cumva să i-o stric ; dar întotdeauna primeam salutul ei plin de efuziune de la microfon și, cînd mă vedea intrînd, i se îndulcea grimasa rigidă pe care o avea cînd își recita cîntecele ei languroase. Era mîndră de prietenia mea, cu toate că era destul de anostă și că vorbeam puțin unul cu altul, iar eu, la rîndul meu, îi eram recunoscător pentru tovărășia ei tăcută. În zilele cînd o însoțeam spre pensiune, mă ruga întotdeauna s-o iau de braț, ca să vadă cei care ieșeau în urma noastră. Spunea, jumătate în glumă, jumătate în serios, că era logodnica mea și că ce-o să se-ntîmple cu ea cînd o să trebuiască să ne despărțim ?

Cel mai mult îi plăcea să-mi dea sfaturi tandre și materne, mă întreba mai cu seamă dacă n-aveam nevoie de bani, iar eu îi răspundeam întotdeauna că nu.

— Bine, omule, dar nu te văd niciodată mîncînd. Parcă te-ai hrăni cu aer, zău așa.

Mă întreba ce proiecte am, iar eu răspundeam că n-aveam nici unul, dar ea nu voia să mă creadă. Zicea că așa ceva e cu neputință, că nu se putea să am de gînd să-mi petrec toată viața așa, umblînd de colo pînă colo, fără să mă stabilesc nicăieri.

— Dar tu nu trăiești tot așa ?

— Vai, dar să nu crezi c-o fac de plăcere, n-am încotro. Dacă ai cîștiga patru mii de pesete și te-ai însura cu mine, ai vedea cum aș prinde rădăcini undeva și m-aș lăsa de cîntat mambo și alte prostii din astea.

Într-o după-amiază însorită am făcut o plimbare cu barca pe rîu, vîslind unul lîngă altul, alături. Era o barcă veche care se tot apleca într-o parte, de parcă era gata-gata să se răstoarne. Ne-am angajat pe un braț cu albia foarte strîmtă, unde copacii începeau să îngălbenească și ne-am oprit acolo să fumăm o țigară. Îmi spuse că pe cînd era mică cînta un cîntec cu doi într-o barcă, dar că era foarte romantic, fiindcă era și cu lună. „...nu departe de mal, ce bine e, mamă, ce bine !"

Făcea niște mișcări caraghioase, iar barca se balansa ca un leagăn. La lumina zilei Rosa avea riduri în colțul gurii și al ochilor, și părea să aibă treizeci și cinci de ani bătuți. Noaptea, era mai frumoasă și mai tînără, dar cînd devenea languroasă părea ireală, își pierdea rîsul acela brusc și strident care mi-o făcea atît de simpatică în bătaia soarelui.

Cu o seară înainte de plecarea ei mi-a cerut să facem o plimbare prin cartierul Institutului, să vadă cum arată locul unde aveam să lucrez.

— Pfffui, ce urît e ! spuse ea băgînd capul în curte. E foarte trist. Şi o să vii aici zilnic ?

— După cum vezi.

— Bine, o să-mi amintesc locul, chiar aşa urît cum e. O să-mi fie dor de tine. Sînt sigură c-o să-mi amintesc mereu de tine.

În seara aceea nu mai avea program la Cazino. Am cutreierat străduțele din jurul Catedralei şi ne-am dus încă o dată la rîu, privind luminițele care tremurau pe apă în cascade minuscule. A fost o despărțire lentă şi deprimantă. În cele din urmă ne-am aşezat pe o terasă din Plaza Mayor şi am băut o cafea. Mie mi-era somn. Oamenii care ieşeau de la cinematograf treceau pe lîngă noi, privindu-ne cu neobrăzare. Era cam frig.

La unu, i-am spus :

— Mergem ?

— Aşa de repede ? Mi-e lene să mă mişc.

Vorbea cu ochii în ceaşca de cafea goală pe care o apleca într-o parte, ținînd-o cu două degete de toartă.

— O spun pentru tine, dacă te culci prea tîrziu ai să pierzi trenul, n-ai zis că pleci mîine la opt ?

— Da. Şi dacă-l pierd ?

Spuse asta uitîndu-se la mine.

— Tu ştii.

Ajunşi acasă, ne-am oprit pe culoar, aproape complet în beznă, între cele două camere. Vorbeam în şoaptă.

— I-am spus mai înainte bătrînei că de mîine să te mute în camera mea. Ai să te simți mai bine fiindcă e mai mare.

— Bine.

— Îmi place să știu că rămîi la mine-n cameră.

Îi străluceau ochii, ca și cum ar fi fost gata să plîngă. Apoi își scutură capul cu un gest afectat și-mi întinse mîna.

— Bine, atunci adio, e foarte tîrziu. Şi să vedem dacă te ții de cuvînt să-mi trimiți din cînd în cînd cîte-o vedere. Şi să-mi povestești cum îți merg treburile, domnule profesor.

— De acord, Rosa, îți urez mult noroc.

Ne țineam de mînă. Ea spuse, apropiindu-se :

— Sper că ai să mă săruți.

M-am aplecat s-o sărut. Avea un ruj cu gust amar.

Nouă

„...MIGUEL, de ce nu-mi scrii ? Aveam de gînd să nu-ți mai scriu nici eu, dar azi e ziua mea și sînt atît de tristă și mi-e așa de dor de tine, că nu pot să mă abțin să nu-ți scriu. Vezi că cedez, că nu sînt încăpățînată cum spui tu, și totdeauna sfîrșesc prin a-ți ierta totul.

Ceea ce ai făcut tu n-are nici-o noimă, să pleci așa fără o vorbă, lăsîndu-mă caraghioasă în mijlocul străzii, de m-a văzut și sora mea și toată lumea, să nu stai decît o singură zi. Orice-aș fi crezut, numai că te-ai întors cu adevărat la Madrid, și asta numai din cauza discuției ăleia prostești cu mansarda, nu. Eram sigură c-o să mă chemi la telefon ca să-mi ceri iertare, dar m-am dus să te caut la hotel și mi s-a spus c-ai plecat. Și pe deasupra se pare că eu am fost cea care te-a jignit. Chestia că n-aș fi în stare să locuiesc într-o mansardă am spus-o numai așa, ca să nu tac, cu siguranță că aș locui dacă asta ar fi situația, dar chiar dacă n-aș fi în stare nu trebuie să te superi, n-am să mai spun nimic. Nu cred că-i o crimă să prefer să locuiesc comod și să te întreb cît cîștigi și lucruri din astea, pe care le știe orice logodnică de pe lume.

Dar, Miguel, scrie-mi, te rog din suflet. Ce vrei să le explic acasă cînd mă întreabă ? Eu nu știu cu ce ți-am greșit ca să te porți așa cu mine, nu știu ce să mai fac ca să-ți găsesc o scuză în ochii lor.

Te iubesc, Miguel. E posibil oare să nu-ți amintești că azi e ziua mea de naștere? Prin ce zile am trecut, plîngînd și frămîntîndu-mă și nemîncînd nimic! Au observat-o cu toții. Dar nu sînt supărată, mi-e dor să te văd. Nu pot sa te uit oricît aş vrea. Nu ştiu ce să-ți mai spun. Totdeauna am impresia că scrisorile mele te plictisesc, mai ales după cît de tîrziu îmi răspunzi la ele. Îți trimit fotografia asta cu șalul de dantelă, din singura zi în care am ieșit de cînd ai plecat tu. Am fost la Cazino și a venit la noi băiatul acela, Federico, de care ți-am vorbit. Am fost drăguță cu el, jumătate de ciudă pentru ce-mi făcuseși tu, jumătate fiindcă știu că ție nu-ți pasă dacă stau de vorbă cu alți băieți. Voia să dansăm, dar numai de așa ceva nu-mi ardea. Nu ştiu cum de nu eşti gelos cînd vezi că-i plac și altui băiat. M-a întrebat dacă ești gelos și eu i-am spus că ești, fiindcă mi-e rușine să-i spun că aproape îți face mai mare plăcere să ies cu un băiat decît cu prietenele mele. Ieri m-a chemat din nou la telefon, dar n-am vrut să vorbesc cu el.

Miguel, te iubesc. M-a durut că ai rîs cînd ți-am cerut iertare pentru cele petrecute la rîu cu o noapte înainte. Probabil că-ți făcea plăcere să-ți cer iertare pentru lucruri din astea, și ar trebui să mă ajuți să nu fiu atît de slabă. Îmi venea să plîng cînd te-am văzut rîzînd. Adio, Miguel. Sînt foarte tristă, mă gîndesc mult la tine. Scrie-mi. Şi să ne căsătorim repede.

Mă rog pentru tine. Te iubesc. Adio, Julia."

Pe „A" căzu o nouă lacrimă. O lăsă să se îmbibe în hîrtie și apoi o întinse puțin cu batista. Făcea frumos, era ca o amibă bleu-pal în formă de cizmă.

Închise plicul și-și petrecu dimineața cu scrisoarea pe genunchi, într-un colț al verandei. Din cînd în cînd o pipăia sub fața de masă brodată și se gîndea vag că ar trebui să se ducă s-o pună la cutie, alteori se hotăra să se ridice ca să se ducă să-și aranjeze dulapul, sau citea fără chef cîte-o pagină dintr-o carte pe care o ținea deschisă pe măsuța de cusut. Veniră niște prietene de-ale mătușii Concha și se așezară puțin mai încolo cu mătușa, în așa fel încît ea nici nu participa la conversație, dar nici nu era străină de ceea ce vorbeau ele și, fără să vrea, o distra să le asculte flecărind despre aceleași subiecte tocite și mărunte ; zvonul acela de glasuri o apăra de propria ei frămîntare. Așa-și trecu timpul pînă la ora mesei.

După-masă începură s-o doară picioarele și șalele și se culcă. Încerca o nesfîrșită voluptate trîntindu-se în combinezon peste cearșafurile scrobite. Închise obloanele. „Miguel, frumosule, frumosule", repetă ea de nenumărate ori sub cearșaf, înainte de-a adormi.

Mercedes veni s-o cheme și să-i spună că sosise Isabel, și dacă voia să treacă împreună cu ele pe la Elvira înainte de film. Spuse că da, și plecară toate trei. Ca să meargă la Elvira trebuiau s-o ia pe niște străduțe singuratice. Era seară de sărbătoare ; cu un cer acoperit. Treceau pe stradă soldați și părinți cu copii și mai ales puștoaice de cincisprezece ani cu jachete colorate, ținîndu-se de braț și rîzînd.

Cafeneaua *Castilla* era aproape goală. Prin geamlîcul lateral se vedea o singură masă ocupată. Un om, sprijinit în coate, privea strada, cu ceașca goală pe marmura mesei și cu țigara de foi stinsă. Abia

se zarea în spatele geamului pe care fusese lipit afişul coridei, galben, roşu şi alb, aidoma unui vitraliu.

— Vă invit la o îngheţată, spuse Isabel.

Cotiră ca să caute intrarea. O tejghea îngustă se întindea spre stradă cu literele vopsite în roşu — „Îngheţată Frigo" — iar vînzătoarea vorbea de pe scaunul ei cu chelnerii dinăuntru. Cerură de căpşuni cu frişcă, iar Mercedes voia ca fiecare să şi-o plătească pe a ei, dar Isabel se feri de ea cu umărul refuzînd banii pe care-i întindea. Traversară la Poştă şi Julia puse la cutie scrisoarea pentru Miguel, taxînd-o expres.

— Cum, încă îi mai scrii ? o certă sora ei. Bine, fato, dar pînă cînd o să te ţină nebunia asta ? Nu vezi că-i un bădăran ? Dacă ar fi avut de-a face cu mine...

Întîi Julia nu răspunse. Apoi, văzînd că cealaltă stăruie, îi spuse să-şi vadă de-ale ei şi s-o lase pe ea în pace.

— Bine, scumpo, din partea mea fă ce vrei. Asta-i bună, ce mă priveşte pe mine asta, o spun pentru binele tău, căci îţi bagi capul în nisip ca struţul şi te faci că nu pricepi nimic. Fiindcă, între noi fie vorba, mai limpede decît ţi-a arătat că vrea să scape de tine nici că se putea.

— Ia să vedem, interveni Isabel în timp ce-şi mînca restul de îngheţată, dacă vă luaţi la ceartă pentru o prostie. Tu las-o să se dezmeticească singură, aşa cum am păţit şi noi cu toatele, necazurile şi le face omul cu mîna lui. Cu cît păstrează mai multe iluzii cu atît e mai bine.

Pe Julia o supără tonul de femeie trecută prin multe cu care vorbea Isabel, simţi o pornire violentă

impotriva amîndurora. Ajunseră în fața portalului unde locuia Elvira.

— Zău că-i tîmpită, spuse Mercedes. Și pe deasupra, tot ce i se spune e numai spre binele ei.

— Binele meu mi-l cunosc și singură, ai auzit? sări Julia aproape zbierînd și îmbrîncindu-și sora. M-am săturat pînă peste cap să te aud toată ziua pisîndu-mă cu ce e spre binele și ce e spre răul meu. Să te ia dracu cu sfaturile tale, ține-ți-le pentru tine. Știu eu foarte bine ce vreau, și asta nu privește pe nimeni. Du-te dracului!

Își ieșise din fire. Se răsuci pe călcîie în umbra portalului și ieși în stradă. Ultimele fraze le rostise plîngînd. Isabel și Mercedes rămaseră un moment liniștite, privind-o din urmă. Apoi Isabel se duse după ea și o strigă. Julia mergea repede fără a întoarce capul, și i se auzeau slab suspinele.

— Julia, draga mea, nu fi caraghioasă, vino-ncoace, Julia! Numai pentru o prostie ca asta!...

— Las-o să plece. Nu vezi c-a înnebunit? Mai bine să plece și să ne lase să ne petrecem seara în tihnă. Las-o în pace, Isabel!

— Parcă mi-e nu știu cum s-o văd că pleacă așa. Are biletul de cinema la ea?

— Cred că da. Hai să mergem. După toate, mai e și căpățînoasă, oricît ai striga-o, o s-o facă pe surda.

Urcară. Lui Mercedes nu-i trecu încă multă vreme supărarea, și de fiecare dată cînd își amintea de scena de sub portal făcea un gest de nerăbdare și-și strîngea buzele.

— E neroadă de-a binelea, vă spun eu. M-a indispus pentru toată seara, le spunea ea celorlalte fete care erau la Elvira.

După cum le explica ea, ceea ce o supăra cel mai tare era faptul că Julia pierdea un băiat aşa de drăguţ ca Federico Hortal, care-o chema la telefon toată ziua şi insista să iasă cu ea. Vorbea cu mîndrie despre pretendentul ăsta al surorii sale, pe un ton poruncitor şi agresiv de proprietară.

— Federico, drăguţ? Mie mi se pare mult mai bine logodnicul ei decît Federico, o apără Goyita, care era şi ea acolo. Logodnicul ei e foarte frumos. Şi-n plus, dacă-l iubeşte...

— Dar taci odată, pentru Dumnezeu, chiar dacă l-ar iubi, sînt lucruri care...

Elvira le ascultă fără să se amestece în vorbă, cu ochii rătăcindu-i pe consola din camera ei. Avea pomeţii ieşiţi, mîinile noduroase. Îşi trecea degetele peste cutele fustei negre, scoţîndu-şi şi punîndu-şi un inel cu acvamarin.

— Ar trebui să te machiezi puţin zilele astea, Elvira. Arăţi foarte palidă.

— Palidă? Eu o găsesc ca de obicei.

— Şi pe urmă, nu s-a machiat niciodată; să se machieze tocmai acum? Ar părea că sărbătoreşte ceva, nu că e în doliu.

— Bine, dar ştii că negrul slăbeşte foarte mult. Arată prost, voi nu observaţi? Eu aveam dreptate, zău aşa.

— Ce importanţă are? Eu mă simt bine aşa. Nu că mi-ar păsa de ce spune lumea, dacă aş avea chef să mă machiez, m-aş machia.

Odaia era mică, împodobită cu cretoane colorate, bibelouri şi desene. Se vedeau pe geam pomii din grădina călugăriţelor, nişte vîrfuri negre.

— Şi studioul, Elvi, nu-l deschizi?

— I-a căzut tavanul din cauza ploii. O să aştept să treacă iarna ca să-l pun la punct.

— Dragă, nu aprinde, se vede încă bine.

— Mă întristează burniţa asta măruntă, ce după-amiază urîtă ! La ce film vă duceţi ?

— La unul cu piraţi.

Elvira se ridică să tragă rulourile de la geam şi-şi aminti că va trece cel puţin un an şi jumătate fără să se ducă la nici un film. În martie anul viitor, nu, abia în martie celălalt. Erau termene bine ştiute, marcate automat cu anticipaţie şi exactitate, ca şi cum ar fi fost vorba de scadenţa unei poliţe. O dată cu ciorapii fumurii, şi primul film. Asta se chema doliul mic.

Fetele povestiră cum se desfăşuraseră sărbătorile, despre balul de la Aeroport, că fusese ceva de vis. Că, avîndu-i pe aviatori în mijlocul lor, nimeni nu se plictisise. Totul bine organizat, nici prea multă lume, nici prea puţină, nici prea multă băutură, nici prea puţină, băieţi cîţi pofteai şi toţi unul şi unul... La Cazino nici nu te mai puteai duce de cînd cu plaga noilor-venite, fiindcă astea puneau mîna pe toţi băieţii. Îi vînau pe toţi, şi cu cîtă neruşinare !

— Fac ce facem toate, spuse Isabel rîzînd. Se întîmplă însă că pe ele lumea le vede mai puţin şi nici n-au cum să se compromită fiindcă de îndată ce trec sărbătorile pleacă. Fac bine că profită. Eu stau lipită de scaun la Cazino, că n-am încotro, Dumnezeu mi-e martor, dar dacă aş fi genul prietenei ăştia a Goyitei şi aş avea succesul pe care-l are ea, aş face şi eu întocmai.

— Isabel, draga mea, sări Mercedes cu o voce demnă. Înseamnă că gîndim diferit Eu nu umblu

cu metode din astea. Pe mine cel care o să mă iubească, oriunde aş fi, aici sau aiurea, trebuie să vină să mă caute.

— Care prietenă a Goyitei? întrebă una din fete.

— Marisol aia.

Goyita lăsă ochii-n jos și spuse :

— Nu e prietena mea.

— Zici că nu e prietena ta? Poate că acum n-o mai fi.

— Nici acum, nici înainte.

— Doamne, Goyi, cum poți să spui una ca asta? Adu-ți aminte de primele zile. Cred că dacă n-ai fi reușit să ne-o vîri pe gît ai fi făcut o criză! Dacă s-a purtat urît cu tine a fost vina ta, fiindcă i-ai arătat atîta încredere. Ştii doar din anii trecuți cum sînt cele venite din alte părți.

Goyita nu răspunse nimic. Discutară apoi despre orchestra de la Cazino, că ce bine cînta, mult mai antrenantă pentru petreceri decît cea de anul trecut, deși nu era așa de renumită...

— Auzi, apropó, îi spuse Mercedes Elvirei. Cel care umblă acuma cu cîntăreața e prietenul acela al vostru.

— Al nostru? Care prieten al nostru? se miră Elvira.

— Al lui Teo, mă rog, profesorul acela sau ce o fi.

— A, da, știu, Pablo... Dar cum așa, cu cîntăreața?

— Da, tu, cu cîntăreața, se vede treaba că-s prieteni.

— Nu se poate. Te-i fi înșelat.

— Ba nu, zise Goyita. Nu s-a înşelat. Îl cunosc bine pe băiatul ăsta, fiindcă am mers în tren împreună. A venit de două ori la Cazino s-o caute pe cîntăreaţă. Locuiesc la aceeaşi pensiune.

Elvira rămase pe gînduri.

— Ce ciudat, spuse apoi. Nu i se potriveşte de loc. Şi ea, cum e ?

— Drăguţă, dar cam excentrică. Mă rog, e genul ei... Şi-n plus, mai mare ca vîrstă. Alături de el, niţel cam vulgară.

— El însă e un tip fenomenal ! spuse Goyita. E străin, nu ? Are un accent deosebit.

Isabel nu-l văzuse niciodată, ceru să i-l arate şi ei. O întrebară pe Elvira pentru ce venise, şi acum toate aşteptau răspunsul. Ea zise că nu ştie, că abia îl cunoaşte, de ce-o întrebau tocmai pe ea.

— E moartă după el, conchise Isabel după ce plecară. Aţi văzut şi voi ce nervoasă devine de îndată ce-o întrebăm ceva despre Pablo. Nu suflă o vorbă, se vede că vrea să-l ţină numai pentru ea.

— Da. Da-n acelaşi timp face pe grozava că ei nu-i plac băieţii. Mă rog, sîntem o fiinţă superioară.

— Şi Emilio ? Cum rămîne cu Emilio ? Mie mi-e milă de băiatul ăsta.

— Milă de ce ? Ea zice că n-au fost niciodată logodiţi.

— Mă rog, zică ce-o vrea. Anul trecut însă, să poftească să spună că nu erau logodiţi...

Cinematograful era aproape. La uşă se întîlniră şi cu alte fete, îşi împărţiră biletele şi începură să facă socotelile.

— Stai, mai trebuie două pesete şi cincizeci. Îi plătesc şi lui Tere, fiindcă i-am rămas datoare de duminică.

— Bine, și atunci pierdem documentarul ?

Intrară în șir una după alta, vorbindu-și peste umăr. Mercedes se uită în stradă să vadă dacă n-o zărește pe Julia.

— Idioata asta e-n stare să piardă filmul, fiindcă s-a bosumflat.

Julia sosi în timpul jurnalului și trecu prin fața tuturor. Își mijea ușor ochii miopi.

— Ei, dă-te mai încolo, nu mi te așeza plocon în brațe, se auzi vocea stridentă a Isabelei.

Pipăi scaunul gol. Pe ecran se vedeau niște stăvilare.

— Vai, dar ce lateral e ! O apucă de braț pe vecina din stînga, încercînd să-i vadă trăsăturile și se bucură recunoscînd-o pe Goyita.

— Bună, șezi. Nu sînt laterale locurile, dar azi sîntem toate în păr.

Julia își căută ochelarii în geantă. Povestea cu stăvilarele era plicticoasă. Ca totdeauna : muncitori lucrînd și vagonete, o mașină cît toate zilele, niște miniștri pe un pod. Pe urmă subiectul se schimbă și apăru marea ; niște regate. Ia te uită, era Santander. Să fie din vară ? O fi și Miguel pe acolo ? Piquío. Ce grozav ar fi dacă l-ar vedea ! Căuta cu înfrigurare locul cel mai bun pentru privit printre capetele celor din față.

— Ce ai ? Nu vezi bine ?

— Ba da, văd.

Acolo, la Piquío a venit s-o caute acum trei ani, în prima zi cînd au avut întîlnire singuri. Au mers foarte departe, Dumnezeu știe pînă unde. Nici unui băiat nu i-ar fi putut îngădui să-i spună lucrurile pe care i le spusese el în dimineața aceea, care a fost

mai lungă și totodată mai scurtă decît toate celelalte, și asta încă înainte de-a se logodi. Doamne, ce vară fusese atunci, niciodată n-o să mai fie alta la fel ! Se aprinseră luminile în pauză. Goyita nu vorbea nici ea nimic. Dădu numai puțin din cap ca să răspundă semnelor lui Marisol, care era cu cîteva rînduri mai în față, împreună cu Toñuca ; spuneau c-or să se vadă la ieșire, dar Goyita se întoarse spre Julia și o strînse tare de braț, cerîndu-i cu o voce rugătoare :

— La ieșire vreau să plec cu tine, dacă n-ai nimic împotrivă. Găsim noi un pretext. Nu vreau să dau ochii cu ele.

— Cu cine ?

— Cu astea două. Nici nu vreau s-aud de ele.

Și Julia înțelese după glas că era tristă.

— Bine, plecăm împreună, îi spuse ea cu simpatie. Nici eu n-am chef să văd pe nimeni astăseară.

N-au mai schimbat nici o vorbă una cu alta și au așteptat să treacă pauza ca niște somnambule, cufundate în muzica reclamelor pînă ce s-a stins iarăși lumina.

Julia n-a fost prea atentă la film. Era ceva cu niște abordaje și cu niște oameni curajoși, o poveste destul de încîlcită. Îi vedea ridicînd pînzele corăbiei și-i admira perplexă și ca de la distanță. Nu era în stare să-și dea seama pe unde veneau mările și insulele acelea, și de altfel nici nu încerca, dar din cînd în cînd i se părea că recunoaște cutare peisaj, și niște stînci în tehnicolor deveneau deodată stîncile de pe plaja de la Santander, unde Miguel și cu ea se bronzaseră la soarele de acum trei ani, întinși unul lîngă altul pe nisip. Și nu se mai simțea vino-

vată retrăind plăcerea aceea de-atîtea ori ispășită, ca și cum ar fi fost imagini chiar din filmul care rula în fața ochilor ei.

Se aprinseră luminile și trebui să ia o hotărîre, să se ridice, să iasă afară din sală. Goyita o apucă de braț.

— Știi, s-au purtat foarte urît cu mine. Amîndouă, și Toñuca. Am să-ți povestesc. Cu siguranță că acum vor să merg cu ele, dar nici nu mă gîndesc.

Ajunseră în stradă. Nu mai burnița, dar bătea un pic de vînt și strada părea deodată schimbată, stranie la lumina felinarelor. Julia nu se uită la sora ei și se depărtă puțin de grupul pe care-l formau, oprite toate pe trotuar, în mijlocul spectatorilor care ieșeau. Comentau filmul și-și făceau programul pentru restul serii. Marisol, fata din Madrid, li se alătură împreună cu Toñuca și începu să-și ia rămas bun de la unele dintre ele sărutîndu-le, pentru că, după cum spunea, urma să plece a doua zi. Se apropie de Goyita și-i trecu un braț pe după umeri.

— Treci nițel pe la Cazino ca să ne spunem la revedere ; e bine așa, scumpo ?

— Da, poate.

— Hai cu noi atunci, ce mai aștepți ?

— Nu, dacă vin, vin mai pe urmă.

— Mă rog, dar să vii, auzi ? Nici un poate !

— Da, pe curînd, spuse Goyita fără s-o privească.

Se despărți de ele și porni împreună cu Julia pe o stradă care ducea spre Plaza Mayor

— Ce repede au trecut sărbătorile anul ăsta, nu-i așa ? spuse Goyita.

Toate întîmplările din vară se năruiau, de parcă nici nu le-ar fi trăit. San Sebastián, băiatul acela

din Mexic, Marisol la Cazino schimbîndu-şi mereu toaletele şi acaparînd-o pe Toñuca, prietena ei cea mai bună, şi pe Manolo Torre. Acum bătea la uşă iarna interminabilă. După-amieze întregi la orele de croitorie şi de engleză, şi de aşteptat, aşezată lîngă tandur, ca Manolo să vină de la moşie şi ca prietenele ei s-o anunţe, sau din cînd în cînd s-o cheme cîte cineva la telefon.

— Cum ai petrecut ? o întrebă Julia.

Ea făcu un gest de lehamite.

— Vax ! Sărbători mai anoste ca astea n-am văzut în viaţa mea. În plus, Toñuca, prietena mea cea mai bună, mi-a făcut o figură... Zău, ceva de neînchipuit, crede-mă.

Intrară în piaţă. Pe sub arcade se plimbau cîteva persoane îmbrăcate în pardesie.

— Te duci acasă sau mai facem un tur ?

— Cum vrei tu, dar mai bine să ne aşezăm undeva afară.

Terasele erau aproape pustii. Goyita o strînse pe Julia de braţ cu putere, cu o afecţiune subită.

— E niţel cam răcoare pentru stat afară, zise Julia. Nu ţi-e frig ?

— Nu. Dar sînt cam tristă, nu ştiu ce am.

— Şi eu sînt cam pleoştită după-amiaza asta. Cinemaul mi-a dat durere de cap.

Goyita făcu o mişcare bruscă şi se lipi cu conştiinciozitate de vitrina unei cizmării. Presiunea degetelor ei pe braţul Juliei crescuse.

— Ce-i cu tine ? o întrebă Julia, aşezîndu-se lînga ea, cu spatele la trecători.

— Taci, uite-l pe Luis Colina, milităraşul acela, poate avem noroc şi nu ne vede.

Urmărea în vitrină mişcările de pe stradă, cu ochii plini de îngrijorare. Julia o apucă pe după umeri.

— Nu-ţi pierde firea, îi spuse încetişor, ce e, nu-ţi place ?

— Nici de frică, mărturisi ea pe un ton bosumflat, fug mereu de el. Mi-a stricat toate sărbătorile !

Luis Colina o recunoscuse şi se apropie pe la spate ca să le salute. Pe Julia nu-şi mai amintea dacă o cunoaşte sau nu.

— Julia Ruiz, o prezentă Goyita. Ne duceam spre casă. Nu-i prea plăcut afară.

Îşi strînse jacheta la piept, fără a se hotărî s-o pornească. Julia se uita la rondurile de flori din mijloc, stînd în expectativă.

— Atunci, dacă n-aveţi nimic împotrivă, vă însoţesc. Cînd ieşi aşa, fără ţel, la asemenea oră, îţi face plăcere să dai peste nişte fete frumoase.

Rîdea fără zgomot, cu un licăr ştrengăresc în privire. Era scund, şi avea o expresie curtenitoare şi neajutorată.

Porniră toţi trei.

— Eu o iau pe Prior, zise Julia.

Nu-şi luase braţul de pe umărul prietenei sale şi o strîngea cu afecţiune, ca şi cum ar fi vrut să-i dea curaj. Luis Colina mergea în partea cealaltă.

— Te-ai făcut bine ? o întrebă el pe Goyita.

— Cum adică bine ?

— Deunăzi te-am sunat la telefon şi mi s-a spus că eşti bolnavă.

— A, da, da, mă durea capul, nu era nimic grav. Julia, te conducem.

— Nu, dragă, nici nu te gîndi ; eu am și ajuns aproape, iar tu stai în altă direcție.

Se opriră în capul străzii.

— Poate că te caut într-o zi, ai ceva contra ? zise Goyita. Să mergem la cinema sau să ne facem un program împreună. Cum sînt cam certată cu Toñuca...

— Cînd vrei, mai încape vorbă, o să-mi facă plăcere.

Se sărutară. Julia îi întinse mîna militarului și, înainte de a se angaja pe stradă, se întoarse și le făcu semn cu mîna. Apoi își iuți pasul și coti la stînga. Cînd ajunse în strada Antigua o învălui o rafală de vînt, făcînd să-i treacă un fior pe șira spinării. Era nouă și un sfert. În curînd o să se ivească vînzătoarele de castane și o să cadă prima zăpadă. Dacă Miguel ar fi acolo ar spune că au timpul la picioare, ca niște milionari, și că noaptea n-are ziduri, și ar duce-o la rîu, strîngînd-o tare la piept. Orașul ar fi altul, nu s-ar cunoaște decît ei doi, în pragul iernii nesfîrșite.

— Noapte bună, Julia.

— Noapte bună, doña Anuncia.

— Spune-i mătușii tale că mîine după masă viu pentru jerseul acela, să nu cumva să uite.

— Am să-i spun, n-aveți nici o grijă.

— Și transmite-i complimente.

— Din partea dumneavoastră.

Intră sub portal. Mîine se va duce să se împărtășească dis-de-dimineață. Sfînta Teresa de Jesús spunea : „Cine-l are pe Dumnezeu, nu mai are nevoie de nimic".

Zece

ELVIRA rămase singură. Desluşi zvon de glasuri în camera de alături. Vocea maică-si. Cea a altei doamne. Se întinse pe divan. „Eu le invidiez, Lucia, pe cele care pot fi ca dumneata, spunea vizitatoarea. Cînd mi-a murit băiatul, îţi dai seama ce nenorocire a fost asta, n-am avut nimic, nu mi-a pierit pofta de mîncare nici o clipă, închipuieşte-ţi, şi mă îngrăşam pe zi ce trecea. Eram disperată. S-ar fi zis că nu sufeream."

Elvira se duse în biroul tatălui ei. O vreme stătu şi privi cotoarele cărţilor la lumina roşiatică a lămpii. Mirosea a aer închis, maică-si îi plăcea ca balcoanele să stea ferecate, ca să te izbească, cînd veneai de afară, aerul acela înăbuşitor şi artificial. „E o casă în doliu", spusese ea. Elvira se aplecă peste balcon şi respiră adînc. Venea o boare de aer umed. Privi copacii, masa întunecată a frunzişului, de o parte şi de cealaltă a străzii înguste, luminile slabe şi tremurătoare care luceau din loc în loc sub coroana lor. Era aproape noapte. Vîntul tîra cîte o hîrtie pe caldarîm. În faţă se vedea zidul grădinii călugăriţelor Sfintei Clara, era un zid înalt şi lat, care se pierdea undeva la stînga ; puţin mai încolo taraba cu pepeni se zărea ca o pată albicioasă. Închise ochii şi şi-i acoperi cu palmele. Veneau apoi scările, cişmeaua, măcelăria, biserica Crucii, pieţeta, schelăria de la Casa de Economii. Cînd era mică, ce mare

i se părea strada, copacii ce înalți i se păreau! Și tot misterul acela, și teama să nu se rătăcească, amestecată însă și cu un fel de dorință.

Îi strigau de sus, din balcon, cînd le era lumea mai dragă, cînd începea să se însereze: „Copii, copii!" și ei erau totdeauna departe, ascunși pe sub portaluri, așezați pe cîte o treaptă, pe bordura trotuarului, legănîndu-se cu cîte o ușă, numărînd pietricelele sau îndrugînd minciuni, cufundați într-o lume a lor, vastă și greu de descifrat. Foarte aproape de casa lor era o străduță pe care nu se putea plimba; „Nu vă duceți pe-acolo, Doamne ferește"; avea la intrare un felinar și, judecînd după puținul care se vedea din ea, de la distanță, era lată, cu niște case scunde, fără nimic deosebit. Intra puțină lume pe ea, cîteva femei și cîțiva bărbați necunoscuți, ființe privilegiate care îi descoperiseră taina. „Cartierul chinezesc"[1], spuse într-o zi o fată sașie care vindea bilete de loto[2] împreună cu bunicul ei. „Cartierul chinezesc, na! asta-i, ce te zgîiești așa?" Și Elvirei îi fu rușine să stea sprijinită de zidul din față, pîndind cine știe ce întîmplare nemaipomenită, izolată de toți ceilalți copii, și-i răspunse fetei: „Știam, ce, crezi că nu știam?"; dar mai trecu încă mult pînă să afle că pereții caselor acelora nu erau împodobiți cu șalurile înflorate pe care le purtau chinezoaicele, și că oamenii trăiau în mizerie, fără tunici și fără kimonouri multicolore, că se numea cartierul chinezesc din altă pricină, Dumnezeu știe de fapt

---

[1] În spaniolă *barrio chino* (cartierul chinezesc) înseamnă de fapt cartierul prostituatelor.

[2] Nu e vorba de bilete obișnuite de loto, ci de la o loterie organizată de cerșetori, foarte cunoscută în Spania.

de ce se chema așa. Cînd se făcea vremea mai bună, copiii cîntau un cîntec, mai ales acela „Luna mai, luna mai, luna mai, primăvara, cînd toți soldații pleacă la război..." Îl cîntau ținîndu-se de mîini, parcurgînd în galop strada nesfîrșită. După ce-l terminau o luau de la capăt. Se întorceau cînd se isprăvea strada. Apoi iar începeau să cînte. Perechi, un băiat și o fată. Săreau, creșteau, zburau să astupe strada cea nouă, strada care se năștea; băieții le apucau de mînă foarte strîns; alergau mai repede și nu le lăsau să rămînă în urmă nici pe ele. Elvirei, cînd începea să obosească, îi plăcea să-și dea capul pe spate și să se lase tîrîtă ca la călușei, auzindu-i pe ceilalți cum cîntă și nemaisimțind altceva decît mîinile băieților care o strîngeau tot mai tare. Strada era atunci foarte mare, plină de minunății.

— Domnișoară Elvira!

Nu voia nici să deschidă ochii, nici să se miște. Poate că totuși n-o vedeau dinăuntru.

— La dînsa în cameră nu e, spunea servitoarea.

— Gata, am văzut-o. E acolo afară, pe balcon, rosti glasul lui Emillio.

În clipa aceea pe Elvira n-o supără faptul că cel ce vorbea era tocmai Emilio. Îl simți ieșind pe balcon și apropiindu-se de ea.

— Bună, ce faci aici singură? Unde-i Teo?

— Nu știu.

— Îl căutam.

Elvira rămase nemișcată.

— La ce te gîndești? Ești tristă?

— Nici măcar. Stau așa, prostește. Mă plictisesc, dacă ai ști cum mă plictisesc!

— Dar de ce? La ce te gîndești?

— La nimic. Nu ți-am spus? Asta nu mai e viață, s-o duci așa.

Se uita pe stradă.

— Dacă te deranjez, plec, spuse Emilio după o clipă de tăcere.

Ea îl privi. Era ca un cîine ascultător, Emilio, avea aceiași ochi de pe vremea cînd era mic. Cîteodată o emoționa.

— Nu, omule, dimpotrivă. Mă bucur c-ai venit. Te vedeam aici jos, cînd erai mic, cu noi toți, cînd ne jucam, primăvara. Ce frumoase timpuri!

Emilio se uită în stradă fără să spună nimic. Apoi își întoarse ochii îngîndurați spre mîna albă a Elvirei, care i se așezase pe mînecă.

— Spune ceva, omule. Povestește-mi ceva. Nu te molipsi de la spleen-ul meu. Ce faci, scrii?

— Da, dar nu cine știe ce. Hai înăuntru. E frig.

— Mie nu mi-e frig, ție îți este?

— Nu. O spuneam pentru tine. Și de altfel, Elvira, nici nu e bine să stăm aici afară, poate să treacă cineva și să ne vadă.

Ea se depărtase de el și-i căuta privirea.

— Și dacă ne vede, ia spune, ce-o să fie? Ce, acuma, dacă sînt în doliu, nu mai am voie nici măcar să stau cu tine de vorbă pe balcon? Că doar nu facem nimic rău! Parc-ai fi maică-mea.

— Nu asta, Elvira, nu-nțelegi că nu-i asta...

Ea începuse să se uite în altă parte.

— Atunci ce e?

— Nimic. Stai cum stăteai mai înainte, te rog.

Elvira se apropie și presiunea degetelor ei pe mîna lui deveni mai afectuoasă.

— Uneori ești atît de ciudat, ce se petrece cu tine? Parcă ți-ar fi teamă de mine. Nu sînt în stare

să-ți spun nimic. Am impresia că dispare încrederea dintre noi, deși altădată vorbeam atît de mult împreună și ne simțeam atît de bine unul cu celălalt, ca și cum n-ai mai fi prietenul meu dintotdeauna.

Emilio nu spunea nimic, lăsase ochii în jos. Brusc, plecă de lîngă ea și intră în cameră. Se așeză într-un fotoliu, în întuneric. Elvira intră după el și aprinse lumina. Îi văzu expresia abătută, mîinile atîrnîndu-i pe lîngă corp.

— Plec, Elvira, spuse el, ridicîndu-se. Spune-i lui Teo să-mi telefoneze, dacă ești bună.

Elvira îl ajunse din urmă în prag. Îl împinse cu blîndețe înăuntru și-l sili să se așeze pe sofa, apoi se așeză și ea alături.

— Spune-mi ce-i cu tine ?

— Nimic, sînt obosit și cam derutat ; nu știu prea bine ce vreau să fac în iarna asta.

Scoase o cutie de Chester și i-o întinse Elvirei.

— Nu, acuma nu, poate să vină mama și știi cum e, începe cu veșnicile ei predici.

Emilio aprinse un chibrit ; cînd îl apropie de țigară îi tremura mîna. Elvira puse picior peste picior cu voluptate, arcuindu-și gleznele. Emilio era foarte aproape. Ea simțea dorința să-și culce capul pe umărul lui ; ar fi vrut ca sofaua aceea să fi fost un tren, iar ei doi niște tovarăși de călătorie întîlniți întîmplător. Ce impresie ar face oare Emilio cuiva care l-ar vedea pentru prima dată ? I-ar fi plăcut să afle.

Țigara mirosea frumos.

— Iar ai tăcut ? Mai e ceva ce nu vrei să-mi spui. Ia uită-te la mine.

El își ridică ochii și o privi cu toată seriozitatea.

— Ești rea cu mine, Elvira. N-ai pic de milă.

Genunchii aproape li se atingeau, mîinile de asemenea. Degetele Elvirei erau foarte albe pe negrul fustei.

— Dar de ce ? Ce absurd ești !

— Nu sînt absurd, tu ești rea. Nu trebuie să-mi spui că sînt prietenul tău dintotdeauna. După cele întîmplate anul trecut, n-ar trebui să-mi spui asemenea lucruri.

— Rămăsese să uităm cu totul ce-a fost anul trecut.

— Eu nu pot uita și tu știi asta. Te joci cu mine, Elvira. Nu știu ce vrei de la mine. Atunci cînd cu moartea tatălui tău mi s-a părut că mă iubești din nou, mai ales în după-amiaza aceea, la Teo în cameră, mi s-a părut chiar foarte limpede ; ai să crezi că sînt un prost, mai bine nu ți-aș spune, dar te-ai uitat la mine într-un anumit fel ; sînt lucruri, Elvira, care nu se pot face cu un bărbat. Poate că nu-ți place să-ți vorbesc despre asta.

Avea o voce nesigură și excitată. Din cînd în cînd ridica ochii cu o privire rugătoare.

— Bine, Emilio, dar știi bine că țin la tine foarte mult. Mai mult decît la oricare alt prieten, ai știut asta întotdeauna. De ce să nu-mi placă să-mi vorbești despre asta sau despre știu eu ce altceva ? Am spus doar că putem vorbi despre toate cu deplină încredere, ăsta a fost pactul nostru de anul trecut, cred că-ți amintești.

Emilio îi luă mîinile din poală și i le strînse cu deznădejde.

— Elvira, tu ești totul pentru mine, dar eu ce sînt în schimb pentru tine ? Atunci cînd mi se pare că te uiți la mine mai altfel, spune-mi, mă-nșel ? Spune-mi numai atît.

Elvira încercă din nou să-și închipuie că-l vede pentru prima oară, că făceau împreună o călătorie, și i se păru că trenul alerga acum mai repede și că în urma lor, la geam, rămînea un peisaj galben și vertiginos. Făcu un gest negativ din cap. Apoi se uită la Emilio și zări cîteva scîntei limpezi în pupilele-i întunecate, așteptîndu-i răspunsul.

— Nu, Emilio, atunci nu te înșeli.

Aruncă o privire rapidă spre ușă. O luă de umeri și o sărută — un sărut brusc și stîngaci, care-i înăbuși aproape vorbele, apoi își dezlipi obrazul, care-i ardea ca focul, și dădu cu ochii de chipul ei, nemișcat, lipsit de expresie. Îi căută din nou mîinile.

— Elvira, spune-mi, sîntem logodiți ; așa-i că sîntem logodiți ?

Ea își smulse mîinile dintr-ale lui, privi în jur ca și cum s-ar fi dezmeticit dintr-o dată.

— Te rog, nu strica totul, nu rosti cuvîntul ăsta.

— Dar o să ne căsătorim, spuse Emilio, o să ne căsătorim, trebuie să ne căsătorim, atunci cînd o să se poată. Tu știi asta tot așa ca și mine. Spune-mi, ce vrei să fac ?

— Ar fi mai bine să nu mai vii pe-aici un timp, spuse Elvira cu o voce albă și stinsă. Găsește un pretext oarecare.

Nu făcuse nici o mișcare. Se uita la un buton de la cămașa lui, care era crăpat într-o margine.

— Cum vrei tu, dragostea mea. Dar spune-mi ce să fac ? Să mă înscriu la concurs ? Vrei tu să mă-nscriu ? M-am apucat să studiez cîte ceva, dar îmi lipsea stimulentul, acum fac ce spui tu, acum mă simt în stare de orice.

— O să ne mai gîndim, spuse Elvira. E mai bine să-mi scrii. Du-te, căci în curînd au să vină.

Emilio se ridică în picioare. Uitîndu-se la ceas, spuse cu un zîmbet de om activ și entuziast care-și planifică viitorul :

— Acum e și jumătate, la fără douăzeci și cinci sînt acasă, la fără douăzeci am și început să-ți scriu ; am să-ți scriu o scrisoare lungă, care să țină toată noaptea. Ce minunat e, parcă încep din nou să trăiesc. Spune-i lui Teo.. sau mai bine nu-i spune nimic.

Se apleca spre ea și Elvira se lăsă sărutată încă o dată, cu un sărut grăbit și foarte umed. Apoi îl văzu întorcînd spatele și auzi poarta dinspre stradă închizîndu-se. Rămase un lung răstimp nemișcată, fără să se gîndească la nimic, rătăcind cu ochii pe cărțile din bibliotecă. Apoi trecu cineva pe stradă și zgomotul pașilor pe asfalt umplu camera. Balconul rămăsese deschis și se mai aplecă o dată peste balustradă, înainte de a-l închide. Copacii, zidul, taraba cu pepeni, de ce nu se puteau înlătura toate ca un decor de teatru ? Era un fundal care servise de prea multe ori. I-ar fi plăcut să vadă ivindu-i-se deodată la picioare un mare bulevard cu tramvaie și reclame colorate, cu trecători mici, mici de tot, undeva foarte jos, iar balconul ei să se înalțe într-una ca un lift peste furnicarul orașului zgomotos și complicat. Și multe fete care ar vinde flori, și chelneri, dactilografe, doctori, manechine, ziariști, care s-ar opri să se uite la vitrinele magazinelor și să bea cîte o oranjadă, și-ar pierde tovarășii de muncă printre trecători, s-ar duce să ia un tramvai ca să ajungă pînă în cartierul lor mărginaș.

Veni Teo s-o cheme la cină.

— Ce-i cu tine ? Ai amețeli ?

— Nu, mi-e foarte bine.

— Țineai ochii închiși, de asta. A fost pe-aici Emilio, nu ?

— Da.

— Ce-a spus ?

— Nimic.

— Hai, intră înăuntru. Tot aici, în biroul tatii. Are să-ți facă rău.

În timpul mesei vorbiră despre Pablo Klein. Teo primise o scrisoare de la el prin care-i mulțumea că-l recomandase noului director, care îl și angajase.

— De ce nu-i spui să mai treacă pe la noi ? întrebă Elvira. Poate că se simte singur aici.

— O să vină el dacă vrea, spuse Teo. Nu vreau să-l forțez. Nu e prea simpatic.

— Nu ți-e simpatic ? De ce ?

— Nu știu cum să-ți explic. Face impresia că toată povestea asta cu postul de germană nu-l interesează nici cît negru sub unghie, că e numai un pretext, un joc, ceva întîmplător pentru care nu merită să te zbați. Nu pare prea serios.

Elvira își ținea ochii pironiți pe fața de masă. Zise :

— Dar tata îl iubea, îl iubea chiar foarte mult.

— De unde știi tu ?

— Știu.

Maică-sa spuse că și-l amintea perfect pe tatăl lui Pablo, de pe vremea cînd locuiseră acolo, înainte de război ; pictorul văduv, așa îi zicea atunci lumea. Povesti niște istorii vechi care rămăseseră ca săpate în piatră în memoria orașului. Îl căra cu el pe băiat peste tot, era un copil palid, cu aer bolnăvicios. Rîdeau împreună și vorbeau de parcă ar fi fost de aceeași vîrstă. Maică-sa, povestind lucrurile astea de pe vremuri, își luase un glas de psalmodie. Făceau

tot felul de lucruri extravagante. Locuiau, fără servitoare, într-un hotel închiriat pe lîngă Plaza Toros. Elvira întrebă în ce an fuseseră toate astea, și maică-sa începu să socotească.

— Acum băiatul trebuie să aibă vreo treizeci de ani. Voi erați mici de tot. Tata s-a dus să-i vadă. Eu i-am spus că păreau niște oameni ciudați... Un domn care-și lua copilul cu el peste tot, care se așeza cu el pe treptele Catedralei. Prost îmbrăcați, nici nu știai ce căutau acolo. Nici măcar nu era prea limpede dacă mama băiatului fusese căsătorită cu domnul Klein ; unii spuneau că nici nu murise. Trăgeau cu toții de taică-său să facă o expoziție de tablouri la Cazino.

— Și a făcut-o ?

— În cele din urmă mi se pare că n-a vrut, nu-mi amintesc bine. Tata zicea că era un pictor excepțional. Știți cum era el cu toată lumea, cine e omul pe care să-l vorbească el de rău ? Încă nu s-a găsit nici unul — își azvîrlea mîinile și capul spre tavan, cu emfază — nici un om în adevăratul sens al cuvîntului, nici măcar unul singur care să nu-l fi iubit după ce l-a cunoscut, n-a lăsat în urma lui nici un dușman, puteți jura asta ! Inimă ca a lui, desigur... asemenea inimă... cu greu...

Își lăsase capul în piept și vărsa lacrimi peste farfuria cu desert. Înainte de a i se înteți plînsul, care era încă tăcut, Elvira își împături șervetul și se duse la culcare. Din prag o auzi pe maică-sa spunînd :

— Are dreptate Elvirita, fiule, dacă tata îl iubea atîta pe băiatul ăsta, ar trebui să trecem peste toate și să fim ca o familie pentru el. Adu-l pe la noi din cînd în cînd.

Unsprezece

DUPĂ plecarea Rosei am rămas cu micul viciu de-a da cîte-o raită pe la Cazino, chiar şi numai ca să arunc o privire înăuntru. Sărbătorile se isprăviseră, şi doar joia şi duminica mai era un pic de dans pe la opt. I-am revăzut pe prietenii lui Emilio, mai ales pe acel Federico, ce mi se păruse că-şi bate joc de mine în prima seară la bar — dar am constatat cu surprindere că mă socotea prietenul lui. Aproape întotdeauna cînd mă vedeau veneau la masa mea sau ne instalam cu toţii la balustrada de sus, de unde îmi plăcea să-i văd pe dansatori. Alteori, în virtutea încrederii pe care mi-o arătau, mă duceam în mijlocul grupului pe care-l formau ei — de cele mai multe ori jucau zaruri. Mă primeau cu bucurie, zicîndu-mi pe nume, bătîndu-mă pe spate. Pe fete nu prea obişnuiau să le bage în seamă, şi vorbeau despre ele făcînd tot soiul de comentarii batjocoritoare. Prin intermediul conversaţiilor lor m-am familiarizat cu numele multora dintre ele, şi le-am cunoscut fie din vedere, fie că mi le-au prezentat ei. Am aflat unele lucruri şi despre familiile lor. Mă includeau în cercul lor de zvonuri şi de bîrfe, sperînd ca lucrurile acestea să trezească în mine acelaşi interes pe care-l aveau pentru ei. Într-o zi am întrebat de Emilio, şi mi-au spus că se închisese în casă ca să studieze.

Cazinoul avea și o bibliotecă bună. Federico m-a însoțit într-o după-amiază și m-a prezentat custodelui, rugîndu-l să mă lase să împrumut orice carte de care aş fi avut nevoie. În sala de lectură fotoliile erau prea moi și te trăgeau la somn. Am descoperit o cafenea destul de singuratică pe strada Antigua şi am început să mă duc cu cărțile acolo, după ce mîncam. Mă instalam într-o nişă unde era o sofa de pluş lîngă o fereastră. Într-un colț situat în penumbră, pe o mică estradă cu un pian, cîntau timp de cîteva ore trei omuleți în haine închise. Nu se ducea aproape nimeni la cafeneaua aceea, iar puținele persoane care veneau totuşi jucau domino fără să asculte muzică. Zgomotul plăcuțelor de domino lovindu-se de marmura gheridoanelor se suprapunea peste rafalele valsurilor și ale habanerelor, zgîriindu-le. Pe la şase pleca toată lumea de pe la mesele de joc, iar muzicanții coborau din firida lor, lăsîndu-şi scaunele în dezordine şi pupitrele goale, și beau o cafea cu lapte la o masă vecină cu a mea. „Ca de obicei", îi spuneau chelnerului.

Pe trotuarul celălalt, chiar în fața scaunului meu, era o mercerie. Adesea, ridicînd ochii din carte, mi-i odihneam în vitrina aceea. Nasturii şi danteluțele, obiectele acelea mărunte din material plastic, alcătuiau laolaltă un mozaic de lucruri puse la întîmplare și totodată aranjate cu grijă, combinate, schimbîndu-și într-una culoarea, strălucind. Vitrina aceea mă atrăgea și-mi provoca o stare de letargie, devenise pentru mine lucrul cel mai familiar.

Prietenii lui Emilio aflară că obișnuiam să mă duc să studiez în cafeneaua aceea, și cînd se scurgeau cîteva zile fără să mă vadă la Cazino, treceau pe acolo și de afară, înainte de-a intra să mă vadă,

se strîmbau la mine prin geam sau aruncau în el cu cîte-o pietricică. Îmi povestiră multe despre petrecerile pe care le organiza un oarecare Yoni în mansarda de la *Gran Hotel;* vorbeau despre băiatul acesta ca despre un semizeu. Şi repetau tot timpul că de ce nu mergeam și eu cu ei acolo, și au insistat atîta, încît într-o bună zi m-am dus. Începînd de pe la șapte oamenii umblau pe stradă cu un pas leneș și tărăgănat, de parcă i-ar fi apăsat după-amiaza care amenința să nu se mai sfîrșească niciodată.

Yoni era fiul patronului de la *Gran Hotel.* Își zicea așa fiindcă trăise zece luni la New York la un unchi de-al lui. Era un adolescent foarte chipeș, cu părul negru și ochii albaștri, și studioul lui nu era de loc rău aranjat, deși de o originalitate nițeluș căutată. Te simțeai bine la el și avea o discotecă frumoasă. Probabil că ceilalți îi vorbiseră despre mine cu o anumită admirație; am observat asta după dorința lui de-a trece drept un individ independent și cu idei avansate, ca și după tonul lui dezagreabil de om care le știe pe toate. Cred că nu i-am fost prea simpatic. Vorbea mai cu seamă despre Paris, unde voia să se ducă în timpul iernii. Făcea niște piese de ceramică amuzante, scrumiere și femei goale cu trupul în diverse culori. Tocmai lucra cînd am sosit noi și nu s-a oprit nici o clipă cît am stat acolo, dar prietenii lui s-au servit singuri cu diferite băuturi şi au pus muzică ; stăteau cu toții pe jos.

— Nu ți se pare un tip formidabil ? îmi spunea tot timpul Federico.

M-am mai dus de cîteva ori acolo cu ei.

— Ne-a spus Yoni că-i pari foarte timid, îmi spuseră. Că nu-i nevoie să vii cu noi, dacă te simți

bine la el, să te duci tu singur, oricînd și la orice oră ai chef. El are obiceiul să nu bage-n seamă pe nimeni. Ai văzut și tu, nu-și lasă lucrul oricine-ar veni la el. Căci nu-l distragem, chiar îi place.

Ceea ce m-a uimit cel mai tare a fost cînd am făcut socoteala banilor pe care îi cheltuia pe băuturile oferite prietenilor și am comentat lucrul acesta de față cu ei. I-am întrebat dacă Yoni cîștigă atît de mult cu sculpturile sale încît să aibă în permanență băuturi așa de scumpe, dar, după cîte se vede, studioul și tot luxul i le plătea taică-său, care avea o încredere oarbă în talentul lui. Yoni, totuși, vorbea despre el cu un dispreț suveran și îi spunea „porc bătrîn". Eu n-am avut prilejul să-l văd, fiindcă acolo sus nu urca niciodată. Am cunoscut-o în schimb pe sora lui, Teresa, a doua oară cînd m-am dus la el în studio. Locuia într-un apartament vecin cu al lui Yoni, independenți amîndoi față de tatăl lor, iar ea îi aducea uneori fratelui ei de mîncare. Fata asta era despărțită de bărbatul ei, care trăia la Madrid cu o artistă de cinema și care-i trimitea bani din cînd în cînd. Mi-a povestit ea însăși toate lucrurile astea de îndată ce ne-am cunoscut și, după cum spunea, socotea un privilegiu faptul că găsise acest mod de viață ideal. Vorbea pe un ton egal, fără să-și descleșteze prea mult maxilarele. În apartamentul ei se găseau întotdeauna cîteva prietene foarte frumoase, care se adunau acolo și vorbeau despre dragoste.

Despre Elvira Domínguez am auzit vorbindu-se din nou la una din întrunirile acestea amicale. Am aflat că picta și că Yoni o admira mult pentru lipsa ei de prejudecăți. Explica asta cu mult entuziasm

altui băiat, care n-o cunoştea, în timp ce-i pregătea un cocktail la bar. Eu şedeam aproape de ei şi i-am auzit. Yoni îi spuse că era una din puţinele fete cu care puteai fi cu adevărat prieten.

— Aşa cum sînt cu tine sau cu altcineva.

Băiatul izbucni în rîs.

— Asta să i-o spui lui mutu! Chestia asta cu prietenia dintre un bărbat şi o femeie nu mai ţine nici pe scenă.

În vremea aceea mă gîndeam mult la Elvira şi doream s-o revăd.

Într-o după-amiază, cu puţin înainte de începerea cursurilor, era un soare minunat şi am ieşit să mă plimb pe malul rîului. Mîncasem două sandviciuri într-o cîrciumă de mahala şi băusem aproape un litru dintr-un vin minunat. Eram vesel fără să ştiu de ce. Vedeam culorile tuturor lucrurilor din jur strălucind atît de viu, încît mă durea inima la gîndul că această strălucire o să se stingă. Oraşul îmi părea foarte frumos şi foarte excitant în liniştea lui, ca alcătuit din frînturi din toate oraşele frumoase pe care le cunoscusem. M-am sprijinit un timp destul de îndelungat de balustrada de piatră şi am stat aşa, cu ochii pe jumătate închişi, cu soarele bătîndu-mi în ceafă, să ascult chiotele unor copii care făceau baie la moară. Apoi mi s-a făcut somn şi am vrut să mă întind un pic pe malul celălalt al rîului, acolo unde se legănau bărcile pătrate care cărau nisip.

De pe parapetul de piatră al şoselei, înainte de a-l sări ca să cobor pe mal, am zărit o fată întinsă jumătate la umbră şi jumătate la soare, iar cînd am luat-o la vale pe povîrniş îndreptîndu-mă spre locul

unde ședea, la auzul pașilor mei s-a ridicat, și am văzut că e Elvira. Nici n-am fost uimit, nici nu m-am intimidat, așa cum mi s-ar fi întîmplat în alte împrejurări. Eram puțintel amețit, și tot ce mi se întîmpla mi se părea necesar și inevitabil, recunoșteam totul dintr-o ochire și mă adaptam pe loc la orice situație. Fie că mă întilneam cu Elvira, fie că dădeam peste turnul brun și albăstriu al Catedralei înfipt în albia rîului, sau că auzeam zgomotul unei mașini pe șosea în vreme ce coboram cu băgare de seamă panta, totul mi se părea la fel de firesc. M-am apropiat de locul unde ședea și am salutat-o cît se poate de natural, ca și cum ne-am fi văzut în ajun, cu cîteva zile înainte, și toată viața ; ca și cum am fi știut totul unul despre altul. M-am așezat lîngă ea, fără să-i cer voie, și am privit-o.

— Întindeți-vă la loc, dacă vă era comod, i-am spus. Și eu veneam cu gîndul să mă trîntesc pe-aici pe undeva și poate chiar să dorm. E plăcut aici, în mod special în locul ăsta. V-am văzut de sus și m-am gîndit : „Mi l-a ocupat fata aceea“ ; dar putem încăpea amîndoi. Nu-i niciodată nimeni prin părțile astea, am mai fost pe-aici și altădată.

M-a întrebat dacă îmi plăcea să mă plimb. Dacă îmi plăcea orașul, dacă-mi plăcea rîul. Se întinsese iarăși și-și ținea mîinile sub ceafă. Voia să știe cînd încep cursurile la Institut. Își rărea întrebările, iar eu îi răspundeam laconic și fără chef. Nu s-a uitat niciodată la mine, apoi a închis ochii. Iar eu n-aveam poftă s-o întreb nimic, mă simțeam grozav de bine cu spatele sprijinit de un trunchi, puțin mai sus decît ea din pricina terenului în pantă. Aș fi putut să cobor lîngă ea și să-i trec un braț pe după mijloc.

În tăcerea care se lăsase, am văzut că printre pleoapele strînse i se prelingeau cîteva lacrimi. Deodată m-am simțit stînjenit, ca prins cu ocaua mică, mi-am amintit de scrisoarea pe care mi-o scrisese și la care nu voisem să răspund. Nu pricepeam de ce plînge, și pe urmă mi-era totuna, dar am înțeles că trebuie să plec, mi-am dat seama că era o necunoscută căreia venisem să-i tulbur singurătatea. M-am scuzat cu stîngăcie și eram gata să mă ridic ca să plec, cînd ea mă opri cu un gest al mîinilor.

— Nu plecați, vă rog, spuse apoi, tot fără să deschidă ochii. Nu mă deranjează că sînteți aici, îmi place. Vorbiți-mi, dacă aveți chef, iar dacă nu, nu spuneți nimic, dar nu plecați. Îmi țineți oricum de urît.

Mă tulbura s-o știu atît de aproape, să văd ridicîndu-i-se ritmic curba sînului sub jerseul negru. M-am apropiat de ea, am întrebat-o dacă-i era rău sau i se întîmplase ceva.

— Nu, nimic, sînt numai deprimată. Mi-ar plăcea să plec departe, să fac o călătorie lungă care să dureze mult. Să evadez.

— De unde ?

— Din tot, spuse și oftă.

Am început să răsfoiesc o carte care se afla jos, lîngă ea.

După cîteva clipe se ridică.

— Vă place Juan Ramón ?

— Cine ?

— Juan Ramón Jimenez, autorul acestei poezii.

— A, da. Nu-l cunosc.

— E cu putință ? Dați-mi voie numai o clipă, vă rog, spuse luîndu-mi cartea din mînă și căutînd o pagină. E un poet extraordinar.

Ascultați asta :

Rădăcinile mele, ce adînci în pămînturi,
aripile mele, ce înalte în ceruri,
cîtă durere în inima mea încordată ![1]

Rosti versurile fără să le citească, cu toate că ținea degetul în dreptul lor, cu un glas plin de emoție. Cînd sfîrși, nu știam dacă s-o privesc sau nu, fiindcă mi se păruse că poemul avea să fie mai lung și așteptam să continue.

— E splendid, rosti ea, să poți spune asemenea lucruri, nu credeți ?

Pe mine mă durea capul. Aveam poftă s-o rog să mă lase să mi-l culc la ea în poală. M-am întins pe spate fără să spun nimic, și de acolo de jos, lipit de pămînt și privind niște nori care se mișcau, îmi era mai puțin incomod să-i ascult cuvintele. Începu să vorbească despre limitele condiției umane ; debita multe locuri comune. Cu siguranță că, fără să mă privească, își învingea o anumită dificultate de comunicare. Mă întrebă dacă eu nu simțeam acea întemnițare a cărnii despre care vorbea poetul, atît de evidentă uneori, această nepotrivire între trup și suflet. Eu i-am spus că nu, că după părerea mea trupul și sufletul, așa la tăvăleală cum le purtăm noi, erau de fapt unul și același lucru. Nu știu dacă nu i-am spus-o pe un ton cam plictisit.

---

[1] În original : Mis raíces, que hondas en la tierra.
mis alas, que altas en el cielo,
y que dolor de corazón distendido.

— Nu ştiu cum să vă explic, se apără ea. Eu, de pildă, azi şi aici, departe de lume şi de circumstanţele care mă ţin legată, uit de trupul meu, nu mă mai apasă, aş fi în stare să zbor, dar de îndată ce-o să mă ridic în picioare şi-o să pornesc spre casă, are să mă copleşească din nou amintirea propriilor mele limite, asta vreau să spun, înţelegeţi ?

— Da, înţeleg.

— Atunci ?

— Nimic.

— De ce aţi spus că nu există suflet ?

— Bine, dar eu n-am spus exact asta.

— Ba aţi spus.

— De altfel e acelaşi lucru. E o chestiune de cuvinte. Şi eu mă simt bine aici, întins, în clipa asta, fără să mă gîndesc la nimic.

— Dar ceea ce vă spun eu vi se pare ridicol, ripostă ea. Rîdeţi, în sinea dumneavoastră mă judecaţi.

Stătea jos, aşteptînd s-o privesc. Se apropiase de mine. I-am văzut ochii mari şi cenuşii, întrebători, chiar deasupra mea. De pe şosea probabil că păream doi îndrăgostiţi. Singurul lucru pe care-l doream era s-o sărut.

— Greşiţi. Nu răstălmăciţi, pentru Dumnezeu, nu complicaţi lucrurile simple. Lăsaţi-le aşa cum sînt. Dumneavoastră aveţi păcatul ăsta.

— De unde ştiţi că am păcatul ăsta ? Care păcat ? zise ea. Explicaţi-mi mai clar.

— V-am spus. Nu e nimic de explicat. Vă place să despicaţi firu-n patru şi să vă complicaţi cu orice preţ şi pe dumneavoastră însivă. E un păcat foarte frecvent.

— Şi mai ce ?

— Nimic. Mai bine zis, cred totodată că vreți să păreți originală.

Rămase abătută și tăcută. Apoi brusc, începu să-mi vorbească despre scrisoarea ei, să se justifice pentru c-o scrisese, să spună că fusese ridicolă ; iar din cînd în cînd mă privea ca și cum ar fi așteptat s-o contrazic. Nu m-am simțit în stare să-i spun că n-am primit-o, fiindcă știam că avea să mi se citească pe față că mint.

— Am scris-o într-un moment de criză, de sinceritate absolută, dar cum dumneavoastră nu mi-ați răspuns, m-ați făcut să mă simt prost față de mine însămi și mi-am dat seama cît de inoportună fusesem. Mi-ați făcut mult rău nerăspunzîndu-mi. Vi s-a părut chiar atît de absurdă ?

— Nu, nu-i ăsta cuvîntul, cîtuși de puțin.

— Atunci ?

M-am silit să găsesc o explicație cît de cît potrivită, dar mă bîlbîiam și ea mă întrerupse :

— Să lăsăm asta, vă rog. E inutil să încerci să te faci înțeles de ceilalți. O dată mai mult îmi dau seama de asta. Vă cer iertare că v-am plictisit cu asemenea scrisoare și cu explicațiile de acum. Sînt o imbecilă.

— De ce imbecilă ?

— Uite-așa ! Vă previn însă că eu sînt prima care rîde de mine, rosti ea pe un ton trufaș și agresiv, de isteria mea sau cum vreți să-i spuneți.

— Eu nu vreau să-i spun în nici un fel.

— Mă rog, alții așa i-au spus. Îmi complic viața, mă frămînt într-una cu întrebări și intru în tot felul de încurcături. Spun ceea ce simt și ceea ce gîndesc ; nu mi-e teamă de ce-or să creadă ceilalți

despre mine. Şi, cu toate astea, sînt mulţumită că sînt așa cum sînt.

Se lăsă o tăcere greu de rupt. Eram tot întins pe pămînt. Ştiam că Elvira așteaptă cu înfrigurare să spun ceva, și mă cufundam adînc în plăcerea de-a nu rosti nimic.

— Nu sînteţi prea darnic cu complimentele, spuse.

— Nu fac niciodată.

Izbucni într-un rîs care îi tremura în gîtlej.

— Ce conversaţie de necrezut purtăm, nu-i așa ?

Am făcut un gest evaziv și deodată m-am ridicat în capul oaselor. Era foarte agitată.

— Spuneţi ceva, îmi ceru. Nu vreau să aveţi aerul că-mi daţi dreptate la orice ca la un nebun, sau că prea puţin vă pasă de spusele mele. Nu pot suporta una ca asta. Ce credeţi ?

— Despre ce ?

— Despre mine, despre tot ce v-am spus.

Ţinea o mînă pe cartea de poezii și părea că nu prea ştie, ce să facă, în clipa aceea, cu ea. Am pus-o pe a mea deasupra și am simţit o căldură foarte plăcută.

— Nu cred nimic, urăsc problemele psihologice Uită-te la mine.

Nu-și trase mîna, dar izbucni în plîns.

— Nu știu ce-i cu mine, sînt foarte nervoasă de cîteva zile. Întotdeauna m-am simţit caraghioasă cu dumneavoastră, încă din prima clipă. Ştiu ce-o să spuneţi. O să spuneţi că...

— Să n-o luăm de la capăt, am întrerupt-o. N-am să spun nimic. Şi nu mă mai lua cu dumneavoastră.

Zîmbi încuviinţînd Am apucat-o de bărbie și i-am ridicat obrazul spre mine. Eram foarte aproape unul

de celălalt și am observat că-i tremură buzele. Deodată se depărtă.

— Cît e ceasul ? întrebă. Trebuie să fie tîrziu. Se ridică.

— Vai de mine, ce tîrziu e, spuse aflînd cît e ceasul. Nu, nu veni cu mine. Mă grăbesc îngrozitor. Pe curînd !

O și luase pe povîrniș în sus cu cartea în mînă.

— Așteaptă-mă, i-am spus. Nu face pe interesanta. Vrei să te joci cu mine de-a cenușăreasa ?

— Da, spuse ea plină de voie bună și o rupse la fugă pe șosea, spunîndu-mi la revedere

Eu am mai rămas acolo puțin. Cînd am plecat aveam chef să beau și am luat la rînd mai multe cîrciumi din cartierul meu.

A doua zi singurul lucru pe care mi-l aminteam în legătură cu Elvira era cît de aproape stătusem amîndoi și ceva din tonul meu insolent de la început. I-am telefonat ca să mă scuz sau nu știu nici eu exact de ce. Am întrebat-o dacă puteam s-o văd.

— Da, spuse ea. Dar nu vreau să te scuzi. Mi-ai făcut bine cu insolența ta, cum îi spui. O să-ți explic Ar trebui chiar să-ți mulțumesc

— Unde te văd ? am scurtat vorba.

— Poți veni la mine.

— O fi lume multă. Aveam chef să fiu singur cu tine.

— Nu, înainte de șapte nu e lume ; azi cred că n-o să vină nimeni.

Mi-a dat întîlnire la șase. Era o după-amiază de duminică. Mama și fratele ei se duseseră la cimitir. De îndată ce mi-a deschis, m-am simțit jenat și

timid ; nu găseam nici un motiv pentru vizita aceea și a trebuit să fac un efort ca să nu-i spun dumneavoastră, cînd am recunoscut bucățica de coridor unde stătuserăm de vorbă în prima zi, cînd m-am dus să le prezint condoleanțe. Ea, în schimb, era perfect stăpînă pe situație și m-a poftit înăuntru cu dezinvoltură și aplomb. Am urmat-o într-o cămăruță mică, despre care mi-a spus că e a ei, apoi mi-a adus o ceașcă de ceai. A adăugat că era bucuroasă de prietenia mea, că spera s-o merite, că avea foarte mare nevoie tocmai de oameni ca mine, care spun întotdeauna adevărul în față. Că nimeni nu-i spusese despre ea lucrurile pe care i le spusesem eu cu o zi înainte.

— Dar nu ți-am spus nimic deosebit.

— Ba da, că mă gîndesc prea mult la mine. Și e adevărat că mă complic și mă cred originală. Sau pe-aproape. Nu mi-a venit de loc la socoteală, îți mărturisesc, dar ai făcut bine că mi-ai spus, te-ai purtat ca nimeni altul ; astea sînt lucruri pe care nu le rostește nimeni.

Mi-a explicat că în general lumea o admiră. Că băieții, mai ales, o admiră.

— Să nu mă socotești încrezută din cauza asta, e purul adevăr. Am destui prieteni și toți laolaltă m-au făcut să cred că sînt mai de soi decît alte fete, fiindcă sînt așa cum sînt, impulsivă, ai văzut și tu singur, fiindcă citesc și-mi pun întrebări pe care alte fete de pe aici nu obișnuiesc să și le pună. Ele mă foarfecă într-una fiindcă am prieteni și mă duc cu ei încoace și încolo, atît cît se poate într-un tîrg ca ăsta. Cum fetele mă plictisesc, e logic. Toate astea ție ți se par probabil copilării. Tu în schimb nu mă

admiri cîtuși de puțin, îți par o oarecare, așa-i că nu mă admiri ?

— De ce să te admir ? Te cunosc așa de puțin... Vezi însă, vorbești în permanență numai despre tine, ieși nițel din pielea ta, nu te crede că ești buricul pămîntului.

Rămase deodată cu vorba-n gît.

— N-am vrut să spun nimic care să te rănească, am adăugat. Iartă-mă. Dar cred că fiind atît de subiectivă, și socotindu-te centrul universului, n-ai să ajungi să faci nimic ca lumea, nici măcar să pictezi bine, de pildă.

— Știai că pictez ? întrebă ea mulțumită. Cine ți-a spus ?

— Ce importanță are, am aflat-o de la cineva.

— Nu pictez bine, nici n-am asemenea pretenție. Sînt o simplă amatoare, se apără ea. Pictura e o treabă de profesionist.

I-am spus că nu-i bine să fii amator în nimic, că dacă pictura nu i se părea un lucru important, să nu pună în viața ei mîna pe-o pensulă.

— Ție ți se pare un lucru important ?

— Există alte lucruri mult mai importante, evident.

— Dar tatăl tău picta. Cred chiar că picta foarte bine.

— Și ce legătură are asta ?

Luă un ton nerăbdător, ca și cum ar fi început să se supere. Era tot timpul în defensivă. Zise :

— În plus, chestia cu subiectivitatea nici nu e adevărată. Van Gogh era un pictor subiectiv, foarte închis în el însuși, și e splendid. A murit beat, cu

halucinații ; mă rog, probabil că știi, și-a tăiat o ureche. Eu îl admir.

Am izbucnit în rîs.

— Îl admiri fiindcă și-a tăiat o ureche ? Ce legătură are asta cu pictura lui ?

Rămase un timp tăcută.

— Îți sînt antipatică, spuse apoi. Nu știu de ce rămîi aici cu mine.

Stătea pe un divan turcesc și tot timpul își suia picioarele pe el, apoi iar și le dădea jos. Mi se păru deosebit de frumoasă.

— Fiindcă îmi placi, îi spusei, e foarte limpede.

Se ridică, de parcă nu m-ar fi auzit, și spuse că voia să-mi arate tablourile ei, dar pe urmă îi păru rău si începu să-mi explice ce proaste erau și ce simțea cînd le picta, că se frămînta mereu gîndindu-se că ceea ce vede n-avea să aibă, mai tîrziu, aceeași lumină pe care o avea în clipa aceea, și că asta o neliniștea și o făcea să se grăbească, împiedicînd-o să lucreze bine. Îmi spuse cît de groaznic i se părea să simtă timpul trecînd, să îmbătrînească.

— Ai să spui că gîndesc lucruri ciudate, nu-i așa ? zise pe jumătate rîzînd.

N-am răspuns. O priveam fix. Se așezase iarăși, de data asta mai aproape de scaunul meu.

— Seara asta, de pildă, e diferită de oricare alta și n-are să se mai repete niciodată. Și cînd tu și cu mine o să fim bătrîni, nici măcar n-o să ne mai aducem aminte de ea. E imposibil să ții timpul pe loc, nu crezi ?

M-am ridicat încet și m-am așezat lîngă ea, pe divan. Își lăsă ochii în jos. Începu să povestească nu știu ce despre *Greața*, o carte de Jean-Paul Sartre, și-a mai continuat un timp să vorbească și să-și

privească mîinile de pe genunchi, pînă ce i le-am apucat într-ale mele.

— De ce faci asta? spuse întrerupîndu-se. Şi ieri, la rîu...

— Nu eşti o fată lipsită de prejudecăţi? am zîmbit.

Îşi retrase o mînă şi începu s-o fluture prin aer, cu o falsă naturaleţe; cealaltă îi rămăsese sub mîinile mele.

— Sigur, ce prostie, n-o spun pentru asta. Să nu-ţi închipui că mi se pare cine ştie ce lucru nemaipomenit, dar sînt curioasă să ştiu ce idee ţi-ai făcut despre mine.

Făcea pe dezinvolta, dar am văzut că-i era frică să n-o sărut.

Am sărutat-o. Am sărutat-o pînă ce ni s-a tăiat la amîndoi răsuflarea. Apoi ea se ridică în picioare speriată, fiindcă auzise nu ştiu ce zgomot în casă şi îşi aranjă părul cu mîinile, stîngaci, înainte de-a ieşi din cameră.

— Aşteaptă-mă o clipă, zise.

Cînd se întoarse vorbea tot cu vocea sacadată.

— A venit o prietenă de-a mea. E în sufragerie. Dacă vrei să vii şi tu s-o vezi, sau să mă aştepţi... Nu ştiu ce-ar fi mai bine să facem.

— Ba nu, plec, am zis. O să vin să te văd altă dată. Dar nu mai tremura aşa.

— Ascultă-mă puţin înainte de-a pleca. Vorbea în şoaptă. Ai să spui că sînt o fluşturatică. Dar nu voiam să se întîmple ce s-a întîmplat. Mă crezi? Nu ştiu cum de-am ajuns aici.

— N-are importanţă. Dacă vrei tu, o să uit. Dar te-am sărutat fiindcă mi s-a părut c-o doreai.

— Ești încrezut și grosolan, se revoltă. Nu-i adevărat ce spui.

— Vrei să uit ?

— Da. Nu știu. Pleacă. Dacă nu te deranjează, nu spune că ai fost pe-aici.

— Cui să i-o spun ?

— Nu știu. Era foarte roșie. Fratelui meu, lui Emilio, actualilor tăi prieteni. Dar ce spun... Prostii... Poți să le spui dacă vrei.

— N-o să le spun nimic, nu te mai frămînta. Pe fratele tău și pe Emilio nu-i văd niciodată, ce, chiar așa frică ți-e de ei ?

— Nu, sări ea. Ți-am spus doar că e o prostie. Nu mi-e frică de nimeni. N-ai decît s-o trîmbițezi în tot orașul, dacă ai chef.

— O să ne audă prietena ta.

— Mai bine. Ești rău și odios,

Nici măcar nu mi-a întins mîna la plecare.

Pe stradă am hotărît că e mai bine să n-o mai văd. Am pornit-o fără să știu încotro. Era o seară umedă și blîndă. Am ajuns în parcul municipal și am făcut o plimbare pe aleile singuratice ascultîndu-mi zgomotul pașilor prin frunzele veștede. Apoi am luat-o pe tot felul de străzi și ulicioare — pe unele din ele nu mai trecusem niciodată. Barurile și felinarele erau deja aprinse. De sub un portal mare ieși un băiat care se ciocni aproape de mine. Era Emilio.

— Omule, cît timp a trecut, ce întîmplare !

Mă îmbrățișă. Am rămas pe loc, acolo, pe trotuar. Eram foarte surprins de întîlnire.

— Abia acum ies, închipuie-ți, toată după-amiaza am stat să învăț, îmi zise.

— Da, mi-au spus și prietenii tăi. I-am întrebat de multe ori de tine. Spun că nu te văd niciodată.

— M-am închis în casă să tocesc. Altfel nu-i chip, pregătesc concursul pentru notariat, nu se mai poate altfel. Pierdeam prea mult timp. Ei, Pablo, și tu ?

— Nimic nou.

— Cum te mai distrezi ? Prietenii mei țin foarte mult la tine. Cum ți se par ?

— Drăguți.

— Băieți cumsecade. Cam inconștienți, unii. Dar Yoni e formidabil, nu-i așa ?

— Da.

— Știam eu c-o să-ți placă grozav Yoni. Eu, cum ți-am spus, nu ies nicăieri. Dar sînt plin de elan. Pe vremea asta de toamnă e tare plăcut să ai un stimulent ca să te apuci de treabă. E plăcut să stai în casă și să lucrezi, cu iarna care bate la ușă și cu cerul ăsta care devine cenușiu.

Vorbea pe un ton cordial și sigur de sine, foarte diferit de cel pe care-l avea ultima dată cînd l-am văzut. I-am spus-o.

— Nu te mira, așa sînt eu, sufăr de depresiuni ciclice. Cînd în nori, cînd pe pămînt. Ce e mai rău e că atunci cînd sînt plin de entuziasm ca acuma nu scriu nici un rînd.

— A, da, mi-ai spus că scrii. Dar ce scrii de fapt ?

— Poeme. Acum însă nu. Și eseuri critice pe teme sociale, mai ales. Într-o zi, dacă ai chef, poți trece pe la mine și am să-ți arăt cîte ceva. Locuiesc chiar aici.

— A, foarte bine. O să vin.

M-am uitat la casă.

— La al treilea. Zău că mi-ar face plăcere să vii. Aş vrea să aflu ce crezi despre scrierile mele. În ultimul timp m-am omorît învățînd, dar nu te lua după asta ; de obicei sînt într-o mare dilemă cînd e vorba să aleg între carieră și scris. Au fost perioade cînd nu știam spre ce să mă îndrept şi de fapt nici acum nu sînt sigur : cert este că din literatură, cel puțin aici în Spania, e foarte, foarte greu să trăieşti.

Continuam să stăm pe trotuar. Se uită la ceas. Îmi spuse :

— O să te mire că nu ți-am spus să urci chiar acum, dar duminicile ies nițel mai devreme, ca să profit, și sînt grăbit. Am întîlnire cu Elvira. Ştii că ne-am logodit ?

— Nu. Nu ştiam nimic.

— N-am spus-o nimănui în afară de tine. Nici măcar lui Teo. Să nu comentezi ceva cu prietenii. Cînd zici logodnă, şi mai ales cu ea, e ceva care strică totul, dar, în sfîrșit, a rămas hotărît că trebuie să ne căsătorim. Asta e lucrul cel mai important, nu ți se pare ?

— Tu știi mai bine. Cu siguranță.

La plecare îmi spuse :

— Ar trebui să te mai duci pe la ei. Lui Teo o să-i facă plăcere. Maică-sa, după cît se pare, își aduce destul de bine aminte de tine de cînd erai mic. Dacă vrei, pot să te însoțesc.

— Bine, o să mai vorbim despre asta.

M-am dus la pensiune. A doua zi au început cursurile.

PARTEA A DOUA

Doisprezece

— HAI, şterge-ţi ochii.

Gertru apucă batista aceea mare care mirosea uşor a tutun şi a colonie Varón Dandy. Fusese proaspăt călcată şi-şi păstra încă îndoitura. Cînd o duse la ochi, se înduioşă toată.

— Zău aşa, Angel, spuse ea cu o voce stinsă. Pe cuvînt că a fost o glumă ; nu voiam să te fac de rîs în faţa prietenilor, nici gînd, ai priceput tu pe dos. Şi cît m-am bucurat cînd am făcut pachetul...

— Nu, Gertru, fetiţo, n-am priceput pe dos. Sînt însă lucruri pe care o domnişoară nu trebuie să le facă. Am cu peste zece ani mai mult ca tine, şi-o să ne căsătorim. Trebuie să te obişnuieşti cu gîndul c-o să te dojenesc din cînd în cînd. Nu înţelegi ?

Gertru asculta uitîndu-se la canapele din faţă şi la oamenii care şedeau pe ele. Vocea lui Angel avea un ton autoritar care-i răpea orice fel de căldură, punea distanţă între ei. Continuă să se apere :

— Aş vrea cel puţin să înţelegi c-am vrut să-ţi fac o surpriză, era ceva spontan, pornit din inimă. Nici n-am stat măcar să fac un pachet ca lumea, am alergat la tine să ţi-l aduc aşa cum eram îmbrăcată, cu o rochie de casă, îndată ce-am închis telefonul. Am venit chiar eu. Trebuie să înţelegi asta, te rog. Trebuie să ştii să rîzi cînd o să fac vreodată o glumă.

— Nu-mi spune tu ce trebuie să ştiu să fac, o întrerupse el cu duritate. Şi adăugă, apropiindu-se puţin, fiindcă ea se depărta cu un aer supărat: Doamne sfinte, îţi trec uneori nişte lucruri prin cap !... Închipuie-ţi şi tu cînd am coborît cu prietenii și portarul mi-a dat pachetul. Nici nu ştiam ce mutră să iau, pe cuvînt. Îl desfac și dau peste sandvișul acela cu omletă ! Or fi zis că sînt un nenorocit, că mă las hrănit de tine. În plus, portarul te cunoaște, au aflat cu toții.

Gertru ridică spre el niște ochi de copil bosumflat.

— Şi ce-mi pasă mie, mă rog, ce-mi pasă mie de asta ? Mi-ai spus că de două zile nu ți-ai luat gustarea de după masă, că nu ți-a sosit încă mandatul de la maică-ta. Mi-a făcut plăcere, nu-i nimic rău în asta, poți să spui tu ce-i vrea, nu-i nimic rău.

— Bine, ajunge. De ce mai plîngi ? Nu vreau să te văd plîngînd, auzi ? Dacă nu, n-o să-ți pot face nici o observație niciodată. Şi e pentru binele tău, ca să te-nvăț să-ți păstrezi totdeauna rangul care ți se cuvine. Eşti un copil, asta eşti. Hai, nu fi prostuță, zău că ești copil.

Gertru își suflă nasul privind în pămînt.

— Angel se ceartă cu logodnica, zise Federico Hortal, de la masa de vizavi, unde jucaseră zaruri.

Și se lăsă pe spătarul fotoliului, privind în aer un rotocol de fum. Chipul lui slab se profila pe metalul unei armuri vechi de la picioarele scării. Conversațiile și rîsetele răsunau înfundat, ca și cum le-ar fi amortizat covorul. Colțul acela din holul *Gran Hotel*-ului — cu scara, armura și canapeaua cu cele două fotolii — era reprodus pe cărțile poștale ale

Direcției Generale de Turism, iar pe dos scria: „Telefon. Toate camerele cu baie. Categoria I-a".

— Pesemne că s-au luat dintr-un fleac, zise Ernesto. Ce ceartă mai și aia în care te ții de mînă! E o pereche care mă face să casc. Gata, sau mai facem una?

Federico îi luă din mînă păhărelul de zaruri:

— Nu, omule, ajunge. Eu unul nu mai joc. Am făcut șapte.

— Fiindcă pierzi.

Luis Colina se uita în ziar.

— Probabil că ea îi cere socoteală pentru chestia de-aseară, zise, ridicînd spre ei o privire malițioasă.

— Chestia de-aseară? Nu vorbi prostii. Dar ce? Parcă aseară a fost ceva special? Fata nici n-o fi știind.

— Cum să nu știe? Eu sînt convins că e din cauza asta. După cît era de pocăit la urmă, cînd zicea că e un ticălos.

— Bine, dar asta-i din cauză că era băut. Ca să-și descarce sufletul. Fiindcă era prima dată că ieșea cu noi noaptea de cînd cu logodnica. Că i-am spus bine că i-am spus: „Ai luat-o cam devreme cu remușcările. Ce-o să mai faci atunci după ce-o să te însori și-o să ai copii, ce-o să fie și mai greu să umbli după fuste, dacă stai să te gîndești."

— El tot spunea că ce obraz o să mai aibă să iasă azi cu Gertru. Cred că acum îi povestește și că de asta se ceartă.

— Nu, frate, dacă-ți spun că nu. Nu-l cunoști.

— E un as cînd e vorba de femei, asta așa e. Ați văzut-o pe Angelita? E moartă după el, zise Luis Colina cu admirație.

Ceilalți nu-l luară în seamă.

— Aflǎ că eu nu găsesc nimic la puştoaica asta. Are brațele ca nişte scobitori.

— Ba nu, e drăguță. Foarte necoaptă încă, asta da. O să se rotunjească ea. E dintr-acelea care se rotunjesc abia după al doilea copil. Vai, ce mă doare capul! Azi-noapte n-am dormit decît două ceasuri.

— Deocamdată e din cele care nici nu te îngheață nici nu te-ncălzesc.

— Așa cred și eu, da. Cam simpluță. Și eu sînt frînt de oboseală.

— Şi zice că se căsătoreşte, ce mai, că nu vrea să aştepte nici două luni. L-a luat tare.

Gertru răsucea între degete batista lui Angel fără să-şi ridice ochii din poală.

— De ce taci? Uită-te la mine.

— N-am nimic.

— Uită-te, dacă-ți spun.

— Lasă-mă.

— Bine, dar înțelege odată că ajunge. Ce-o să spună maică-mea mîine? Frumoasă primire îi pregătești, n-am ce zice. Cînd te-o vedea cu mutra asta. Hai, dă-mi batista. Doamna Jiménez; strașnică doamnă Jiménez o să mai fii. Şi cînd o să-ți pui verigheta aici?

— Nu, nu aici. Se poartă la mîna cealaltă.

— Ia să văd. La asta. Pe degetul ăsta. Schimb-o pe a ta. Așa. Gata, ne-am căsătorit. Cum ți se pare?

— Bine, zise ea, zîmbind.

Federico și ceilalți se ridicară. Îi făcură lui Angel semn cu mîna.

— Ce, ați plecat ? le strigă el, ridicîndu-se în picioare.

Se apropiară.

— Da, ne ducem sus, să ascultăm discurile lui Yves Montand. Veniți și voi ? Bună, Gertru.

— Bună.

— Nu știu, zise Angel, privind-o. Poate că da. Aveam de gînd să ne ducem la cinema. Depinde de ce spune ea.

— Hai, curaj.

— Nu știu ce să facem. Tu ai chef ?

— Eu, da, zise Gertru.

— Nu, că dacă nu veniți, să știm ce să-i spunem lui Yoni, mi se pare că el conta pe voi.

— A, da ce, e bairam ?

— Cred că da. Zice că au invitat cîteva fete. O să aflăm îndată de la Yoni.

— La revedere.

Urcară scările cu gesturi istovite. În studio, Yoni tocmai îi făcea un cocktail lui Manolo Torre, la bărulet. Federico se duse lîngă picup și începu să scoată discurile din învelitorile lor de hîrtie, uitîndu-se la titlu.

— Ascultă, banditule Ai două cu Juliette Greco, astea sînt tot noi ?

— Tot.

Ceilalți se apropiară de picup și se uitară la discuri peste umărul lui Federico.

— Toate astea ți le-a trimis Spencer ? întrebă Ernesto.

— Toate.

— Păi. atunci să le punem și să le ascultăm.

— Cum vreți, zise Yoni ; dar o să vă plictisească să le tot auziți într-una. Eu aș aștepta pînă vin și ceilalți.

Le spuse că trebuiau să vină mai mulți, că totul era organizat de sora lui, Teresa.

— Cu ce ocazie ?

— În cinstea franțuzoaicei de la 315, care pleacă mîine, în sfîrșit. Am văzut că pregătesc prăjituri și bazaconii din astea. Își închipuie că studioul meu e sat fără cîini.

— Dacă ți-o aduc pe franțuzoaică, nu te plînge.

— Ba, tocmai de asta mă plîng. Am văzut-o și răsvăzut-o pe toate părțile. Începu să rîdă. Prea mult chiar. Știi că era în stare să-mi dăruiască un bilet de tren, numai să plec cu ea ?

— Și tu, ce-ai spus ?

— Am spus nu. Și că atunci cînd o să am chef să petrec o săptămînă cu ea, o să-i dau o telegramă.

Yoni vorbea cu un accent tărăgănat și artificial. Le oferi tutun de pipă englezesc și, în vreme ce-l împărțea, fredona mișcîndu-și umerii ritmic.

— Ciu ciu ciu baba
ciu ciu ciu ba ba
ciu ciu ciu ba ba
ciu, ciu, ciu.

— Ascultă și tutunul ăsta tot Spencer ți l-a trimis ?

— Tot el. O dată cu discurile. Și niște reviste de cinema care sînt acolo.

— Ce baftă pe tine, cu americanul ! Că doar nu s-o fi îndrăgostit de tine.

— Află că nu ești prea departe de adevăr. Parc-ar fi lucrul cel mai extraordinar de pe lume...

— Cum ? Ce spui, Yoni ? Nu, zău ?

— Chiar așa.

— Fugi de-aici ! Nu-mi veni mie cu povești din astea ! Era un tip foc de simpatic ! Totdeauna avea douăzeci de duros de aruncat !

La început discurile franțuzești au fost ascultate într-o tăcere plină de religiozitate. Pe cei care soseau, îi salutau cu un gest al mîinii, făcîndu-le semn să nu-i întrerupă. Colette, franțuzoaica de la 315, purta pantaloni și o bluză roșie. S-a dus direct la bar, și-a turnat un pahar cu gin și a început să-l bea sprijinită de speteaza fotoliului lui Yoni, mîngîindu-l din cînd în cînd pe păr. Apoi s-a așezat pe jos, cu picioarele întinse pe covor. Lăsa să-i cadă pe obraz părul blond și lins, în timp ce asculta clinchetul unui cub de gheață lovindu-se de pereții paharului. Teresa, sora lui Yoni, și celelalte prietene au intrat pe ușița de serviciu, care comunica direct cu apartamentul ei. Aduseseră cîteva tăvi cu sandvișuri, pe care le puseră pe o masă lipită de perete, împingînd spre margine cîteva statuete de lut.

— Ți-am spus să nu pui nimic aici, îi strigă ea lui Yoni.

Yoni se ridică, aplecîndu-se puțin înainte. Cineva îi spusese că merge ca James Stewart.

— Ia ascultă, nu mă plictisi, zise el apropiindu-se, că lucrarea asta nu-i încă uscată. Bună, Estrella.

— Hai, nu fi încăpățînat. Dacă nu, ți-o stricăm. Sau pune-o în altă parte, în dulăpior. Ți-am spus să strîngi tot ce-i aici.

— Ia să văd, Yoni, vai ce dulce chestie! E o fecioară?

— Nu, e ceva abstract. Fii atentă.

— Abstract?

— Da, frumoaso. Fii atentă, nu s-a uscat încă.

— Dar asta-i o scrumieră, sper că n-ai de gînd să negi. O vinzi?

— Ia-o, dacă-ți place.

Colette nu-și lua ochii de la grupul pe care-l formau Yoni și soțiile frivole. Cînd se apropie din nou, îl trase spre ea cu putere și se rezemă cu capul de umărul lui:

— Oh, dis-moi que tu m'aimes [1], îi ceru galeș.

Teresa, sora lui Yoni, veni spre ei și se aplecă s-o salute pe Colette. Yoni profită ca să scape din strînsoare Teresa purta un decolteu ultraexagerat și avea pleoapele fardate violent. Manolo Torre nu-și lua privirile de la marginea acelui decolteu, pîndind clipa în care avea să se ridice. Bău pînă la fund paharul de coniac și-și trecu două degete pe sub gulerul cămășii.

Cînd terminaseră aproape toate discurile, sosiră Gertru și Angel. Cum fata era nouă, și din considerație pentru Angel, se ridicară aproape toți. Gertru privea în jur fără să înainteze, cu imenșii ei ochi transparenți. Manolo Torre îi spuse încet lui Yoni:

— Na, c-o să ne strice tot cheful puștoaica asta. O cunosc, e din alea care te-ngheață de îndată ce vrei să-ți dai nițel drumul.

— Mie? zise Yoni cu o voce acră. Află că mie nu-mi strică nimeni cheful niciodată. Totul e să n-o bagi în seamă.

---

[1] Oh, spune-mi că mă iubești (fr.).

— Dar să nu se ridice toți, Angel, zise Gertru descumpănită.

— Hai, băieți, stați jos. V-o prezint pe Gertru, pentru cei care n-o cunoașteți, salută el, apucînd-o de ceafă și făcînd cu mîna cealaltă un gest circular, de om dezinvolt.

Ceilalți mormăiră printre dinți cîteva cuvinte de politețe, fără s-o privească în față. Nu știau dacă trebuie să se reașeze sau nu. Teresa veni la ea și o sărută.

— Angel mi-a spus că vrei să vezi bucătăria apartamentului meu, ca să-ți faci o idee pentru după nuntă.

— Da, da, aş fi încîntată, zise Gertru.

— E un deliciu. Mergem mai pe urmă, dacă vrei. De îndată ce musafirii gustă cîte ceva, te duc, e bine așa ?

— Bine. Mulțumesc.

Federico se apropie de Yoni :

— Ia ascultă, pe urmă o să fie dans, nu ?

— Presupun. Aici fiecare face ce vrea. Știi că întotdeauna lumea se antrenează.

— Ziceam că dac-o să mai vină și alte fete. Fete din oraș.

— Da, cred că le-au anunțat și pe Isabel și pe Toñuca și pe catalane, dar de ce întrebi ?

— Să știu dacă mi-aș putea chema și eu o prietenă.

— Pe Julia Ruiz ? întrebă Yoni.

— Da. Ai ceva contra ? Mă distrează, fiindcă a început să-mi facă unele confidențe în legătură cu logodnicul ei. Cu ceva trebuia să înceapă.

— Din partea mea adu pe cine vrei. Numai să-i dea voie de-acasă.

— Îi dă. Sînt sigur. O chem chiar acum.

Se apropie de telefon și formă un număr. Conversațiile începuseră să acopere cuvintele șoptite ale lui Yves Montand.

Se așeză cu spatele la ceilalți.

— Fiți amabilă. Pot vorbi cu domnișoara Julia? A, tu erai... Nimic, ce faci? Tot mai duci dorul logodnicului tău fantomă?... Bine, mă rog, dar ar trebui să aranjeze lucrurile în așa fel încît să nu te mai lase atîta vreme singură.. Stai, păpușo, nu te supăra pe mine... Picupul, asta-i tot ce se aude... Da, în studioul lui Yoni. Auzi, niște discuri franțuzești fenomenale. Sînt sigur c-o să-ți placă. De ce nu te repezi pînă aici?... Bineînțeles că el mi-a spus... Și de ce nu, mă rog? O dată tot trebuie să fie prima oară. În timpul sărbătorilor care-au trecut am stropit totul cu apă sfințită... Nu, zău, acum vorbesc serios, vino, de asta te chemasem... Bine, și cu sora ta... Da, da, lasă că-i spun eu. Să vină la telefon.

Julia lăsă telefonul deschis și se duse s-o cheme pe Mercedes, care asculta la radio un foileton.

— Vrea să vorbească cu tine Federico Hortal.

— Cu mine?

— Da, du-te la telefon. Vrea să mergem la *Hotel*.

Mercedes ieși pe culoar și Julia rămase s-o aștepte, sprijinită de ușa verandei. Mătușa Concha, în spatele ei, închise radioul și spuse pe un ton solemn:

— La *Hotel* în nici un caz; apoi îl redeschise.

Julia nu răspunse. Oamenii treceau grăbiți, probabil că era frig; o văzu ieșind pe doña Simona, cea de la etajul trei. Mercedes zăbovea și murmurul con-

versației ei, care răzbătea pînă-n cameră cînd tăcea *speaker*-ul, o enerva. Își închipui aerul complice cu care avea să se întoarcă și-i păru rău că fusese oarecum drăguță cu Federico. Pe stradă se aprinseră luminile. I se făcuse chef să fugă ; se duse în camera Nataliei.

— E voie ?

— Da, bună.

Natalia era întinsă pe pat cu niște foi de hîrtie și niște creioane colorate.

— Ce faci ?

— O hartă a culturilor. N-ați ieșit încă ?

— Nu. Poate ieșim acum. Ia să văd, ce-i asta, spice ?

— Da. Spicele se pun în locurile unde crește grîu și ciorchinii acolo unde e viță-de-vie. E foarte prost desenată.

— Nu te plictisești aici așa singură ?

— Eu, nu.

— Duminicile sînt tare plicticoase.

— Citește ceva. Vrei să-ți dau o carte ?

— Nu, nu. Îți spun că poate ieșim.

Cînd veni s-o caute, Mercedes reușise deja s-o convingă pe mătușa Concha să le lase. Trebuise să discute cu ea la nesfîrșit, să-i spună că era bine pentru Julia, că băiatul acela era foarte potrivit pentru ea și că nu se putea să i se spună în permanență „nu", la orice, fiindcă într-o bună zi avea să se sature ; că trebuie profitat de zilele acelea în care Miguel și Julia nici nu-și mai scriau, ca să vadă dacă nu cumva reușeau să-i scoată în sfîrșit din cap ideea nenorocitului aceluia de logodnic. Mătușa Concha auzise spunîndu-se că Federico Hortal era cam

bețiv „...și te pomenești că sare din lac în puț“. „Da de unde, mătușico, ce prostie, e un băiat minunat, gîndește-te că e de familie, doar nu vrei să-mi spui acuma că nu-i o partidă, și Julia îl interesează în mod efectiv, ți-am povestit doar ce mi-a spus zilele trecute la Cazino ! Ce deosebire față de tontul acela, pe care nu-l cunoaște nimeni, nici nu știm cine e, nici nimica. Un om cu educație aleasă care știe să se prezinte bine oriunde, nu un zănatic. De băut, ți-am mai spus, nu cred să bea, dar chiar dac-ar face-o din cînd în cînd, astea sînt lucruri“... „Bine, hai, de acord ; dar mergeți la *Hotel* ?“ „Numai astăzi. Și pe urmă Julia nu se duce singură, mătușă, merg și eu cu ea. Ți-am spus doar de ce-o fac, știi bine că nici mie nu-mi prea place atmosfera de-acolo.“ „Păi cum o să-ți placă ? Numai tineri, lăsați acolo singuri, de capul lor, fără nici o supraveghere, ca niște capre nebune între patru pereți. Bagă de seamă, dacă vă duceți, să nu afle taică-tău.“. „Bine, acuma să știi că s-a mai schimbat un pic, de cînd cu sărbătorile ; și-apoi se duc și alte fete... le lasă de-acasă. Fete cunoscute, Isabel și multe altele. Cred că acuma nu mai e ca înainte ; și vin și perechi căsătorite. E altceva.“ „Dar să vă întoarceți devreme. Zice că sînt fete care rămîn acolo cu logodnicii să cineze și mai știu ce.“ „Vai, Doamne, dar ce sfaturi ai găsit să ne dai ! Cînd am mai făcut noi așa ceva ? La zece fix sîntem înapoi.“ „Înainte, un pic mai înainte.“ „Înainte nu știu, mătușă, că e opt fără un sfert, cînd să ne îmbrăcăm, cînd să mai ajungem, spune și dumneata.“ „Ce nu pricep eu e că ce nevoie aveți voi să vă duceți acolo ? Bine, fie, la zece. Dar fix.“

Julia o întrebă ce-i spusese mătușii ca să le dea voie să se ducă.

— Nimic, că ne face plăcere, c-am stat în casă toată duminica, îi explică Mercedes.

— Sînt sigură că i-ai mai spus și altceva, fiindcă nu văd...

Natalia le asculta fără să-și ridice ochii de pe hartă. Julia stătea la picioarele patului și tot meșterea ceva la unghii, își desprindea, fîșii-fîșii, lacul cel vechi.

— Dar hai, mișcă-te odată, spuse nerăbdătoare Mercedes. Trebuie să ne pregătim. Ce, n-ai chef să mergi ?

— Ba da, dragă, dar avem tot timpul.

— Nu tocmai ; e fără zece.

— Dar ce te-a apucat așa deodată nerăbdarea ?

— Pe mine ? se apără Mercedes cu un ton de victimă. La tine mă gîndeam. Ca să merg cu tine ; pe mine știi că nu mă prea amuză lucrurile astea. Mi s-a părut că ții să mergi. Dac-ar fi după mine...

Juliei începuse să-i pară rău că primise. Pe drum nu scoase aproape nici o vorbă și mergea fără chef, oprindu-se într-una. Sora ei se supără, îi spuse că parcă o ducea la tăiere. Să se întoarcă acasă dacă vrea.

Cînd ajunseră la studioul lui Yoni, petrecerea era în toi. Soba foarte încinsă ; scrumiere și sticle goale împrăștiate pe covor. La început nu-l zăriră pe Federico, tolănit într-un fotoliu din fund, cu un pahar de coniac în mînă. În schimb le văzu el și le făcu semn, ridicînd brațul liber, dar fără să-și schimbe poziția. Ele se opriseră s-o salute pe Gertru, care stătea chiar lîngă ușă.

— Uite-l, zise Mercedes. E acolo.

— Bine, și ce-i cu asta, se întoarse spre ea Julia. Ca doar n-am venit pentru el. Te-ai mai îngrășat, Gertru.

— Bună, acuma hai. Uite, Julia, ne cheamă.

— Eu nu merg, răspunse Julia pe un ton sec. Mă simt foarte bine aici.

— Vezi cum ești ? Ne spune nu știu ce. Eu, una, mă duc.

— N-ai decît.

— Mă întorc imediat.

— Și logodnicul tău ? o întrebă Julia pe Gertru, cînd rămaseră singure.

Angel era cu spatele, puțin mai departe, într-un grup de lîngă bar.

— E acolo, nu-l vezi ? Stă de vorbă cu un prieten.

— Mi se pare c-o să vă căsătoriți curînd.

— Da. Mîine vine soacră-mea. Și-apoi mă ia cu ea la Madrid ca să-mi aleagă trusoul.

— Strașnic ! Trebuie să fii tare încîntată.

— Îți dai seama.

Mercedes ajunsese lîngă fotoliul în care stătea tolănit Federico și vorbea cu el rezemîndu-se de spetează. Se uitară spre ușă și Julia întoarse capul. Căută un intrînd al peretelui ca să se simtă mai puțin descumpănită.

— E foarte strîmt aici și e prea cald, nu ți se pare ? îi spuse lui Gertru.

— Da, asta vorbeam mai adineauri cu Angel, ziceam c-ar trebui să deschidă careva o fereastră. Nu știu de ce-au mai aprins și soba.

— Așa e. Spune cuiva să deschidă.

— Nu știu cui.

— Logodnicului tău, să le spună el celorlalți.

Aburul de pe geam era ca o ceață și îndărătul lui se conturau acoperișuri, lumini și ferestre de pe partea cealaltă a străzii. Gertru rămase puțin tăcuta, uitîndu-se pe fereastră cu o privire distrată. O usturau ochii de fum. Încă nu se întunecase.

— Și Tali ? întrebă ea.

— Mai bine Acum se simte bine.

— A fost bolnavă ? Nu știam.

— Da. Cum n-ai mai trecut de loc pe la noi...

— Adevărat, sărăcuța. Și ce mult țin la ea. E supărată ?

— Nu. Nu cred. În sfîrșit, nu știu.

— Mi-amintesc cînd urcam amîndouă în turnul Catedralei, zise Gertru fără să-și ia ochii de la geam. Și cînd ne opream la balustradă să mai schimbăm cîte-o vorbă. Ne distram tare bine ; era ora cînd ieșeam de la școală. Trebuie neapărat s-o chem.

Teresa veni s-o întrebe dacă vrea să meargă să-i vadă bucătăria apartamentului. Să vină și Julia, că nu fusese niciodată.

— ...și vă arăt și lenjeria pe care mi-au adus-o din Tanger.

Julia zise da, și ieșiră toate trei. Teresa o tinea pe Gertrudis pe după umeri.

— Ți-o fur nițel pe dulceața asta de logodnică, urîtule, îi spuse ea lui Angel, cînd trecu pe lîngă el.

În timp ce-și turna al șaptelea pahar de coniac din seara aceea, Federico îi spunea lui Mercedes :

— Credeam că nu mai veniți, zău așa. Ei, ce-i mai face logodnicul ?

— Habar n-am ce mai face. Ar trebui s-o lase baltă. Eu am spus din prima zi că n-au să se căsătorească. Dar cum e așa de încăpățînată, — fiindcă

e foarte încăpățînată — a zis nu, așa am început, așa o țin, merg cu el pînă-n pînzele albe. Pe mine, ce să spun, așa mă...

— Las-o, frate, zise Federico alene, întinzîndu-se, nu le pune și tu așa la inimă.

— Dar cum să nu le pun ? Dacă-ți spun că ăsta-i adevărul. Îți închipui poate că cere vreun sfat sau spune vreo vorbă cuiva ? Nimic, nici un cuvînt, vezi și tu, două surori care dorm în aceeași cameră de cînd erau atîtica. Poate să moară cu zile de supărare, dar nu suflă o vorbă. Poftim, acuma știu bine că e certată cu Miguel, mai mult ca sigur că e ceva definitiv. Dar cînd o întreb dacă i-a scris, zice că da, totdeauna zice că da. Da-i mai bine de-o lună de cînd nu i-a scris...

— Și tu, de ce crezi că nu-i scrie ?

— Păi, fiindcă e un idiot, un neisprăvit. Să-mi fi făcut mie una ca asta...

Federico se smulse anevoie din fotoliu.

— Așază-te aici, îi spuse lui Mercedes. Și acuma, de ce mă rog n-a venit încoace cu tine ? Unde vrea să ajungă cu figurile astea ?

— Probabil c-o face dinadins, ca să te scoată din sărite. Din calcul. Am impresia că nu-i ești indiferent.. Dar nu, lasă, nu stau, găsesc eu alt scaun.

— Nu, fato, nu te obosi, că tot nu sînt scaune. Uite-te și tu ce înghesuială e.

Mercedes aruncă o privire în jur. Încă nu se uitase cu atenție la încăpere. Văzu perechi izolate care dansau în colțurile mai întunecate, oameni stînd cu spatele, alții la bar sau lîngă mesele cu sandvișuri ; alții direct pe jos. Pe cei mai mulți nu-i cunoștea.

— Aia ce e ? îl întrebă pe Federico.

Erau două paturi de lemn, într-un colț, unul deasupra celuilalt, ca la vapoare, iar în cel de jos se vedeau, lungite, cîteva persoane, cu fețele în întuneric, dar cu picioarele atîrnînd afară.

— Aia ? Nimic, paturile lui Yoni. Pentru cazul c-ar rămîne să doarmă în vreo noapte aici — el sau prietenii. Lucrează noaptea aproape totdeauna, știi asta. Dar n-ați mai fost aici niciodată ? Cum se poate ?

— Niciodată, cel puțin eu.

— Vai, dragă, ce în urmă-ați rămas ! Aici e singurul loc unde te poți amuza cumsecade și cunoaște din cînd în cînd oameni simpatici. Dar de ce nu stai jos ?

Mercedes se așeză. Era un fotoliu foarte comod. Federico se aplecă să ia o sticlă de pe jos și o destupă cu dinții. Îi întinse un pahar gol.

— Vrei să bei ?

— Ce e ?

— Coniac.

— Pff, nu. Nu-mi place.

— Hai, nu fi sălbatică. Prima înghițitură o bei ținîndu-te de nas. Ai să vezi ce bine-o să-ți facă.

— Gata, gata, nu turna mai mult.

Trecu pe lîngă ei Isabel, care dansa cu un tip tuns perie.

— Bună, Isa.

— Bună, ce minune, voi aici !

— Precum vezi.

— E și Julia ?

— Da, și ea, pe-aici pe undeva.

— Încerci să-i sufli cucerirea ? zîmbi Isabel.

— Eu ? Nu vorbi prostii.

— Ba da, lasă că știu eu ; și să mai ai încredere în surioare. Bine, ne mai vedem, nu ?

— Pa.

Tăcură o clipă. Apoi Mercedes bău prima înghițitură de coniac.

Se plictisiseră de discurile franțuzești. Acum puneau un mambo foarte zgomotos. Așezați în cerc în jurul sobei, prietenii și prietenele Teresei marcau ritmul bătînd din palme și din picioare. Colette și Yoni se plictisiră de-atîta dans și se așezară și ei acolo. Angel îi ceru lui Yoni să i-o prezinte pe prietena lui.

— Nu ține, că ești logodit, zise Yoni.

— Da, dar a mea s-a dus nu știu unde. Trebuie să mă grăbesc să-ți cunosc comoara.

Franțuzoaica îl privi zîmbind, cu ochii întrebători. Își dădură mîna.

— Auzi, deși e cu tine, mă lași să-i spun că e „a întîia" ?

— Spune-i că tot nu pricepe.

— Atunci cu atît mai bine. Ești dulce foc, păpușico. Dul-ce-foc !

— *Comment ?*

Manolo Torre zise că ce era înmormîntarea aia, că atmosfera n-o să se încălzească pînă ce unul, Ramón, nu cîntă *bulerías* [1].

— Convinge-l tu, Estrella, măcar cu-atîta să ne alegem din faptul că e soțul tău.

Estrella, într-o rochie verde, foarte colantă, se tîrî în patru labe pe covor pînă lîngă bărbatul ei, un tip înalt, blond, cu înfățișare de englez, care ședea

[1] Un anumit dans flamenco, din Andalucia.

nemişcat privind focul. Flăcările îi aprindeau în păr reflexe care se stingeau imediat.

— Hei, Ramón, ce-ai rămas aşa?

Femeia se aşeză lîngă el, pe vine, şi îl apucă de mijloc.

— Hai, iubitule, nu-ţi deziluziona admiratorii.

— E mare păcat că nu vrea, repetă Manolo. Cîntă minunat, minunat.

Estrella îşi reluă poziţia dinainte şi ceru o ţigară.

— Nu-i destul de beat încă, zise. A luat-o prea uşurel.

Îi întinseră o cutie de Chester şi ea făcu un gest de scîrbă.

— Doamne, ce eşti nebun? Nu din astea! La mine n-au trecere decît peninsularele.

Cînd Teresa se întoarse, grupul de lîngă sobă devenise cel mai numeros. Se apropie şi ea cu Gertru.

— Ce oroare, cum am lipsit o clipă, gata, a şi început gălăgia! Fă-mi şi mie loc, Talo. Am rămas pe dinafară. Da strînge-te niţel, omule! Văd că puţin vă pasă de mine. A, Angel, bine că te văd; poftim, îţi predau logodnica vie şi nevătămată, nu vreau să-mi iau nici o răspundere. Daţi-mi ceva de băut.

După ce se întoarse în cameră, Julia rămase sprijinită de perete, neştiind încotro să se-ndrepte. Se apropie de ea Luis Colina, care umbla de colo pînă colo.

— Bună, nu te văzusem. Ai venit cu Goyita?

— Nu. De ce?

— Credeam că ieşiţi tot timpul împreună, aveam impresia că sînteţi prietene bune.

— Da, sîntem prietene destul de bune, dar n-am văzut-o. Am venit cu sora mea.

— Vrei să dansezi ?

Julia îl văzu pe Federico dansînd cu sora ei. Se temu să nu vină la ea.

— Dacă vrei...

Se uită la ei cu coada ochiului, strecurîndu-se printre celelalte perechi ca să-i evite. Lui Luis Colina îi transpirau puțin mîinile.

— Deci ieși destul de des cu Goyita, nu-i așa ?

— Nu prea, mai curînd rar.

— O chem uneori la telefon, zise Luis. Mi se pare că nu-i prea face plăcere, nu știu. Ție nu ți-a spus nimic ?

— Mie, nu.

— Știi, sînt tare derutat. Îmi place, dar nu știu ce să fac. Voi, fetele, sînteți niște ființe atît de ciudate ; nu știe omul niciodată cum să se poarte cu voi. Bine, mă rog, or mai fi și excepții, nu vreau să te jignesc.

— Nu mă jignești de loc.

— Mi s-a părut că te-ai îmbufnat.

— Da de unde, ce prostie !

Julia se uita peste umărul lui, încercînd să-și ascundă plictiseala. Încăperea aceea i se părea complet ireală, desprinsă de tot ce-ar fi putut s-o intereseze în vreun fel. Ar fi vrut să plece

— Da, zău, e o chestie tare complicată. Iartă-mă, te-am călcat.

— Ba nu. A fost vina mea.

— Va să zică nu ți-a spus nimic de mine. Nu știu, dar parcă-ți citesc în ochi că minți.

— Nu, omule, dacă-ți spun că nu mi-a spus nimic. Că te cunoaște, și gata. Așa, în treacăt. Ascultă, e o căldură groaznică. Te-ar deranja dac-am merge să bem un coca-cola ?

Federico dansa foarte strîns, aproape lipit de Mercedes ; aceasta, cu coniacul pe care-l băuse și soiul acela de pact privind confidențele care-o lega de el, nu se simțea în stare să opună vreo rezistență. Își lăsă capul pe spate, ca să-și poată continua dansul, și în felul acesta, pe cînd vorbea, îi venea mai ușor să se răsucească pentru a se depărta puțin de el.

— Uite-o aici, îi zise, arătînd-o pe Julia cu bărbia ; ea, liniștită, de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic, și eu frămîntîndu-mă toată ziua, de nici nu dorm, nici nu mănînc, tot timpul cu gîndul la problemele ei, halal să le fie !

— Da, desigur, între surori e firesc.

— Dar nu fiindcă-ar fi sora mea. Așa pățesc cu necazurile tuturor. Nu știi cum sînt. Cînd cineva e făcut așa ca mine, nu se poate schimba.

Mercedes vorbea din ce în ce mai tare. Avea niște bucle pe frunte, și cînd se mișca, îl gîdila pe Federico pe bărbie.

— De ce nu te lași condusă ?

— Dansez prost ?

— Nu. Nu dansezi prost. Dar te miști prea mult. Lasă-mă pe mine să te conduc.

Mercedes tăcu și el o strînse iarăși cu putere.

Simțea pe obraz atingerea reverului din stofă *prince-de-galles*, un nasture de la sacoul lui îi intra în stomac.

Manolo Torre îi dădu un cot lui Yoni

— Ascultă, fata asta e prietena lui Federico?

— Nu ea, ci soră-sa. Şi nu-i de fapt prietena lui, pe Federico îl distrează să strice logodnele.

— Bine, dar cea topită după el văd că-i asta. Uite, uite acuma. Dansează cu ochii închiși, parcă stă gata să-i leşine în brațe, nu alta. Uită-te, omule, nu pierde una ca asta.

Îl apucă de ceafă silindu-l să-și aplece capul. Yoni se desfăcu din strînsoare.

— Nu-i văd. Să le fie de bine. Ce-mi pasă mie? Soră-sa e asta de colo. Asta in gri. Sînt din alea care nu calcă pe-aici nici să le tai; nu ştiu ce le-o fi apucat să vină azi.

— E mai bine aia în gri.

— La corp, da. Dacă s-ar îmbrăca altfel. La față, tot un drac. Personal, n-aș da nici doi bani pe ele, nu le-aş pune nici la solduri.

— Da, sînt destul de amorfe.

— Minte-ngustă, zău așa, și Federico. Pe una din surioarele astea o săruți o dată și te-ai ars. Trebuie s-o și iei de nevastă.

— Bine, dar cu multe fete se-ntîmplă chestia asta, zise Manolo. Totul e să nu te-nsori.

Veniseră mulți inși noi, alții începeau să plece. Acolo, în jurul sobei, ascultîndu-l pe Ramón, care se pornise pe cîntat *bulerías*, un şir de invitați stăteau jos, iar un altul în spate, în picioare. Pe Gertru n-o lăsaseră să se așeze lîngă Angel, fiindcă ziceau că era ceva depășit ca logodnicul să stea alături de logodnică. Din cînd în cînd cei doi se priveau, cînd nu se interpuneau între ei vreun cap. Lui Gertru îi fu prezentat un băiat slab, cu cîteva fire cărunte,

Pablo Klein, neamț. Acesta luă loc alături, fără să vorbească un timp destul de îndelungat, ca și ea, atingînd-o cu mîneca jachetei lui de velur.

Totul zăcea pe jos. Țigări, pahare, coji. Franțuzoaicei i se vedea doar un braț. Celălalt îl ținea la spate, și Angel, care-și pusese mîna peste-a ei, pe covor, ca din întîmplare, acum îi mîngîia antebrațul, privind-o drept în ochi atunci cînd Gertru nu se uita într-acolo.

Opriseră picupul fiindcă tot nu se mai auzeau, în toată încăperea, decît cîntecul și bătăile din palme care-l acompaniau. Ramón începu să bată din călcîie, agitîndu-se și zbierînd ca un apucat, și aproape toți se strînseră în jurul lui. În mijlocul larmei, Julia o căuta pe Mercedes ca să plece. O descoperi pe Gertru și se aplecă s-o întrebe. Gertru n-o văzuse, nu știa, răspunse cu greu. Ridică spre ea niște ochi speriați și întrebători, și Julia văzu că o întrerupsese dintr-o conversație cu neamțul.

— Dacă nu-ți găsești sora, nu te frămînta, te însoțesc eu, îi repeta într-una Luis Colina Juliei.

— Nu, omule, trebuie s-o găsesc. Doar nu-i așa de mare camera asta.

— Dar nu te grăbi așa, ce Dumnezeu. Să-l mai ascultăm puțin pe băiatul ăsta. E devreme. Trebuie să fie pe-aici pe undeva. Poate pe terasă.

— Asta-i bună, pe terasă. Ce să facă pe terasă la ora asta ? Nu vezi că-i încuiat pe dinăuntru ?

De pe terasă se vedeau acoperișurile din Plaza Mayor. Cerul era tot numai stele și era frig. Mercedes zise că e mai bine să intre înăuntru c-o să răcească, dar Federico nu se mișcă și nici măcar nu

raspunse. Avea ochii tulburi de cît coniac băuse. Ea îi puse o mînă pe cot.

— Hai, nu fi așa.

— Așa, cum ?

— Așa, trist. Nu vreau să te văd trist.

— Eu, trist ? Ai înnebunit, fetițo.

— Nu fi prost. Fă ce-ți spun eu. Lasă-te dorit. Îmi cunosc marfa, ai să vezi ce rezultate-o să dea tactica asta. Şi mai cu seamă nu-i spune c-ai vorbit cu mine despre ea. Dacă-i spui, strici totul. Dar nu mai face mutra asta, omule, ce Dumnezeu ! Hai, curaj !

Federico o privi. O vedea ca prin ceață. Ea îi observă strălucirea din ochi în lumina firmei *Gran Hotel*-ului care se zărea sub ei, printre ghivecele de pe terasă. I se făcu deodată teamă și-și luă mîna de pe mîneca hainei lui.

— Ce sus e ! rosti aplecîndu-se înfiorată peste balustradă. Îmi vine amețeală. Oamenii se văd mici, mici de tot. Ție nu-ți vine amețeală cînd te apleci ?

Luase un ton copilăros.

— Mie, nu, răspunse el.

— Îți dai seama ? Sîntem deasupra literelor.

— Ce litere ?

— Alea care se văd de jos și care compun firma *Gran Hotel*. Îmi place ideea. Ascultă, ar trebui să intrăm înăuntru. Or să se întrebe unde sîntem.

— Eu mă simt foarte bine aici. Doar că mi s-a terminat sticla.

— Eu nu mai vreau să beau. Mi se face rău. Nu mai bea nici tu.

— Ești tare maternă. Numai un pahar.

Se apropiară de ușa de sticlă ca să intre. Cineva îi lăsase închiși afară.

— Poftim, nu se deschide, ne-au lăsat aici, zise Mercedes îngrijorată. Ce facem, pe unde intrăm acuma ? Nu se poate deschide.

— Bine, atunci stăm aici cuminței. Nu-i nimic. Ce, ți-e așa urît cu mine ?

— Nu, dar vezi tu, trebuie să fie groaznic de tîrziu. Nu te așeza la loc, omule, vino încoace să vezi dacă nu poți deschide. Hai !

— O să iasă cineva pînă la urmă, zise Federico, și atunci o să putem intra și noi. Hai, așază-te aici, uite, pe lădița asta cu flori. Eu stau pe jos.

— Pentru Dumnezeu, nu, fă ceva ; vai ce situație penibilă ! Și doar ți-am spus să nu ieșim, zău dacă pricep ce-am căutat aici ! Mă duc să văd la ușa cealaltă.

Și aceea era închisă. O împinse cu mîna, cu genunchii, la sfîrșit aproape că izbea cu picioarele în ea.

— Nimic, nu-i chip s-o deschid.

— Strigă și-or să te audă cei dinăuntru, zise Federico, așezîndu-se pe jos și închizînd ochii.

Mercedes își apropie obrazul de geam. Vedea înăuntru, nedeslușit, șters, prin sticla aburită. Erau două siluete pe care nu le recunoștea, foarte lipite una de alta, stînd cu spatele la ea, pe același scaun. Bătu întîi timid, apoi ceva mai tare. Nu auzeau.

— Vai, Federico, te rog, bate tu ; ce groaznică situație, Doamne Dumnezeule !

Era gata să plîngă. El se așeză și mai comod, iar cînd începu să se miște, i se făcu greață.

— Parcă te-aș fi răpit, dar nu te-am răpit, rosti el rar și împleticit, atunci cînd putu să vorbească din nou.

Începură să se audă niște bătăi la ceasornicul din piață.

— Gertru, e zece. Cînd vrei, mergem. Ei, Gertru, scumpa mea.

Ramón obosise și stătea întins pe jos, cu capul în poala nevesti-si. Lumea se mai rărise. Gertru ridică ochii brusc la semnul pe care i-l făcea mîna lui Angel.

— Da, mergem, cînd vrei tu.

Se ridicară.

— I-am pedepsit destul, zise Manolo Torre rîzînd ; acum o să le dăm voie să plece împreună, sărăcuții, să se simtă și un pic logodnici.

Angel își bătu cîțiva prieteni pe umăr.

— Pe curînd, îi spuse lui Manolo în şoaptă. Mă-ntorc imediat. Nu plecați.

Ieșiră pe stradă. Gertru nu scotea nici un cuvînt. O întrebă dacă tot o mai ținea supărarea de la începutul după-amiezii, dar ea spuse că nu. Dacă o deranjase că dansaseră așa de putin împreună.

— Nici gînd. Dar de ce ? Ce prostie.

— Așa sînt oamenii ăștia. Moderni. Trebuie să stai și cu unii și cu alții. Dacă sîntem împreună, nu contează. Nu crezi ? Dacă sînt împreună cu logodnica mea cea frumoasă.

— Sigur ; cine zice altfel.

— Nu știu, dar parcă mi s-a părut că nu te-ai prea distrat. Ascultă, cine era băiatul ăla cu părul grizonant care s-a aşezat la un moment dat cu Ernesto lîngă tine ?

— Un profesor de germană.

— Ce-ți tot spunea ? Nu-l cunosc.

— Nimic. Dă lecții la Institut. L-am întrebat dacă o cunoaște pe Tali.

Angel era foarte afectuos și plin de euforie. În fața unei vitrine cu oglindă, se opri și-și lipi obrazul de al ei.

— Uite ce pereche, scumpete mică! Ce părere ai tu de ăștia doi de colo?

— Hai, nu fi...

— Morocănoaso! Uneori nu trebuie să fii așa de morocănoasă.

— Ascultă, băiatul ăsta zice că de ce nu-mi dau bacalaureatul, spuse ea deodată, privindu-l în oglindă.

— Care băiat?

— Profesorul acela.

— Și lui ce-i pasă?

— Nu, că doar și eu spun la fel. E păcat, zău, mai am un an și gata. Mai am timpul să mă înscriu.

Porniseră din nou. Angel deveni serios.

— Uite ce e, Gertru, treaba asta am mai discutat-o de-atîtea ori. N-are rost s-o luăm de la capăt.

— Dar nu înțeleg de ce.

— De aia. Am spus o dată. Ca să te măriți cu mine, nu trebuie să știi nici latină, nici geometrie: ajunge, cu vîrf și îndesat, dacă știi să ții casa cum se cuvine. Și de altfel, o să ne căsătorim imediat.

Merseră o bucată de drum în tăcere.

— De cîte ori trebuie să reluăm aceeași discuție. Erai convinsă și tu.

— Convinsă nu eram, zise Gertru cu ochii în pămînt.

— Mă rog, tot aia e. Ți-am spus că nimic nu mă supără mai mult la o femeie ca încăpățînarea, ți-am spus doar. Nu pot să suport așa ceva.

Ajunseră la ușa casei ei. Sub portal, o sărută pe pleoape și-i spuse că e foarte frumoasă, să nu mai fie încruntată — totul șoptit la ureche.

Ea se depărtă.

— Bine, atunci urc.

— Ba nu, nu urci. Încă nu mi-ai povestit cum era bucătăria aia pe care te-ai dus s-o vezi.

— Foarte drăguță.

— Spune-o zîmbind, nu cu mutra asta.

— Foarte drăguță, minunată chiar. Mîine ți-o desenez.

— Dacă-ți place așa de mult, o să avem și noi una la fel.

— Imposibil să fie la fel, zise Gertru cu ochii plini de-o însuflețire bruscă. Trebuie să coste ochii din cap. Parcă-i dintr-o revistă, ca-n pozele alea cu prăjituri colorate. E așa de drăguță... nici nu-ți poți închipui.

— Și ce dacă-i scumpă ? Ne-o face mama cadou, n-o să se ruineze din atîta lucru, are de unde. Să vedem mai bine dacă o să înveți să faci lucruri bune, că eu unul sînt foarte mîncăcios. Dacă nu, s-a zis și cu bucătăria.

Se întoarse la *Hotel* fluierînd. Pe sub colonadele pieții, se încrucișă cu Mercedes și cu Julia care mergeau cu pas grăbit, discutînd. Ele îl salutară. Piața era aproape pustie.

— Pe portarul de noapte îl chemi tu, iar explicațiile care ți-or trece prin minte tot tu le dai, zise Julia. Eu n-am avut nici un amestec în toată povestea asta.

— Ba vina a fost a ta, se apără Mercedes, că te porți ca o imbecilă cu nenorocitul acela de băiat, și pe mine mă faci să fiu caraghioasă.

— Dar cine ți-a cerut ție așa ceva, mă rog ? Te bagi unde nu-ți fierbe oala. E de-a dreptul dez-

gustător, parc-ai fi dădaca mea. Am douăzeci şi şapte de ani, ştiu să mă descurc şi singură.

— E un băiat extraordinar, extraordinar, îi tăie vorba Mercedes, plină de vehemenţă. Să ai la îndemînă un asemenea băiat şi să-l dispreţuieşti, nu pricep cum de nu te îndrăgosteşti de el.

Julia se opri :

— Mi se face scîrbă de el, auzi tu, scîrbă ! Era un prieten ca atîţia alţii, dar acum nici nu mai pot să-l văd în ochi de cît mi-l vîrîţi toată ziua pe gît !

— Fiindcă nu ştii ce vrei. Şi fiindcă eşti o nebună.

— Nebună eşti tu, nu eu. Să te prăpădeşti în halul ăsta după un beţiv, care pe deasupra mai era şi criţă. Aş vrea să-mi spui, mă rog, cine-a fost caraghioasa în seara asta. Tu sau eu ?

Cînd urcară scările casei, era unsprezece fără douăzeci. Nu mai schimbaseră nici o vorbă.

— Despre terasă nu-i spune mătuşii nimic, se rugă Mercedes cu o voce umilă, simţind că i se învîrte capul.

— Eu, ce să spun ? N-am de gînd că spun nici un cuvinţel despre nimic. Ţi-l fac cadou pe Federico învelit în celofan. Mărită-te cu el, dacă-ţi place aşa de mult, că eşti moartă după el, fato, asta e, se vede de la o poştă. Mărită-te, dacă poţi.

Mercedes izbucni în plîns.

— După tot ce fac pentru tine. Poftim. După ce ca tot ce-o priveşte pe ea pun la inimă de parcă m-ar privi pe mine. Sînt o imbecilă, asta e, numai eu sînt de vină. Eşti rea, cu adevărat rea.

Urcau la cîteva trepte distanţă. Mercedes mergea prima, înainte, şi suspinele ei deveniră înăbuşite şi seci, doar patru, cinci, apoi încetară. Pe Julia

o cuprinse remușcarea pentru ceea ce-i spuse tocmai atunci cînd cealaltă încetă să mai plîngă, cînd o văzu țeapănă și trufașă, cu buzele strînse, cu ochii în gol, în timp ce se sprijinea de perete, așteptînd să li se deschidă ușa. Nu li se deschise imediat. Așteptau ca două străine. Mercedes intră de îndată ce li se deschiseră, dîndu-i un brînci Juliei cu grosolănie, iar aceasta înțelese răul pe care i-l făcuseră vorbele sale.

Julia avea o scrisoare. I-o dădu Candela, scoțînd-o din buzunarul șorțului cu un zîmbet. N-o putu citi decît după cină. Toți ai casei mîncaseră înainte, și tatăl lor rosti cîteva cuvinte solemne despre ceea ce niciodată, sub nici un motiv, nu trebuie să facă o fată cinstită. Ea strîngea plicul în buzunar cu mîna stîngă. Puteau să spună ce voiau, ce mai conta acum, era o scrisoare de la Miguel. Dacă-i cerea cel mai nesăbuit lucru era gata să-l facă, ar fi făcut orice i-ar fi cerut el. De două ori întîlni privirea lui Mercedes peste masă, niște ochi încărcați de singurătate și de ranchiună ; i se păru mai bătrînă decît altădată. Dar ea era veselă, scrisoarea lui Miguel o imuniza împotriva tuturor.

„Sînt o egoistă, ce egoistă sînt, se gîndi apoi în camera de baie, cînd o citise deja de trei ori și plînsese de atîta bucurie. Am fost dură cu Mercedes, care n-are nimic, săraca, nu știe ce-nseamnă să citești o asemenea scrisoare." Își puse bigudiurile fără grabă. Nu-i venea să intre în cameră și să se culce. Fereastra băii dădea spre o curte interioară și se zăreau stelele și o bucată de lună bătînd în streașina altei case. Miguel o sărutase foarte mult ultima noapte la rîu, s-au sărutat pînă au rămas istoviți. Se bucura din toată inima pentru ziua și pentru

amintirea aceea. Avea s-o țină minte mereu. Îi părea rău pentru tatăl ei și pentru Mercedes și pentru toți ai casei.

Intră în vîrful picioarelor și se culcă fără să îndrăznească să aprindă lumina; era incomod că n-avea camera ei. Mercedes nu se mișca și nu făcea zgomot, dar în noaptea aceea Julia își dădea seama că era trează fiindcă n-o lăsa pe ea să doarmă și o împiedica să se simtă liberă cu amintirile ei. Și-o închipui cu fața spre perete și cu capul îngropat în mîini. „Dacă aștept pînă mîine ca să-i vorbesc, e mai rău; lucrurile se vor fi răcit și va fi și mai greu. Acuma, acuma cît sînt veselă. E nedrept ca eu să fiu atît de fericită, iar ea să sufere." Își căută cuvintele, încercă să le rostească, dar nu era în stare să-și dezlipească buzele. „Și dac-a adormit? Dacă nu-mi răspunde?"

Auzi un suspin, lacrimi înghițite sub cearșaf.

— Mercedes, dormi? Mercedes...

Nu primi nici un răspuns. Nu reușea să fie tandră. Își aminti de Kempis: trebuie să se ducă la ea și s-o îmbrățișeze. Se duse, desculță.

— Iartă-mă, Mercedes.

— Hai, lasă-mă, du-te, îi răspunse o voce îndărătnică.

— Iartă-mă, zău, insistă ea energic. A fost din cauza încordării din ultimele zile. N-am vrut să-ți spun ce ți-am spus. De ce să nu te poți mărita cu Federico? Cu Federico sau cu oricare altul. Sînt lucruri care se spun doar din răutate. Numai că ar fi trebuit să-mi spui că-ți place.

Aprinse veioza. Mercedes nu-și întorsese încă fața de la perete, dar plîngea cu sughițuri, scuturîndu-se

toată, şi se lăsa mîngîiată pe păr de sora ei, fără să opună nici o rezistență.

— Hai, plîngi, plîngi, pînă te uşurezi. Nu ştiu de ce sînt aşa de rea cu tine. Astă-seară erai foarte frumoasă cu rochia aceea albastră.

Din patul ei, în întuneric, Tali le auzea pe surorile ei şuşotind prin peretele despărțitor.

Treisprezece

— POMPIERUL, micul pompier! m-au salutat fetele cînd m-au văzut.

Unele nici nu m-au recunoscut la început, fiindcă am crescut foarte mult și mi-am schimbat pieptănătura. Jucau șotron în curte: probabil că aveau oră liberă. Paquita, Viana, Roșcata, fiecare cu sandvișul ei mîncat doar pe jumătate și ciufulite. M-a cuprins emoția cînd am văzut mormanul de pardesie și de caiete lîngă perete și m-am întristat, amintindu-mi de Gertru.

— Ia te uită! Dar asta-i Tali! Cum de vii așa de tîrziu?

— Anul ăsta te-am dat dispărută.

— Vino-ncoace, ai mai crescut.

— Pardesiu nou de gabardină, ia te uită, domnule, ce eleganță. Bine că ți l-au cumpărat ceva mai scurt.

— Dar n-are nici un haz, așa nu mai semeni a pompier.

— Sampelayo zice că ăla de anul trecut să i-l dai ei.

Rîseră. Alicia Sampelayo, o lungană blondă și slăbănoagă, se roși toată și se apropie și ea de grupul nostru. Făceau o zarvă nemaipomenită și pînă și cele din alte clase se uitau la mine și-și lăsaseră joaca. A trebuit să le explic că aproape toată luna octombrie am petrecut-o în pat și că mă lungisem

așa din cauza febrei. Mercedes și cu mătușa Concha nu voiau să mă lase să mă duc nici astăzi, deși doctorul îmi spusese încă de acum trei zile că puteam să mă scol ; s-au încăpățînat — în caz că voiam să vin — să-mi caute un taxi, fiindcă în după-masa asta era foarte frig și-au spus că pînă la cinci trebuie să mă odihnesc. Bine cel puțin că șoferul taxiului era Enrique Blasco, și l-am rugat să mă lase în Plaza del Mercado și-apoi să nu mai vină să mă ia, iar el mi-a promis să nu le spună nimic acasă. Așa că povîrnișul l-am urcat pe jos și-am scăpat ca nici una dintre colege să nu mă vadă în mașină.

Am cumpărat o gutuie mare și am împărțit-o între noi. M-au întrebat de Gertru, se mirau că nu e trecută în catalog. Le-am spus c-o să se mărite curînd. Voiau să știe cu cine. Regina a fluierat și a dat ochii peste cap cînd le-am spus că era aviator ; deschisese brațele ca și cum ar fi fost gata să zboare, și au rîs toate de s-au prăpădit de gesturile și strîmbăturile pe care le făcea. Ce noroc, ziceau, voiau să afle dacă băiatul e frumos. Nu mă slăbeau de loc cu întrebările. Apoi s-au plictisit ; unele s-au apucat să-și facă problema la matematică, altele au continuat să se joace. Eu m-am dus sus cu încă două sau trei, că era cam frig. Ultima oră, de la șase la șapte, era de matematică, dar profesorul n-a venit. Aproape toate au plecat la șase și jumătate ; eu însă am mai așteptat puțin, ca să nu ajung acasă prea devreme. Mi-am luat orarul, și Alicia mi-a lăsat cîteva notițe ca să le copiez. Și-a pus ciorapi lungi. Eu port încă ciorapii trei-sferturi și pantofii de ploaie de acum doi ani, că abia acuma încep să fie plăcuți la purtat, cînd e gata-gata să-mi iasă

degetele prin ei ; îi țin ascunși ca pe-o comoară, deoarece Mercedes vrea să mi-i arunce.

Alicia a coborît împreună cu mine, dar pe drum n-am vorbit aproape nimic. Începuse să plouă ; cînd am ajuns la Sancti Spiritus mi-a spus c-o să intre să spună de patru ori Tatăl nostru, și dacă voiam să intru și eu cu ea. Am zis că bine. Biserica era aproape pustie ; doar două lumînări dintre cele mai înalte aprinse la altarul cel mare și cîteva femei așteptînd să se spovedească. L-am căutat pe sfîntul acela cu nasul jupuit care rîde foarte simpatic și nimeni nu știe exact ce sfînt e, dar nu-mi aminteam dacă era al doilea sau al treilea din stînga și nu reușeam să disting aproape de loc siluetele din firide.

Alicia spunea Tatăl nostru cu o voce foarte tristă, și cînd a terminat rugăciunile și-a acoperit fața cu mîinile și am observat că umerii i se mișcau puțin, fiindcă plîngea. Auzisem anul trecut cîte ceva despre fata asta, cum că ar avea mari necazuri cu mama ei vitregă, dar cum nu sînt prietenă cu ea. mi se părea nepotrivit să-ncerc s-o consolez. Am așteptat puțin, urmărind pîlpîirea lumînărilor pe tăblia altarului, care strălucea slab, ca și cum ar fi fost acoperită de cenușă ; în cele din urmă, cum nici nu-și lua mîinile de la ochi, nici nu se mișca, i-am pus ușor mîna pe umăr și i-am spus că vreau să plec, fiindcă mă grăbesc. .

Ajunsă acasă, am intrat în camera mea și mi-am scos pardesiul și pantofii ca să nu observe nimeni că venisem udă. Mă cam dureau picioarele, dar n-am vrut să mă culc. Acum luăm iarăși cina la nouă și jumătate, ca întotdeauna în timpul iernii.

Azi-dimineață, cum era Ziua morților, ne-am dus la cimitir. Era un soare foarte blînd și mie mi-ar fi plăcut mai mult să fac o plimbare pe jos pînă acolo, dar au chemat taxiul lui Enrique. M-am așezat în față, lîngă el. Cînd sîntem singuri, totdeauna mă tutuiește, dar azi mi-a spus dumneavoastră și domnișoară. Pesemne că i-au atras atenția surorile mele, ca și Candelei, care și ea îmi spune de astă-vară tot dumneavoastră.

Drumul spre cimitir era plin de lume cu buchete de flori ; din cauza soarelui și a florilor, păreau mai degrabă grupuri de excursioniști veseli. Cînd auzeau claxonul mașinii femeile își trăgeau spre ele copiii mici, pe care-i țineau de mînă. După ce treci de stadion, sînt multe hîrtoape și se auzeau pietroaiele sărind și izbindu-se de aripile mașinii. Mătușa Concha nu mai contenea cu „Doamne, Isuse Cristoase", iar Enrique ridica din cînd în cînd ochii și zîmbea ușor de tot în oglinjoară, uitîndu-se la Candela care stătea pe bancheta din spate.

Din poarta cimitirului, ce frumos se vedea cîmpul și șirul de plopi de pe malul rîului ! Candela scoase florile și pachetele cu lucruri pentru făcut curățenie și intrarăm. Sînt multe femei care vin cu găleți și sape și grădinăresc în jurul mormintelor lor, le despart de celelalte cu un grilaj și stau acolo ca într-o căsuță, greblînd și plivind buruienile. Apoi își scot pardesiul, se așază pe cîte un colț de lespede, uitîndu-se în jos, și-și încep vizita aceea nesfîrșită. Dacă vin și cu copiii, le dau cîte un sandviș pe la mijlocul dimineții.

Noi am făcut traseul obișnuit : unchiul Gonzalo, doña Antonia Tejedor, bunicul și la urmă mama. Asta e oprirea cea mai solemnă. Pentru ea se păs-

trează șase crizanteme din cele mai frumoase, fiindcă nu încap decît cîte trei în fiecare din cele două vase care îi împodobesc mormîntul. Mercedes a ridicat capacul de sticlă și Candela l-a ținut și s-a apucat să-l curețe cu un lichid alb. Au scos apoi toate lucrurile dinăuntru și le-au șters de praf cu o piele de căprioară. Mie întotdeauna mi se pare că sînt destule mîini și că n-au nevoie de ajutorul meu, așa că am rămas într-un colț, privind.

Vorbeau despre cum vine bucățica nouă de damasc și despre felinarul din stînga care se strîmbase nițel. Eu mă uitam la fotografia mamei, îngălbenită de vreme în rama ei ovală, sculptată. Are coc și o rochie închisă la culoare, foarte strînsă pe gît, dar expresia e vagă, nu se știe bine dacă e zîmbitoare sau mîhnită. Eu, cum n-am cunoscut-o, am plăsmuit-o după gustul meu, și nu seamănă bineînțeles cu cea din fotografia asta. Înainte de-a lăsa jos capacul, mătușa a sărutat literele unde scrie „R.I.P. Julia Guilarte", și-apoi am început să ne rugăm, iar lor le curgeau lacrimile. Mi-e dor de mama de multe ori, dar niciodată cînd vin la cimitir, de asta n-am plîns. Eram, dimpotrivă, foarte veselă din pricina soarelui care mă bătea-n spate și a unor păsărele care cîntau în chiparoși.

Cînd să ieșim, am văzut un băiat și o fată în doliu, stînd în picioare și închinîndu-se în fața unei nișe ca și cum ar fi fost gata să plece ; surorile mele s-au oprit cu ei.

Eu am rămas mai în urmă fiindcă nu-i cunoșteam, uitîndu-mă la inscripțiile de-acolo și la îngerașii aceia atît de urîți, făcuți parcă din aluat de bezea întărit, cînd am dat deodată cu ochii de numele lui dn Rafael Domínguez, profesorul de științe natu-

rale care a murit de curînd. M-am ridicat pe vîrfuri ca să-i pun florile care-mi prisosiseră și m-am pomenit întrebîndu-mă ce-o fi devenit colecția aceea de pietre atît de frumoase pe care i-am dat-o anul trecut, după examene.

— Ce faci, Natalia ? s-a mirat Julia, despărțindu-se de ceilalți.

Cînd am întors capul, am văzut că fata în doliu mă privea cu multă atenție.

— Va să zică tu ești cea mică, cea care merge la Institut, mi-a spus ea, cînd am pornit cu toții spre ieșire.

— Da.

Stătea lîngă mine și-mi trecu un braț pe după umeri.

— Am studiat și eu acolo. Dacă vii într-o zi la mine, am să-ți dau ceva cărți și notițe care au să-ți fie poate de folos.

— Mulțumesc.

— Nu-mi mulțumi, dar vino. Surorile tale știu unde stau.

La poartă ne-am despărțit și ea mi-a spus încă o dată :

— Ai să vii să mă vezi ?

Mă uimea insistența ei, fiindcă nu pricep de loc ce interes poate găsi o fată mai mare în a se împrieteni cu mine. M-a sărutat. Băiatul mi-a dat mîna foarte serios. Apoi, în mașină, am aflat că sînt copiii lui don Rafael, și că pe fată o cheamă Elvira. Are cei mai frumoși ochi pe care i-am văzut vreodată.

Azi a fost a treia lecție de germană. La ieșire, am luat-o împreună cu Alicia pe drumul în pantă ce trece pe lîngă închisoare Ea locuiește destul de

aproape de mine, pe o străduță din spatele Catedralei, dar pînă anul ăsta n-am știut. De la fereastra camerei mele se vede acoperișul casei ei. Alicia vorbește puțin și-mi place să stau cu ea mai mult decît cu celelalte fete, care rîd mereu din te miri ce, și încă și pentru niște prostii cît capul lor de mari.

Era o după-amiază minunată și mergeam fără grabă, fiindcă era abia șase. Ne-am oprit în Plaza del Mercado să-l ascultăm pe îmblînzitorul de șerpi și parcă ți se făcea lene să te mai urnești de-acolo. În cele din urmă am plecat și eu mi-am scos sandvișul. Am întrebat-o pa Alicia dacă nu i se pare că profesorul de germană e cam trist, dar ea a spus că nu, că i se pare foarte simpatic. Ce-are a face simpatia, și de altfel nici nu e vorba chiar de tristețe, are mai degrabă aerul că e cu mintea în altă parte, ceva special, care te face să vrei să afli la ce se gîndește. Îi explicam asta destul de tare și cu multă însuflețire, ca să încerc s-o fac să înțeleagă, cînd ne pomenim deodată cu el alături, în carne și oase Nici măcar nu știu de unde-a răsărit, fiindcă mă oprisem o clipă din vorbă, iar cînd m-am uitat la Alicia m-a izbit expresia feții ei, abia atunci l-am văzut pe partea cealaltă. A spus bună seara și ne-a întrebat dacă ne plimbăm, dar n-a fost doar un salut din mers, ci a pornit alături de noi, în același pas. Bine măcar că stătea lîngă Alicia care, cum mă luase de braț ca să continuie drumul, mi-l ascundea aproape complet ; așa, auzeam ce spune fără să fiu nevoită să-l privesc. Cu siguranță că auzise ce vorbeam, în caz că venise în urma noastră. Nu îndrăzneam nici măcar să ridic capul.

A spus că-i plac orele așa cum a fost cea de azi, cu eleve puține, dar că-l surprinde ce slab interes

pentru studiu arată fetele din toate clasele și încă și mai mult faptul că cele care lipsesc vin la el să se scuze sub pretext de boală, deşi el le-a anunțat chiar din prima zi că are de gînd să le treacă pe toate și să nu pună absențe la nimeni.

Se vede că totdeauna a făcut așa, și-n celelalte părți unde a predat, în străinătate sau unde-o fi fost, n-a obligat pe nimeni să învețe cu de-a sila ; spune că nu învață decît cel care are asemenea dorință și că de aceea nu dă nici zece nici altă notă, pentru ca cel care studiază s-o facă din interesul de-a învăța, nu pentru notă.

Eram foarte intimidată. Şi uimită de seninătatea cu care îl asculta Alicia, ba și-i răspundea din cînd în cînd cîte ceva, ridicînd capul spre el. De pildă, i-a spus că certificatul medical pe care i-l prezentasem cu zilele trecute nu era fals, că fusesem într-adevăr bolnavă toată luna octombrie.

Atunci el a început să rîdă și a spus că ce bună prietenă e și s-a aplecat prin fața ei ca să mă vadă Pentru mine, cel mai groaznic era că nu ştiam ce să fac cu sandvişul mîncat doar pe jumătate. Dacă aș fi continuat să-l mănînc, ar fi însemnat să pierd complet orice speranță de-a rosti vreun cuvînt, iar ca să-l duc în mînă era așa de neplăcut, încît nu mă gîndeam decît cum să fac ca să scap de el ; așa că mă uitam într-una să văd dacă nu zăream cumva vreun cerșetor ca să i-l dau, iar în cele din urmă am deschis ghiozdanul și l-am pus acolo, așa, fără să-l învelesc cu nimic, de mi s-a pătat de grăsime tot caietul de curat de literatură. În vremea asta am ajuns în capul străzii Aliciei, și s-a petrecut ceva îngrozitor — profesorul avea același drum cu mine. Pînă să mă dezmeticesc bine, m-am pomenit că

mergem amîndoi alături, singuri. Îşi schimbă locul, continuîndu-şi drumul pe marginea trotuarului. Eu am început să număr portalurile care mai rămăseseră pînă la mine acasă şi mă simţeam caraghioasă aşa, nescoţînd nici o vorbă. M-am oprit o clipă la vitrina librăriei : ne vedeam amîndoi în oglinda din fund, el ceva mai în spate decît mine şi mult mai înalt. Chiar în clipa aceea a început să vorbească de nişte reviste germane care erau acolo. Le-a rostit titlul cu familiaritate, ca şi cum ar fi trebuit să le cunosc şi eu, şi a hotărît să cumpere cîteva numere, ca să citim în clasă. Vorbea încă la plural, ca şi cum Alicia n-ar fi plecat. A intrat în librărie şi eu am făcut acelaşi lucru ; nici n-aş fi putut face altfel, fiindcă se dăduse la o parte ca să-mi facă loc.

Acolo înăuntru, în timp ce aşteptam să ne servească, mi s-a părut firesc să fim împreună şi m-am simţit mai puţin stînjenită, mai ales fiindcă reîncepuse să vorbească. Spunea că germana e o limbă foarte exactă şi ştiinţifică, indispensabilă pentru unele studii. Cînd am ieşit din librărie, mi-a adresat prima întrebare directă — ce aveam de gînd să urmez după ce-mi dădeam bacalaureatul ? I-am spus că nu ştiu, că nu ştiu nici măcar dacă o să urmez ceva sau nu.

— Cum aşa ? Sîntem într-a şaptea şi încă nu ştim ?

I-am explicat că depindea de tata, căruia nu-i place prea mult treaba asta.

— Ce nu-i prea place ?

— Studiile în general, nu ştiu nici eu ; nu vrea să fiu tot timpul plecată de-acasă. Cum sînt cea mai mică...

— Şi ce e dacă eşti cea mai mică ? Ce legătură are ?

— Ştiţi, fiindcă celelalte surori n-au mai continuat studiile.

— Probabil că n-or fi vrut. Sau or fi vrut ?

— Nu ştiu.

A continuat să mă întrebe tot felul de lucruri şi nu înţelegea de loc purtarea tatei, deşi, ca să fiu sinceră, nici eu n-o prea înţeleg. El însă şi mai puţin, fireşte, fiindcă nu-l cunoaşte pe tata şi n-a auzit ce vorbe îi ies din gură şi cum critică totul, şi lucruri din astea. I-am spus că de studiat, mi-ar plăcea ştiinţele naturale, tot ceea ce se ocupă de animale şi de flori şi de lucrurile din natură. Mi se pare că există o facultate pentru aşa ceva, deşi nu sînt foarte sigură, findcă n-am vorbit despre asta decît cu Gertru, din cînd în cînd. A rămas foarte uluit de faptul că, din moment ce voiam, mai aveam vreo îndoială cu privire la continuarea studiilor, ba admiteam chiar ipoteza contrarie. A spus că e absurd.

— Dar ai încercat să-l convingi pe tatăl dumitale, ai insistat ?

— Nu, nu prea mult, deocamdată. Partea proastă e că mi se pare că dac-o să urmez vreo facultate, o să trebuiască să plec la Madrid.

— Şi ce ? Nu ţi-ar plăcea ?

— Ba da, sigur că mi-ar plăcea.

— Dar ce-i cu tatăl dumitale, ce obiecţii are, ia să vedem, că eu tot nu-nţeleg.

Mă bombarda cu întrebările şi mie îmi venea să turbez că nu ştiam să-i răspund ca lumea, ci numai cu bîiguieli aproape şi cu fraze neterminate, în timp ce argumentele lui erau atît de limpezi, încît se vedea cît de colo că are dreptate.

Am încercat să-i explic ca nu pot să discut prea mult acasă fiindcă sînt cea mai mică și ar rîde de mine, și că tata s-a schimbat foarte mult şi că nu vrea nici să ne-asculte nici să se ocupe de noi, că înainte, cînd eram mai mică, puteam să-i cer orice, că-mi dădea întotdeauna tot ceea ce voiam.

Dar mă stînjenea faptul că încercam să explic lucrurile astea unui necunoscut. Desigur că nu mi se părea un necunoscut. Mă privea atent şi din cînd în cînd termina cîte o frază de-a mea, îndemnîndu-mă să continui. Ne opriserăm în fața casei, și eu m-am uitat cu coada ochiului să văd dacă nu e cineva pe verandă. Nu era nimeni.

— Locuiesc aici, i-am spus.

A zîmbit.

— Foarte bine. Dar chestia cu tatăl dumitale nu e încă destul de limpede. Nu vrei să vii să bei o cafea cu mine ?

— Nu, i-am spus, mulțumesc. E tîrziu.

Că era tîrziu, asta i-am spus, tîmpită ce sînt ! De acolo, din poartă, se zăreau, la capătul străzii, niște nori trandafirii şi era ora cea mai veselă și cu cea mai frumoasă lumină, soarele încă nu apusese, exact ca primăvara. Am spus că era tîrziu, primul lucru care mi-a trecut prin minte, numai de teamă că mă invitase, numai din graba bruscă de-a intra și de-a nu-l mai vedea. Dar în clipa în care am ajuns pe scări, la primul palier, după ce urcasem primele trepte două cîte două, am rămas pe loc, ca și cum mi s-ar fi terminat frînghia, și am simțit că mă înăbuș pe întuneric, că nu sînt în stare să mă duc sus și să mă închid în casă ; nu mai puteam urca nici măcar o singură treaptă. Abia atunci mi-am dat seama cît de

minunat era că mă invitase și s-a aprins în mine dorința de-a mă duce după el. Am început să mă gîndesc la tot ce spusesem, la conversația noastră rămasă la jumătate. Dacă aș fi coborît repede, l-aș mai fi găsit. L-aş fi găsit, cu siguranță. Stăteam nemişcată, aproape fără să respir, şi nu se auzea nimic pe toată scara. Nu mă puteam hotărî. Apoi am auzit o ușă și niște voci, și-am ieșit pe poartă alergînd, fără să mă mai gîndesc la nimic. Ajungînd în mijlocul trotuarului, am aruncat o privire în jur. Se întorcea mătușa Concha de la biserică, împreună cu altă doamnă.

— Unde fugi aşa grăbită, fetiţo? Pune-ți pardesiul ăla ca lumea înainte de-a pleca.

— Dar nu-i frig.

— Unde te duci?

— Acasă la o fată, să-i cer notițele.

— O fată, care fată?

— N-o cunoști, una care locuiește aici pe-aproape.

— Şi de ce nu i le-ai cerut la şcoală?

— A lipsit.

— Cheam-o la telefon.

— N-are telefon.

— E aşa de urgent?

— Da.

Eram dispusă să răspund la toate întrebările pe același ton, un răspuns după altul, fără să renunț la intenția mea de-a ieși pe stradă. Profesorul nu se vedea nicăieri cît puteam cuprinde cu ochii.

— La ce te uiți?

— La nimic, la revedere, mătușă.

În sfîrșit, am plecat. Ca s-o păcălesc, am luat-o pe străduța Palomares; am așteptat puțin, apoi m-am

întors : mătuşa plecase. Dar nici el nu mai era. Nici urmă. Am privit în jur cu mai multă îndrăzneală. Dă, Doamne, să-l întîlnesc! I-aş fi spus că m-am dus să cumpăr un caiet. Sfiala îmi trecuse cu totul. Unde putea să se fi dus ? La vreo cafenea din Piaţă ? M-am dus în Piaţă. M-am învîrtit peste tot ; erau mulţi soldaţi. Mă opream puţin în faţa tuturor cafenelelor şi mă uitam pe geam ; nici măcar nu mi-era teamă că m-ar putea vedea tata sau vreun prieten de-al lui. Doream din tot sufletul să-l văd ; poate că era pe undeva foarte aproape. Îl căutam după înălţime, nici înalt, nici scund, parcă mai degrabă înalt. Nu poartă ochelari pe stradă ; la ore poartă şi pare mai în vîrstă. S-o fi plimbînd. Cu siguranţă că nu are prieteni ; e nou-venit, ce-o fi putînd face singur într-o după-amiază atît de frumoasă ? În plus, se vedea că are chef de plimbare. Mergeam aşa de concentrată că m-am ciocnit de nişte soldaţi, iar ei, în glumă, au făcut cerc în jurul meu, că nici nu ştiam pe unde să ies. Au rîs de s-au prăpădit. „Măi, dar zăpăcită mai eşti, domnişorico!“

După ce-am făcut de mai multe ori înconjurul Pieţii, am început să mă gîndesc că profesorul mă invitase din politeţe şi că se bucurase probabil că n-am primit, aşa că m-am cam dezumflat, deşi tot nu renunţasem la gîndul că trebuie să-l găsesc. Cu neputinţă să se fi dus acasă.

Am coborît spre rîu. Am început să-mi închipui cum s-ar desfăşura conversaţia noastră dacă l-aş găsi. Cu siguranţă că n-ar mai fi aşa de fadă, nici eu n-aş mai fi aşa nervoasă, nici aşa de reţinută. Aş vorbi cu el serios şi liniştit, aşa cum vorbise Alicia, şi l-aş privi în ochi din cînd în cînd.

De pe Podul cel vechi am văzut cum se înnopta. Plopii din insuliță erau galbeni și au devenit din ce în ce mai cenușii, pînă ce-au început să semene cu fondul pe jumătate șters al unui desen La fiecare pas care răsuna în spatele meu mă așteptam să fie el și să vină să se așeze cu coatele acolo lîngă mine, dar de fiecare dată erau sau oameni cu măgari sau femei care se întorceau cu pas grăbit în suburbia lor.

Am rămas acolo pînă ce m-a luat nițel cu frig. În timp ce urcam dealul, îmi simțeam picioarele ca de plumb, așa de puțin chef aveam să mă întorc acasă. Nu mai avea importanță dacă mai întîrziam încă un pic, oricum trebuia să găsesc o explicație. Am intrat pe niște ulicioare întortocheate și am trecut prin fața porții Aliciei, o casă sărăcăcioasă. Nu intrasem niciodată înăuntru. În altă zi n-aș fi intrat de teamă să n-o stingheresc, dar azi am avut poftă, trebuia s-o văd, nu puteam face altfel. Îmi aminteam de ea cu admirație pentru felul minunat în care vorbise cu profesorul, atît de sigură de ea și atît de înțeleaptă. Alte fete s-ar fi exprimat poate mai bine și s-ar fi pus mai mult în valoare într-o situație ca asta, numai că unele ar fi făcut-o în glumă, ca să aibă pe urmă de ce rîde între ele, ca Regina și Victoria, iar altele, ca să pară amabile și să-l lingușească.

Portalul conducea la un coridor cu pereții de cărămidă crăpată. Era întuneric beznă. Călcam cu grijă pipăind cu piciorul treptele, ghidîndu-mă după plînsul unui copil. Pe măsură ce înaintam, am început să-l zăresc în fund, așezat pe jos, cu picioarele desfăcute, direct pe cărămizi. Deodată se deschise o ușă, care îl scăldă în lumină, și ieși o femeie stri-

gîndu-l. Copilul începu să plîngă şi mai tare şi ea se aplecă pînă la el. Voia să-l tîrască în casă trăgîndu-l de mînă.

M-am apropiat. Nu ştiam dacă mă văzuse.

— Aici locuieşte Alicia Sampelayo ?

— Alicia Sampelayo, pare-ai fi un spiriduş, ce ai cu ea ?

— Voiam s-o văd o clipă. Sînt colegă cu ea la Institut.

Femeia era înaltă şi purta un halat alb de infirmieră. Începu să-l amenințe pe copil, fără să mă bage prea mult în seamă. Pînă cînd n-a reuşit să-l facă să se ridice de jos nici nu s-a uitat la mine ; eram în raza de lumină care năvălea pe uşa deschisă.

— Intră, zise. Locuieşte aici.

Am intrat într-o încăpere cu oglinzi şi scaune de coafor. De sub o cască, a apărut un cap ; o față foarte congestionată.

— Luisa, unde-ai dispărut ? Fă-o mai rece, e prea fierbinte, zise, țipînd ascuțit.

Femeia se scuză prin semne, arătînd spre copil, pe care-l ținea strîns de o mînecă. Eu rămăsesem în uşă. Era destulă dezordine peste tot şi mirosea a lapte acrit. Am zărit o maşină de cusut, poze de artişti de cinema tăiate şi lipite pe o oglindă.

— Alicia ! strigă femeia în halat alb. A venit o fată care întreabă de tine. Intră acolo în camera ei.

Se întoarse spre mine şi îmi arătă o perdea înflorată din fund. Alicia dădu la o parte perdeaua şi scoase capul afară tocmai cînd ajunsesem şi eu acolo.

— A, bună, tu eşti ? Intră.

Din camera ei, care era un dormitor mititel, se auzea tot zumzăitul căștilor. Am întrebat-o dacă n-o deranja la învățat. Avea pe pat tabla de logaritmi și niște foi de hîrtie.

— Zgomotul ăsta ? Da de unde, nici nu-l mai aud. Stai jos.

Ea se așeză pe pat, iar eu pe unicul scaun din încăpere. Cred că nu s-a mirat că mă vede, fiindcă nu m-a întrebat nimic.

— Făceam problema. Nu-mi iese. Tu poate c-ai și făcut-o.

I-am spus că nu, fiindcă nici nu trecusem pe-acasă ; făcusem o plimbare.

— Poate că te deranjez că am venit, dar cum treceam chiar prin fața casei..

— Nu, da de unde, mă bucur chiar.

— Plec îndată. N-am venit pentru nimic special, te anunț. Numai așa, ca să te văd.

— Bineînțeles, și-ți mulțumesc foarte mult, nu fi proastă. Hai, nu vrei să mă ajuți un pic la problemă ?

Era o problemă destul de ușoară. Alicia a avut întotdeauna note slabe, nu lua niciodată peste „bine", deși studia probabil mult. Mi-a fost teamă să nu se rușineze pentru c-am rezolvat problema așa de repede, dar nu, mi-a mulțumit fără să se simtă jenată. Mi-a spus că matematica e un chin pentru ea.

— Ascultă, am întrebat-o. Tu ce vrei să urmezi pe urmă ? Te-ai gîndit ?

S-a roșit puțin.

— N-am să-mi continui studiile, mi-a răspuns, scobindu-se sub unghii, așa cum face atunci cînd se sperie. E destul dacă-mi iau bacalaureatul. E foarte

scump sa te-nscrii la facultate şi durează mult. Tu însă cred c-o să te-nscrii, deşteaptă cum eşti.

I-am spus că nu ştiu. Mi-era ruşine să vorbesc despre mine. Ea mi se părea mult mai importantă decît mine şi mai serioasă, cu mult mai matură. Mi-a spus că de îndată ce-şi ia examenul de bacalaureat vrea să înceapă să lucreze ca să cîştige ceva bani. Să dea vreun concurs ca să intre la Poştă sau la Căile ferate, unde se cere bacalaureatul.

Femeia în alb a intrat de două ori ca să caute cîte ceva şi ne-a privit foarte fix, ca şi cum ar fi venit doar ca să se uite la noi. Era puţin jenant fiindcă Alicia tăcea, şi eu la fel, pînă ce ea pleca din cameră ; pe de altă parte însă, îmi plăcea, fiindcă era ca şi cum noi două am fi avut un secret. După cîtva timp casca s-a oprit şi lumina de-afară s-a stins.

— Alicia, cînd o pleca fata aia, să vii la bucătărie, a zis femeia.

Mi-am luat rămas bun. I-am spus că ori de cîte ori se-ncurcă la vreo problemă, să vină la mine ca să le facem împreună. Despre profesor n-am vorbit nimic.

Paisprezece

„DACĂ plîngi pentru că ai pierdut soarele, lacrimile te vor împiedica să vezi stelele“, citise Teo într-o carte de cugetări despre resemnare şi durere, pe care sora lui o ţinea pe noptieră. Îi spuse mamei sale să cumpere cafea bună şi se instală la el în cameră să pregătească concursul pentru Notariat.

— Nu se mai duce la Madrid? o întrebau pe Elvira prietenele ei.

— Nu. A zis că n-are nevoie de academie, c-o sa intre la fel de bine şi fără ea.

— Probabil că nu vrea să vă lase singure tocmai acum, pe mama ta şi pe tine.

— Nu ştiu.

— Da rea mai eşti, eu găsesc că e demn de toată lauda. Ce voinţă colosală, cu tragerea de inimă pe care-o fi avînd-o după tot ce vi s-a întîmplat.

— El spune că povestea asta cu tragerea de inimă e pretextul leneşilor, că dacă vrei, poţi.

— Poftim, cu siguranţă c-o să intre. Şi Emilio?

— Ce-i cu Emilio?

— Crezi că intră şi el?

— Măi, dar ce întrebări îmi mai puneţi şi voi! De unde să ştiu eu?

— Dragă, ceva tot trebuie să-ţi fi spus el, că doar vine să-nveţe cu fratele tău, nu?

— Aşa se pare, îl văd cîteodată venind Un fel de consultaţii.

Fetele nelogodite se agitau de zor la fiecare început de sezon, frămîntîndu-se pentru băieții pe care-i cunoșteau și care pregăteau concursul pentru Notariat. Aproape toate erau de acord că ăsta e cel mai bun plasament pentru cine făcuse Dreptul, cel mai sigur. Altele, mult mai puține la număr, ridicau unele obiecții.

— Bine, dragă, dar gîndește-te, te măriți cu un notar și trebuie să-ți petreci anii cei mai frumoși colindînd din tîrg în tîrg. Cînd să ajungi și tu într-un oraș mai mare ești încărcată de copii, bătrînă și nu-ți arde de distracții. Te nenorocești pentru toată viața.

— Fugi de-aici cu poveștile astea. Se cîștigă foarte bine. Și dacă se pregătesc cum trebuie pentru concurs și ies pe primele locuri, pot să-nceapă cu orașele cele mari și-atunci nu mai trebuie să adaug nimic. Poate că la treizeci de ani ești măritată cu un notar din Madrid, tu știi ce-nseamnă asta ?

— Da, da, la treizeci de ani...

Se și vedeau la brațul unui om matur, dar cu aspect juvenil, respectabil, dar sportiv, ducîndu-se la premiere și la concertele de la Palatul Muzicii în mantou de astrahan veritabil ; pălăriuță mică. Avînd un cerc de prieteni ; o poziție sigură și considerația celor din jur. Masaj la sîni după fiecare nou-născut. Diete ca să slăbească fără să renunțe la mîncare. Și soțul cu Citroën.

Acest tînăr notar avea, în visele multor fete, chipul impenetrabil al lui Teo.

Teo era serios și puțin sociabil. Nu fusese niciodată la Cazino și nimeni nu-i cunoscuse vreodată vreo logodnică. La ceaiurile de ora cinci pe care le dăduse uneori sora lui nu luase parte, nici nu le spunea fetelor pe nume, chiar dacă le cunoștea

bine. Distant. Un tip inaccesibil. Pe Elvira era zadarnic să-ncerci s-o descoși despre el, despre gusturile lui, despre viața pe care o ducea.

— Ce rezervat trebuie să fie Teo cu tine. Nu-i așa ?

— În privința studiilor ?

— În toate privințele.

— Da, așa e, și Elvira făcea un gest evaziv. Îi place să vorbească puțin. În ce privește studiul, mi se pare firesc. N-o să discuți toată ziua de unul și același lucru.

— Da, foarte ciudat. Şi totuşi la tine ține foarte mult. Doi frați așa de uniți...

La plecare trăgeau cu coada ochiului la ușa închisă a camerei lui Teo, care era pe colț, și călcau mai încet.

— Poate că l-am deranjat vorbind așa de tare.

— Nu, nu cred.

— Transmite-i salutări.

— Din partea ta.

Pe Elvira o plictiseau din ce în ce mai mult vizitele prietenelor. Îi plăcea să fie singură, să se întindă pe divanul din camera ei fără să facă nimic, cu ochii pironiți în tavan, iar cînd putea fuma cîte-o țigară, simțea o plăcere nemaipomenită. Se auzea prin perete murmurul monoton al fratelui ei care studia cu voce tare, ca şi cum s-ar fi rugat. Îi deslușea pașii pînă la ușă, apoi pînă la fereastră, și zgomotul scaunului tras ca să se aşeze, apoi tras ca să se ridice din nou. În după-amiezele cînd venea Emilio, Elvira reuşea să-i distingă vocea, mai ascuțită și mai nervoasă decît a fratelui ei, și-și imagina figurile lor, atitudinile fiecăruia ; Teo cu ochelarii

în mînă, Emilio lipit de geam — acum poate se mişcaseră sau fumau — erau ca imprimaţi pe un covor decolorat, care o adormea cînd îl privea fix.

Într-o după-amiază auzi uşa camerei lui Teo şi-apoi, brusc, se deschise cea de la camera ei, şi Emilio intră pe furiş, închizînd-o repede după el.

— Ce faci, eşti nebun ? De ce-ai venit aici ? se sperie Elvira, ridicîndu-se-n coate şi dîndu-şi picioarele jos din pat.

Emilio era foarte nervos. Vorbi în şoaptă, fără să mai înainteze.

— Elvira, nu mai pot, trebuie să te văd.

— Mă vezi în fiecare zi.

— Dar aşa nu mi-e de ajuns. Nu-nţelegi ? Totdeauna cu ceilalţi de faţă, aproape fără să mă pot uita la tine, ca să nu bănuiască nimeni nimic. Pentru cine ne prefacem, spune-mi te rog, şi pentru ce ? Înţeleg din ce în ce mai puţin.

— Ai spus că te mulţumeşti cu atît.

— Am spus. Dar n-am făcut nici un contract. E greu, e imposibil, aşa cum am hotărît noi. Dacă i-am mărturisi cel puţin lui Teo.

Păşise spre pat. Elvira se ridică.

— Ţi-am spus de-o mie de ori că nu suport poveştile astea cu logodne în familie. Nu-mi scrii şi nu-ţi răspund aproape întotdeauna ? De ce vrei mai mult acuma ? Ai să strici totul, or să observe toţi. Nu faci decît să inventezi pretexte ca să-mi vorbeşti între patru ochi, mă faci să fiu toată ziua nervoasă, neliniştită. Am spus doar : să aşteptăm pînă trece concursul ca şi cînd nu s-ar fi întîmplat nimic, n-am hotărît aşa ?

— Eu concursul nu-l iau, spuse Emilio. Nu-l pot lua aşa. Am nevoie să ştiu că mă iubeşti, trebuie să

fiu sigur, dacă nu, de unde atîta putere ca să învăț ? Învăț numai de dragul tău, tu vrei să învăț, nu-i așa ?

— Fireşte că vreau.

— Uită-te la mine, o spui cam fără convingere. Nu mă iubești. Stai în camera de-alături, îmi auzi pașii, așa cum și eu ți-i aud pe-ai tăi, mă vezi o clipă la ora gustării sau la plecare, uneori duminica, iar de cele mai multe ori nici măcar atît, și ești liniștită, ți-ajunge. Ori nu ești liniștită ?

— Fireşte că sînt liniştită. Să n-o luăm iarăşi de la început. Pentru a suta oară. De ce să nu fiu liniştită ? Ştiu că mă iubești. Mi-e de ajuns. Tu ştii ce-nseamnă să ne petrecem poate trei ani din viață în chip de logodnici oficiali, cu toți ochii ațintiți asupra noastră, ca să vadă dacă ne ținem de degetul cel mic sau nu ne mai ținem ? Ce mai, nici vorbă ; hai, du-te acum, nu mă mai chinui atîta cu poveștile astea.

— Elvira, chestia asta cu trei ani e fiindcă așa vrei tu. Putem aranja şi altfel, așa cum ți-am spus. Să ne căsătorim imediat dacă preferi, să mergem la moșia tatei și să pregătesc concursul acolo. Să trăim singuri la țară tot timpul ăsta, nu ți-ar plăcea ?

Elvira rămase cu ochii ațintiți într-un punct. Emilio venise lîngă ea și-i ținea obrazul în palme, netezindu-i părul spre spate.

— Da, spuse ea, da ; poate că mi-ar plăcea. O să mai vedem, du-te acuma. O să vorbim duminică, hai...

În ultima vreme, Elvira exagerase cu atitudinea ei distantă, evitîndu-l.

— Nu știu ce-i cu ea, e distrată, nerăbdătoare, cînd îi vorbesc. Uneori mi se pare că nu mă iubește

de loc, îi spusese Emilio lui Pablo, singurul lui confident.

Fusese într-o noapte să-l vadă la pensiune şi în două rînduri, după-amiaza, îl aşteptase la Institut, totdeauna în momente de totală descurajare.

— Nu pot nici să dorm, nici să învăț, nici nimic. Dacă aş fi sigur că nu mă iubeşte, aş renunța, dar cu ea omul nu ştie niciodată. Zice că da. Sînt plin de îndoieli, poate că ea crede într-adevăr că mă iubeşte, dar ar avea nevoie de un om mai sigur de el, mai energic. Nu-ncape îndoială că are mult mai mult temperament decît mine, niciodată n-am s-o înțeleg pînă la capăt. Tu ce crezi ?

— Ştiu şi eu ? Nu pot să-ţi spun nimic. Nu vă mergea mai bine la început ?

— Nici acum nu ne merge rău, nu-i asta. Dar niciodată lucrurile n-au fost perfect normale. Şi anul trecut am încercat şi-a trebuit apoi să renunțăm ; se schimbă aşa de mult de la o zi la alta.

— Dar acum e ceva mai serios. Nu ?

— Eu cred că da. Aş da nu ştiu cît să ştiu ce gîndeşte ea cînd e singură.

— Dar nu-ţi scrie ?

— Ba da, îmi scrie. Dar mă gîndeam la ce i-ar povesti din toate astea unui prieten, ţie de pildă, dacă ai cunoşte-o mai bine şi ai trage-o de limbă. Pentru mine ar fi minunat dac-ai putea sta de vorbă cu ea, de ce nu încerci ?

— Abia o cunosc, nu sîntem prieteni...

— Dacă ai trece din nou pe la ea ? Poţi merge cu mine într-o zi, dacă te jenezi să te duci singur.

— Nu-i vorba de jenă...

— Ştii că tu ai putea să m-ajuţi foarte mult ? Cu tine vorbesc mai liber decît cu oricine altcineva

Tocmai fiindcă ești neutru, fiindcă e sigur că n-ai să te duci să comentezi lucrurile astea cu nimeni. Am știut chiar din clipa cînd te-am cunoscut c-o să recurg la tine la nevoie, ai o inteligență diferită de-a celorlalți.

Pablo păstra lungi tăceri. În noaptea cînd a rămas la el la pensiune, Emilio, la un moment dat, și-a ascuns fața în mîini și a rămas așa pînă cînd celălalt l-a întrebat ce i se întîmplase.

— Am impresia că te plictisesc cu poveștile astea ale mele. Dar sînt atît de nehotărît...

— Da de unde, omule, pentru Dumnezeu, nu e că mă plictisești, dar nu știu ce să-ți spun. Poate că ar fi mai bine să nu insiști prea mult, să faci așa cum îți cere ea. Las-o, dacă vrea să se simtă liberă. Ai încredere în ce-ți spune. Nu mi se pare că e o problemă chiar așa de gravă, timpul are să-și spună cuvîntul. Tu las-o în voia ei, să hotărască. O să vină ea să te caute.

Emilio începu să rărească scrisorile pe care înainte i le scria Elvirei zilnic. Duminicile, în loc să se ducă să cerșească cîteva minute de conversație între patru ochi, nu mai trecea pe le ea, ci se ducea la cinema cu Pablo. Lui Pablo îi plăcea cinematograful *Moderno*, care rămăsese exact așa cum și-l amintea el, cu scaune de lemn și cu logodnici săraci mîncînd alune americane. Îi spuse lui Emilio că acolo văzuse cu tatăl lui cîteva filme cu Heinz Rühmann și cu Janet Gaynor.

— Și eu la fel, bineînțeles, văd că avem aceleași amintiri.

Descoperiră că erau exact de aceeași vîrstă, că se născuseră doar la cîteva zile diferență, și lui Emilio asta i se păru un semn al providenței. Îl

admira și îl iubea pe Pablo ca pe nici un alt prieten. Cu el nu se plictisea niciodată. Ieşeau de la cinema de la reprezentația de ora patru și începeau să se învîrtească pe sub arcadele din Plaza Mayor, care la ora aceea era plină de soldati.

— Mie singur, zicea Emilio, niciodată nu mi-ar fi trecut prin minte să mă plimb într-o duminică pe-aici, la ora asta.

— Eu vin des. E ferit de frig și-mi place să umblu așa, mînat de aceeași lene care-i duce și pe oamenii ăștia, să aud ce vorbesc, fără grabă.

— De ce nu scrii ? Ești un mare poet.

— Ei, asta-i ! M-ai decretat acuma și poet.

— Da ; da, spunea Emilio cu entuziasm. Ție nu ți se pare nimic banal. Prefaci totul în ceva care prinde viață.

— Dacă nu-ți place, plecăm, ne așezăm undeva la o cafea.

— Cum vrei.

Soldații se îngrămădeau să taie drumul grupurilor de fete care ieşeau de prin case ținîndu-se de braț, și care se întorceau tot așa, fără să se despartă, oricît de mare ar fi fost îmbulzeala. Alții rămîneau tăcuți în fața vitrinelor cu manechine, care păreau puse la uscat în spatele cartonașului cu „Închis", lipiți de geam, ca și cum ar fi fost gata să soarbă cu privirea tot magazinul gol.

La cafenea, Emilio îi făcea lui Pablo rezumatul săptămînii.

— Aveai dreptate. Chiar și de învățat, învăț mai mult.

— Ești mai optimist ? Mă bucur. Vezi că nu trebuie să te alarmezi ?

— Da, omule, e mult mai bine așa, cum ai spus tu. În plus, cînd o văd, e mai tandră, se așază lîngă mine și-mi vorbește. Nu-i pasă dacă ne vede cineva.

— Cîte scrisori i-ai scris ?

— Două.

— Pentru săptămîna care vine, numai una.

— Bine. Nu știu dacă n-o să observe c-o fac doar din tactică.

— De loc. Sper că nu i-ai spus că eu îți dau sfaturile astea, și nici altceva.

— Nimic. Nu i-am vorbit de tine. Dar trebuie să vii într-o zi.

Amintindu-și de Pablo ca de un maestru, scrisorile prea lungi și pasionate le păstra, înlocuindu-le cu cîte un sfert de pagină scurtă, aproape frivolă. Apoi noaptea, acasă, înainte de-a le rupe, le recitea cu deznădejde. Uneori, schimbîndu-le puțin, le transforma, la mașină, în poeme alambicate și retorice pe care apoi îi făcea plăcere să le retușeze. Așa se culca mai satisfăcut de sine însuși, cu senzația că tot îi slujiseră la ceva suferințele proprii. Atunci se considera o ființă privilegiată, capabilă de complicații și dedublări pe care alții nu le puteau înțelege. Scrisorile i le lăsa Elvirei în glastra din vestibul ; niciodată nu i le mai dădea, ca la început, pe sub masa din sufragerie la ora gustării, mîngîindu-i în fugă mîna.

— Acuma învăț mult mai bine cu tine, nu știu de ce, remarcase Teo. Avem mai mult spor, n-ai observat ?

— Da, poate că da.

Servitoarea îi anunța cînd se făcea ora gustării, bătînd ușor în ușă. „Domnișorule Teo, e gata cafeaua cu lapte“.

— Ce-ar fi să ne-o aducă aici ? ajunsese să întrebe Emilio în unele după-amieze. Pierdem mai puțin timp.

— Da, e adevărat. Ascultă, dacă merge tot așa, poți veni în fiecare zi.

La ora gustării obișnuiau să mai fie și alte persoane în sufragerie, lume venită să-i țină de urît mamei și s-o consoleze chiar și acum cu suspine de condoleanță. Atunci Emilio se străduia să nu se mai gîndească la el și, dacă era și Elvira de față, devenea spiritual și amuzant, totdeauna cu o vorbă de duh pe buze.

— E încîntător băiatul ăsta ; nu-i așa, Lucia ? îi spuneau mamei doamnele care veneau în vizită.

— Da, foarte simpatic. Și, pe deasupra, inteligent.

— Și cu Elvira, ce e ?

— Doamne, nimic, se cunosc de cînd erau mici.

Începuseră să nu mai vină atîtea persoane în vizită, iar cei care veneau plecau repede. Mama nu prea iubea conversația. Teo studia tot timpul, iar Elvira nu apărea aproape niciodată.

— Așa că de ce să te mai duci, comenta cîte-o doamnă care se întîmpla să se întîlnească cu alta și plecau apoi împreună. S-ar părea că-i deranjează. O faci de dragul lor, iar eu cred că nici nu-ți sînt recunoscători. Fata, nimic, nici nu apare. La urma urmelor, era și firesc, au cam început să se termine mătăniile pentru tată-său, cum s-ar spune. Deși ar trebui s-o facă măcar de ochii lumii.

Elvira, cînd apărea și ea uneori, era tăcută ; își plimba ochii cu insistență pe tablourile atîrnate lîngă consolă.

— Ai început iarăși să pictezi, Elvira ?

— Nu.

— Cum aşa, nu ? intervenea mama. Tocmai termină portretul lui Rafael. Îl pictează din memorie.

— I-auzi, din memorie, foarte frumos.

— Bine, mamă, dar de aici pînă să-l termin mai e. Nu lucrez de loc.

— N-am văzut nimic de-al ei de foarte mult timp. Ai ceva recent pe-aici ?

— Nu, totul e prost.

— Pentru tine nimic nu e bun. Niciodată nu e mulţumită de ce face. Arată-le natura aceea moartă

— Nu, mamă, te rog, e neterminată.

— Atunci acela cu Catedrala.

Catedrala se profila vineţie peste nişte nori de culoarea vişinei. Natura moartă era ceva mai realistă.

— Mie, pepenele, ce-mi place cel mai mult e umbra pepenelui.

— Pune-l acolo, un pic mai departe.

— Sigur, se vede că e neterminat.

— Pictură din asta modernă trebuie să fi văzut multă ca să-ţi placă, comenta maică-sa, cînd fata strîngea tablourile. Ce-i al ei, e că e întru totul originală. Iese din comun.

— Da, fireşte, asta aşa e.

— Are pictura în sînge.

Într-o după-amiază bătu cineva la uşă tocmai cînd luau gustarea de ora cinci. Elvira voise să-l ia pe Emilio în camera ei ca să-i arate un tablou pe care-l începuse, dar el îi spusese să-l aducă acolo, şi-l ţineau sprijinit de marginea balconului.

— Dragă, zise Emilio, dar faci cerul de o culoare care seamănă cu miniul care se dă pe vergele ca să nu ruginească.

Ea întoarse tabloul cu fața la perete.

— Dacă e doña Felisa, poftește-o aici, îi spuse mama slujnicei, care se ducea să deschidă ușa.

— Oricine ar fi, noi doar salutăm și plecăm, bine ? îl preveni Teo pe Emilio, sorbindu-și ultima înghițitură de pe fundul ceștii.

Nu era doña Felisa. Se auzi în vestibul un șușotit și fata intră cu o carte de vizită. Elvira o luă și rămase liniștită, privind-o. Se așeză și o lăsă pe masă. Emilio se apropie și o citi cu vocea tare, peste umărul ei.

— Pablo, zise el, ridicîndu-se plin de euforie. Pablo, tu ! Îmi spusese c-o să treacă într-o zi. Intră, Pablo.

Îl îmbrățișa în ușă. Elvira era cu spatele și nu se mișcă. Îl văzu înaintînd ca s-o salute pe maică-sa, înclinîndu-se apoi spre sofaua pe care stătea ea.

— Le-am spus de-atîtea ori copiilor să vă aducă pe la noi. E de-ajuns că bietul Rafael vă cunoștea. Dar se pare că nu prea stați mult pe acasă. Teo v-a telefonat de vreo două, trei ori.

— Da, doamnă ; ies destul de mult. Îmi place să mă plimb.

— Și tatălui dumneavoastră îi plăcea, era tare plimbăreț tatăl dumneavoastră. Dar luați loc. Pe Elvira o cunoașteți, nu-i așa ?

Pablo făcu cîțiva pași spre Elvira și îi întinse mîna.

— Da, am avut plăcerea.

Apoi se întoarse și se așeză într-un fotoliu, alături de mamă.

— Știți, noi acuma nu putem să vă primim cum am fi vrut, în împrejurările acestea atît de dureroase

prin care trecem. Dumneavoastră o să înțelegeți și-o să ne iertați...

— Firește, doamnă, eu eram cel în culpă față de dumneavoastră.

— Dacă bietul Rafael ar fi trăit...

Începură poveștile din totdeauna, Teo luă loc lîngă ei. Emilio rămăsese în picioare în spatele fotoliului lui Pablo. Doar Elvira, așezată la masa încă nestrînsă pe care luaseră gustarea, nu făcea parte din grup.

— Oferă-i lui Pablo o ceașcă de cafea, îi spuse Teo.

Pablo vorbea despre orele lui de la Institut, spunea că e mulțumit, dar că i se părea tare neprimitoare clădirea.

— Simplă sau cu lapte ? întrebă Elvira.

Și în ochii pe care-i ridică el s-o privească se văzu caraghioasă ca într-o oglindă, cu ibricul de cafea în mînă. Foarte mic-burgheză, făcînd onorurile casei.

— Află, dragul meu, că avem capul calendar nu alta, zise Emilio. Ți-am explicat zilele trecute ce înseamnă un concurs. Vin aici deseori după-amiezile, să învăț cu Teo care e din aceeași „breaslă", așa că Dumnezeu să ne aibă-n sfînta lui pază, nu-i așa, Teo ?

Elvira puse ceașca de cafea pe o măsuță de lîngă fotoliu. Cu lingurița și cu șervețelul de rigoare. „Mulțumesc", îl auzi spunînd, fără să ridice ochii. Ceea ce o irita cel mai mult era faptul că Pablo era prieten cu Emilio, fără ca ea să fi intervenit cu ceva. Rămase în picioare lîngă Emilio și se sprijini de brațul lui ca să nu se simtă de prisos. El

n-o privea și ea îi căută mîna, împletindu-și degetele cu ale lui.

— Mi se pare că tatăl dumneavoastră era un pictor excelent. Soțul meu îl aprecia în mod deosebit. A murit de mult ?

— În timpul războiului, la Barcelona, din pricina unei bombe.

— Vai, ce grozăvie ! Ați fost acolo de față ?

— Nu. Eu eram în Germania.

Se lăsă o tăcere pe care n-o rupse nimeni.

— Elvira pictează și ea, zise Teo. De ce nu-i arăți lui Pablo ceva de-al tău ? Cu siguranță că se pricepe la pictură.

— Da, îmi place destul de mult. Pe vremuri făceam chiar critică de artă.

— Dar ce manie aveți să arăt tot timpul niște simple încercări ! Pe cine să intereseze așa ceva ?

— Ar putea să vă intereseze pe dumneavoastră ceea ce zic ceilalți, rosti Pablo întorcîndu-se s-o privească. Sau poate că nu admiteți să vă găsească defecte altcineva decît dumneavoastră înșivă ?

Ea încercă să zîmbească, dar nu-și putu ascunde un ton agresiv.

— Nu-i nevoie, îmi cunosc destul de bine limitele.

— Nu, iar Pablo ți-ar spune imediat dacă nu i-ar plăcea, zise Emilio. Nu-l cunoști. Pablo spune verde-n față ce gîndește și lui Dumnezeu din cer.

Elvira se duse la masă și se apucă să strîngă ceștile de cafea. Nimeni nu mai insistă să arate tablourile și începură să vorbească de altceva. De călătorii. De călătoriile pe care le făcuse Pablo. Ea ieși cu tava cu cești și nu se mai întoarse.

Se întinse pe divanul turcesc din odaia ei, după ce închisese ușa, și plînse mult timp de ciudă. O cuprinsese o ciudă cumplită pe toți și mai ales pe ea însăși. Apoi se mai liniști puțin și începu să fumeze o țigară. Întredeschise ușa. Din sufragerie răzbătea ecoul unei conversații însuflețite și rîsete. Teo și Emilio nu veneau să studieze. Stinse țigara, se privi în oglindă. Putea să se reîntoarcă în sufragerie, dar îi era rușine. Cum să mai reapară? Ce ridicolă fusese, ce stupidă: Pablo o să rămînă cu impresia că-i o proastă. L-o fi uimind faptul că nu se întorcea. „Probabil se gîndește că mă analizez, că sînt orgolioasă." Ajunse la concluzia că-l ura, că nu mai voia să-l revadă. „Dacă măcar ar veni Emilio să vadă ce mi s-a întîmplat. Aș plînge la pieptul lui; i-aș spune că-l iubesc, că vreau să ne căsătorim cît mai curînd." Dar Emilio nu veni.

După un răstimp lung, de mai bine de-o oră, o strigă Teo de pe coridor. De plictiseală, aproape că ațipise acolo, în pat.

— Elvira, vino să-ți iei rămas bun de la Pablo, că pleacă.

Ieși speriată.

— Adormisem, se scuză ea. Dorm așa de prost nopțile de la o vreme...

Și-și dădu seama c-o spunea zadarnic, căci nimeni nu-i ceruse nici o explicație cu privire la dispariția ei. Emilio și Teo își puseseră pardesiurile fiindcă se duceau să-l însoțească o bucată de drum pe Pablo.

— Mi-a făcut o deosebită plăcere vizita dumneavoastră, zise mama. Sper să mai veniți.

— Mulțumesc, doamnă. Am să mai vin. Omagiile mele, domnișoară.

Cînd plecară, Elvira rămase cu mama ei în sufragerie.

— Dar e aproape zece. Despre ce-ați vorbit atîta timp ?

— Despre călătorii, despre politică. Tare simpatic e băiatul ăsta. Teo, se vede cît de colo că era încîntat de el. Tu de ce-ai plecat ?

— Mă plictiseam. Eu îl găsesc pedant. Ascultă, mamă, știi ceva ?

— Ce ?

— O să mă mărit cu Emilio.

— Adevărat ? V-ați logodit ?

— Nu ne-am logodit, dar o să mă mărit cu el. Ce părere ai ?

— Foarte bine, am știut dintotdeauna că te iubește. Dar o să trebuiască să așteptați pînă ia concursul.

— Ba nu. N-o să așteptăm nimic. Ne căsătorim în primăvară sau chiar înainte.

— Dar de ce așa de repede ? Cînd v-ați hotărît ?

— Eu am hotărît asta acum, adineaori. Nu vorbi însă nimic despre asta.

Emilio se întoarse cu Teo și rămase la ei la cină, ca să recupereze în timpul nopții orele de studiu pierdute. Erau plini de însufletire, vorbeau tot timpul. Cina fu diferită de cea din alte zile, prima puțin altfel de la moartea tatălui. Mama o privea pe Elvira, iar aceasta se uita la Emilio. Tot timpul au vorbit despre Pablo. Au discutat despre lucrurile pe care le vorbiseră cu el.

— E fermecător, zise Teo. Nu mă mai las niciodată înșelat de prima impresie. Am avut o surpriză extraordinară. Știe de toate și povestește așa de bine, e foarte agreabil. Și mai cu seamă atît de simplu.

— Nu ți-am spus asta întotdeauna ? zise Emilio. Că e cît se poate de simplu. Ştiam eu c-o să-ți fie simpatic.

Mama spuse că Elvirei i se părea încrezut.

— Încrezut ? zise Emilio. Doamne, nici gînd, cum poți spune una ca asta ?

— Dar tu de unde-l cunoşti aşa de bine pe tipul ăsta ? îl întrebă Elvira după cină, într-un moment cînd rămaseră singuri. Nu știam că-l cunoști așa de bine.

— De ce să fi ştiut ? Cunosc atîta lume. Niciodată nu-ți spun cu cine mă văd.

Vorbea pe un ton indiferent, uitîndu-se pe ziar.

— Dar eu vreau să știu, spuse Elvira cu violență. Uită-te la mine, vorbeşte cu mine. Vreau să știu unde te duci și oamenii cu care ai de-a face. O să mă mărit cu tine. Sau nu mă mai mărit cu tine ? Fii atent la ce-ți spun. Vino aici. Îți spun să vii.

Îl împinse spre sofa.

— Nu ți-e teamă să nu vină cineva şi să intre la bănuieli ? Ce-am putea avea de vorbit ? Fiară, acum cînd îmi ceri socoteală ai o figură de fiară.

Cînd intră Teo, Elvira stătea cu capul culcat pe umărul lui Emilio. Teo îi privi fără să spună nimic. Îl întrebă dacă mai are de gînd să învețe.

— Da, omule, sigur că da. Azi am un chef de zile mari, zise Emilio ridicîndu-se.

Se duseră în biroul lui Teo. După o jumătate de oră, Elvira bătu în uşă, și îi rugă s-o lase să se întindă pe divanul de acolo. Ei tocmai repetau un text de Procedură.

— Mama s-a şi dus la culcare, dar mie nu mi-e încă somn. La mine în cameră mă cuprinde triste-

ţea. Nu vă deranjez de loc, vă asigur. Nu scot nici o vorbă.

Luase un ton rugător.

— Dar o să te plictiseşti, zise Emilio.

— Nu, omule, las-o.

— Mă lungesc pe divan şi nu scot o vorbă. Pînă mi s-o face somn.

— O să ţi se facă imediat.

Teo se ridică şi îi puse un halat pe picioare. Divanul era într-un colţ mai întunecat. Elvira privi capul lui Emilio aplecat peste cărţile luminate, peste scrumiera plină cu mucuri de ţigară. Închise ochii.

— Mulţumesc, Teo, spuse. E frig. La noapte o să cadă bruma.

Cincisprezece

A VENIT frigul. Nici la Paris, nici la Berlin, nici în Italia nu înfruntasem un noiembrie atît de aspru. Era un frig excitant, care-mi plăcea, și cerul era aproape tot timpul albastru. Cel mai rău era că trebuia să țin ore la Institut într-o sală mare, cu ciment pe jos, în care elevele abia umpleau primele două șiruri de bănci. Nu dădeau drumul la foc din lipsă de fonduri și veșnic erau în așteptarea sosirii unor hîrtii aprobate de la nu știu ce Minister ca să știe dacă puteam cumpăra cărbuni. În celelalte aripi ale clădirii, care aparțineau iezuiților, sistemul de încălzire funcționa de minune și chiar dacă ieșeai numai pe scară (scară pe care o foloseau și ei și noi) te izbea un val de căldură. Multe eleve, în orele libere, cînd nu strălucea soarele, ieșeau să-și învețe lecțiile așezate pe treptele de marmură înnegrită. Într-o zi, cînd să plec, m-am ciocnit de un grup de eleve care intrau în fuga mare pe coridor, dîndu-și ghionți și chicotind pe înfundate. Nu le-am înțeles agitația. Apoi, la primul palier, a trebuit să mă dau la o parte. Cobora un val de sutane negre și grăbite de la etajele de sus : novici și seminariști în șiruri de cîte trei, cu ochii în pămînt. Mă atingeau trecînd pe lîngă mine fără să-și ridice privirea. Chiar acolo, înainte de ieșirea ce dă spre stradă, se afla o ușiță mică, pe care primul a descuiat-o cu o cheie, și toți au intrat pe ea în ordine, aplecînd puțin capul

la trecerea pragului. Pe partea cealaltă se zăreau niște copaci.

Don Salvador Mata mi-a explicat zilele trecute că partea pe care o ocupa acum Institutul nu era decît o aripă foarte redusă din marile pavilioane ce veneau în continuare și care erau în întregime proprietatea iezuiților.

— Tot ce-i acolo, nu vedeți ?

Eram în picioare lîngă fereastra salonului de primire, de unde se vedea o grădină foarte frumoasă, cu teren de fotbal. În fund și la stînga se înșirau niște construcții înalte de piatră cu ferestre foarte mari. Don Salvador a întins mîna, cuprinzînd totul într-un gest larg, și mi-a arătat partea pe care o ocupa Institutul la început, cînd abia se înființase ; o parte mult mai întinsă și cu acces prin intrarea principală, dar apoi Ordinul începuse să aibă nevoie de mai mult spațiu, și an de an puneau stăpînire pe partea cedată Institutului, ca și cum ar fi recucerit-o.

— Au sfîrșit prin a ne izola în colțișorul ăsta, vedeți și dumneavoastră, nu-i așa ? Situația a durat doi ani. Pe urmă, anul trecut prin vară, au golit de table și de pupitre etajul al treilea, și cînd au început cursurile ne-am pomenit cu un etaj mai puțin, pe care l-au amenajat pentru ei, și cu prioritate de scară.

Eu i-am spus că treaba asta cu prioritatea de scară n-o înțelegeam ; mi-a explicat că, de fapt, iezuiții care veniseră să se instaleze în partea aceea, dacă trebuiau să folosească scara ca să coboare în recreație în timp ce aveau ore și fetele, băteau înainte într-un fel de gong foarte sonor ca să le prevină pe acestea din urmă și să evite astfel eventuale întîlniri

tulburătoare pentru seminariști. Fetele, cînd auzeau gongul, n-aveau voie să iasă atunci pe scară. Mi-a mai spus și că de vreo doi ani începuse să se construiască un nou Institut, dar că lucrările înaintau extrem de încet.

În clădirea aceea totul îmi amintea de un refugiu de război, de o cazarmă improvizată. Pînă și elevele mi se păreau ca niște soldați, aproape totdeauna două cîte două pe coridoare, uitîndu-se pe ferestrele largi cum jucau fotbal preoțeii, rîzînd cu un rîs ursuz și mîncînd niște veșnice sandvișuri unsuroase.

La început mi-a fost greu să disting, în toată masa aceea de figuri uluite, neşlefuite, cu mîinile în buzunarele paltonului și cu șosete de sport, cîteva care aveau să-mi fie mai pe urmă ceva mai apropiate. În zilele însorite, ca să fug din sălile acelea de clasă atît de neprimitoare, le-am scos uneori la plimbare prin spatele clădirii. Ne așezam pe rambleeele de cale ferată, iar eu le explicam denumirile lucrurilor și le vorbeam despre geografie și despre călătorii. Cînd trecea trenul, tăceam, fiindcă din pricina zgomotului nu se auzea nimic ; iar apoi îmi venea destul de greu să reînnod firul discuției pentru că ele rîdeau de fiecare dată, și rîsul le mai ținea și după ce trenul se pierdea în zare, în vreme ce se uitau spre locul pe unde dispăruse în peisajul acela uscat și cenușiu din fund, lipsit de orizont. Rîdeau tot timpul și căutau dublu sens chiar și la cele mai simple întrebări. Era greu să te împrietenești cu ele. Nu reușeau să se obișnuiască de loc cu încrederea pe care le-o arătam eu. Au spus că metoda mea de a merge la plimbare pentru a-mi ține ora n-o mai aplicase niciodată nimeni în Institut.

— Credeți că nu e o metodă bună ?

Au ridicat din umeri și iarăși același rîs înfundat. Nici una nu mă privea.

— Știți mai multă germană sau mai puțină decît știați înainte de a începe cu mine ?

Am apucat-o de braț pe cea care era mai aproape de mine.

— Ei ? Vă place sau nu vă place plimbarea ? Putem să renunțăm la ea.

— Nu. Cum spuneți dumneavoastră, a răspuns ea cu ochii în jos.

Celelalte nu-și puteau stăpîni rîsul.

Într-o zi ne-am dus ceva mai departe, pînă la rîu. Erau dintr-a șaptea, iar după ora mea nu mai aveau altele, așa că nu era grabă să ne întoarcem. Din cele cincisprezece eleve înscrise nu veneau decît trei, singurele trei care știau cîte ceva. Una dintre ele, pe care o chema Alicia, mi-a povestit că celelalte le socoteau „periuțe“ fiindcă nu lipseau niciodată de la plimbările mele.

— Zic că vrem să ne treceți.

— Să vă trec ? Dar am spus doar din prima zi că am de gînd să trec pe toată lumea.

— Ele nu cred.

— Nici voi ?

— Noi, da.

Alta din cele care veneau, Natalia Ruiz Guilarte, era, după cîte mi-a povestit don Salvador Mata, una dintre puținele fete de familie bună care studiau la Institut ; era fiica unui negustor bogat, strălucită la învățătură, cu bursă de merit. Că studia mult, îmi mai spusese și o prietenă de-a ei, pe care o cunoscusem la una din petrecerile lui Yoni. După cît se pare, era obiceiul ca fetele de familie să ur-

meze la călugărițe, unde se preda mai multă religie și se învățau mai curînd bunele maniere, și-apoi nici nu era asemenea amestec.

— Ce fel de amestec? l-am întrebat pe don Salvador.

— Amestec cu fetele sărace. Taxa de înscriere la Institut e mai mică decît la colegiu, și vin multe fete de la țară, probabil c-ați observat. Nu e de „bon ton" să studiezi aici.

Mi-a spus că și Elvira Domínguez fusese elevă la Institut, și că celelalte colege n-o puteau suferi, fiindcă ziceau că are pile.

Cu Natalia Guilarte stătusem de vorbă într-o zi la începutul anului, cînd am însotit-o pînă acasă, și-mi spusese ceva cum c-ar vrea să urmeze facultatea dar n-o lăsa taică-său.

În după-amiaza asta, cînd am făcut plimbarea pînă la rîu, am vorbit din nou cu ea.

Era o după-amiază foarte friguroasă și nu ne-am oprit, am mers tot drumul; le-am făcut să rîdă fiindcă le obligam să umble în pas de gimnastică, așa ca să se încălzească, și am observat că le părăsise sfiala din alte dăți, cînd veneau mai multe eleve care se îngrămădeau unele într-altele ca niște găini și nu știau dacă să meargă înainte sau în urmă, sau alături de mine. Azi formam un mic pluton amical. Rîul înghețase din loc în loc; am văzut niște băiețași care încercau să-l traverseze pe patine și care rîdeau nervoși și fericiți fiindcă, după ce ajungeau aproape pînă la jumătatea drumului, li se făcea frică și voiau să se întoarcă. Frig, iarnă, gheață, catedrala. Mergeam construind fraze în nemțește cu cuvintele astea. Copii, rîu, șosea, pod. Punctam pașii cu frazele. Am trecut pe lîngă locul unde șezu-

sem cu Elvira și am văzut și canalul acela strîmt pe care-l străbătusem cu Rosa, într-o după-amiază cînd ne-am plimbat cu barca. Mă amuza să am amintiri cu scene din oraș, care să-mi șteargă cealaltă imagine cu care venisem, făurită din anii copilăriei. În după-amiaza asta, bărcile erau înțepenite la mal, prinse între sloiurile de gheață.

La întoarcere, deși le anunțasem că ora se sfîrșise, nu ne-am despărțit, ca alte dăți. Se făcuse nițel cam tîrziu. La un moment dat, Alicia și fata cealaltă au înaintat puțin, ținîndu-se de braț, și Natalia a rămas lîngă mine.

— Ce mai e cu tatăl dumitale? am întrebat-o. Te lasă la facultate?

— N-am stat încă de vorbă, a spus ea. Mai e timp.

— Nu chiar așa de mult.

— Dar poate că mă lasă, n-a zis niciodată că n-o să mă lase, așa am impresia. Nu știu.

— Trebuie să știi.

Tăcea.

— Dumneata iei întotdeauna note bune, mi-au spus-o și ceilalți profesori, și-ți place mult să înveți, nu-i așa?

— Da, îmi place destul de mult.

— Dar n-o spune așa, cu părere de rău, parcă.

— N-o spun cu părere de rău.

— Dacă vrei să urmezi o facultate, trebuie s-o urmezi, fii convinsă de asta.

Celelalte fete grăbiseră puțin pasul. Ea și-a ridicat capul, pe care-l ținuse pînă atunci plecat, și le-a strigat.

— Ei, așteptați, nu mergeți așa de repede.

Alicia spuse că o luau pe prima stradă laterală, căci se făcuse tîrziu.

— Dacă vii și tu, spune-ne.

Se aprinseseră luminile la geamuri și cerul era întunecat. Oamenii treceau foarte grăbiți ; femei cu șaluri, înfofolindu-se.

— Hai, nu se face să stăm aici locului.

— La revedere, duceți-vă, dacă vreți. Eu nu merg așa în goană.

Au pornit pe strada laterală. Natalia și cu mine am început să urcăm împreună povîrnișul care ducea spre Catedrală. Bătea un vînt subțire și tăios care îți șfichiuia urechile. Mergeam tăcuți, cu mîinile în buzunare, ea sus pe trotuar ; eu, jos, tîrîndu-mi picioarele alene.

Era un cartier întunecos, cu străzile prost pavate. Înainte de-a ajunge la Catedrală treceai prin trei piațete de mărimi diferite, care păreau goluri lăsate la întîmplare. Una avea o fîntînă, alta, un felinar mare. În cea de-a treia, cea mai mică dintre toate — abia un spațiu triunghiular în fața colțului a două case — se vedea, la parterul unei clădiri, o fructărie luminată. Din tavan atîrnau stropitori, desagi, păhărele de ou și tot felul de lucruri, puse claie peste grămadă, iar stăpîna stătea aplecată spre stradă undeva sus, pe niște trepte, sub un bec, cu o pisică în brațe. Nu făcea nimic, doar privea afară, nici nu se mișca măcar. În fund era o perdeluță care despărțea prăvălia de odăile de locuit. Totul avea un aer de „grand-guignol". Natalia și cu mine ne-am uitat fără să spunem nimic. Am trecut și pe lîngă fațada Catedralei, pe o ulicioară îngustă cît un coridor, și ea s-a uitat în sus lipită toată de perete

și gîfîind. Mi-a spus că-i venea amețeală cînd vedea pietrele atît de aproape și că i se făcea frică să nu-i cadă în cap și s-o strivească.

— Atunci de ce te uiți ?

— Fiindcă-mi place. Mai ales așa, pe înnoptate, e tare misterios.

A rîs. Era micuță, cu părul negru foarte lins, și un trup de copil. Mi s-a făcut poftă s-o iau în brațe, ca să-i simt căldura prieteniei, dar n-am îndrăznit.

— Azi s-ar părea că ești mai puțin grăbită ca data trecută, i-am spus. Mă însoțești la o cafea ?

— Bine, a hotărît ea, după ce s-a gîndit puțin.

— Minunat, s-o luăm pe aici.

Ajunsesem pe strada Antigua. Eu făceam pașii mai mari și din cînd în cînd observam că o obligam să alerge cu niște pași mici, ca la trap, ca să nu rămînă în urmă. Am dus-o la cafeneaua unde obișnuiesc să citesc după-amiezele, pustie la ora aceea. Înăuntru era cald, și cînd a intrat, și-a scos fularul.

— Ce bine e ! a zis așezîndu-se și frecîndu-și mîinile.

Eu priveam totul cu ochi strălucitori.

Nu știa dacă vrea sau nu cafea. Nu știa ce vrea, probabil că nu era de loc obișnuită să intre într-o cafenea. Se uita la chelnerul care venise imediat să ne întîmpine, tîrîndu-și pașii, și se uita la mine, nehotărîtă.

— Ia un pahar cu ceva, i-am sugerat eu. Sau ce altceva ?

— Bine, un pahar.

— Cu vin ?

— Bine, cu vin.

Cu paharul de vin în mînă, a zîmbit privind geamul aburit care dădea spre stradă.

— De ce rîzi ?

— Mă gîndeam ce-ar fi să vină tata.

— Vine pe-aici ?

— Se duce prin toate cafenelele.

— Bine-ar fi să vină aici, ca să mi-l prezinți și mie.

— Pentru ce ?

— Ca să-i vorbesc despre studiile dumitale. Să vedem cum îmi explică el inconvenientele pe care le găsește ca să te lase să urmezi facultatea, că eu de la dumneata nu mă lămuresc.

A părut speriată.

— Vai, nu, Doamne ferește, dacă vine, să nu-i spuneți nimic.

— Dar ce se întîmplă cu tatăl dumitale, de ți-e frică de el ? Trebuie să vorbim limpede.

— Da, știți, dacă ar veni, și ne-ar vedea aici, și pe deasupra ați mai începe și discuția asta..

— Cum adică pe deasupra ?

— Că m-ar vedea, pe deasupra, într-o cafenea cu o persoană pe care n-o cunoaște. Că destul scandal e în casă cu surorile mele mai mari — dacă ies cu persoane cunoscute ori necunoscute. Pe mine m-au plictisit pînă peste cap.

— Dar dacă e așa de încăpățînat — iartă-mă că spun asta — cum de te lasă să vii la Institut ? Mi s-a spus că părinții de felul tatălui dumitale obișnuiesc să-și trimită fetele la pensioane, unde e mai select, deși se învață mai puțin.

— Asta fiindcă tata nu era așa înainte, cînd am început eu școala. Înainte nici nu se sinchisea de toate poveștile astea cu lumea subțire, rîdea.

Începuse să-și piardă din timiditate, cînd vorbea, și am îndrăznit să continui a-i pune întrebări. Îmi plăcea s-o aud dînd explicatii despre ea, cu obrajii îmbujorați, cu ochii în tavan, să-i observ plăcerea pe care o simțea încercînd să mă facă să văd limpede lucrurile de la ea de-acasă. Ca şi cum ar fi răspuns bine la o lecție, a început să-mi povestească despre familia ei. Tatăl se îmbogățise în cîțiva ani cu minele de wolfram. Înainte lucra la o moșie, iar surorile mai mari erau crescute de o mătușă ; ea locuia cu tatăl la moşie și învăța ca externă, la Institut. Vîna și mergea cu bicicleta. Tatăl și cu ea se înțelegeau bine pe atunci, cînd erau la țară, pînă în ziua cînd au început să aibă bani și au venit să locuiască toți împreună. De atunci, cea care le poruncea în toate era mătușa, care se înverșuna s-o civilizeze pe ea și să-l subțieze pe taică-său, care acuma devenise un domn foarte plin de el fiindcă era bogat. Mi-a vorbit despre surorile ei mai mari : despre una din ele, cu un logodnic la Madrid, care nu era de loc pe placul familiei ei. Mi-i închipuiam pe toți, la ora cinei, micile lor discuții, cîte o lampă aprinsă și obloanele bine închise. Tăcerea, pașii de pe stradă. Şi pe ea între pereții aceia.

— Acuma, a spus ea, înainte de povestea cu facultatea, primul lucru pe care trebuie să i-l cer tatii este s-o lase pe sora mea să plece la Madrid şi să stea un timp acolo. Asta e mai important decît facultatea mea.

— Dar e majoră, nu-i așa ? De ce nu i-o cere chiar ea ?

— Cu ele nu se înțelege. Eu îi sînt cea mai dragă ; mă iubește mult.

A spus-o cu mîndrie, ca agățîndu-se, în ciuda celor întîmplate, de dragostea aceea, sau vrînd să-și dezvinovățească tatăl în ochii mei. N-am înțeles bine, dar n-am mai vrut să continui cu întrebările. Totuși, i-am atras atenția să se ocupe mai mult de ea, fiindcă era cea mai tînără din casă și că nu trebuia să se lase înăbușită de mediul familial, să nu se simtă prea legată din prea multă dragoste, și cu prea multe obligații pentru unii și alții. Că supunerea față de familie dăunează adesea. Limitează. Mă asculta cu ochii mari deschiși.

— Ce mult am vorbit, a spus apoi, ridicîndu-se. Și tot timpul numai despre mine. Plec, e foarte tîrziu. Or să mă certe.

— Nu-i lăsa să te certe, i-am spus, odată ajunși în stradă, cu multă convingere. Nu-i lăsa să te certe sub nici un motiv. Nu-i tîrziu ; am vorbit despre lucruri care te interesează, nu crezi ?

— Da, dar n-am cum să le explic celor de-acasă. De altfel, mi-e totuna dacă mă ceartă.

— Dacă îmi spui c-o să te certe, urc cu dumneata.

Am spus-o cu toată seriozitatea, și s-a speriat.

— Nu, nu. Li s-ar părea foarte ciudat. La revedere.

Am văzut-o dispărînd sub portalul casei, dar înainte s-a întors să mă privească.

— Mulțumesc, a spus. Mulțumesc pentru tot.

Am pornit cu pas grăbit spre pensiune pe străzile pustii și, privind ferestrele clădirilor, îmi închipuiam viața stătută și călduță care dospea îndărătul geamurilor, înăuntru.

Șaisprezece

CICĂ să-nvăț în salon. Că ce-i mania asta să-nvăț în camera mea cînd e așa de frig acolo, că ele nu mă deranjează de loc. Ca să nu mai stau să discut cu mătușa, nu i-am spun un „nu“ categoric, gîndindu-mă c-o să încerc să scap pe urmă într-un fel sau altul. Nu că n-ar fi bine să stau în salon. Diminețile, e drept, merge. Mi-au pus un tandur mic de partea cealaltă a paravanului, și cum paravanul e mare, mă pot izola destul de bine. Rău e după-amiază, cînd vin musafiri, orele astea de cînd mă întorc de la Institut pînă la masa de seară, și care sînt atît de plăcute pentru completarea jurnalului sau copiatul notițelor. La început credeam că persoanele care vin în vizită nici n-au să mă observe, după cît de lungă e camera, dar îmi dau imediat seama că se uită la lumina de la lampa mea, ca și cum ar vrea să iscodească ce se întîmplă de partea cealaltă a ferestrei necunoscute. Le aud murmurul conversației și nici nu mi-ar păsa dacă aș fi sigură că nu vorbesc despre mine, dar mă enervează să fiu supravegheată, și atunci îmi distrag atenția și încep să trag cu urechea la ce spun ; și într-adevăr, întotdeauna, mai devreme sau mai tîrziu, încep să vorbească despre mine. Cînd nu sfîrșesc prin a mă chema ele, ies eu, fiindcă nu mai pot îndura și prefer să mă vadă și să se potolească odată. Mătușa Concha zice să nu mai iau mutra asta de

martiră cînd vorbesc cu mine și-mi pun tot felul de întrebări, că n-o să mi se întîmple nici o nenorocire dacă mai am și eu de-a face cu oamenii.

— O să fii burduf de carte, nu mă îndoiesc, mi-a spus ea, dar la cei șaisprezece ani și ceva pe care-i ai, văd că nici să dai bună ziua nu știi, și, orice ai spune, eu zic că nici așa nu se poate trăi.

Acum le-a intrat în cap s-o aducă pe una, Petrita López, ca să ne împrietenim. Ideea i-a venit unei doamne care-a fost pe la noi zilele trecute și a ținut să mă cunoască, una din doamnele acelea care cînd te sărută te gîdilă cu mustața și te udă cu scuipat și pe urmă, după ce te-au sărutat, se dau la o parte și zic : „Mînca-o-ar mama, ce frumoasă s-a făcut !“ A zis că avea o nepoată exact în aceeași situație ca a mea, dar cum m-au strigat tocmai cînd își luau rămas bun și erau în continuarea unei discuții începute, desigur, înainte, n-am înțeles exact la ce se referea. Stătea în picioare, dar a mai întîrziat puțin pînă să plece.

— Sînt sigură c-o să fiți foarte bune prietene Și ea are nevoie de așa ceva, exact cum ai și tu. Ți-ar plăcea să fiți prietene ?

Întrebarea mă făcea să rîd, deoarece, cum nu văzusem nici măcar o fotografie de-a fetei, ar fi fost foarte ciudat să mă poată interesa prietenia ei. Am spus că eram foarte ocupată cu școala și că nu prea aveam timp, dar cred că nici măcar n-au ascultat ce spuneam. Discutau între ele și la un moment dat mi-a trecut mîna peste păr, cu un gest plin de compasiune, ca să-și sublinieze argumentele pe care le aducea. Mercedes a ridicat obiecția că ea o cunoaște pe Petrita, și că Petrita e mult mai matură. Parcă puneau la cale un tîrg.

— Aparență, simplă aparență, a zis doamna. În felul de-a fi și de-a reacționa seamănă cu fetița asta ca două picături de apă, vă spun eu, și la fel de retrasă și de timidă, absolut la fel !

Adjectivele astea, deși le auzeam perfect, le spunea cu capul întors spre mătușa Concha și spre Mercedes, cu voce mai scăzută, ascunzîndu-se după un rîs prefăcut. Am profitat ca să-mi iau rămas bun, spunînd că am mult de învățat.

În după-amiaza aceea venise Alicia să pregătim împreună traducerea la greacă, și cînd m-am întors la masa de lucru i-am povestit ce idioate sînt doamnele acelea care vin la noi, mi-am vărsat în fața ei tot focul. Ea n-a zis nimic, dar pe urmă, cînd ne-am apucat iar de traducere, a ridicat brusc capul.

— Eu mătușii tale nu-i plac de loc, nu-i așa ?

M-a luat atît de prin surprindere că m-am înroșit. Mătușa spune totdeauna despre ea „fata aia" și niciodată n-o salută decît atunci cînd n-are încotro.

— Și mie ce-mi pasă dacă-i placi sau nu, ești prietena mea, i-am răspuns. Nu mi-a spus nimic, nu știu.

— Dar eu am observat.

— Află că mi-e totuna. Sper că n-ai de gînd să nu mai vii din cauza asta.

— Nu.

De cînd a început să vină Alicia la mine, s-a discutat de mai multe ori în timpul meselor, că ce bine ar fi fost dacă anul ăsta nu m-aș mai fi înscris la Institut. Zic că atîta vreme cît era acolo și Gertru, mă rog, mai treacă-meargă, dar acum am pierdut orice contact cu fetele de familie. Eu nu vreau să-mi fac sînge rău și prefer să iau lucrurile mai cu bini-

șorul, că am avut destule necazuri acum în urmă cu Julia, care vrea să plece iarna asta la Madrid, iar logodnicul ei i-a scris o scrisoare tatei, și s-a iscat un scandal de-au ridicat toată casa în sus.

Aştept să se mai liniștească spiritele ca să stau de vorbă cu tata, că n-are rost să se supere şi pe mine. La urma urmelor acum sînt înscrisă, iar de Alicia nu s-au legat pînă acuma direct, așa că mă fac și eu că plouă. Încerc să trec cît mai neobservată cu putință. Mi-am dat seama de un lucru : că la noi acasă, ca să treci neobservată, e mai bine să faci zgomot şi să vorbeşti și să te bagi în conversația celorlalți decît să stai tăcută și să nu deranjezi pe nimeni. Ori de cîte ori mi-aduc aminte de asta, cînt în gura mare pe coridor și-mi iau un aer vesel : am început să mă uit la revistele de modă şi să-mi dau părerea despre rochiile surorilor mele și să spun ce soare frumos e dacă văd că-i senin afară. Am spus chiar și că vreau nişte pantofi noi.

Alicia, biata de ea, umblă foarte prost îmbrăcată şi probabil că suferă nițel de frig cu jacheta aia de taior pe care-o poartă peste rochia albăstrie. Zice că nu-i pasă, că are pielea tăbăcită, fiindcă a trăit mult într-un sat de lîngă Burgos, de unde e bunica ei, și care e unul din cele mai friguroase din Spania, şi că se scula cu noaptea-n cap și niciodată nu purta palton. O spune plină de mîndrie și mă atinge, cînd sîntem pe stradă, ca să văd că are totdeauna mîinile calde.

Mi-a vorbit mult despre satul bunicii ei, despre şeful gării care e unchiul ei, despre un heleşteu foarte mare, lîngă o bostănărie, despre serbările cu dans din timpul verii ; și despre treieriş. A locuit într-o vară la unchiul ei, la gară, și vedea cum trec

trenurile. Nu-i place să stea aici, i-ar plăcea să se facă învățătoare și să fie trimisă la țară, să trăiască lîngă bunica ei pînă ce-o muri și să-i învețe să citească și să scrie pe copiii de-acolo, pe care-i cunoaște pe toți.

Eu îi spun : „Bine, și să te măriți", dar ea începe să rîdă și zice că nu, că nici nu se gîndește la așa ceva ; mă întreabă dacă eu mă gîndesc

— Nu, nici eu. Dar chiar dacă nu mă gîndesc, tot o să mă mărit, îmi închipui. Ai dreptate, mai e pînă atunci.

Aliciei i-am spus cîte ceva despre profesorul de germană, despre cele două dăți cînd m-a însoțit acasă și despre lucrurile pe care mi le-a spus, iar într-o zi mi-a văzut jurnalul. Cum sîntem atît de prietene, nu mi-a venit să nu i-l arăt, dar pe urmă mi-a cam părut rău, nu că s-ar apuca să spună ceva cuiva, ci fiindcă are un fel special de-a fi, iar uneori nici nu poate pricepe unele lucruri. Zice că trebuie să mi se pară foarte vulgară.

— Da de unde, ce prostie. De ce spui asta ?

A rîs fiindcă rîde întotdeauna cînd e foarte convinsă de un lucru, dar pe care nu e în stare să-l explice limpede.

— Uite așa, fiindcă viața noastră o să fie foarte diferită. E destul să vezi lucrurile pe care le scrii tu, și pe care le gîndești. Ai să vezi că mai tîrziu, peste cîțiva ani, n-o să mai fim prietene, n-o să mai putem fi.

— Dar de ce ?

— Uite-așa. O să vezi.

— Bine, dar acuma sîntem prietene, Alicia Prietene la cataramă.

— Acuma da, mă rog.

Nu vorbește niciodată cu tristețe, dar are întotdeauna o siguranță care te convinge. M-am gîndit că poate are dreptate, că mă agăț de ea numai fiindcă mă simt un pic singură, fără Gertru. Fără îndoială că e complet diferită de Gertru, mult mai prozaică și mai puțin preocupată să se analizeze, pudică. Uneori mă face să mă rușinez de fanteziile mele. Am întrebat-o de ce nu ține un jurnal și mi-a spus să nu mă supăr, dar că i se pare un lucru bun pentru cine n-are nimic de făcut — ea, cînd nu învață, trebuie s-o ajute pe mama ei vitregă să pregătească masa sau să le pună bigudiuri clientelor. În altă zi, i-am vorbit despre culoarea pe care o capătă rîul pe înserat și am întrebat-o dacă nu i se părea minunată atunci cînd apunea soarele, și mi-a răspuns că nu observase așa ceva niciodată.

— Dar cum se poate ? De la fereastra ta nu se vede rîul ?

— Ba da. Dar n-am fost atentă. Mie mi se pare un lucru atît de firesc, că nu-i dau nici o importanță. Un rîu ca oricare altul. Apă care curge.

Zice că m-am îndrăgostit de profesorul de germană, că toată ziua-bună ziua nu vorbesc decît despre el. Chiar cînd n-are nici o legătură cu restul discuției. În ziua cînd a spus asta m-am cam supărat pe ea și de atunci vorbim mai puțin și ne întîlnim numai ca să învățăm împreună. Toată ziua învățăm. Am mai mult spor cu ea decît cu oricine. Sînt, pe zi ce trece, tot mai hotărîtă să urmez facultatea.

Azi am întîlnit-o pe Julia care tocmai ieșea pe poarta casei cînd mă întorceam eu de la școală. Am întrebat-o unde se duce.

— Nu știu. Poate la cinema sau să fac o plimbare.

— Singură ?

— Da. M-am certat cu Mercedes, n-o mai suport. De ce nu vii cu mine ? Sau ai de învățat ?

— Ba nu, vin cu tine.

Julia mi-a povestit că Mercedes e în toane foarte rele zilele astea din cauza unui băiat care-a ieșit cîtva timp cu ea, iar acuma nici n-o mai bagă în seamă, un oarecare Federico. Nu știam ca Mercedes să fi ieșit vreodată cu un băiat, întotdeauna a spus că pe bărbați îi urăște din principiu. Am întrebat-o pe Julia cum era băiatul acela.

— O nulitate, un bețiv, un idiot. A ieșit cu ea numai ca să-și bată joc. Înainte era prieten cu mine, dar acuma nici nu-i mai vorbesc. Mercedes a făcut pe caraghioasa cu el, l-a căutat într-una, și-a făcut niște iluzii nemaipomenite. Zicea că nu, dar toate prietenele ei au observat. Bagă de seamă că eu am prevenit-o, dar degeaba. Cum a avut așa de puțin de-a face cu băieții. Acuma în schimb îl face de două parale, zice că de ea n-o să-și bată joc nici el nici nimeni altcineva. E imposibilă, nici nu poți vorbi cu ea. Pe mine, mai ales, nu mă poate vedea în ochi. Nu știu cum de nu-ți dai și tu seama, n-o vezi ce întoarsă pe dos e ? Adu-ți aminte de ieri, cum s-a certat cu tine așa, din senin, pentru povestea aceea cu nepoata comandantului, ce i-o fi păsînd ei de asta, nu știu.

Nepoata comandantului e Petrita López, fata aceea pe care vor s-o aducă la noi ca să ne împrietenim. Ieri i-am spus lui Mercedes că au început să mă plictisească de-a binelea și că n-am nevoie de nici o prietenă, iar ea s-a supărat foc. Dar cum și

ea şi mătuşa Concha se supără de atîtea lucruri în decursul unei zile, nici nu m-am sinchisit. Îmi pare rău pentru Mercedes, deşi n-o iubesc prea mult, că pe zi ce trece devine tot mai izolată şi mai orgolioasă, intransigentă ca şi mătuşa Concha. Pînă şi la expresia feţii a început să-i semene. Mi-a spus Julia că împlineşte treizeci de ani în februarie, eu credeam că douăzeci şi nouă.

— Şi ce e rău, e că nu se mai mărită, ce să se mărite ? Cu firea pe care-o are, crezi c-o să găsească pe cineva care s-o suporte ?

N-am fost la cinema. Am început să vorbim şi să ne plimbăm, şi-n cele din urmă Julia şi-a recăpătat buna dispoziţie. E hotărîtă să se ducă la Madrid, de Anul Nou, cu orice preţ. Zice că ori cu voie, ori fără voie, tot se duce. Întîi are să stea la unchii noştri, pe urmă îşi caută acolo ceva de lucru pînă se mărită, fiindcă Miguel, cel puţin un an de zile de acum încolo, nu se poate însura, nu i-au reuşit nişte lucrări pe care conta ca să poată pune ceva bani deoparte.

— Dar aş prefera să mă duc fără scandal, în măsura posibilului, bineînţeles. Poate vorbeşti tu cu tata, Tali, drăguţo, că aşa mi-ai promis.

— Da, n-am uitat, dar caut momentul potrivit. Mi s-a părut că zilele astea nu prea ar fi căzut bine, cu scrisoarea aceea pe care i-a scris-o Miguel.

— Ascultă, eu cred că în fond tatei i-a plăcut că i-a scris. Scrisoarea e bine ticluită, nu se leagă de nimeni, am citit-o. Puţin cam dură, mă rog, dar aşa şi trebuie să fie, ca să înţeleagă. Dacă mătuşa n-ar fi băgat fitiluri, tata ar fi fost încîntat. Dar, îţi spun, sînt sătulă. Nu ştii ce-i aia să trebuiască să-i perii

pe toți cît e ziulica de mare. Sînt hotărîtă, plec la Madrid, plec, fie ce-o fi, nu crezi ?

— Sigur că da. Dar ce ai de gînd să lucrezi ?

— O să vedem. Miguel zice că e ușor. Totul e să ajung acolo.

Îmi povestea toate lucrurile astea cu atîta însuflețire, încît nici măcar nu m-a întrebat o singură dată unde mergem, am umblat pe-o mulțime de străzi. Deodată, a izbucnit în rîs.

— Tali, știi pe unde am luat-o ?

— Nu.

— Prin cartierul chinezesc.

— Bun, și ce-i cu asta ?

— Nimic, n-am mai fost niciodată.

Erau niște străzi foarte singuratice, cu felinare înalte, case de ciment cu un etaj sau două, fără prăvălii. Multe ferestre erau închise. Ne-a oprit un om cu un cîine, să ne întrebe dacă știam de barul Terezei, și i-am spus că nu. Julia trăgea de mine, strîngîndu-mă tare de braț. Se făcuse destul de întuneric.

— Nu ți-e un pic frică ? m-a întrebat, grăbind pasul.

— Mie, nu. N-o lua așa repede.

— Mi-e frig. Nici mie nu mi-e frică, să nu-ți închipui așa ceva.

— Dar de ce-ar trebui să-ți fie frică ?

Am ieșit din nou pe niște străzi cunoscute. La biserica sfîntul Tomás băteau clopotele pentru vecernie și în ușă se vedeau siluetele unor femei. Am trecut trotuarul celălalt. Ieșiseră stelele. Cînd tre-

ceam pe strada Correo, Julia s-a oprit în fața unui portal.

— Vrei să urcăm nițel pînă la Elvira ?

— Care Elvira ?

— Elvira Domínguez. Zilele trecute tocmai m-a întrebat de tine.

— Bine.

Am urcat. Elvira se culcase fiindcă o durea puțin capul, dar servitoarea nu știa și ne-a condus în camera ei. Are o odaie foarte drăguță. Cred că s-a speriat puțin auzînd-o pe Julia că-i cere voie să intre și a început să strîngă grăbită niște hîrtii de pe noptieră, ca mine cînd vreau să-mi dosesc jurnalul. Poate că și ea ține un jurnal. S-a sculat din pat și s-a așezat pe marginea lui.

— Eram gata să mă scol, pe cuvînt, nu știu dacă să rămîn în pat sau să mă dau jos.

— Dar ce ai ? o întrebă Julia. Febră ?

— Nu, n-am febră. Nu știu, sînt deprimată. Bine, hai, mă scol, că dacă nu...

— Fă ce vrei, nu te ocupa de noi, stăm doar o clipă.

A zis că n-o deranjăm, dar era distrată. Și-a pus un halat și a început să umble prin cameră, așezînd lucrurile pe rafturi și schimbîndu-și tot timpul poziția, în timp ce ne vorbea.

— Cînd te măriți, în sfîrșit ? i-a spus Julia.

— Nu știu, dar curînd.

Eu nu știam că Elvira trebuia să se mărite. Am început să mă uit la cotoarele cărților. A venit în spatele meu și a început să mă întrebe despre Institut și despre profesorii pe care îi cunoaște ea. Am rîs de m-am prăpădit cînd a început să-l imite pe cel de Religie, parcă l-aș fi auzit chiar pe el. A

spus parabola omului care cobora de la Ierusalim spre Ierihon şi l-au atacat nişte hoţi. Chiar alaltăieri ne-a predat-o don Abi, şi a rostit exact aceleaşi cuvinte, luîndu-şi exact aceeaşi mutră. Apoi m-a întrebat cum merg lecţiile de limbi străine şi mi s-a părut că-i mai trecuse proasta dispoziţie de la venirea noastră. Am început să-i vorbesc de profesorul de germană, despre orele pe care le facem cu el plimbîndu-ne ; eram foarte însufleţită, fiindcă ea mă asculta şi-mi urmărea fiecare cuvînt ; a zis că-l cunoaşte un pic. În timp ce vorbeam despre profesorul de germană mi se părea că sîntem foarte bune prietene, fiindcă nu stau de vorbă cu nimeni despre el şi aş fi rămas la ea toată după-amiaza. De aceea m-a supărat ce-a spus Julia, cînd am plecat de acolo

— Elvira asta e o ipocrită.

— De ce ?

— Fiindcă zice că pe profesorul ăsta îl cunoaşte un pic, or eu cred că stă cu ei de dimineaţa pînă seara.

— Cu care ei ? Şi unde ?

— Cu ea şi cu frate-său şi cu maică-sa şi cu logodnicul ei. Acolo, acasă la ei. Nu e unul slab, cu părul cărunt, aşa, în părţi ? Cu ochelari fără ramă ?

— Ba da.

— Sigur, el e. Se spune că e cam îndrăgostită de el.

Eu nu pricepeam nimic.

— Dar cum să fie îndrăgostită de el ? Nu zici că trebuie să se mărite ? Că doar nu s-o fi măritînd cu el !

— Nu, frate, nu înţelegi, nimic. Se mărită cu Emilio del Yerro.

O întreagă încurcătură. N-am vrut să mai întreb nimic, lucrurile pe care le spun surorile mele sînt întotdeauna încîlcite. Dar m-am întristat puțin la gîndul că pe profesorul de germană îl cunoaşte atîta lume.

Azi a venit a doua oară Petrita López. Prima dată am fost așa de nesuferită că nu înțeleg cum de-a mai putut să vină la noi. A rămas la masă. Mercedes a intrat la mine în cameră, unde eram noi, și a spus : „Să rămînă la masă şi Petrita, dacă vrea", cu tonul firesc cu care şi le invită pe prietenele ei. Iar Petrita a zis că bine, rămîne. E o bleagă care-ți face milă. Nu că ar fi fată rea, dar întîi te scoate din sărite cu mutra pe care o are, o frumusețe de revistă, cu buzele foarte vopsite şi părul pieptănat coc, strîns la ceafă. Ai zice că ai de-a face cu o fată mai mare, îndrăzneață foc, şi pe urmă vezi că e așa de timidă și de proastă că i se potriveşte ca nuca în perete că se piaptănă în felul ăsta, și are și un corp de domnişoară. Azi mi-era milă de ea şi i-am vorbit un pic mai mult decît în prima zi, deși a trebuit să fac mari eforturi ca să leg cît de cît o conversație. După cît se pare, e un fel de verişoară de departe de-a lui Gertru, şi mi-a spus un lucru despre care nu știu dacă o fi adevărat, dar m-a lăsat cu gura căscată de uimire. Cică logodnicul lui Gertru e un neruşinat de n-are pereche și că la ea acasă a auzit vorbindu-se că atunci cînd se duce la Madrid trăiește cu o doamnă străină.

— Bine, dar de ce nu-i spui și lui Gertru? am întrebat-o.

— Nu, că eu cred că și ea trebuie să-şi închipuie cîte ceva. E limpede că-i plac şi alte fete, afară de

ea, trebuie s-o știe cu vîrf și îndesat, și mi se pare că s-a și certat cu el de mai multe ori din cauza asta.

— Dar atunci de ce nu-l lasă ?

— Fiindcă l-o fi iubind. Tu să nu vorbești cu nimeni despre asta.

Eram indignată, cum să iubească un asemenea individ, nu se poate să-l iubească.

Au vorbit despre ea și la masă, zicînd că a venit soacră-sa și c-o cer săptămîna care vine. Surorile mele erau de părere că o nuntă atît de pripită o să dea de bîrfit gurilor rele.

Imediat după masă m-am dus la Institut. Mătușa Concha voia să lipsesc azi de la ore și să merg cu Petrita la cinema, dar eu am spus că nu puteam. Am plecat împreună.

— Să mai vii pe la noi, i-a spus mătușa Concha în ușă. Să vedem dacă aranjați ceva cu lecțiile de desen.

Vor să luăm un profesor de desen pentru noi două, fiindcă ea se pricepe să deseneze, dar singură nu-i face plăcere să ia lecții. Ca si cum ar fi vorba de făcut sau de ne-făcut plăcere. Și-n plus, ce legătură oi fi avînd eu cu ce-i face ei plăcere ? M-a însoțit o bucată bună, aproape pînă la Institut. Mă plictisește de moarte fata asta, mă apucă durerea de cap cînd mă gîndesc c-o să vină iar pe la noi.

Am ajuns la școală foarte prost dispusă. Azi aveam germana. Am stat în clasă fiindcă ploua un pic, și-n plus profesorul găsește acuma tot felul de pretexte ca să nu mai ieșim la plimbare, s-o fi săturat. În timpul orei l-am privit tot timpul și mi s-a părut omul cel mai apropiat din lume, cel mai

bun prieten al meu. La ieşire m-am făcut că ne întîlnim din întîmplare, chiar în uşă, toată ora fusesem hotărîtă să-i vorbesc la plecare. L-am întrebat ceva în legătură c-o nelămurire pe care-o aveam la germană, ca să am un pretext și să-l fac să stea cu mine de vorbă. Ştiu că toate fetele s-au uitat la noi, dar prea puţin mă sinchisesc cu de asta.

— E adevărat că la mine acasă nu-i de trăit, i-am spus pe neaşteptate, fără să ridic ochii din cartea pe care o țineam deschisă, sprijinind-o de perete.

Mi s-a părut că rîde puțin.

— De ce spui asta ? Ce s-a întîmplat ?

Nu pot să sufăr să-l văd că rîde. Dădusem o mare dovadă de curaj oprindu-l ca să-i vorbesc, dar acum curajul mă părăsea, nu ştiam cum să continui.

— Nimic, așa, făceam aluzie la ceea ce-am vorbit despre ai mei, am zis eu, șovăind. Aveați dreptate. Familia parcă te distruge, nu știu. Azi negreșit vorbesc cu tata.

— Minunat, mă bucur. Să vedem dacă reuşeşti să-l convingi !

Şi-a luat rămas bun. Cred că se grăbea. M-am închis în W.C. şi am plîns. Cînd am ieșit de acolo, toate prietenele mele plecaseră. Am coborît povîrnişul singură, agale, lăsînd ploaia să mă bată pe obraz. Din pricina aversei apa săpa niște pîraie imense și asta îmi plăcea.

Tata încă nu sosise cînd m-am întors acasă. A venit exact la ora cînd ne așezam la masă. Nu puteam nici să mănînc, nu putusem nici să citesc şi nici să fac altceva în tot răstimpul acesta, aşteptîndu-l. Mi se punea un nod în gît cînd îl priveam

pe tata mîncîndu-şi în tăcere cartofii. Apoi a început să vorbească despre un domn care se duce la Cazino şi spunea că nu ştie să joace *mus*, că toţi îşi bat joc de el în timpul partidei. Nu era nici bine dispus, nici prost dispus, nu se uita la nici una dintre noi cînd vorbea. Îl simţeam mai departe de mine ca oricînd şi mi se părea cu neputinţă să-i pot vorbi, dar eram sigură c-o să mă încumet. După ce-a mîncat, a făcut o pasienţă ; eu stăteam în faţa lui, tăcută. Apoi a luat ziarul şi ne-a spus noapte bună. Am aşteptat niţel, pînă ce am socotit că s-a dezbrăcat şi s-a băgat în pat ; două discuri de flamenco şi jumătate din emisiunea destinată publicităţii. Atunci am spus noapte bună ca în toate serile. Pe coridor, sub uşa tatei, se zărea o dîră de lumină de la lampa lui verde. Am ciocănit cu degetul.

— Cine e ? Intră !

De cît timp nu mai intrasem în camera tatei la ora asta ! A crezut că venisem să-l scarpin pe spate, ca atunci cînd locuiam la Valdespino, şi, fără să lase ziarul din mînă, s-a întors pe o parte şi şi-a ridicat puţin pijamaua.

— Bravo, fetiţo, se-ntorc vremurile bune.

Ce greu mi-era ; mi-era cumplit de greu. Am îngenuncheat pe covor şi acolo, fără să-i văd faţa, scărpinîndu-l în sus şi-n jos, în sus şi-n jos, am început să vorbesc nu ştiu nici eu cum şi i-am spus totul pe nerăsuflate. Că noi creştem mari şi el nu vrea să observe asta, că mătuşa Concha vrea să facă din noi nişte toante, că ne învaţă numai cum să vînăm un logodnic bogat şi să fim cît mai înapoiate cu putinţă, să nu ştim nimic şi să nu ne bucurăm de nimic, zăvorîte ca mătasea fină care se ţine în sipet şi lucruri din astea pe care le tot

spune ea mereu. Am adus vorba despre logodnicul Juliei, am început să-i iau apărarea și să spun că e un băiat extraordinar. Eu nu-l cunosc, dar tata nu știe asta, îmi închipuiam că eu eram cea care trebuie să se mărite, și deodată mi-am dat seama că nu mă gîndeam la Miguel, ci că aveam în ochi figura profesorului de germană.

— Tată, i-am spus, înainte nu erai așa, începi să semeni cu mătușa, ni-e frică de tine și te simțim străin ca și pe mătușa.

Tata era foarte descumpănit. S-a întors spre mine, care rămăsesem tăcută, șezînd jos pe covor, și m-a privit, fără să știe ce să spună.

— Ce-i cu toate astea ? De ce îmi spui totul așa deodată tocmai tu ?

Era foarte mîhnit, dar nu înțelegea că voiam să-l ajut să fie mai sincer, să-și dea seama de ceea ce se petrece în jurul lui. N-am reușit să ne înțelegem, am priceput că așa ceva e cu neputință, și i-am văzut și toată lașitatea.

— Cere-mi ce vrei, mi-a spus el. Dar nu-mi mai vorbi așa. Îți dau totul, vă dau întotdeauna totul, tinerii n-au inimă. Spune-mi ce vrei de la mine, și dacă pot am să-ți dau.

Am izbucnit în plîns, în clipa aceea nu știam ce trebuie să-i cer. Nu voiam decît să mă consoleze și să mă înțeleagă. I-am vorbit de Gertru, de Mercedes, de Petrita, de lucruri care mă apasă pe inimă, dar am fost incoerentă. I-am spus că dacă e vorba să fiu o femeie resemnată și rezonabilă, prefer să nu mai trăiesc.

— Înainte, cînd eram mică, tată, cînd vînam la Valdespino, îți aduci aminte, ție îți plăcea să fiu

sălbatică, să nu respect nimic. Îți plăcea să protestez. ziceai că-ți aduceam aminte de mama.

M-a privit pe sub ochelari.

— Lucrurile se schimbă, fata mea. Acum trăim altfel. Într-un fel, mai bine. Nu poți să fii mereu cum erai la zece ani.

Mi-a vorbit de bani, de asigurări și de drepturi. Mie mi s-au uscat încet-încet lacrimile, dar eram din ce în ce mai tristă. Cum n-am mai spus nimic, credea că m-a convins, dar eu nici nu-l auzeam. Vorbea pe un ton din ce în ce mai sigur și mai satisfăcut, mai găunos, și rostea niște fraze frumoase pe care și le asculta desigur ca cineva care cîștigă un proces.

— La revedere, tată, mi-e somn, i-am spus într-un moment de pauză.

I-am aranjat la loc pijamua și l-am sărutat pe frunte.

— Iartă-mă că te-am deranjat.

El m-a strîns tare în brațe.

— Ești nervoasă, fetița mea, de atîta învățat, te înțeleg. Mai vorbim și altă dată dacă vrei. Și cere-mi tot ce-ți trebuie. Tăticul tău e aici pentru tot ce ai tu nevoie. Dar și mătușa Concha e bună. Ai fost nedreaptă cu ea. Trebuie s-o iubești și pe mătușa.

Despre facultate nu i-am spus nimic.

Am adormit foarte tîrziu, scriindu-mi jurnalul.

Şaptesprezece

DE CÎND venise mama lui Angel, Gertru nu-şi mai vedea logodnicul aproape de loc. Totdeauna era la cumpărături, sau la cinema, sau la masă cu soacra. Era o doamnă opulentă, cu părul vopsit în roşu şi cu multe bijuterii. Uneori mergeau toţi trei, şi hotărîseră împreună ca nunta să fie făcută repede, că dacă nu, mama lui Angel, care pleca în Argentina la nişte rude pentru o jumătate de an, nu putea fi de faţă.

— Iar s-o lase pentru mai tîrziu, nu vrea el, explicau părinţii lui Gertru prietenilor lor. Zice că de ce să stea să mai aştepte ? Adevărul e că un băiat ca Angel, cu viitorul asigurat, şi care nu mai e un copil...

— Dar Gertru ar putea aştepta, aşa tinerică...

— Da, vedeţi, dar el nici nu vrea să audă de una ca asta.

Gertru avea mai mulţi fraţi necăsătoriţi şi o soră măritată, Josefina, care nu venise să-i vadă cam de mult, fiindcă se căsătorise împotriva voinţei familiei, şi care nici acum nu trecea prea des pe la ei. într-o zi, Gertru se duse s-o vadă. Locuia aproape de rîu, într-o căsuţă modestă. Împletea un jerseu pentru copil şi purta părul lins, strîns într-un fel destul de comun, iar unghiile îi erau nefăcute. Tocmai se întorsese dintr-un sat din munţi unde locuiau părinţii soţului ei ; în casă era mare dezordine, iar

copilul avea tuse măgărească. Toate astea i le povesti lui Gertru pe un ton opac și uniform, fără a slăbi din ochi mîneca jerseului care creștea imperceptibil pe andrele. Gertru se așezase în fața ei și o privea. Îi mai spuse și că nu se simțea bine, fiindcă în aprilie aștepta al doilea copil.

— De sarcina asta să nu-i spui încă nimic mamei, știi, de ce să-și facă griji de pe acuma?

Vestea căsătoriei lui Gertru o primi fără să dea semne nici de bucurie, nici de uimire. Ridică doar capul și spuse:

— Aveai tot timpul, fetițo. E drept că pari mai mare, te-ai schimbat mult.

Gertru purta tocuri și stătea picior peste picior. Josefina îi privi șoldurile, pîntecele plat sub sveterul strîns pe corp. Pe cînd nu se măritase încă, doamnele din Fuenterrabía îi spuneau mamei ei, verile: „Fata ta, ce linie! Nu că e frumoasă, dar are siluetă." Înota, dormea după-amiezile, mînca de toate. Nu era greu, atunci, să fii în formă. În vara asta, urmase sfatul altor prietene de-ale ei, tot măritate, și se îngrijise ceva mai mult, se dusese din cînd în cînd la coafor, își depilase părul de pe picioare, dar erau lucruri care-ți luau timp și se făceau fără chef, fără nici o plăcere, cu copilul căruia trebuia să-i dai încă să sugă din trei în trei ore. Oftă.

— Mă bucur că te măriți, Gertru, fetițo. Și cînd zici că vine să te ceară?

— Luni, la noi acasă, ca să serbăm și ziua mea de naștere. Să vii neapărat. Să vină și Oscar. Lydia vrea să fie lume multă, chiar și-o sută de persoane,

plătește ca totul. O să servească gustările oberul de la *Castilla*, cu chelneri de-acolo și cu de toate

— Lydia o cheamă pe soacra ta ?

— Da.

— Ce nume frumos. Cred că-i foarte tînără.

— Foarte. S-a măritat la vîrsta pe care-o am eu acuma și n-a avut decît un singur copil, pe el. În plus, se îngrijește foarte mult.

— Pe semne că are bani, nu-i așa ?

— Oho, grămezi nu alta. Nici nu mai țin minte cîte cadouri mi-a făcut pînă acum, mă iubește foarte mult, zice că parc-aș fi fata ei. Toată ziua sînt cu ea. După ce mă cere, mă ia cu ea la Madrid ca să aleg grosul trusoului. Totul la Zaid.

— Ce noroc. Am să-i spun lui Oscar. Ar trebui să-mi fac o rochie, dar n-o să am timp.

— Pot să-ți dau eu una.

— Nu, dragă, tu ești mult mai subțire, o să mă aranjez eu.

Rămase pe gînduri, în timp ce număra ochiurile care-i mai rămăseseră pînă să înceapă să scadă Greșise. Desfăcu și continuă cu mai multă grijă. La fiecare rînd, înainte de-a începe următorul, ridica ochii să se odihnească și se uita pe geam. Gertru își luă rămas bun. După ce plecă, se trezi copilul, plîngînd. Josefina își întrerupse lucrul, dar nu se simți în stare să se ridice și să se ducă să vadă ce are. O să-și pună rochia maro, dar după ce-o s-o aranjeze puțin. O să-i facă un decolteu rotund, n-o să se ducă îmbrăcată ca o paparudă la o primire cu atîta lume Să văd dacă vrea să vină și Oscar, poate că nu vrea, în ultima vreme era așa de acru. Spunea tot timpul :

„Mă plictisești“, și trîntea ușile. Nu-și mai aducea niciodată prietenii să bea cafea, ca la început.

Gertru vorbi despre ea cu soacră-sa :

— Am întîrziat fiindcă-am stat un pic mai mult cu sora mea. M-am întristat văzînd-o. Cred că nu e prea fericită.

— Nimeni nu e complet fericit pe lumea asta, fata mea. Fiecare își poartă crucea.

Lydia se umfla toată în pene cînd putea să plaseze cîte-o asemenea frază, rod al multor ani de experiență.

— Arată cam prost, zise Gertru. Trebuie să fi suferit mult pentru ceea ce i-au făcut cei de-acasă. Poate că acuma mă invidiază. A fost cam ciudată cu mine.

Simți mîna Lydiei așezîndu-i-se pe umăr.

— Nu gîndi astfel, fata mea.

— Dacă vine luni, încercați să fiți drăguță cu ea, să-i vorbiți mai mult, vreți ? Am să v-o prezint.

Gertru își ridică ochii aproape plini de lacrimi spre obrazul acela argăsit de masaje și așteptă răspunsul. Văzu o sclipire de duioșie în ochii de păpușă ai soacrei sale.

— Sigur, fetițo. Îi facem și ei un cadou, dacă vrei, un cadou frumos. Ești atît de bună ! Dar nu-mi mai spune dumneavoastră !

Erau în holul de la *Gran Hotel*, în colțul unde se afla barul, așteptîndu-l pe Angel care urcase pînă în studioul lui Yoni cu prietenii. Se așezaseră pe niște taburete de plastic roșu. Pe Gertru o amuza să stea cocoțată pe taburetele acelea înalte sorbind un suc de roșii. Lydia era foarte modernă și se îmbrăca cu mult gust. O îndruma și pe ea și-i spunea tot timpul ce trebuie să-și pună în fiecare mo-

ment al zilei. De exemplu, nu mai purta niciodată culori prost combinate, și nici jachete pe sub mantou.

— Doamne, jachetele astea, spusese Lydia, toate fetele din provincie muriți după jachete. Stricați ansamblurile cele mai nostime trîntindu-le deasupra cîte-o jachetă. Peste bluza de mătasă naturală, nimic, fetițo. Ce, ți-e așa de frig ?

Și dușuri reci, și gimnastică, și o cremă ușoară la culcare. Gertru îi urma toate sfaturile de frumusețe fiindcă o auzise spunînd că femeile trebuie să se pregătească din fragedă copilărie pentru a nu îmbătrîni. Lydiei îi plăcea s-o vadă pe Gertru sorbindu-i cuvintele, parcă ar fi fost cele zece porunci, și uneori, cînd se simțea generoasă, îi lăuda docilitatea, ca un maestru care își stimulează discipolul.

— Te-ai și schimbat de cînd am venit eu. Nu ți-au spus-o și prietenele tale ?

— Nu.

— Lui Angel însă i-au spus-o toți.

— Ce i-au spus ? Cine ? Nu-mi povestește nimic

— Probabil că n-o fi vrînd să ți se urce la cap, de asta nu-ți spune. Au observat că te-ai făcut foarte frumoasă acum, mi-au repetat-o și mie.

— Prietenii lui ?

— Da, Yoni și sora lui, mai ales. Tot grupul ăsta.

Gertru se uită la ceas. Se făcuse tîrziu, și Angel nu mai cobora. O întrebă pe Lydia dacă îi plăcea Teresa, sora lui Yoni, și prietenele ei. Lydia era foarte modernă, însă catolică sută la sută. Ceea ce admira cel mai mult la Gertru era nevinovăția ei.

— Nu sînt fete pentru tine, asta-i sigur, hotărî ea.

— Dar Angel le simpatizează foarte mult, îi place să ies cu ele. Dar nici mie nu-mi plac.

— Asta fiindcă Angel e cam zvăpăiat. Dar vezi că știe să aleagă. Ca să se-nsoare, a făcut o alegere foarte bună cu tine. Să vedem dacă acum, după ce vă căsătoriți, îl facem să se adune nițeluș de pe drumuri.

Vorbea de multe ori la plural, ca și cum s-ar fi măritat amîndouă.

Angel veni puțin băut, le luă de după gît, cuprinzîndu-le pe amîndouă în aceeași îmbrățișare ; spuse că se simte foarte fericit între mama și logodnica lui, și ceru un San Patricio. Începu să fredoneze un cîntec flamenco care spunea ceva despre mamă și despre logodnică și despre Fecioara din San Gil. Gertru se întristă, nu îndrăznea să-i spună să nu mai bea. Își reaminti de sora ei. Ori de cîte ori se întrista de ceva începeau să-i vină în minte toate celelalte lucruri care puteau să-i mărească mihnirea. Angel o săruta pe maică-sa și, în același timp, își cobora mîna stîngă cu care o ținea pe ea de talie ca să-i mîngîie șoldurile. Lydia rîdea de sărutările lui, îi spunea că se prostește. Apoi, destul de tîrziu, Angel o conduse pe Gertru acasă, iar Lydia rămase acolo. În poarta casei o sărută și iar o sărută și o ciupi tare de tot, dar nu-și spuseră nimic, deși ea se apăra tot timpul.

— Angel, hai să vorbim puțin. Nu stăm de vorbă aproape niciodată.

— Dar de ce vrei să stăm de vorbă, prostuțo ?

— Hai, fugi de-aici, ai băut.

— Sigur, de bucurie, ca să-mi sărbătoresc fericirea de-a mă însura cu tine curînd. Dacă nu beau zilele astea, cînd să mai beau ?

— Fugi, fugi îți spun.

Sosi ziua pețitului și Gertru aproape că nu apucase să vorbească cu el nici măcar o jumătate de oră. Toate modelele de mobilă și toate cumpărăturile pe care le aveau de făcut fuseseră hotărîte de Lydia. Urmau să aibă două apartamente, unul aici și altul la Madrid. Apoi Lydia avea să le aranjeze, după gustul ei, o căsuță la moșia lor din Andalucía. Gertru era năucită în zilele acelea de forfota croitoreselor, orele de gimnastică, mesele în oraș cu soacra, electricienii și tîmplarii din noul ei apartament, invitații la cocktailul de cerere în căsătorie. Scria așa, COCKTAIL DE CERERE ÎN CĂSĂTORIE, pe niște cartonașe lunguiețe de culoarea năutului, cu inițialele numelor lor de familie înlănțuite. Ea a scris adresele pe plicuri în mod mecanic, așa cum i-au spus părinții ei și Angel. Numai dintr-unul din ele, înainte de a-l lipi, a scos invitația și a scris într-un colț : „Tali, nu vreau să lipsești tocmai tu. Nu lipsi, te rog. G."

Natalia și surorile ei primiră invitația a doua zi. Natalia spuse că nu voia să se ducă.

— Găsiți voi un pretext, îi spuneți că mi s-a făcut rău.

— Dar, Tali, pentru Dumnezeu, cum o să creadă așa ceva ? Vezi ce mult insistă, nu-i poți face figura asta.

— O să mă plictisesc, n-o să știu unde să stau nu cunosc pe nimeni.

— O cunoști pe ea, doar ați fost prietene bune.

— Păi tocmai de asta, fiindcă nu mai sîntem Sînt sigură că nici n-o să mă bage în seamă. Insistă din politețe.

— Nu, frate, dacă-ți spun că ne întreabă de tine toată ziua

În cele din urmă o convinseră. Tali își puse o rochie cu picățele pe care și-o făcuse pentru sărbători, dar n-o purtase încă niciodată.

— Cea mai bună ocazie, zise mătușa Concha, uitîndu-se la ea înainte de plecare. Vezi, fată dragă, vezi că dacă te aranjezi puțin pari de nerecunoscut? Hai, sărută-mă și petrecere bună.

Era prima oară cînd cele trei surori se duceau împreună la o petrecere.

Pe stradă, înainte de-a ajunge, se întîlniră cu Isabel, Goyita și alte fete care erau și ele invitate, și-și continuară drumul împreună. Se uitară la Tali, unele o cunoșteau, altele nu. Spuseră că era foarte drăguță. Făceau multă zarvă mergînd, ca și cum rîsul le-ar fi ajutat să nu se simtă prost că sînt atît de multe și că sînt îmbrăcate de sărbătoare pe sub paltoane. Le sunau tocurile înalte pe asfalt și le ieșeau aburi din gură cînd vorbeau.

— Fetelor, ce frig e! Haidem fuga, fuguța!

— Ia-mă de braț. Stai să-mi mut geanta.

Chiar înainte de-a se deschide ușa, se auzea gălăgia dinăuntru. Le deschise un fecior cu mănuși albe și le luă paltoanele. Schimbaseră puțin aranjamentul de la intrare. Toate odăile erau luminate puternic. Tali trase cu coada ochiului, în timp ce înainta pe coridor spre ușa camerei unde ea și Gertru învățau de obicei și unde, într-o noapte de mai, cînd cu zarva examenelor, rămăsese să doarmă. Ieși să le întîmpine Josefina și le conduse în salonul din fund. Mirosea tare a tuberoze. Gertru nu se zărea pe nicăieri.

— E în sufragerie, cu oamenii mari, le explică Josefina. O să vină imediat, cînd se termină cere-

monia cererii în căsătorie. Tu, Tali, ce drăguță te-ai făcut, ai mai crescut. Sînt cel puțin doi ani de cînd nu te-am văzut.

— Da, zise Tali Dinainte de-a te mărita.

— E adevărat, dar de ce nu intri ?

În prag, pe jumătate ascunsă de rochiile celorlalte, Natalia se simți intimidată și-i veni s-o ia la fugă. La mijloc era o masă lungă, plină cu sandvișuri, cu fripturi și cu băuturi, înconjurată de-o mulțime de persoane necunoscute care se priveau și gesticulau unele spre altele. Toată lumea era în picioare. Se gîndi că i-ar plăcea să fie în partea cealaltă, înghesuită între perete și masă, și le urmă pe Mercedes și pe Josefina care se îndreptau într-acolo. Era greu de trecut. Pe drum, un chelner le oferi o tavă cu pahare de diferite forme.

— Jerez, limonadă, șampanie, gin... spunea el, înclinîndu-se.

Tali luă un pahar oarecare și de îndată ce ajunse lîngă perete și se putu sprijini, îl bău pe nerăsuflate. Lîngă ea, Mercedes începu să vorbească cu Josefina și cu alte femei măritate, care formau acolo un grup. Erau de vîrsta lui Mercedes, ieșiseră cu ea cînd erau necăsătorite, dar acum își aveau casa și copiii lor. Unele o văzuseră cu Federico Hortal și o întrebară dacă sînt logodiți.

— Logodiți ? zise Mercedes strîmbînd din buze. Asta mai lipsea, i-am dat o lecție. Individul ăsta crede că sînt și eu ca toate celelalte, asta e tot. Niciodată nu mai dăduse peste una ca mine, care să-i spună lucrurile verde în față.

— Mi-a spus însă nu știu cine că-ți plăcea.

— Să-mi placă ? Aflã că i-am făcut niște figuri să mă țină minte. Ascultă, zilele trecute Isabel și

cu mine eram la Burgueño și a intrat, bineînțeles, de cum m-a văzut prin geamul de la vitrină, foarte zîmbitor, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat, și ținînd morțiș să mă invite la o prăjitură. Dar eu i-am spus, Isabel era acolo și vă poate confirma. „Mă deranjezi, nu mă mai deranja!" A înghețat cînd a auzit. Acuma nu știe bine ce i se întîmpla, nu pricepe cum de nu vreau să am de-a face cu el. Pe băieți așa trebuie să-i tratezi, să-i lovești cu piciorul fără milă.

— Păi dacă-i așa, n-o să te mai măriți niciodată.

— Nici n-am de gînd.

Tali bău al doilea pahar, cu totul diferit, mai dulce. Unele începuseră să vorbească despre bărbații lor. La lucrurile mai confidențiale coborau puțin glasul, fiindcă bărbații erau mai încolo, la celălalt colț al mesei. Bărbatul uneia destul de grase, un oarecare Tomás, era un fel de sfînt, model de solicitudine, el însuși îi ungea în fiecare dimineață rănile de la sîni cu o pomadă maro, scîrboasă. Acuma, pentru al treilea copil, îi dăruise un picup. Ceva nemaipomenit, o chestie din alea care pune singur zece discuri după ce-l deschizi.

— Nu apuc să spun că-mi place ceva, nici nu deschid bine gura, că gata, s-a și făcut. Poșete... ce mai, am pierdut și socoteala poșetelor pe care mi le-a dăruit în doi ani. A trebuit să le aranjez după piele, ca să le pot găsi în dulap, cele de vițel, cele de porc, că dacă nu, e o întreagă dandana...

Alta, blondă, foarte vorbăreață, abia se întorsese de la Madrid, unde stătuse opt zile. Se dusese cu cîteva perechi la un cabaret care se chema *Molino Rojo*, toți împreună, ca să-și facă de cap fiecare,

şi plecase la patru dimineaţa. Vorbea despre libertatea care domnea acolo, că era plin de prostituate şi că la sfîrşit una sau două veniseră la masă cu ei, ca şi cum asta ar fi fost foarte natural.

— Mie, fiind cu ei, îţi dai seama că mi-era totuna, ba chiar mă distra, dar dacă aş păţi aşa ceva, aici, la Cazino, aş muri. Şi nu arătau rău de loc. Dacă n-ar fi zis Pepe pe urmă că erau din alea, nici n-aş fi observat.

— Află că pe mine Tomás al meu nu m-ar fi dus niciodată într-un asemenea loc.

— Dragă, o dată ; dacă ai fi văzut ambianţa, ţi-ar fi părut natural. Eu m-am distrat împărăteşte, asta e sigur. Ştiţi cine era acolo ?

— Cine ?

— Jorge Mistral, ăla din „Pisica", e formidabil

— Înalt ?

— Potrivit, pare mai înalt în filme.

Îşi întindeau fără încetare braţele albe cu unghii foarte îngrijite, şi brelocurile brăţărilor planau peste farfurioare, măturînd din calea lor bucăţi de crevete pané şi pesmeciori cu brînză. Pe Tali o durea capul. Începură să vorbească de una, Estrellita, care nu era acolo. Unele o apărau, altele o criticau.

— Ziceţi că e spirituală. Eu nici măcar asta nu găsesc la ea. Toată ziua se ţine de băutură cu bărbatu-său, toată ziua amîndoi pe jumătate criţă. Hai, că aşa e.

— Păi asta e, tocmai o asemenea femeie e ce-i trebuie lui Ramón. Îl dă gata. Acuma, după cît se pare, el e totdeauna cel care vrea să se culce devreme. Mie mi-a povestit Oscar ; nu mai bea nici jumătate din cît bea înainte. Şi-a găsit naşul. Băr-

baților ca el nu le priește decît o nevastă și mai cheflie decît ei.

— Da, dragă, dar le-ar trebui două servitoare ca să facă tot, că în ce-o privește pe ea, nici nu dă pe-acasă.

— Are o casă, o bomboană. N-ai fost la ei ?

— Ce, chiar are două servitoare ?

Au început apoi să discute despre servitoare și, încet-încet, s-au adunat și cele din grupurile din jur, ca și cum ar fi adus lemne pentru un mare foc, comun, căci ceea ce se discutase pînă atunci fusese doar un preambul. Fiecare rostea întîi numele servitoarei ei, punîndu-l într-o frază banală, dar fremătau de bucurie de pe atunci, cu anticipație, ca și cum ar fi început să împartă cărțile pentru un joc excitant în care se cîștigă întotdeauna. Vocea le devenea trufașă și sentențioasă. Servitoarele se spălau cu săpunurile lor, și purtau combinizoanele lor de mătase naturală. Servitoarele...

Natalia închise ochii. Le vedea înconjurate de bucățele de serpentină galbenă, ca prin ceață. O amețea băutura. Josefina o întrebă dacă vrea să se ducă s-o cheme pe Gertru ca să-i spună că venise.

— Nu, lasă. O să vină ea, dacă poate.

Josefina era palidă și avea cearcăne sub ochi. Mai încolo, în grupul bărbaților, Tali îl căută din ochi pe bărbatul ei și-l recunoscu. Era serios, stătea de vorbă și nu se uita la nevasta lui. Era Oscar, logodnicul, Logodnicul cu majusculă. Logodnicul surorii mai mari a lui Gertru. Primul logodnic pe care-l cunoscuse ea. Josefina intra mereu în camera în care învățau ele două și le dădea cîte un ordin secret Fugea în clipele libere ca să-l vadă, venea vorbind în șoaptă și se uita într-o oglinjoară, totdeauna gră-

bită. „Auzi, Gertru, iubito, dacă întreabă mama îi spui..." Ele lăsau o clipă cartea şi o priveau cum pleacă, ridicînd puţin perdeaua ; rămîneau respirînd alături, lîngă geam, pînă ce Josefina dispărea. Se uitau la străduţa pe care se ducea să-şi întîlnească logodnicul interzis. Asta era acum trei ani — Natalia abia se mutase la oraş — pe vremea cînd ea şi cu Gertru au început să-şi scrie jurnalul.

Deodată apăru Gertru şi toţi aplaudară. Trecea prin toate odaile cu Angel, ca să primească felicitările. Lumea s-a îngrămădit la uşă, s-o sărute şi să-i vadă brăţara. Abia se terminase ceremonia cererii în căsătorie.

— S-o vedem. Auzi, e grozavă.

— Lasă-mă şi pe mine, lasă-mă şi pe mine. E ceva de vis !

Angel începu să-i salute pe bărbaţi şi după puţin timp, cînd lumea se mai împrăştie, Gertru o văzu pe Natalia în partea cealaltă. Îi făcu semn şi se duse la ea.

— Te căutam, Tali, credeam că n-ai venit. Cu cine eşti ?

O sărută. Purta o rochie de culoarea untului, încreţită pe şolduri, iar părul împletit la ceafă. Tali n-o văzuse niciodată aşa de frumoasă.

— Aici, sînt singură. Mă rog, dar am venit cu surorile mele.

— Vrei să vii să-ţi arăt ce-am primit ?

— Sigur.

Se duseră în camera lui Gertru. Darurile erau împrăştiate pe divan şi pe nişte bănci pe care le puseseră acolo. Gertru spuse că mai avea de primit încă pe-atîtea. Erau felurite truse cu lucruri de

argint, fețe de masă, cutiuțe de piele, pantofi, rochii, cordoane.

— Uite, poșeta asta e din Italia. Să vezi numai cum e lucrată pe dinăuntru.

Tali nu spunea nimic, își plimba ochii peste toate lucrurile acelea ; pe unele din ele le pipăia o clipă

— Brățara e tare drăguță, nu-i așa ?

— Da. Am văzut-o și înainte Văd c-ai pus neon.

— Da, de mult, la ce te uiți ?

— Mă uit c-ai scos consola cu cărțile. Unde-ți ții acum cărțile ?

— În camera din dos, trebuie să le aleg înainte de-a mă căsători. Dacă îți trebuie vreuna...

— Nu. Numai dacă ai avea notițele de anul trecut de la religie, pentru Alicia, care repetă anul. Pe-ale mele le-am pierdut.

— Care Alicia ?

— Alicia Sampelayo, n-o ții minte ?

— A, ba da, parcă una blondă. O să ți le caut. Uite-te la radioul ăsta, Tali. Ai mai văzut vreodată ceva atît de mic ? Funcționează cu baterie, așa-i că-i o dulceață ? Să vezi numai, hai să căutăm niște muzică, să vezi ce bine se aude.

Se așezară pe sofaua galbenă, împingînd puțin într-o parte lucrurile care erau deasupra. Stînd acolo alături și ascultînd muzica unui post franțuzesc — atît de departe, Dumnezeu știe de unde venea — Natalia își ascunse fața la pieptul lui Gertru și izbucni într-un plîns deznădăjduit.

Optsprezece

DE ORELE de germană îmi amintesc, deşi au fost singura mea ocupaţie concretă în timpul şederii acolo, doar ca de-o muzică de fond, ca de ceva separat de oraşul propriu-zis. Făceam în fiecare zi drumul dus-întors la Institut, traversam curtea, înaintam spre faţada aceea cenuşie cu ferestre înalte şi asimetrice, urcam scările, dar nimic din toate astea nu mi-era familiar ; îmi revenea întotdeauna în minte prima imagine pe care mi-o formasem în seara sosirii, cînd stătusem de vorbă cu femeia care spăla scările.

M-am plictisit de plimbările cu fetele şi am început să strig catalogul şi să pun absenţe, fiindcă don Salvador mi-a spus că nu erau pregătite să păstreze disciplina şi mă ruga să procedez în felul acesta. După cît se vede, metodele mele îi uimeau pe toţi peste măsură. Mi-a indicat de asemenea o culegere de texte după care trebuia să mă ghidez de-acum înainte.

Cred că tot pe-atunci a început să vină Emilio şi să mă aştepte la ieşirea de la ore, ca să-mi facă unele confidenţe despre logodna lui cu Elvira. A venit în două sau trei după-amiezi, dar nu reuşesc să fac o diferenţă între prima dată şi cele următoare.

A început să vorbească aşa, fără veste, zicînd că nu mai poate, că are nevoie de sprijinul cuiva. Elvira

îl făcea să-şi piardă cumpătul cu purtările ei arbitrare, el n-o putea înțelege şi se simțea inferior, se frămînta tot timpul întrebîndu-se dacă are să fie sau nu omul de care avea ea nevoie. I-am spus că asta nu se ştie niciodată şi că, dacă se iubeau, n-avea rost să-şi facă asemenea probleme. Nu prea ştiam bine ce să-i spun, uneori era sigur că Elvira îl iubea, dar aproape imediat îi dădea motive să se îndoiască şi să se simtă deznădăjduit. Ne-am dus să ne plimbăm pe străzile din jurul Institutului, de-a lungul cărora mă călăuzea cu brațul crispat pe mîneca paltonului meu, repetîndu-mi aceleași lucruri.

— În fond sînt slab, sînt un om slab, spunea. Nici nu știu bine cum sînt. Dacă aş şti ce aşteaptă ea de la mine, aş deveni [illegible] aşa cum vrea ea, chiar dacă ar fi să-mi petrec întreaga viață prefăcîndu-mă și rostind cuvinte în care nu cred. M-aş adapta la orice, ți-o jur.

— Dar de ce gîndești a[illegible] lucruri? De ce-ar trebui să te schimbi și să devii altul? Elvira, dacă te cunoaşte de atîta vreme, trebuie să te iubească aşa cum ești. Prea iei lucrurile în tragic. Ea are tot felul de fantezii, îi place să inventeze situații complicate. N-o mai admira atîta, fii dur. Căci ești mai autentic decît ea.

— Crezi?

— Judecînd după spusele tale...

Pînă să încep să mă duc iar pe la Elvira, toată scurta mea poveste o uitasem aproape cu desăvîrșire, pentru mine era un episod încheiat. Mi se părea foarte straniu să mă gîndesc la epoca dinaintea prieteniei mele cu Emilio.

La Elvira m-am dus din nou fiindcă mi-a cerut-o Emilio. Începusem să țin foarte mult la el și-mi

dădusem seama ce ușor îmi era să-l încurajez, să-i ridic moralul. Nu știu cum, dar devenise atît de repede cel mai bun prieten al meu. Nu-l judecam, nu-mi păsa dacă era mediocru sau inteligent. Nu-i vedeam decît sinceritatea și deruta, și cît era de dornic de tovărășia cuiva. Și, în contrast cu afectarea pe care o afișase uneori, mă impresiona umilința lui, profundă cum nu mai văzusem niciodată pînă atunci.

Mi-amintesc de o duminică însorită cînd mi-a citit niște versuri de-ale lui în Parcul Municipal. Erau foarte proaste. Vorbeau de sînge incandescent, de bătăi de inimă, de înfloriri și de lucruri de genul ăsta, foarte vagi. Criticile mele, complet intuitive, fiindcă la poezie nu m-am priceput niciodată mai de loc, nu numai că le-a ascultat cu nesaț, dar chiar acolo, pe banca din parc, cu foile împrăștiate pe genunchi, voia să înceapă să corecteze niște lucruri în felul în care îi sugerasem eu. Mă făcea să mă rușinez aproape.

În altă zi, la el acasă, mi-a arătat ceva dintr-un roman pe care-l începuse pentru un concurs literar și niște articole decupate din ziar. Articolele erau destul de amuzante. În camera lui ținea un desen în pastel de-al Elvirei, schița unui cerșetor, de certă influență picassiană.

Pe atunci, cu puțin înainte de vacanța de Crăciun, îl vedeam aproape zilnic, sau cel puțin îmi telefona la pensiune. După cîte se pare, lucrurile cu Elvira începeau să meargă din ce în ce mai bine, mulțumită — zicea el — siguranței de sine pe care i-o insuflasem cu prietenia și cu sfaturile mele. În realitate, nu erau sfaturi, ci păreri și puncte de vedere pe care mi le smulgea.

— Acuma sînt liniștit și plin de speranță. Știu că trăiesc, că am ceva aici înăuntru care e al meu, ceva care mă împinge înainte. Uneori mi se pare chiar c-aș fi în stare să conduc eu singur lumea întreagă cu dragostea mea pentru Elvira. Și asta mi-e de ajuns.

Rostea astfel de fraze pe care se vedea că le gîndise dinainte; îmi imaginam ce mult i-ar fi plăcut să se închipuie în picioare, în centrul universului, cu o baghetă în mînă, sublimîndu-și gesturile de iubire.

În cele din urmă m-am dus din nou la Elvira. În acea primă zi, am cunoscut-o pe mama ei, iar pe ea abia am zărit-o cîteva clipe, fiindcă a ieșit îndată din odaie, dar a fost de ajuns ca să înțeleg că ceva rămăsese încă nelămurit între noi și că eu o doream din nou, ca în seara petrecută pe malul rîului și ca atunci cînd am sărutat-o în camera ei. Poate că nu m-aș mai fi întors acolo, dacă a doua zi Emilio n-ar fi venit să mă aștepte la poarta Institutului nebun de entuziasm.

— Mi-aduci noroc, nu ți-am spus asta mereu? Mi-aduci și gata, ce mai, nu încape nici o îndoială. Acuma e totul limpede.

Abia avusesem timp să-mi iau rămas bun de la niște eleve care ieșiseră o dată cu mine, și la început n-am priceput nimic, și nici el nu-mi dădea răgaz să-l întreb cîte ceva. Apoi, cînd s-a mai liniștit, mi-a explicat că Elvira îi spusese că vrea să se mărite cu el imediat și că și vorbise cu maică-sa și cu Teo.

— Așa e ea, nu știu cum de n-am reușit s-o cunosc pînă acum. Nu se știe niciodată de ce ia o hotărîre. Știam eu că dacă o să înceapă vreodată

să mă iubească cu adevărat, o să fie așa, pe neașteptate. O să schimbe totul de la o zi la alta. Ştii tu ce înseamnă asta, Pablo? Acum pot s-o spun tuturor. Ne căsătorim în primăvară, sau chiar înainte, nici nu aștept pînă la concurs, gata! Îți dai seama ce-i asta?

Încă nu-mi dădeam bine seama. Şi nu mi-am dat seama nici în cursul vizitei următoare. Emilio, care din pricina entuziasmului de la început renunțase, pentru cîteva zile, la învățătură, mă lua cu el acolo, mă obliga să rămîn la dejun şi la masa de seară, cînd rămînea și el. Nu ştiam ce pretext să găsesc ca să refuz, fiindcă în fond şi mie îmi făcea plăcere să rămîn. Toți insistau cu multă căldură, pînă si Elvira, chiar dacă uneori se supăra pentru vreo vorbă de-a mea şi ieşea din cameră. Dar mi s-a părut mulțumită, foarte afectuoasă cu Emilio. Îl săruta întotdeauna în fața mea. Uneori avea o veselie agresivă și glumea pe socoteala tuturor. Atunci se lega și de mine și mă trata cu o familiaritate excesivă. Păream o singură familie. Nu reușeam încă să-mi explic cum de ajunsesem să stau tolănit pe sofaua din sufrageria aceea de pe strada Correo tăifăsuind, sau răsfoind cîte o carte, cu aceeași încredere cu care aş fi stat în propria mea casă. Mi se părea că aveam din nou o casă a mea, după atîta vreme.

— În primăvară, zicea Emilio care făcea tot timpul planuri, trebuie să-l ducem pe Pablo la un cîmp de selecție a taurilor pentru coridă, la noi la moșie. Ai să vezi ce lucru interesant și frumos e.

Părinții lui Emilio au o moșie, şi tinerii, după ce se căsătoresc, au de gînd să meargă să locuiască acolo.

— Elvirei îi place la țară, mi-a explicat Emilio. O să poată în sfîrșit să-și aranjeze un studio ca lumea și să lucreze. Eu, la început, o să mă ocup de moșie, bineînțeles, însă o să continui să studiez. Ea o să picteze tot timpul ; pe mine mă interesează la fel de mult munca ei, ca și a mea. Cred că are vocație și că poate face lucruri frumoase. O să și călătorim.

Îmi vorbea mult zilele acelea despre libertatea femeii, despre rolul ei social. Avea multe proiecte și-n ceea ce privește transformările pe care avea să le facă la moșia părinților lui ; toate foarte ambițioase. Voia să construiască niște canale de irigație în unele locuri, iar lîngă casă să facă și un teren de tenis. Ai fi zis că nici nu deschidea bine gura și toate lucrurile astea răsăreau ca din pămînt, atîta însuflețire punea închipuindu-și-le. La concurs n-avea de gînd să renunțe, bineînțeles, ținea cu tot dinadinsul fiindcă Elvira voia să-l dea. Teo putea să vină să stea cu ei cît de mult ar fi avut chef.

— Și tu de asemenea, Pablo, fără îndoială. Poți să vii și toată vara, cum se termină școala. Vei fi întotdeauna cel mai bun prieten al nostru.

Eu, cînd Emilio mă includea în vreunul din proiectele sale pentru primăvară sau vară, priveam geamurile aburite de frigul de-afară. Aveam senzația că atunci cînd o să se facă frumos n-o să mai fiu în oraș și n-o să pot merge cu ei nicăieri. Încă nu reușisem să scap de senzația de provizorat pe care mi-o producea tot ceea ce vedeam și făceam în epoca aceea.

Au sosit examenele din decembrie și vacanța de Crăciun. Institutul era în plină agitație, fiindcă elevele cereau vacanță de la întîi, dar obiceiul era să

li se dea numai de la opt. Se pare că în toți anii se dădea lupta asta surdă, și nu cedau nici profesorii, nici elevele, care se împărțeau în două tabere : a celor care respectau regulamentul și a rebelelor. Şi aveau loc felurite dezordini şi neînțelegeri, se insultau reciproc scriind diferite lucruri pe perete și pe tablă. Eu, înainte ca situația să devină și mai încordată, am ținut examenul trimestrial și le-am dat drumul. Aveam impresia că nu las nimic în sălile acelea de clasă.

Într-o după-amiază m-am dus cu cărțile mele la cafeneaua de pe strada Antigua, dar n-aveam chef să citesc și am renunțat. Am început să umblu pe străzi. La Elvira nu voiam să mă duc. Nu-i văzusem de mai multe zile sub pretextul unui guturai pe care l-am avut şi aş fi vrut ca zilele acestea de absență să-mi slujească ca să mă dezbăr de inerția de-a pica mereu acolo pe înserate. Mi-am dat seama că umblam pe străzile din apropierea casei ei, și am făcut brusc calea-ntoarsă. Am intrat pe sub arcadele din Plaza Mayor, uitîndu-mă la vitrine. Am ieșit pe strada Cazinoului. Oraşul mi se păru deodată teribil de plicticos, mă înăbușea. În ușa Cazinoului era un afiș pe care sta scris : Expoziție de sculptură — Juan Campo ; Juan Campo era Yoni ; nu mai aflasem de multă vreme nimic despre grupul ăsta. Cum n-aveam altceva de făcut, am intrat.

Pentru expoziție amenajaseră salonul de ceai. Yoni vorbea cu Elvira lîngă una din sculpturi şi nu mai era nimeni altcineva înăuntru. M-au privit amîndoi de cum m-am ivit în prag. Yoni își lăsase barbă. M-am apropiat să-i salut ; el nu ştia că Elvira mă cunoaște.

— Asta ? a zis Elvira rîzînd, fără să dea drumul mîinii pe care i-o întinsesem. Asta e o adevărată pacoste ! Toată ziua e la noi acasă cu Emilio și cu Teo. Nu pot să trăiască o clipă fără el ! De fapt, însă, n-ai mai venit în ultima vreme ; ai fost bolnav, nu ?

— Da, un pic.

Mă privea drept în față, simțindu-se parcă apărată de prezența lui Yoni. La ea acasă nu ne priveam aproape de loc. M-am despărțit de ei și am pornit să fac un tur prin expoziție. Îi auzeam vorbind și rîzînd. Cînd am terminat de văzut ce era de văzut, m-am dus să-mi iau rămas bun, dar și ei plecau, așa că am ieșit toți trei. Elvira i-a spus lui Yoni că i-a plăcut mult expoziția în ansamblu, că făcuse progrese destul de mari de la ultimele lucruri pe care i le arătase. Îi vorbea pe un ton foarte familiar, ca și cum ar fi vrut să se laude cu prietenia lui.

Yoni ne-a invitat să urcăm un moment cu el la *Gran Hotel* și să bem un păhărel în studioul lui, dacă n-aveam altceva de făcut.

— Mulțumesc, am zis, dar nu mă simt bine și aș vrea să mă duc să mă culc. Altă dată.

Elvira a insistat. Că dacă mergeam eu, merge și ea, că stăm doar o clipă, că nu mi-o fi chiar așa de rău. Mă privea iarăși ca mai înainte.

— Cel mai bun leac împotriva răcelii e băutura, a zis Yoni. Am coniac franțuzesc.

— Bine, am acceptat eu zîmbind, ca să ciocnim în cinstea expoziției tale. Un pahar și plec.

— Sigur că da, frate. Și dacă ai chef să te culci acolo, într-unul din paturile mele...

Am traversat piața. Yoni i-a spus Elvirei că dacă o vede cineva însoțită de doi bărbați, dintre care nici unul nu era Emilio, și în plin doliu, o s-o critice.

— Să mă critice pînă n-or mai putea! a exclamat ea pe un ton vesel, scuturîndu-și părul spre spate. Vrei să-i fac să aibă ce bîrfi și mai și? Să vă iau de braț?

— Ei, sigur că vreau, a zis Yoni. Tu, Pablo?

Am încercat să iau și eu tonul frivol pe care-l foloseau ei.

— Nimănui nu-i pare mierea amară, am zis.

Treceam prin scuarul din mijlocul Pieței. Elvira ne-a luat de braț și noi ne-am lipit de ea. Era aproape la fel de înaltă ca şi mine. Era frig. Yoni îi luà mîna dinspre partea lui și o băgă, împreună cu a sa, în buzunarul paltonului.

— Ascultă, asta e prea de tot, a rîs ea. Or să vrea să ne căsătorească, ca acum două ierni. Ştii, Pablo, că acum două ierni, lumea voia să ne căsătorească, pe el și pe mine?

Mă strîngea de braț ca să-mi vorbească. Îi străluceau ochii de bucurie.

— Să vă căsătorească? De ce?

— Păi, fiindcă în unele după-amieze mă duceam în studioul lui ca să pictez acolo. Închipuie-ţi ce crimă. Cică ne iubeam, nu-i așa, Yoni?

Yoni a rîs.

— Mă rog, un pic zău că ne iubeam.

— Taci, nebunule, cum era să ne iubim.

În studioul lui Yoni n-am scos o vorbă. Mă simțeam stingherit, nelalocul meu. Am băut două păhărele și am pus niște discuri în timp ce ei glumeau și se învîrteau de colo-colo. Apoi au început să lîncezească și ei, ca și cum tăcerea mea i-ar fi secătuit. Mi-am luat rămas bun. Elvira a zis că pleacă și ea.

— Dar ai puțină răbdare, fato. Cu siguranță c-o să treacă pe aici Emilio, a încurajat-o Yoni. Și dacă nu, îl chemăm noi.

— Bravo, grozave perspective îmi pregătești. De Emilio sînt sătulă cît îl văd toată ziua. Nu, zău, plec, vorbesc serios. Dacă trece pe-aici, îi spui că m-am dus acasă, a zis ea apoi, corectîndu-și tonul. La revedere, Yoni, frumosule. Și felicitări.

Deodată ne-am trezit amîndoi singuri pe stradă. Am pornit-o fără țintă. Nu vorbeam nimic.

— Unde mergem pe-aici ? a întrebat ea în cele din urmă.

— Eu, la pensiune.

— Nu treci un pic pe la noi ?

— Nu.

Am continuat drumul. N-a cotit pe strada pe care trebuia să se ducă acasă. Mergeam spre cartierul meu. M-a luat de braț, ca mai înainte. S-a lipit de mine.

— Nu te deranjează, nu-i așa, să te însoțesc o bucată de drum ?

— De ce să mă deranjeze ?

— Nu știu, fiindcă ești ciudat, niciodată nu știe omul ce-ți place și ce nu.

Am trecut de Plaza del Mercado și am urcat povîrnișul închisorii.

— Pablo, a spus deodată.

— Ce e ?

— Nimic, ziceam că ce tăcuți mergem. Ție îți place să mergi așa, fără să vorbești ?

— Mie da.

— Mie nu, fiindcă îmi vine greu să merg fără să știu ce gîndești. La ce te gîndești ? Sper că nu ești supărat pe mine.

— Nu, frate, da de unde...

— Atunci, la ce te gîndești ?

— Dar în legătură cu ce ?

— Cu mine, cu faptul că te însoțesc, și așa mai departe.

— Nimic, mi se pare normal. Ești o fată independentă, n-a rămas așa cînd am stat de vorbă ultima oară ?

A izbucnit, mînioasă.

— Rîzi de mine, tot timpul rîzi de toată lumea. Și de Yoni și de Emilio și de fratele meu. Vii la noi cu gînduri rele, ca să ne privești pe toți și pe urmă să-ți bați joc de fiecare. De asta nu-mi place cînd vii. Te crezi o ființă superioară.

N-am răspuns nimic. Mă plictisea. Mi-am continuat drumul.

— Nu merge așa de repede. Spune ceva.

— Ce vrei să spun, că ești nebună, că nu-ți ies din gură decît prostii ?

S-a pornit pe plîns.

— Fiindcă mă faci să mă enervez, nu știu ce se întîmplă cînd sînt cu tine. Iartă-mă.

— Atunci nu veni cu mine, eu nu ți-am cerut să vii.

M-am oprit. Ajunsesem la pensiune. M-a luat din nou de braț.

— Mă lași să urc să-ți văd camera ? Hai, așa o să ne împăcăm.

— N-avem de ce să ne împăcăm. Sîntem gata împăcați. Noapte bună.

— Hai, lasă-mă să urc. Fumez o țigară cu tine. Am chef să urc.

— Nu, Elvira, mai bine nu.

Au început să-i strălucească ochii.

— S-ar zice că ți-e frică de mine.

Am apucat-o de umeri și am zgîlțîit-o pînă a țipat de durere.

— Ești o smintită, ție ar trebui să-ți fie frică. Nu știu ce joc vrei să joci cu mine. Du-te acasă.

Continua să rîdă.

— Crezi că nu sînt în stare să urc la tine în cameră ?

Am apucat-o de braț.

— Elvira, dacă urci în camera mea în noaptea asta, nu mai ieși de acolo pînă mîine în zori, ai înțeles ? Hai, urcă. Lasă că vezi tu.

Îi tremurau buzele. Am început s-o împing spre scară.

— Brută, ești o brută, dă-mi drumul. Nu vreau

— Aha, acuma nu mai vrei... Hai, urcă !

A venit proprietăreasa cu niște pachete și ne-a descuiat ușa.

A rămas să vadă dacă intrăm sau nu. Ne privea fix.

— Lăsați deschis ; venim îndată, i-am spus eu.

Elvira plîngea ca un copil.

— Ce rușine, ce rușine, a spus cînd a intrat proprietăreasa în casă. Dacă ar ști Emilio ce mi-ai făcut, să mă tratezi ca pe ultima tîrîtură, să mă faci să pățesc rușinea asta. Tu crezi că eu sînt cum era cîntăreața ; lasă că mi-au spus mie fetele, că trăiai aici cu cîntăreața, aceea care cînta la Cazino, dar eu

n-am vrut să cred. Se vede că nu știi să vezi nimic altceva la o femeie. Ai crezut că sînt ca ea.

— Ba nu, am spus. Nu ești ca ea. Ea a fost în camera mea de multe ori, ca și eu într-a ei, dar nu era ca tine. Era directă și sinceră. Dacă ar fi vrut să se culce cu mine, mi-ar fi spus-o.

Elvira plîngea acuma cu lacrimi fierbinți, cu sughițuri deznădăjduite. I-am dat batista mea.

— Hai, du-te acasă, că s-a făcut tîrziu. Nu-ți face griji în privința lui Emilio, fiindcă n-am de gînd să spun nimănui nimic. Numai du-te.

În noaptea aceea n-am dormit de loc și a doua zi, dis-de-dimineață, mi-am făcut valiza, am plătit pensiunea și am pornit-o spre gară, pe străzile pustii, scăldate într-o ceață lăptoasă foarte rece, care făcea să pălească lumina încă aprinsă a felinarelor. Primul tren spre Madrid pleca la opt dimineața. Am trecut prin fața casei lui Emilio și am ridicat ochii spre fereastra lui închisă. Încă nu știam prea bine încotro o să mă îndrept, dar știam sigur că n-o să mă reîntorc. O să rămîn la Madrid o bucată de vreme și de acolo o să-i scriu lui don Salvador, și poate și lui Teo și lui Emilio, o să inventez eu o poveste, ceva.

După ce mi-am scos biletul, am intrat la bufetul gării și mi-am lăsat valiza jos. Aveam mîinile amorțite. Am cerut o cafea neagră. Lîngă mine mi-a zîmbit o figură cunoscută.

— Don Pablo, ce surpriză. Am venit s-o conduc pe sora mea, care, știți, pleacă în sfîrșit la Madrid. Logodnicul ei i-a găsit acolo ceva de lucru, dar tata nu știe încă nimic, crede că se întoarce după Crăciun. O să trebuiască să-i spun eu, atunci cînd o fi.

Era Natalia, eleva mea dintr-a șaptea. Am invitat-o la o cafea cu lapte.

— Julia vine imediat. Cumpără niște reviste. Și dumneavoastră mergeți la Madrid ?

— Şi eu.

— Gîndiţi-vă, ce bine e pentru sora mea ; e așa de fericită...

A venit sora ei și mi-a prezentat-o. Am luat toți trei micul dejun. Începeam să mă dezmeticesc, dar mă durea tare capul. Julia a spus că mă cunoștea din vedere de la Cazino. Pe urmă n-am mai știut despre ce să vorbim.

— Acuma dumneata, i-am spus Nataliei, să vedem dacă aranjezi cu tatăl dumitale problema facultății. Să se intereseze sora dumitale la Madrid de programa studiilor pe care vrei să le urmezi și la anul ai să știi despre ce e vorba. Nu te descuraja, te rog.

— Nu, nu, sînt tot mai hotărîtă.

Am urcat împreună în tren, dar Natalia a coborît imediat. Era aproape ora plecării. Julia și cu mine ne-am aplecat ca s-o vedem de pe culoar, de la două geamuri alăturate. Stătea în picioare pe peron, foarte liniștită și ne privea pe rînd, zîmbind. Apoi a lăsat ochii în jos. Peronul era aproape pustiu. Începea să se lumineze de ziuă.

S-a auzit un șuier și trenul s-a pus în mișcare.

— Cu bine, a zis Natalia, strîngînd mîna pe care i-o întindea sora ei.

Am scos și eu mîna pe geam și i-am dat-o. A mers o bucată lîngă noi, paralel cu trenul, privindu-ne mereu și zîmbind. Se uita la mine, mai ales, cu ochii scăldați în lumină în obrazul ei mic, cu gulerul de la palton ridicat.

— Îți doresc noroc, i-am spus, făcîndu-i semn cu mîna.

Ea începu aproape să alerge, fiindcă trenul accelerase.

— Dar dumneavoastră vă întoarceți, nu-i așa ?

— Ascultă, lui Mercedes i-am lăsat o scrisoare pe pat, a zis deodată Julia, grăbită. Cred că are s-o vadă, dar dacă nu, dă-i-o tu.

— Bine...

Trenul era gata să depășească gara.

Natalia alerga cu o figură speriată.

— Vă întoarceți după vacanță, nu-i așa ?... Așa-i că vă întoarceți ? a spus ea aproape strigînd.

Nu i-am răspuns nici da nici ba. Am continuat să-i fac semn cu mîna pînă ce am văzut-o oprindu-se la capătul peronului fără a înceta să mă privească. Îi curgeau lacrimile.

— La revedere, la revedere...

Ieșiserăm afară din gară. Roțile trenului răsunau pe șinele întretăiate. Catedrala rămăsese undeva în ceață.

Madrid, ianuarie, 1955 — septembrie 1957

CUPRINS